

Raadsvoorstel 2013.0016788

Onderwerp Jaarstukken 2012

Portefeuillehouder J.J. Nobel
Steller Erik Jan Aafjes
Collegevergadering 19 maart 2013
Raadsvergadering

1. Samenvatting

Wat willen we bereiken?

We doen uitgebreid en transparant verslag van de behaalde resultaten in 2012 en de daaraan gekoppelde financiën.

Wat gaan we daarvoor doen?

In de jaarstukken geven wij per programma aan wat we hebben afgesproken in de Programmabegroting 2012, wat we hebben bereikt en wat we daarvoor hebben gedaan. De laatste paragraaf van elk programma geeft de financiële vertaling weer.

We besteden aandacht aan belangrijke resultaten die we in 2012 realiseerden. Daarna leggen wij over een aantal programma overstijgende onderwerpen in diverse paragrafen verantwoording af. Ten slotte geven wij in het laatste hoofdstuk een toelichting op de balans.

Wat mag het kosten?

De jaarstukken vallen onder de reguliere Planning- en Controlcyclus.

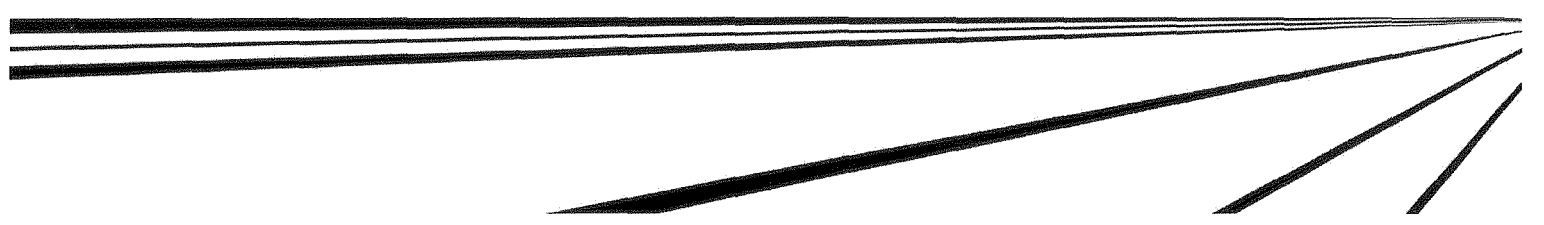
Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad heeft budgetrecht en stelt de kaders vast. Het college van B&W is, binnen de door de raad vastgestelde beleidsmatige en financiële kaders, integraal verantwoordelijk voor het uitvoeren van de programmabegroting.

Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

Met deze Jaarstukken is de planning & control-cyclus van 2012 afgerond. De controleverklaring van de accountant bij de jaarstukken 2012 is afgegeven op 19 maart 2013. Hiermee zijn we van alle 100.000+ gemeenten de snelste met een goedkeurende controleverklaring. Ook ten opzichte van de jaarstukken 2011 is een forse tijdwinst behaald.

Hiernaast is de duurzaamheidsinformatie zoals opgenomen in de jaarstukken gecertificeerd. We zijn de eerste gemeente die dit heeft laten doen en zijn daarmee koploper inzake het opnemen van betrouwbare gegevens inzake de duurzaamheid.

2. Voorstel

Het college besluit de raad voor te stellen om:

1. de beleidsverantwoording zoals vermeld bij het onderdeel 'Jaarverslag', exclusief de financiële programmaverantwoording, en de paragrafen van de Jaarstukken 2012 voor kennisgeving aan te nemen;
2. het onderdeel 'Jaarrekening', inclusief de in het onderdeel 'Jaarverslag' opgenomen financiële programmaverantwoording, van de Jaarstukken 2012 vast te stellen;
3. uit oogpunt van begrotingsrechtmatigheid de uitgaven, zoals vermeld in het overzicht Begrotingsoverschrijdingen 2012 in de paragraaf Overzicht begrotings- en kredietoverschrijdingen in de jaarrekening, te autoriseren;
4. in te stemmen met de volgende kredietverstrekkingen:
  - a. 2013 € 41,1 miljoen als de 2e kredietverstrekking voor 2013 (kredietoverheveling 2012);
  - b. 2013 € 2,3 miljoen als de 3e kredietverstrekking 2013 opnieuw aan te vragen kredieten;
5. het bestemmingsdoel van de bestemmingsreserve Calatrava uit te breiden, om zo het herstel van de coating (de komende jaren) en het onderhoud van de Calatravabruggen (komende 15 jaar) mogelijk te maken;
6. een bedrag van € 1.085.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve wonen;
7. een bedrag van € 122.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve herstructurering bedrijventerreinen;
8. een bedrag van € 1.674.000 over te hevelen naar 2013 conform het bij de Najaarsrapportage 2011 ingestelde projectbudget ruimte voor duurzaamheid;
9. in te stemmen met budgetoverhevelingen voor een bedrag € 2.044.000 voor sociale dienstverlening (€ 1.020.000), niet gesprongen explosieven(€ 930.000) en actieplan jeugdwerkeloosheid (€ 94.000);
10. een bestemmingsreserve te vormen voor de VOR II en hier een bedrag van € 5.000.000 in te storten;
11. het resterende resultaat van € 3.857.000 voordelig ten gunste te laten komen van de Algemene dekkingsreserve;
12. de beslispunten 5, 6, 7, 8, 9, 10 en 11 vast te leggen in de 8^e begrotingswijziging van 2013. Het volledige resultaat wordt in eerste instantie toegevoegd aan de algemene dekkingsreserve.

3. Uitwerking

Wat willen we bereiken?

We doen uitgebreid en transparant verslag van de behaalde resultaten in 2012 en de daaraan gekoppelde financiën. In de Jaarstukken 2012 legt het college van B&W verantwoording af over de uitvoering van de Programmabegroting 2012-2015.

Wat gaan we daarvoor doen?

Inleiding

In de Jaarstukken 2012 geven wij antwoord op de volgende vragen:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat zouden we daarvoor doen?
- Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

De jaarstukken bevatten twee onderdelen, te weten het jaarverslag en de jaarrekening. Het onderdeel jaarverslag omvat de verantwoording per programma over de uitvoering van de beleidsvoornemens. Hierbij wordt antwoord gegeven op de eerste drie W-vragen. Tevens wordt in de verplichte paragrafen aanvullende informatie gegeven over programma-overstijgende onderwerpen als lokale heffingen, weerstandsvermogen (inclusief risico's), onderhoud kapitaalgoederen, bedrijfsvoering, grondbeleid, financiering, verbonden partijen en rechtmatigheid. Dit onderdeel bevat ook de niet verplichte paragrafen dienstverlening en duurzaamheid.

Rekeningresultaat

De gemeente heeft in 2012 een hoger bedrag overgehouden dan bij de Najaarsrapportage werd verwacht. Bij dit voordelige resultaat van € 13,8 miljoen over 2012 is een aantal kanttekeningen te maken. Het betreft een aantal incidentele en niet te voorziene meevallers. Daar tegenover staat dat in 2012 ook een nadeel is verwerkt van € 20 miljoen op de grondexploitaties, conform de prospecties op 1 januari 2013. Dit nadeel is niet inbegrepen bij het resultaat maar in overeenstemming met het BBV ten laste gebracht van de reserve grondzaken.

In de najaarsrapportage gingen we nog uit van een voordelig resultaat van € 1,4 miljoen. De grootste afwijkingen zijn de hogere opbrengsten precariobelasting (€ 3,9 miljoen), hogere rijksbijdragen/ lagere uitgaven WWB (€ 2,3 miljoen), financiële afwikkeling van de bestuurscommissie Meerlanden (€ 1,1 miljoen) en het resterende bedrag voor ruiming en opsporing van niet gesprongen explosieven (€ 930.000). Dit zijn afwijkingen die pas eind van het jaar 2012 duidelijk zijn geworden. Wij hebben de gemeentesecretaris de opdracht gegeven te bezien hoe dermate grote mutaties in het vervolg voorkomen kunnen worden. Over de communicatie met uw raad buiten de reguliere Planning- en Controlcyclus om zullen wij in overleg treden met de Auditcommissie.

Bij Ruimte voor Duurzaamheid is € 1,7 miljoen overgebleven. Hiervan was reeds eerder afgesproken het overgebleven bedrag als projectbudget mee te nemen naar 2013. Het genormaliseerde voordelige jaarrekeningresultaat bedraagt daarom € 5,1 miljoen.

Resultaten

De totale financiële verantwoording behoort tot het onderdeel 'Jaarrekening'. Dit omvat zowel de financiële verantwoording per programma ("Wat heeft het gekost") als de verantwoording van de balansposities en de budgetoverhevelingen. We hebben in het afgelopen jaar resultaten geboekt om trots op te zijn. We noemen:

- Deltaplan bereikbaarheid

Een groot deel van het project Bereikbaarheid Hoofddorp-Centrum (BHC) is gereed. Met de herinrichting van drie kruispunten: Nieuweweg-Piratenweg, Kruisweg-Wilhelminalaan en Burgemeester van Stamplein-Hoofdvaart Oostzijde is een belangrijk deel van de nieuwe verkeersstructuur en -circulatie gereed.

- Duurzaam bedrijf

In 2012 zijn er grote stappen gezet voor de oprichting van het Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer: een participatiemaatschappij die met durfkapitaal investeert in duurzame innovatieve projecten. Er is een kwartiermaker aangesteld en het ondernemingsplan, projectenplan en bijbehorende bestuursstructuur zijn uitgewerkt. De totale investering van het duurzaam bedrijf tot 2014 is € 32 miljoen: naast de € 3,3 miljoen die de gemeente beschikbaar stelt dragen externe financiers € 29 miljoen bij. In de raadsvergadering van 24 januari 2013 heeft de raad ingestemd met de oprichting.

- Sociale dienstverlening (SDV)

Over het verbetertraject en de uitvoering van het plan van aanpak 'Basis op orde' bij de cluster Sociale Dienstverlening is de gemeenteraad in 2012 separaat geïnformeerd middels een drietal kwartaalrapportages. Deze lijn zetten we voort tot de reorganisatie van de cluster welke in 2013 plaats gaat vinden. De eerstvolgende voortgangsrapportage ontvangt de raad in april 2013.

- Actualisatie bestemmingsplannen

In 2012 is gewerkt aan in totaal 55 bestemmingsplannen. Het grondgebied dat wordt gedekt met actuele gebiedsbestemmingsplannen is hierdoor dit jaar verder toegenomen. Hiermee is een verdere stap gezet in het actueel zijn van de bestemmingsplannen in 2013.

- Programma sociaal domein

Het programma sociaal domein is voortvarend opgepakt in 2012. Na de val van het kabinet Rutte hebben wij in de raadsbrief van 14 juni 2012 aangegeven dat de activiteiten en middelen opnieuw gefaseerd worden. Op basis van een aantal uitgangspunten met als belangrijkste een ongewijzigd ambitieniveau voor de hervormingen, zijn de werkzaamheden opnieuw geïnventariseerd. De focus vanuit het programmateam is in de tweede helft van 2012 verschoven naar de projecten en proeftuinen.

- Projecten

Ondanks een moeilijke markt en matig economisch tij is de eerste paal van het Tudorpark geslagen en bouwen we op het Jansoniusterrein. Ook de locatie Beukenhorst blijft goed lopen.

Wat mag het kosten?

De Programmabegroting 2012-2015 was de basis. In het onderdeel 'Wat heeft het gekost' staan per programma de afwijkingen toegelicht ten opzichte van de begroting en de wijzigingen daarop die u heeft vastgesteld.

Begrotingsrechtmatigheid

In het hoofdstuk begrotings- en kredietoverschrijdingen zijn de overschrijdingen gespecificeerd. De begrotingsoverschrijding in programma 1 was binnen beleid en voorzienbaar. Ook is er een overschrijding in programma 4 waarover de raad in een eerder stadium is geïnformeerd en waarmee is ingestemd. Hiernaast staan in programma 13 de hogere lasten bij de grondexploitaties, waar u via het MPG over wordt geïnformeerd. Het betreft tevens een achttal kredieten. De belangrijkste is de overschrijding bij de brandweerkazerne Nieuw-Vennep, waarbij het krediet beschikbaar is gesteld in 2013. De grondaankoop is in overeenstemming met het raadsbesluit van september 2012 reeds in boekjaar 2012 gedaan. Abusievelijk is het krediet niet in dat boekjaar 2012 ter beschikking gesteld. Het gaat hier een administratieve correctie; het project verloopt binnen de financiële kaders zoals gesteld in het raadsbesluit. Ook voor het deltaplan bereikbaarheid en softwarelicenties gelden dat de kredieten in 2013 beschikbaar zijn gesteld.

Investerings

In de jaarstukken 2012 is toegelicht dat een bedrag van € 41,1 miljoen aan investeringen wordt doorgeschoven naar 2013. Voor een bedrag van € 2,3 miljoen zijn nog geen verplichtingen aangegaan, maar deze projecten moeten wel worden uitgevoerd. Dit betreft de investeringen duurzaamheid, berging Romneyloods en revitalisering woongebieden. Deze kredieten worden opnieuw aangevraagd. Dit leidt tot twee kredietverstrekkingen (zie beslispunten).

Bestemmingsreserve Calatravabruggen

De aanbesteding van zowel het onderhoud als het coatingherstel van de bruggen is vanwege economische en praktische redenen binnen één aanbesteding samengevoegd. De aanbesteding is medio 2012 afgerond en inmiddels zijn ook de eerste onderhoudswerkzaamheden aan de Calatravabruggen uitgevoerd.

In 2011 heeft de raad besloten om een bestemmingsreserve te vormen voor de coating van de Calatravabruggen van € 3,4 mln. Het bestemmingsdoel van de reserve wordt uitgebreid, om zo het herstel van de coating (de komende jaren) en het onderhoud van de Calatravabruggen (komende 15 jaar) mogelijk te maken. Hiervoor hoeven geen extra middelen aan de bestemmingsreserve te worden toegevoegd.

Toevoeging bestemmingsreserve herstructurering bedrijventerreinen

Aan de bestemmingsreserve herstructurering bedrijventerreinen wordt het in 2012 overgebleven bedrag van € 122.000 toegevoegd.

Projectbudget Ruimte voor Duurzaamheid

Bij de Najaarsrapportage 2011 is besloten om een projectbudget te maken van Ruimte voor Duurzaamheid. In programma Ruimtelijke ontwikkelingen vindt u terug dat voor de verdere looptijd van het uitvoeringsprogramma een bedrag van € 1.674.000 resteert. De gemeenteraad is afzonderlijk geïnformeerd over de uitkomsten en stand van zaken van het programma Ruimte voor Duurzaamheid.

Budgetoverhevelingen

Bij de Najaarsrapportage 2012 zijn drie budgetoverhevelingen toegekend: Leren en werken (Actieplan jeugdwerkloosheid, € 164.000), Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (€ 236.000) en Bewonersbudget BZK (€ 100.000). Bij de jaarstukken wordt de budgetoverheveling voor Leren en werken opgehoogd met € 94.000 omdat het aantal ingezette trajecten achterblijft bij de verwachtingen ten tijde van de najaarsrapportage. Ook komt er een additionele overheveling van € 930.800 voor opsporing en ruiming niet gesprongen explosieven). Dit betreft budget voor de opsporing en ruiming in drie locaties: de Ringvaart, bij PrimAviera en het Jansoniusterrein. Tenslotte is in 2012 besloten tot een reorganisatie bij de sociale dienst. Voor de frictiekosten die dit in 2013 en volgende jaren met zich meebrengt wordt vanuit het batig saldo 2012 een budgetoverheveling gedaan voor € 1.020.000. Het betreffende batig saldo is te danken aan een betere inzet bij het participatiebudget (€ 0,52 miljoen) en een bedrag van een € 0,5 miljoen voor het plan van aanpak SDV, wat is overgebleven in 2012. Beide bedragen worden ingezet ten behoeve van de reorganisatie SDV en de bekostiging van arbeidsparticipatie (onder andere WerkStroom).

Instellen bestemmingsreserve VOR II

Voor de VOR II is naar verwachting een investering nodig van circa € 40 miljoen. Om de kapitaallasten te drukken stellen wij voor om een bestemmingsreserve in te stellen en hier vanuit het batig saldo 2012 € 5.000.000 aan toe te voegen. Hiermee kunnen de jaarlijkse kapitaallasten met ca. € 0,5 miljoen verlaagd worden.

Wie is daarvoor verantwoordelijk?

De raad heeft budgetrecht en stelt de kaders vast. Het college van B&W is, binnen de door de raad vastgestelde beleidsmatige en financiële kaders, integraal verantwoordelijk voor het uitvoeren van de programmabegroting en verslaglegging van de resultaten in de jaarstukken.

Wanneer en hoe zal de raad over de voortgang worden geïnformeerd?

Met deze Jaarstukken is de Planning- en Controlcyclus van 2012 afgerond.

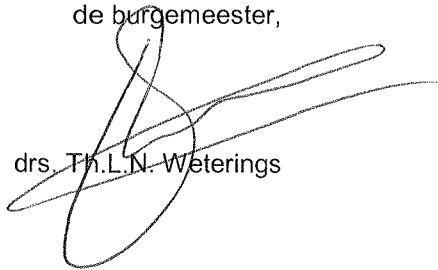
4. Ondertekening

Burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris,

de burgemeester,

drs. C.H.J. Brugman

drs. Th.L.N. Weterings

Bijlage(n)
Jaarstukken 2012

Jaarstukken 2012

Collegevaststelling 19 maart 2013

Colofon

Tekst, vormgeving en drukwerk

Gemeente Haarlemmermeer
Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Telefoon 0900 1852

E-mail info@haarlemmermeer.nl

Internet www.haarlemmermeer.nl

Fotografie

Margo Oosterveen

Kees van der Veer

Archief Haarlemmermeer

Inhoudsopgave

Algemeen.....	5
Inleiding	6
Resultaat van de programmarekening 2012	7
Kerngegevens.....	12
Leeswijzer.....	14
Jaarverslag en toelichting jaarrekening per programma.....	15
Programma 1: Bestuur	17
Programma 2: Publiekscontact.....	23
Programma 3: Veiligheid	30
Programma 4: Zorg en welzijn.....	42
Programma 5: Werk en inkomen.....	54
Programma 6: Jeugd en onderwijs.....	66
Programma 7: Cultuur, sport en recreatie	78
Programma 8: Mobiliteit.....	90
Programma 9: Ruimtelijke ontwikkelingen	98
Programma 10: Wonen	106
Programma 11: Kwaliteit fysieke omgeving	114
Programma 12: Economische zaken	126
Programma 13: Algemene dekkingsmiddelen.....	134
Paragrafen	138
Dienstverlening	139
Duurzaamheid	143
Lokale heffingen	151
Weerstandvermogen	155
Risico's	159
Onderhoud kapitaalgoederen	167
Financiering	174
Bedrijfsvoering	177
Verbonden partijen	179
Grondbeleid	196
Rechtmatigheid.....	199

Jaarrekening	200
Balans	201
Programmarekening	203
Toelichting op de Balans	205
Niet in de balans tot uitdrukking komende verplichtingen en aanspraken	223
Toelichting op de Programmarekening	226
Overzicht algemene dekkingsmiddelen.....	230
Mutaties reserves	232
Nieuw ingestelde reserves en voorzieningen.....	235
Budgetoverhevelingen.....	235
Onvoorzien	235
Overzicht incidentele baten en lasten	235
Overzicht begrotings- en kredietoverschrijdingen	238
Restantkredieten	239
Recapitulatie op product.....	242
Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling	249
Single information Single audit (SiSa).....	252
Overige gegevens.....	256
Controleverklaring	256
Assurance-rapport	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Verklarende woordenlijst	279

Algemeen

Inleiding

Voor u ligt de jaarrekening 2012. Een jaar waarin de gemeente veel heeft bereikt maar tegelijkertijd zichzelf ook moet richten op een, nog steeds, financieel onzekere toekomst. De gevolgen van de economische crisis hebben ook in 2012 geleid tot forse bezuinigingen bij de rijksoverheid, die ook gevolgen hebben voor de lagere overheden. Deze bezuinigingen staan nog los van de decentralisatie operatie binnen het sociale domein (bv AWBZ, jeugdzorg) waar ook minder geld beschikbaar komt. In de nabije toekomst zal dit gevolgen hebben voor iedereen in de Haarlemmermeer, zowel inwoners als bedrijfsleven.

In de gemeente Haarlemmermeer was 2012 een jaar van waarin een aantal grote projecten het daglicht zag. Zo vordert de bouw van het Huis van de Sport gestaag en werd de eerste paal van Tudorpark geslagen op Toolenburg-Zuid. De werkzaamheden aan het eerste deel van Park21 zijn begonnen en op het voormalig Jansoniusterrein namen de eerste inwoners intrek in hun nieuwe woning. Het Deltaplan bereikbaarheid is in volle werking en op Beukenhorst-Zuid en Park 20/20 werden, en worden, nieuwe en uiterst duurzame bedrijfspanden gebouwd. Ook heeft de gemeente een aantal partners gezorgd voor een succesvolle start van het Duurzaam Bedrijf. Al met al kunnen we constateren dat in 2012 onze gemeente haar aantrekkelijkheid op het gebied van wonen, werken en leven weer vergroot heeft door te blijven sturen op bereikbaarheid, duurzaamheid en het creëren van grootschalig groen en recreatie zoals Park21.

In het gemeentehuis zelf zijn ook grote stappen gezet in 2012. De gemeente bereidt zich voor op de overheveling van taken vanuit het Rijk naar de gemeente op het gebied van het 'sociaal domein' en wijdt hier sinds 2012 een apart Programma aan. Deze majeure operatie, waar vele tientallen miljoenen euro's mee zijn gemoeid, krijgt hiermee een aparte status binnen het gemeentelijk apparaat en daarmee de aandacht die deze operatie nodig verdient.

Op het gebied van Sociale Dienstverlening en het bijbehorende cluster zijn grote verbeterlagen aangebracht en nieuwe werkwijze en methoden geïntroduceerd. De positieve effecten hiervan zijn in 2012 al meteen merkbaar.

De gemeente heeft in 2012 een hoger bedrag overgehouden dan bij de Najaarsnota werd verwacht. Bij dit voordelige resultaat van € 13,8 miljoen over 2012 is een aantal kanttekeningen te maken. Het betreft een aantal incidentele en niet te voorzien meevallers, die uitgebreid zijn toegelicht in de volgende paragraaf. Daar tegenover staat dat in 2012 ook een nadeel is verwerkt van € 20 miljoen op de grondexploitaties, conform de prospecties op 1 januari 2013. Dit nadeel is niet begrepen in het resultaat maar conform de verslaggevingsregels direct ten laste gebracht van de reserve grondzaken.

Resultaat van de programmarekening 2012

De jaarstukken zijn een onderdeel van de planning & controlcyclus: voorjaarsrapportage, programmabegroting, najaarsrapportage en de jaarstukken. In de jaarstukken 2012 leggen wij een zo juist, volledig en adequaat mogelijke verantwoording af over de uitvoering van de in de programmabegroting 2012 – 2015 genoemde beleidsvoornemens en bijbehorende budgettaire kaders.

Toelichting op de programmabegroting

In de jaarstukken 2012 lichten we de afwijkingen van de rekeningcijfers ten opzichte van de actuele begroting toe. Hieronder staat het verloop van hoe tot de actuele begroting is gekomen. Deze bestaat uit de primaire begroting 2012-2015, inclusief alle mutaties waartoe de raad tot en met december 2012 heeft besloten. Het saldo van de primaire begroting na de begrotingsraad in november 2011 was vrijwel nul. Het definitieve begrotingssaldo eindigt met het saldo van de najaarsrapportage.

Mutaties (Bedragen * € 1.000)	Bedrag
Saldo primaire begroting 2012-2016	37
Saldo najaarsrapportage 2011	-895
Structurele effecten jaarrekening	400
Aangepast saldo Begroting 2012-2016	-458
Voorjaarsrapportage 2012	
Algemene uitkering	4.939
Omzetten brede doeluitkering CJG en JGZ	-3.176
OZB (exclusief prijsindexatie)	161
Toeristenbelasting	-600
Hondenbelasting	181
Overige ontwikkelingen	-2.008
Financiering en kapitaallasten	2.027
Effecten Meerjaren Perspectief Grondzaken	336
Autonome mutaties NJR 2012	
Gemeentefonds (exclusief suppletie-uitkering bommenregeling)	456
Onderhoudsgelden gebouwen	398
Opbrengst lokale heffingen	407
Onderwijshuisvesting	-580
Indexering grote instellingen	-329
WMO hulpmiddelen/ WMO	-325
Leges Ruimtelijke Ordening (RO-)procedures	-151
Diverse verschillen	113
Saldo definitieve begroting	1.391

Toelichting op de programmarekening

De gemeente heeft in 2012 een hoger dan gemiddeld bedrag overgehouden. Het jaarrekeningresultaat is € 12,4 miljoen hoger dan verwacht bij de najaarsrapportage. De najaarsrapportage kwam uit op € 1,4 miljoen, in deze jaarrekening sluiten we het jaar af met een saldo van € 13,8 miljoen. In het hierna staande overzicht zijn de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de najaarsrapportage weergegeven.

Bij het resultaat van € 13,8 miljoen is een aantal kanttekeningen te maken. Het betreft een aantal incidentele en niet te voorziene meevallers. Daarbij komt dat er vrijwel geen eenmalige tegenvallers te melden zijn in de exploitatie in 2012.

(bedragen x € 1 miljoen)	
Overzicht belangrijkste begrotingsafwijkingen ten opzichte van de Najaarsrapportage	
Resultaat najaarsrapportage	1,4
<i>Projectbudgetten</i>	
Projectbudget ruimte voor duurzaamheid (budgetoverheveling)	1,7
Budgetoverheveling: Niet gesprongen explosieven (budgetoverheveling)	1,0
<i>Belastingen en gemeentefonds</i>	
Precariobelasting kabels en leidingen	3,9
Gemeentefonds	0,5
Onroerende Zaak Belasting	0,2
<i>Sociale Dienstverlening</i>	
Inkomensdeel WWB	2,3
Bedrijfsvoering SDV (budgetoverheveling)	1,0
Werkdeel WWB naar aanleiding van uitspraak Raad van Beroep over 2008	-0,4
<i>Overig</i>	
Afwikkeling bestuurscommissie De Meerlanden (toevoeging aan bestemmingsreserve)	1,1
Financieringsresultaat en dividend	0,8
Kwaliteitscontrole uitvoering groenbestekken	0,4
Diverse verschillen	-/-0,1
Resultaat Jaarrekening	13,8

Toelichting per onderdeel:

Projectbudgetten

Het gaat hierbij om twee projectbudgetten waarvan het budget overgeheveld moet worden naar 2013. Het resterende budget valt eerst in het resultaat en wordt daarna overgeheveld.

Bij Ruimte voor duurzaamheid (€ 1,7 miljoen) gaat het hierbij om het meerjarig budget van het programma Duurzaamheid (projectbudget). Bij de najaarsrapportage 2011 is expliciet besloten om dit bedrag niet in jaarschijven te verdelen, maar om dit jaarlijks aan het einde van het jaar over te hevelen. Bij de Niet Gesprongen Explosieven gaat het om een deel van de jaarschijf 2012 van het projectbudget. In de meicirculaire 2012 is aangekondigd dat de gemeente een extra budget ontvangt

in de algemene uitkering van Niet Gesprongen Explosieven (NGE's). Dit betreft budget voor de opsporing en ruiming op drie locaties: de Ringvaart, bij PrimAviera en het Jansoniusterrein. Bij de verrekening met de provincie eind van het jaar bleken de voor 2012 geplande kosten door te schuiven naar 2013, terwijl de verwachting bij de najaarsrapportage was dat deze in 2012 gemaakt zouden worden. Het gaat hierbij om € 0,9 miljoen.

Het beveiligd baggeren in de Ringvaart is in september 2012 gestart. De provincie betaalt eerst de facturen van de aannemer en daarna declareert de provincie bij de gemeente. In deze verrekening zit daardoor een vertraging die we slechts deels hadden kunnen voorzien. Bij PrimAviera ligt sinds begin 2012 de overeenkomst met SGN klaar en is deze steeds uitgesteld. Dit had voorzien moeten worden bij de najaarsrapportage.

Belastingen en gemeentefonds

In de 1e tranche bezuinigingen is bij de invoering van Precario, in de begroting rekening gehouden met de inkomsten voor die partijen waarvan zonder meer vast stond dat hier precario opgelegd kon worden. Dit betrof een bedrag van € 1,9 miljoen. Hierna is juridisch uitgezocht bij welke andere partijen de gemeente precario kan opleggen. Op basis van het onderzoek is eind september door het college besloten om over te gaan tot het opleggen van precario. De betreffende bedrijven is in het laatste kwartaal van 2012 gevraagd opgave te doen van het aantal meter kabels of leidingen in gemeentegrond, waarna begin 2013 voor het electriciteitsnetwerk is overgegaan tot het opleggen van een aanslag over 2012. Over het bestaan en de omvang van deze post was bij het opstellen van de Najaarsnota nog geen zekerheid. Ook nu is deze post nog opgenomen in de risico-paragraaf: er is nog geen zekerheid over het kunnen innen van deze inkomsten.

Bij de uitkering uit het gemeentefonds is een voordeel van € 0,5 miljoen. Via de brief inzake de decembercirculaire 2012 (kenmerk 2013/3982) d.d. 21 december 2012 is een voordeel van € 1.280.000 gerapporteerd. Nadien is op grond van informatie van het ministerie van Financiën d.d. 10 januari 2013 gebleken dat de onderuitputting van de rijksuitgaven hoger uitvalt. Het financiële effect voor onze gemeente bedraagt € 739.000 nadelig, zodat er per saldo een voordeel van € 541.000 overblijft.

De hogere inkomsten OZB komen voort uit de opgave van Cocensus d.d. 17 januari 2013. De opbrengst uit de OZB is € 515.000 hoger dan begroot. Over het belastingjaar 2012 is de opbrengst € 273.000 meer dan begroot (minder dan een half procent) doordat de WOZ-waarden hoger zijn dan geraamd en over de belastingjaren 2010 en 2011 hebben we voordelige nagekomen kohieren voor een bedrag van € 242.000. Hier staat een toevoeging aan de voorziening voor dubieuze debiteuren tegenover van € 295.000 en dit is als last opgenomen. Per saldo is er dan een hogere opbrengst van € 220.000.

Sociale Dienstverlening

Op het inkomensdeel heeft de gemeente een voordeel van € 2,3 miljoen. Dit voordeel is het gevolg van enerzijds een hogere uitkering door de Rijksoverheid, anderzijds is door de extra inzet op het toeleiden van klanten naar werk o.a. door Werkstroom, het Werkgeversservicepunt en het project Trede-indeling, maar ook een aangescherpte werkwijze en themacontroles op het gebied van rechtmatigheid, het aantal klanten dat een bijstandsuitkering ontvangt is gedaald. In de Najaarsnota is hier reeds melding van gemaakt bij de neutrale mutaties.

Bij SDV is eind van het jaar helder geworden dat het mogelijk was om € 0,52 miljoen over te houden op de bedrijfsvoering door een betere inzet van het Participatiebudget. Door organisatie-brede sturing

op de P-begroting is het mogelijk gebleken conform afspraken tussen directie en portefeuillehouder SDV om € 0,5 miljoen vrij te maken voor het plan van aanpak SDV. Uiteindelijk is dit bedrag nog niet

ingezet. Dit is alsnog nodig in 2013 nodig om de reorganisatie af te kunnen ronden. Voorgesteld wordt dit bedrag over te hevelen naar 2013 en af te zien van de overheveling van het Inkomensdeel.

De tegenvaller van het Werkdeel WWB is het gevolg van een Uitspraak van de Raad van Beroep d.d. 6 december 2012 met betrekking tot de terugvordering over 2008.

Overig

Bestuurscommissie De Meerlanden is in december 2012 financieel volledig afgewikkeld in de jaarrekening 2012. Deze commissie beheerde de gelden uit het Besluit Woninggebonden Subsidie (BWS) voor de gemeenten Haarlemmermeer, Uithoorn en Aalsmeer. Afrekeningen met deze gemeenten hebben in het verleden reeds plaatsgevonden. Het per ultimo 2012 resterende saldo € 1.085.000 is begin 2013 overgemaakt naar de gemeente. Het is de intentie deze middelen toe te voegen aan de bestemmingsreserve wonen.

Op het Financieringsresultaat en dividend is een voordeel van € 0,8 miljoen. In de voorjaarsrapportage en najaarsrapportage zijn reeds financieringsresultaten gemeld in de hoogte van € 2.027.000 en € 157.000. Een oorzaak van het financieringsresultaat is de gekozen treasury-strategie waarbij voor een hoger dan regulier bedrag kort geleend wordt. De provincie geeft per kwartaal toestemming voor de verhoging van de kasgeldlimiet, waarbij op 30 oktober 2012 na het opstellen van de najaarsrapportage de toestemming ontvangen is voor het 4^e kwartaal. Voor volgende P&C rapportages zullen wij bij de berekening van het financieringsresultaat voor het lopend boekjaar op voorhand uitgaan van de toestemming en dit expliciet aangeven. Ook de verhoging van het saldo aan uitstaande middelen bij derden heeft een rentevoordeel opgeleverd. Een niet geraamde verplichte rentetoevoeging aan vooruit ontvangen gelden van het rijk veroorzaakt een nadeel. Tenslotte is van de Waterwolf over het boekjaar 2011 in december 2012 een dividend ontvangen van € 70.000, waartoe besloten is 4 december 2012.

Op het onderhoud van openbaar groen is een voordeel van € 0,4 miljoen. De groenbestekken worden achteraf per kwartaal afgerekend, voor het 4e kwartaal 2012 was dit in januari 2013. Voor gebieden 1, 2, 4 en 6 zijn de stelposten beperkt uitgevoerd en alsmede zijn diverse kortingen opgelegd vanwege niet behaalde kwaliteit, het voordeel hierdoor is € 249.000. Verder is de gemeentelijke bomenrooilijst niet volledig uitgevoerd door bezwaren van de wijkraad Badhoevedorp. Hiervan had in de najaarsrapportage melding gemaakt moeten worden. De verwachting toen was dat de bomen nog voor het einde van het jaar gekapt zouden zijn. In totaal levert dit een voordeel op van € 440.000.

Tot slot

In het resultaat is voor een bedrag van € 3,7 miljoen aan budgetoverhevelingen opgenomen en een bedrag € 1,1 miljoen uit de afwikkeling bestuurscommissie De Meerlanden dat direct wordt toegevoegd aan een bestemmingsreserve. De opbrengst precariobelasting van € 3,9 miljoen kent voornamelijk een onzekerheid. Tegen de aanslag is bezwaar gemaakt en de uitkomst van de procedure is nog niet bekend ten tijde van het opstellen van deze rekening. Het genormaliseerde resultaat over 2012 met in achtname van deze posten bedraagt € 5,1 miljoen.

Kerngegevens

Financiële structuur

(bedragen x € 1.000)	Rekening					
Programmarekening		2012	2011	2010	2009	2008
Baten		375.426	391.645	422.355	390.107	360.250
Lasten		410.090	356.936	395.579	402.312	383.677
Resultaat voor bestemming		-34.664	34.711	26.776	-12.205	-23.427
Mutaties van de reserve		48.451	-32.277	-23.405	19.689	37.983
Resultaat na bestemming		13.782	2.434	3.371	7.484	14.556

Balans

Materiële vaste activa		431.258	404.557	382.574	341.283	325.093
Reserves		304.534	339.204	301.123	270.234	275.367
Voorzieningen		18.683	20.582	25.919	26.660	31.846
Langlopende schulden		315.086	242.131	230.056	232.627	197.819

Ratio

Current Ratio		1,49	1,75	1,64	2,35	2,49
Quick Ratio		0,42	0,40	0,46	0,77	0,71
Eigen/lang vreemd vermogen		0,97	1,40	1,33	1,19	1,47

Ratio's

Current ratio is een kengetal om de financiële toestand en specifiek de liquiditeit van een bedrijf te meten. Het geeft de mate aan waarin de verschaffers van het kort vreemd vermogen (kortlopende schulden) uit de vlottende activa kunnen worden betaald. Het geeft ook bij ons inzicht in de liquiditeitspositie. Het kengetal wordt bepaald door de volgende formule: vlottende activa / vlottende passiva. Algemeen geldt een waarde van tussen de 1,5 en 2 als financieel gezond.

Quick ratio is een kengetal om de financiële toestand en specifiek de liquiditeit van een bedrijf te meten. Het geeft de mate aan waarin de verschaffers van het kort vreemd vermogen uit de vlottende activa kunnen worden betaald. Hier worden de voorraden (bij ons de grondexploitaties en strategische gronden), in tegenstelling tot de current ratio, niet meegerekend. Deze kunnen vaak niet in zijn geheel verkocht worden, omdat daarmee de continuïteit van de onderneming in gevaar komt. Bovendien is er meestal verlies van waarde bij gedwongen verkoop van de voorraden. Het kengetal wordt bepaald door de volgende formule: (vlottende activa minus voorraden) / vlottende passiva. Algemeen geldt een waarde van boven de 1 als financieel gezond. Aangezien wij als gemeente op korte termijn aan liquide middelen kunnen komen wordt door ons een lagere grens gehanteerd.

Verhouding eigen vermogen/ langlopend vreemd vermogen: dit kengetal geeft een indicatie van de solvabiliteit. Een waarde van boven de 0,6 geldt als financieel gezond. Hier zitten we ondanks de daling in 2012 nog ruim boven.

Sociale structuur

	2012	2011	2010	2009	2008
Aantal inwoners					
Inwoners	144.162	143.962	143.411	142.825	142.028
< 24	45.167	45.386	45.303	45.188	44.908
25 < 55	61.593	62.199	62.777	63.355	63.956
> 54	37.402	36.377	35.331	34.282	33.164
Totaal Wwb*	1.421	1.468	1.421	1.262	1.256
Aanvragen bijzondere bijstand	5.960	5.407	5.429	3.612	3.602
Aanvragen WMO					
Vervoersvoorzieningen	483	537	706	1.425	1.945
Rolstoelen	467	475	564	496	516
Woonvoorzieningen	798	730	799	700	696
Hulp bij de huishouding	1.414	1392	1.519	2.547	2.607

*uitkeringen wet BUIG (=Wwb inclusief BBZ levensonderhoud/loaw/loaz)

Fysieke structuur

	2012	2011	2010	2009	2008
Woningen					
Aantal woningen ¹	58.757	57.550	57.300	57.059	56.811
waarvan koop		37.450	37.300	37.088	36.927
waarvan huur		20.100	20.000	19.971	19.884
Saldo toename	1.207	250	241	248	417
Economie					
Totale beroepsbevolking ²	95.989	96.406	97.001	98.201	96.926
Aantal arbeidsplaatsen ³	115.406	114.114	112.386	114.667	116.383

1. Per 1-1-2012 is het CBS overgestapt op de BAG-gegevens. Er wordt hierbij geen onderscheid meer gemaakt tussen huur en koop. De BAG telt meer woningen mee dan het CBS deed. 2012 is een overgangsjaar, vanaf volgend jaar kunnen we de cijfers vergelijken. Cijfer per 1-1-2012
2. De bevolking van 15 tot en met 64 jaar wordt als potentiële beroepsbevolking aangemerkt. Cijfer per 31-12-2012
3. Voltijds werkzame personen (>12 uur per week). Cijfer per 1-5-2012

Leeswijzer

De Jaarstukken 2012 zijn gebaseerd op de Programmabegroting 2012-2015.

De jaarstukken bestaan uit de volgende delen:

- Algemeen
- Jaarverslag en jaarrekening per programma
- Jaarrekening 2012
- Overige gegevens

Algemeen

Dit onderdeel bestaat uit de kerngegevens, de terugblik op 2012, het resultaat van de programmarekening 2012, deze leeswijzer en de samenstelling van het bestuur.

Jaarverslag en jaarrekening per programma

Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de (verplichte) paragrafen. In dit onderdeel worden per programma de volgende vragen beantwoord:

- Wat wilden we bereiken?
- Wat zouden we daarvoor doen?
- Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?

Bij het onderdeel 'Wat heeft het gekost?' worden op doelstellingsniveau de substantiële verschillen ($\geq$ € 50.000) tussen de gewijzigde begroting 2012 en de Jaarrekening 2012 toegelicht.

In de paragrafen geven we aanvullende informatie over programmaoverstijgende onderwerpen; dienstverlening, duurzaamheid, lokale heffingen, weerstandsvermogen (inclusief risico's), onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid en rechtmatigheid.

Jaarrekening 2012

De jaarrekening bestaat uit de balans, overzichten van de programmarekening en de toelichtingen daarop. Conform voorgaande jaren is in de toelichting op de balans het verloop van de balansposten gedurende het verslagjaar weergegeven en worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

De overzichten van de programmarekening bestaan uit een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten van de programma's, de toelichting op de programmabegroting, de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen, het mutatieoverzicht van de reserves, de budgetoverhevelingen, het verloop van de post onvoorzien, de incidentele baten en lasten en een overzicht van door de raad te autoriseren budget- en kredietoverschrijdingen.

Overige gegevens

In dit deel treft u de controleverklaring van Deloitte Accountants B.V. en een verklarende woordenlijst aan.

Door afronding kunnen kleine verschillen optreden in de optellingen.

Jaarverslag en toelichting jaarrekening per programma

Programma 1: Bestuur

Lasten in €

14.125

Portefeuillehouders: Weterings, Nobel, Van Dijk

% totale begroting

3,1%

Maatschappelijk doel:

Het gemeentebestuur van Haarlemmermeer draagt zorg voor een doelmatig, rechtmatig en integer lokaal bestuur.

Wat wilden we bereiken?**Beleidsdoel A:**

Bevorderen van de kwaliteit van beleidsontwikkeling en besluitvorming.

Beleidsdoel B:

Bevorderen van de lokale, regionale en internationale samenwerking, de betrokkenheid van de inwoners bij het lokale bestuur en van de positionering van de Haarlemmermeer.

Wat zouden we daarvoor doen?**Activiteiten**

- 1 Ondersteuning raad
- 2 Afhandeling bezwaar schriften
- 3 Rekenkameronderzoeken

Activiteiten

- 1 Externe positionering en stedenbanden
- 2 Citymarketing
- 3 Secretariaat AM-overleg

Wat heeft het gekost?**Rekening 2012**

batens	173
lasten	13.106
saldo	-12.933
percentage verschil lasten t.o.v.begroting	0%

Rekening 2012

batens	60
lasten	1.019
saldo	-959
percentage verschil lasten t.o.v.begroting	6%

Programma 1: Bestuur

Het gemeentebestuur van Haarlemmermeer bestaat uit de raad, het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester. Deze organen geven samen invulling aan een lokaal democratisch besluitvormingsproces dat transparant en zorgvuldig plaatsvindt. Daartoe worden ze ambtelijk ondersteund. Daarnaast opereert het gemeentebestuur in een regionale, nationale en internationale context en worden daarbinnen diverse contacten en relaties onderhouden.

Maatschappelijk doel: Het gemeentebestuur van Haarlemmermeer draagt zorg voor een doelmatig, rechtmatig en integer lokaal bestuur.

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel A: Bevorderen van de kwaliteit van beleidsontwikkeling en besluitvorming.

Een goed bestuur is zowel nationaal als lokaal een belangrijke voorwaarde voor het goed functioneren van een samenleving. Bij de ambitie om te zorgen voor een goed bestuur in Haarlemmermeer past permanente aandacht voor kwalitatieve beleidsontwikkeling en besluitvorming. Wij hebben de laatste jaren gewerkt aan het realiseren van onze streefwaarden op een aantal procesindicatoren die te maken hebben met de tijdige behandeling van schriftelijke vragen van de raad en klachten en bezwaarschriften van burgers.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Ondersteuning raad
2. Afhandeling bezwaarschriften
3. Rekenkameronderzoeken 2012

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Ondersteuning raad

De raad heeft in 2012 actief gebruik gemaakt van de Strategische Agenda van de Raad (SAR) om te komen tot een actieve invulling van zijn eigen activiteiten. Daarnaast is in 2012, op basis van de ervaringen in de tweede helft van 2011 met enkele aanpassingen voor het debat en de vergadertijden, het vergadersysteem van de raad verder aangescherpt. Tevens heeft er een door de raad zelf georganiseerde hoorzitting plaatsgevonden inzake sociale dienstverlening. De openbaarheid en toegankelijkheid van de raadsvergaderingen is via webcasting vergroot. Verder zijn activiteiten als "De Raad Fietst!", "Raadslid in de Klas", diverse politieke cafés en het Haarlemmermeers Scholieren Debat Toernooi voortgezet, in overleg met de raads werkgroep communicatie. In 2012 is tevens de herbenoeming van de burgemeester voorbereid.

Afhandeling bezwaarschriften

Vanaf 2012 valt de afhandeling van de bezwaarschriften niet meer onder dit programma maar onder de bedrijfsvoering en wordt daar ook toegelicht.

Rekenkameronderzoeken 2012

De Haarlemmermeerse Rekenkamercommissie (RKC) heeft als taak de gemeenteraad te voorzien van heldere informatie en aanbevelingen, ten gunste van de kaderstellende en controlerende werkzaamheden van de Raad. De RKC deed onderzoeken naar Leges en Heffingen, en naar Grootchalige Groen- en Recreatiegebieden. Ook heeft ze in een *quickscan* het citymarketingbeleid van de gemeente onder de loep genomen. In het laatste kwartaal is een onderzoek naar gemeentelijke overhead opgestart.

Relevant beleid

- Verordening op Onderzoeksrecht (2005/10234)
- Gedragscode raadsleden (2004/166)
- Verordening op de raadscommissie vastgesteld op 26 mei 2005; geactualiseerde versie augustus 2008
- Verordening op de raadscommissie vastgesteld op 26 mei 2005; geactualiseerde versie augustus 2008
- Reglement van Orde Auditcommissie (2005/29530); uitbreiding aantal leden Auditcommissie (2010/28194) vastgesteld op 22 april 2010
- Actualisatie Participatiebeleid en Inspraakverordening 2008 (2008/19950)
- Implementatie van aanbevelingen gericht op de werkwijzen van de Raad (2008/229924)
- Evaluatie Optimale Raadstukken (2008/22925)
- Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer (2009/85981); aanpassing art. 31 en 36 (2010/74641)
- Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer (2009/85981); aanpassing art. 31 en 36 (2010/74641)
- Verordening op de Rekenkamercommissie (2012/26812)
- Reglement van Orde Rekenkamercommissie (2011)
- Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van het college van burgemeester en wethouders (2010/0018175)
- Gedragscode college van burgemeester en wethouder gemeente Haarlemmermeer (2011.0018751)
- Herbenoemingsprocedure burgemeester (2012\38923)/Voordrachtsbesluit (2012\62573)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel B: Bevorderen van de lokale, regionale en internationale samenwerking, de betrokkenheid van de inwoners bij het lokale bestuur en van de positionering van de Haarlemmermeer.

We zien dat in bestuurlijk Nederland en in het bijzonder de Amsterdamse regio ontwikkelingen gaande zijn die de komende jaren van wezenlijke invloed kunnen zijn op de positie van de gemeente Haarlemmermeer. Het gaat dan bijvoorbeeld om de samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam, de toekomst van de Stadsregio Amsterdam, de decentralisaties in het sociale domein en de rijksplannen voor opschaling van de provincies en gemeenten. Daarbij overwogen en onderzoeken omliggende gemeenten diverse vormen van samenwerking. Ook dat raakt de positie van Haarlemmermeer. Ook wij voeren gemeentelijke taken in toenemende mate niet alleen meer zelf uit, maar in samenwerking met andere gemeenten.

Kengetallen	Bron	Metingen	
		2006	2010
Opkomst gemeenteraadsverkiezingen	O&S	50,9%	50,82%

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Externe positionering en stedenbanden
2. Citymarketing
3. Secretariaat AM overleg

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Externe positionering en stedenbanden

In het najaar van 2012 heeft het college van B&W besloten de (bestuurlijke) positionering van Haarlemmermeer vorm te geven langs drie thema's die passen bij het unieke karakter en de kracht van Haarlemmermeer: bereikbaarheid, duurzaamheid/innovatie en Park21. Rode draad in deze positionering vormt de economische potentie van Haarlemmermeer, gelegen in het hart van de Randstad, in de nabijheid van twee greenports en met de nationale luchthaven Schiphol op eigen grondgebied. Conform de door het college van B&W vastgestelde 'visie op communicatie' zijn voor de (bestuurlijke) positionering een strategische communicatiekalender opgesteld en zijn rond de genoemde thema's positioneringsplannen ontwikkeld die – samen met strategische partners en op basis van een herkenbare boodschap – uitgevoerd worden.

In 2012 hebben collegeontmoetingen plaatsgevonden met de gemeenten Amsterdam, Velsen en Bloemendaal, Hillegom, Purmerend, Kaag en Braassem en de Raad van Bestuur van Het Spaarne ziekenhuis. Daarnaast heeft Haarlemmermeer een actieve rol gespeeld in de Stadsregio Amsterdam en Amstelland-Meerlanden en onderhoudt de gemeente goede contacten met onder andere Schiphol, Greenport Aalsmeer en de Kamer van Koophandel Amsterdam. Ook hebben concrete lobbytrajecten plaatsgehad rondom de PASO-gelden, windenergie en de (landelijke) discussie over de bestuurlijke inrichting van de Randstad. Haarlemmermeer was voorts medeorganisator van een Noordvleugeldiner met Tweede Kamerleden over bestuurlijke samenwerking.

In zijn hoedanigheid als vicevoorzitter van de G32 is de burgemeester van Haarlemmermeer actief geweest op het gebied van nationale belangenbehartiging rondom diverse gemeentelijke thema's, evenals rondom de totstandkoming van het Regeerakkoord. Ook was Haarlemmermeer mede-initiator van de G32-bijeenkomst voor Tweede Kamerleden na de parlementsverkiezingen. Daarnaast zijn bij diverse gelegenheden bewindspersonen en Tweede Kamerleden in Haarlemmermeer op bezoek geweest om zich over uiteenlopende dossiers te laten informeren.

Met deelname aan het European New Town Platform, maar ook via VNG en G32 is aanhaking met Europese belangenbehartiging gezocht.

In 2012 vierde Haarlemmermeer haar twintigjarige vriendschapsband met Cebu-City op de Filippijnen. Om dat te accentueren, heeft een delegatie uit Haarlemmermeer een bezoek aan deze stad gebracht en zich laten informeren over de projecten die daar met steun van Haarlemmermeer worden uitgevoerd.

Citymarketing

In 2009 is een integraal citymarketing programma voor Haarlemmermeer ontwikkeld. Hoofddoel van de citymarketing is het merk Haarlemmermeer te laden, zodat de kernwaarden (contrasten en diversiteit) van Haarlemmermeer herkend en doorgegeven worden. Daarbij maken we gebruik van de volgende typering van Haarlemmermeer: "Haarlemmermeer is Nederland in het klein. Het biedt contrasten en diversiteit en is daardoor een thuishaven voor een grote verscheidenheid aan bewoners en bedrijven". In dit kader zijn tien centrale thema's benoemd. De invulling hiervan staat in de notitie "Voortgang citymarketing Haarlemmermeer 2011-2012". In 2012 zijn deze activiteiten geëvalueerd en u wordt hierover binnenkort geïnformeerd.

Secretariaat AM overleg

Gemeente Haarlemmermeer verzorgt het secretariaat van de gemeenschappelijke regeling Amstelland-Meerlanden Overleg. In verband met plannen van het rijk, zoals het opheffen van de Wgr+, decentralisaties in het sociale domein en het vormgeven van de Omgevingsdienst is in 2012 in dit overleg bestuurlijk verder gewerkt aan verkenningen voor mogelijke regionale samenwerking en gezamenlijke belangenbehartiging.

Relevant beleid

- Stand van zaken stedenbanden en beleid nieuwe verzoeken om internationale projecten/stedenbanden (2008/20831)
- Kaders voor Citymarketing: voorstellen voor citymarketing in Haarlemmermeer (2009/568)
- Inzet Haarlemmermeer in het stedenbeleid vanaf 2010 (2009/53421)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Programma 1: Bestuur		2012	2012	2012	
Maatschappelijk doel: Het gemeentebestuur van Haarlemmermeer draagt zorg voor een doelmatig, rechtmatig en integer lokaal bestuur.	Baten	72	22	233	211
	Lasten	14.079	14.101	14.602	-501
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-14.007	-14.079	-14.369	-290
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Bevorderen van de kwaliteit van beleidsontwikkeling en besluitvorming.	Baten	51	1	173	172
	Lasten	13.153	13.140	13.583	-443
	Saldo	-13.102	-13.139	-13.410	-271
Beleidsdoel B: Bevorderen van de lokale, regionale en internationale samenwerking, de betrokkenheid van de inwoners bij het lokale bestuur en van de positionering van de Haarlemmermeer.	Baten	21	21	60	39
	Lasten	926	961	1.019	-58
	Saldo	-905	-940	-959	-19

Toelichting gewijzigde begroting 2012 - rekening 2012

Beleidsdoel A:

Baten:

Er is een voordelig resultaat van € 12.000 door een hogere restwaarde van de auto van de burgemeester en wethouders en lagere leasekosten van de huidige auto. Daarnaast valt € 78.000 vrij uit de voorziening Voormalig personeel doordat twee rechthebbenden die onder deze voorziening zijn opgenomen, worden betaald uit het programma Veiligheid (brandweer). Er is een vrijval vanuit de voorziening wethouders van € 82.000 vanwege lagere aanspraken.

Lasten:

Het verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door een storting in de voorziening voormalig personeel. Dit is veroorzaakt door een aangepaste zienswijze.

Beleidsdoel B:

Lasten:

Een overschrijding van € 10.000 heeft twee oorzaken. Er zijn extra kosten gemaakt voor verblijf tijdens de reis naar Cebu in november 2012, zoals reeds aan de raad gemeld bij het verslag van die reis. Daarnaast is een onverwacht beroep van de Vereniging Haarlemmermeer-Cebu gedaan op de post 'FTE voor organisatorische en professionele ondersteuning' in december 2012. Hierover zijn inmiddels afspraken gemaakt met het bestuur van VHC, waardoor een eventueel beroep op deze post eerder in het jaar bekend is.

Voor de bouw en ontwikkeling van Portal Haarlemmermeer zijn extra kosten gemaakt van € 47.000.

Programma 2: Publiekscontact

Lasten in €

9.701

Portefeuillehouders: Weterings, Bak, Nederstigt, Nobel

% totale begroting

2,1%

Maatschappelijk doel:

Haarlemmermeer levert een kwaliteit van dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen, waarbij de klanttevredenheid een ruime voldoende scoort. De ambitie is een groeiende tevredenheid en we willen daarmee tot de top van de 100.000+ gemeenten behoren.

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel A: De gemeente is zo veel mogelijk bereikbaar op het moment dat de klant contact zoekt en de klant wordt zo goed mogelijk geholpen.	Beleidsdoel B: Inwoners, bedrijven en instellingen zijn tevreden over de manier waarop ze worden betrokken bij de ontwikkeling van beleid en de uitvoeringsplannen.	Beleidsdoel C: Inwoners, bedrijven en instellingen kunnen kennis nemen van duidelijke en relevante informatie over beleid en uitvoering die volledig en tijdig wordt verstrekt.	Beleidsdoel D: De betrouwbaarheid van de persoonsgegevens (gemeentelijke basisadministratie, GBA) is maximaal.
---	---	---	--

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten 1 Uitvoeren activiteiten Nota Dienstverlening 2 Verbeteren digitale dienstverlening	Activiteiten 1 Samenhang in participatie verbeteren 2 Verbeteren samenhang van plannen en projecten op gebiedsniveau 3 Betere vindbaarheid van gemeentelijke plannen	Activiteiten 1 Uitbrengen gemeentekrant Informatie 2 Beschikbaar maken van een portal om sneller en makkelijker informatie te vinden over Haarlemmermeer 3 Centraliseren communicatie-uitingen	Activiteiten 1 Betrouwbaar en modern GBA door onderzoek, samenwerking en geautomatiseerd controleprogramma
---	--	--	--

Wat heeft het gekost?

Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012
baten 2.497	baten 0	baten 0	baten 24
lasten 5.228	lasten 2.219	lasten 219	lasten 2.034
saldo -2.731	saldo -2.219	saldo -219	saldo -2.011
percentage verschil lasten t.o.v. begroting 0%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting -2%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting -10%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting 0%

Programma 2: Publiekcontact

De gemeente Haarlemmermeer kent inmiddels ruim 144.000 inwoners verdeeld over 26 kernen. Met meer dan 7.000 actieve bedrijven maakt het de Haarlemmermeer tot een dynamische polder waarvan veel wordt verlangd en met een breed scala aan voorzieningen.

We leveren meetbaar goede dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen. We maken het waar door burgers zo goed mogelijk te helpen, te betrekken bij ontwikkeling van beleid en uitvoeringsplannen, zo goed mogelijk informatie te verstrekken aan burgers, bedrijven en instellingen en de betrouwbaarheid van de persoonsgegevens te waarborgen.

Maatschappelijk doel: Haarlemmermeer levert een kwaliteit van dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen, waarbij de klanttevredenheid een ruime voldoende scoort. De ambitie is een groeiende tevredenheid en we willen daarmee tot de top van de 100.000+ gemeenten behoren.

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel A: De gemeente is zo veel mogelijk bereikbaar op het moment dat de klant contact zoekt en de klant wordt zo goed mogelijk geholpen.

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden		
		2010	2011	2012	2012	2013	2014
Waardering van klanten van de dienstverlening aan de balie	Benchmark Publiekszaken (KTO-balie)	7.5	7.5	7.9	7.6	7.6	7.7
Waardering van klanten van de dienstverlening via de telefoon	Benchmark Publiekszaken (KTO-telefonie)	7.3	7.5	7.2	7.5	7.6	7.6
Waardering van klanten van de dienstverlening via de website	Benchmark Publiekszaken (KTO-telefonie)	7,3	6,7	6.3	6.7	7.0	7.3

Toelichting

Waardering van klanten voor de dienstverlening aan de balie

Een forse stijging ten opzichte van voorgaande jaren, die ook terug te zien is op bijna alle onderliggende onderdelen. Zeker bij de zogenaamde 'Hostmanship aspecten'. Deze aspecten zeggen iets over de ervaren gastvrijheid en hebben grote invloed op het totaaloordeel.

Waardering van klanten voor de dienstverlening via de telefoon

De score is in 2012 lager dan in 2011. Vermeldenswaardig is dat het percentage klanten dat aangaf in een keer geholpen te zijn dit jaar 51 % is, ruim boven de score van 2011 (38%).

Waardering van klanten voor de dienstverlening via de website

Werd dit in 2011 nog gewaardeerd met een 6,7, in 2012 scoren we een bescheiden 6,3. De grote meerderheid (85%) gaf echter wel aan een volgende keer opnieuw het digitaal loket te willen gebruiken voor het aanvragen van een product.

Kengetallen	Bron	Metingen		
		2010	2011	2012
Aantal bezoeken balie	Qmatic		110.375	107.050
Aantal telefoontjes callcenter	Avaja	170.137	170.218	155.732
Aantal bezoeken website	Google Analytics	339.227	332.455	451.061

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoeren activiteiten Nota Dienstverlening
2. Verbeteren digitale dienstverlening

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoeren activiteiten Nota Dienstverlening

Zie paragraaf dienstverlening.

Verbeteren digitale dienstverlening

De afgelopen periode is de website verbeterd en begrijpelijker geworden zodat de burger de informatie beter kan vinden en elektronisch zaken kan regelen met de gemeente. In het derde kwartaal van 2012 is met inzet van i-coaches van KING onze website geanalyseerd en is er een concreet actieprogramma opgesteld en worden de voorgestelde maatregelen geïmplementeerd. Wij zien ook een stijgende lijn in het gebruik van onze website ten opzichte van eerdere jaren en een behoorlijke toename aan verwachtingen van de burger op het gebied van de digitale dienstverlening. Ook hebben we meer ingezet op social media en zijn we gestart met de inzet van webcare zodat we uitingen via social media over de Haarlemmermeer kunnen volgen en hierop zo nodig kunnen anticiperen. De lancering van onze nieuwe Haarlemmermeer-App is een belangrijk voorbeeld dat we ook innoveren in digitale dienstverlening.

Overige vermeldenswaardige onderwerpen:

Gevonden voorwerpen

Sinds 1 juli dit jaar is de verantwoordelijkheid voor verloren en gevonden voorwerpen overgedragen van de politie naar de gemeente. Deze taak wordt uitgevoerd binnen de bestaande formatie.

Expatcenter WTC

In samenwerking met de gemeente Amsterdam bieden we één loket op het Expatcenter WTC, waar expats zowel de verblijfsvergunning als de inschrijving in de Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (GBA) kunnen regelen. Wij zien, ondanks de huidige economische situatie, een jaarlijkse groei van de klantaantallen met ongeveer 15% naar 6.146 in 2012. Voor de gemeente Haarlemmermeer gaat het om 251 vestigingen.

Sluiting servicecentra

Met de voorjaarsrapportage 2011 is besloten tot een structurele bezuiniging door sluiting van de servicecentra in Zwanenburg en Floriande. Per 1 maart 2012 zijn de servicecentra Floriande en Zwanenburg gesloten. Dit is zonder problemen verlopen.

Relevant beleid

- Nota Dienstverlening (2010-0048491);
- Verordening Verwerking persoonsgegevens gemeente Haarlemmermeer (2002);
- Verordening Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (GBA) (2009-0006297);
- Nota Trouwbeleid (2008-112519).

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel B: Inwoners, bedrijven en instellingen zijn tevreden over de manier waarop ze worden betrokken bij de ontwikkeling van beleid en de uitvoeringsplannen.

Inwoners, bedrijven en instellingen beschikken over veel kennis en ideeën. We kunnen deze gebruiken om beleid en uitvoering te verbeteren. Bij het maken van beleid of uitvoeringsplannen wegen we belangen tegen elkaar af. We zorgen ervoor dat iedereen in de gelegenheid is zijn of haar belang goed over het voetlicht te brengen, zodat daarmee rekening kan worden gehouden. De gemeentelijke activiteiten hebben vaak een geografische component (denk aan leef- en werkomgeving). Gebiedsgericht werken is een middel om de samenhang tussen deze activiteiten te versterken, in nauwe samenwerking met bewoners en ketenpartners.

Kengetallen	Bron	Meting 2011
Aantal structurele adviesraden en overlegplatforms met bewoners en ondernemers	Gemeente	47

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Samenhang in participatie verbeteren
2. Verbeteren samenhang van plannen en projecten op gebiedsniveau
3. Betere vindbaarheid van gemeentelijke plannen

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Samenhang in participatie verbeteren

In de "Visie op communicatie van Haarlemmermeer" hebben wij integraal aandacht besteed aan participatie. Om te evalueren hoe onze participatietrajecten door deelnemers en organisatoren worden ervaren, maken we sinds 2012 gebruik van de benchmark burgerparticipatie.

Vanuit gebiedsmanagement vindt op regelmatige basis overleg plaats met alle dorps- en wijkraden en zijn er veel reguliere gebieds- en wijkoverleggen, waarin met ketenpartners en dorps- en wijkraden tegelijk wordt overlegd. Verder zijn er in het ruimtelijk en sociaal domein veel vormen van structureel overleg, waarbij bewoners en ondernemers zijn betrokken. Ook de gemeenteraad zelf is actief in het gebied, door regelmatig een kern te bezoeken en door de inzet van 'mijn aandeel Haarlemmermeer' op de gemeentelijke website.

Relevant beleid

- Actualisatie Participatiebeleid en Inspraakverordening 2008 (2008/19950)
- Convenant "Spelregels voor participatie", juni 2009 (2009/92329)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel C: Inwoners, bedrijven en instellingen kunnen kennis nemen van duidelijke en relevante informatie over beleid en uitvoering die volledig en tijdig wordt verstrekt.

De gemeente Haarlemmermeer is verantwoordelijk voor het tijdig, transparant, toegankelijk en volledig informatie verstrekken aan inwoners, bedrijven, instellingen en belangengroeperingen. De pers goed informeren is van belang, evenals afstemming met ketenpartners en andere overheden bij gemeenschappelijke trajecten.

Kengetallen	Bron	Metingen	
		2009	2011
Waardering van inwoners over de duidelijkheid van de informatie, die de gemeente in het algemeen geeft	Benchmark waarstaatjegemeente.nl	6,7	6,8

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitbrengen gemeentekrant Informeer
2. Beschikbaar maken van een portal om sneller en makkelijker informatie te vinden over Haarlemmermeer
3. Centraliseren communicatie-uitingen

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Centraliseren communicatie-uitingen

Centralisatie van communicatie-uitingen moet zorgen voor een eenduidig transparant en vertrouwenwekkend beeld, waardoor imago en positionering verder verbeteren. Dit is gerealiseerd door de productie van communicatiemiddelen te centraliseren. Digitale content wordt gebundeld en overzichtelijk ontsloten via de ontwikkeling van een Haarlemmermeer-portal.

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel D: De betrouwbaarheid van de persoonsgegevens (gemeentelijke basisadministratie, GBA) is maximaal.

We zorgen voor een betrouwbare GBA, waarin de administratieve vastlegging van persoonsgegevens juist is en overeenkomt met de feitelijke situatie. We zijn een betrouwbare partner in het kader van informatieverstrekking aan overheidsorganisaties en aangewezen instellingen en personen.

Effectindicatoren	Bron	Metingen		Streefwaarden		
				2012	2013	2014 *
Percentage fouten bij steekproefsgewijze controle in het bevolkingsregister	Periodieke audit GBA door Ministerie van Binnenlandse Zaken	A: 0 % B: 1,7 % C: 1,7 % (2004)	A: 0 % B: 2,7 % C: 1,7 % (2009)	A: <1% B: <5 % C: <10 % (auditjaar)	A: <1% B: <5 % C: <10 %	A: <1% B: <5 % C: <10 %
Percentage fouten bij steekproefsgewijze controle in de BAG	Eerste audit vindt plaats in 2013					

* Normpercentages gebaseerd op kwaliteit GBA

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Betrouwbaar en modern GBA door onderzoek, samenwerking en geautomatiseerd controleprogramma

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Betrouwbaar en modern GBA

De betrouwbaarheid van het GBA is op verschillende wijzen onderzocht. Zo hebben we onderzoeken verricht aan de hand van terugmeldingen (dit zijn afwijkende gegevens t.o.v. de GBA) van zowel in- als externe afnemers. Bovendien is het aantal onbestelbaar gebleken stempassen een indicatie geweest voor de betrouwbaarheid van de GBA. Daarnaast hebben we middels een geautomatiseerd controleprogramma (Content) reguliere controles uitgevoerd van de in de GBA geregistreerde persoonsgegevens. Op verkeerde wijze geregistreerde gegevens zijn daarbij aangepast naar registratie op de voorgeschreven wijze.

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Programma 2: Publiekscontact		2012	2012	2012	
Maatschappelijk doel: Haarlemmermeer levert een kwaliteit van dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen, waarbij de klanttevredenheid een ruime voldoende scoort. De ambitie is een groeiende tevredenheid en we willen daarmee tot de top van de 100.000+ gemeenten behoren.	Baten	2.430	2.759	2.521	-238
	Lasten	9.578	9.753	9.701	52
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-7.148	-6.994	-7.180	-186
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: De gemeente is zo veel mogelijk bereikbaar op het moment dat de klant contact zoekt en de klant wordt zo goed mogelijk geholpen.	Baten	2.430	2.759	2.497	-262
	Lasten	4.936	5.226	5.228	-2
	Saldo	-2.506	-2.467	-2.731	-264
Beleidsdoel B: Inwoners, bedrijven en instellingen zijn tevreden over de manier waarop ze worden betrokken bij de ontwikkeling van beleid en de uitvoeringsplannen.	Baten				
	Lasten	2.255	2.255	2.219	36
	Saldo	-2.255	-2.255	-2.219	36
Beleidsdoel C: Inwoners, bedrijven en instellingen kunnen kennis nemen van duidelijke en relevante informatie over beleid en uitvoering die volledig en tijdig wordt verstrekt.	Baten				
	Lasten	294	244	219	25
	Saldo	-294	-244	-219	25
Beleidsdoel D: De betrouwbaarheid van de persoonsgegevens (gemeentelijke basisadministratie, GBA) is maximaal.	Baten			24	24
	Lasten	2.094	2.029	2.034	-5
	Saldo	-2.094	-2.029	-2.010	19

Toelichting gewijzigde begroting 2012 - rekening 2012

Beleidsdoel A:

Baten:

De legesinkomsten van burgerzakenproducten binnen Titel 1 van de Tarieventabel zijn € 262.000 lager. Vooral de aanvraag van rijbewijzen blijft sterk achter bij 2011 (-26%). In de overschrijding is een structurele taakstelling van € 225.000 opgenomen (gerelateerd aan de nota Kostendekkendheid leges) die al gerealiseerd is bij de 2de tranche bezuinigingen. Bij de Voorjaarsrapportage 2013 zal de taakstelling worden aangepast. Bijsturen op de bedrijfsvoering levert een positief resultaat van € 162.000 op, dit voordeel wordt verantwoord in programma algemene dekkingsmiddelen bij het onderdeel E. Per saldo bedraagt het negatief resultaat op burgerzakenproducten € 100.000.

Programma 3: Veiligheid

Lasten in €

16.312

Portefeuillehouders: Weterings, Nobel

% totale begroting

3,6%

Maatschappelijk doel:**Inwoners en ondernemers in Haarlemmermeer zijn veilig.****Wat wilden we bereiken?**

Beleidsdoel A: Overlast en verloedering in de gemeente Haarlemmermeer nemen af.	Beleidsdoel B: Branden, zware ongevallen en rampen worden zoveel mogelijk voorkomen. Bij het optreden van branden, zware ongevallen en rampen is er zo weinig mogelijk fysieke en materiële schade.	Beleidsdoel C: Inbraken, overvallen, vernielingen en mishandeling worden zoveel mogelijk voorkomen.	Beleidsdoel D: De gemeente Haarlemmermeer en de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) zijn goed voorbereid om incidenten, rampen en crises zo effectief mogelijk te bestrijden.
---	---	---	---

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten 1 Toezicht op straat 2 Een actieve groepsgerichte aanpak jeugdoverlast 3 Betrekken burger bij aanpak van veiligheid 4 Veiligheidshuis Kennemerland	Activiteiten 1 Het toetsen van bouwplannen aan de eisen van veiligheid 2 De brandveiligheid van openbare gebouwen en evenementen wordt gecontroleerd 3 Invulling geven aan Community Safety	Activiteiten 1 Aanpak woninginbraken 2 Aanpak overvallen 3 Aanpak huiselijk geweld	Activiteiten 1 Het onderhouden van de crisorganisatie 2 Het onderhouden van een adequate brandweerorganisatie 3 Doorontwikkeling van planvorming van de processen en specifieke objecten 4 Het oppakken van uit evaluaties blijvende specifieke verbeterpunten
--	---	--	---

Wat heeft het gekost?

Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012
baten 0	baten 11	baten 0	baten 163
lasten 1.959	lasten 304	lasten 108	lasten 13.940
saldo -1.959	saldo -293	saldo -108	saldo -13.777
percentage verschil lasten t.o.v. begroting -1%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting 0%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting -7%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting -9%

Programma 3: Veiligheid

In februari 2011 is het integraal veiligheidsbeleid (IVB) geactualiseerd. Het IVB is de basis van voor het veiligheidsbeleid van de gemeente Haarlemmermeer. De uitvoering van de politieke en bestuurlijke prioriteiten in ons integrale veiligheidsbeleid is gebaseerd op de volgende visie:

- een wijkgerichte aanpak;
- met de juiste mix van maatregelen zowel repressief (lik-op-stuk) als preventief;
- we gaan uit van de zelfredzaamheid/zelfwerkzaamheid van burgers;
- we werken integraal;
- met een regierol voor de gemeente;
- en de mogelijkheid tot flexibiliteit in prioritering.

In het IVB zijn de volgende speerpunten benoemd: inbraakpreventie, aanpak huiselijk geweld, toezicht op straat, aanpak overlast en verloedering, veilig ondernemen, groepsaanpak overlast gevende jeugd, brandveiligheid en crisisbeheersing. Wij zetten ook in op meer communicatie over veiligheid. Denk aan maatregelen om zelf de veiligheid te verbeteren, veiligheidscijfers en veiligheidsbeleving in de gemeente.

In 2012 is de nieuwe Politiewet door de Eerste Kamer aangenomen. De politieregio's Kennemerland, Noord-Holland-Noord en Zaanstreek-Waterland zijn opgegaan in de regionale eenheid Noord-Holland. De nieuwe regionale indeling en wijziging van de wettelijke kaders heeft gevolgen voor de samenwerking tussen de gemeenten en het OM in de nieuwe regionale eenheid. Op lokaal niveau zal de afstemming van prioriteiten nog meer gaan plaatsvinden in de driehoek waar de burgemeester en officier van justitie het gezag voeren over de politie. De activiteiten van de politie worden direct opgenomen in het gemeentelijk uitvoeringsprogramma integraal veiligheidsbeleid. In 2012 is hier gezamenlijk door gemeente, politie en OM vorm aan gegeven in het uitvoeringsprogramma integraal veiligheidsbeleid 2013.

Maatschappelijk doel: Inwoners en ondernemers in Haarlemmermeer zijn veilig.

Uit onderzoek blijkt dat er geen aantoonbaar verband bestaat tussen "objectieve" criminaliteitscijfers en veiligheidsbeleving en waardering door burgers. Veiligheidsgevoelens worden niet alleen bepaald door criminaliteitscijfers, maar ook door beeldvorming in de landelijke en lokale media, verloedering in de openbare ruimte, openbare verlichting en dergelijke. Wel geeft een waarderingscijfer een indicatie van hoe veilig mensen zich voelen in onze gemeente.

In de publicatie Leefbaarheidsmonitor Haarlemmermeer 2011 wordt de waardering onder inwoners van veiligheid in de wijk weergegeven. De waardering voor veiligheid is in 2011 gestegen van 7,3 naar 7,5. Hiermee komen we boven onze streefwaarde van 7,4 (2007). Wij streven er naar om deze waardering minimaal te behouden voor de toekomst. Dit onderzoek vindt om het jaar plaats en zal in 2013 weer worden uitgevoerd.

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden				
		2007	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Waardering van veiligheid van iedereen die woont, werkt en recreëert in Haarlemmermeer	Kijk op de Wijk	7,4	7,3	7,5	-	7,5	-	7,5	-

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel A: Overlast en verloedering in de gemeente Haarlemmermeer nemen af.

Onder dit beleidsdoel vallen de speerpunten: overlast en verloedering, toezicht op straat en groepsaankpak overlastgevende jeugd.

In het eerste kwartaal van 2012 is de eindevaluatie Plan van Aanpak overlast en verloedering opgesteld. In de evaluatie is o.a. geconcludeerd dat het plan een substantiële bijdrage heeft geleverd aan het voorkomen van overlast en verloedering door een gerichte aanpak van jeugdoverlast, inzet cameratoezicht en maatregelen in wijken en bedrijventerreinen.

Effectindicatoren	Bron	Metingen					Streefwaarden		
		2008	2009	2010	2011	2012	2012	2013	2014
Mate van ervaren overlast door criminaliteit (waaronder vernielingen).	Kijk op de Wijk		6,8		7,1		-	7,1	-
Mate van ervaren overlast veroorzaakt door gedrag van anderen	Kijk op de Wijk		6,6		7,0		-	7,0	-
Aantal meldingen van overlast veroorzaakt door jeugd.	Politie	1500	1412	1485	1173	1113	1.100	1.050	1.050
Aantal incidenten overlast jeugd	Politie	1641	1893	1597	1279	1260	1.250	1.200	1.200

In 2012 heeft geen Kijk op de Wijk onderzoek plaatsgevonden. Deze vindt eens in de twee jaar plaats en zal in 2013 weer worden uitgevoerd. De doelstellingen op het gebied van jeugd zijn beiden zo goed als behaald.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Toezicht op straat
2. Een actieve groepsgerichte aanpak jeugdoverlast
3. Betrekken van de burger bij aanpak van veiligheid
4. Veiligheidshuis Kennemerland

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Toezicht op straat

Dit vindt plaats door gemeentelijke toezichthouders, politie en cameratoezicht. De gebiedsagenten hebben in 2012 bijna 90% van hun netto beschikbare tijd aan de problematiek in hun wijk gewerkt dan wel in hun wijk doorgebracht. Dit is ruim boven het gestelde doel van 80%.

De gemeentelijke toezichthouders en politie hebben gezamenlijk een handhavingmatrix openbare ruimte opgesteld die zorgt voor een efficiëntere inzet van het beschikbare blauw op straat.

Cameratoezicht Zuid-tangent en Schiphol is eind 2012 geëvalueerd. Op basis van de positieve resultaten in de evaluatie is besloten om cameratoezicht voort te zetten. In het kader van het donkere dagen offensief werken politie en gemeentelijk toezichthouders samen aan de veiligheid in winkelgebieden.

Een actieve groepsgerichte aanpak jeugdoverlast

Zie hiervoor ook programma 6. De groepsaankpak is per 1 januari 2012 onderdeel geworden van regulier beleid. De eerste maanden van 2012 stonden daarom in het teken van het behouden en verder aanscherpen van de werkwijze en het integreren van het Mobiel Team van MeerWaarde en de gemeentelijke straatcoaches binnen de reguliere organisaties.

Betrekken van de burger bij aanpak van veiligheid

Burgernet, bewonersbijeenkomsten en actieve communicatie over ons veiligheidsbeleid dragen bij aan het betrekken van burgers bij de aanpak van veiligheid. In 2012 is de communicatie over de veiligheidscijfers in Haarlemmermeer op de gemeentelijke website voortgezet. Gekoppeld aan de veiligheidscijfers geven wij aan wat wij met onze partners doen om de veiligheid te verbeteren en wat de burger zelf kan doen om criminaliteit te voorkomen en te verminderen. In 2012 zijn er met de politie 8 bewonersbijeenkomsten georganiseerd gericht op inbraakpreventie. Doel van deze bijeenkomsten was om burgers te informeren wat zij zelf kunnen doen om woninginbraken te voorkomen.

Veiligheidshuis Kennemerland

Het Veiligheidshuis is erop gericht te komen tot een effectievere aanpak op het gebied van jeugd, nazorg, veelplegers en huiselijk geweld. Hoofddoelstelling van het Veiligheidshuis is door intensieve samenwerking in en tussen de justitiële en de zorgketen criminaliteit en overlast te verminderen en daarmee de veiligheid in de regio Kennemerland te vergroten. Vanaf 2013 krijgen de gemeenten meer een regierol. In 2012 is gestart met de voorbereidingen. De gemeente en het Veiligheidshuis dienen daarbij ook verbanden te leggen met andere gemeentelijke taken zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en zorginstellingen om versnippering te voorkomen.

Relevant beleid

- Integraal Veiligheidsbeleid (2011.0000334)
- Evaluatie plan van aanpak overlast en verloedering (2012.0012831)
- Evaluatie cameratoezicht Schiphol en haltes Zuidtangent (2012.0072700)
- Uitvoeringsprogramma Integraal Veiligheidsbeleid 2013 (2012.0075835)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel B: Branden, zware ongevallen en rampen worden zoveel mogelijk voorkomen. Bij het optreden van branden, zware ongevallen en rampen is er zo weinig mogelijk fysieke en materiële schade.

Effectindicatoren	Bron	Metingen				Streefwaarden		
		2009	2010	2011	2012	2012	2013	2014
Percentage vergunningplichtige bedrijven en instellingen dat beschikt over een gebruiksvergunning.	Brandweer	95%	95%	96%	96%	95	95	95
Percentage scholen dat voldoet aan de brandveiligheidsvoorschriften*	Brandweer			45%*	93%	75%	85%	100%
Aantal controles uitgevoerd door de brandweer	Brandweer	1800	1426	1390	1411	1.470	1.470	1.470
Aantal controles uitgevoerd door milieuinspecteurs	Gemeente			337	650**	330	330	330

* Dit percentage geeft de scholen aan die de afgelopen 5 jaar op enig moment hebben voldaan aan de brandveiligheidsvoorschriften. In 2012 heeft 95% van de scholen voldaan aan de brandveiligheidsvoorschriften.

** Dit jaar is een groot deel van de milieucontroles uitbesteed aan een extern bureau. Aan het bureau is, naast het doen van een milieucontrole, meteen de opdracht gegeven om de brandweertoets te doen.

Omdat rampen nooit helemaal te voorkomen zijn, is in 2012 het beleid voor de aanvaardbaarheid en verantwoording groepsrisico externe veiligheid aangenomen. Dit beleid regelt hoe de verantwoording van het groepsrisico vormgegeven wordt. Daarnaast zijn er richtsnoeren vastgelegd die onder meer nieuwe objecten voor kwetsbare bevolkingsgroepen zoals kinderen, zieken en ouderen, extra beschermen tegen rampen. Waar bestaande objecten voor kwetsbare bevolkingsgroepen niet voldoen aan de richtsnoeren zal in eerste instantie met communicatie geprobeerd worden om het bewustzijn en de zelfredzaamheid bij een ramp te vergroten. De richtsnoeren worden in de bestemmingsplannen verankerd. De gemeente heeft diverse projecten op het gebied van controle, handhaving en voorlichting op het gebied van brandveiligheid. Deze moeten er toe bijdragen dat het aantal branden in woningen, horeca-instellingen en andere gebouwen beperkt blijft.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Het toetsen van bouwplannen aan de eisen van veiligheid
2. De brandveiligheid van openbare gebouwen en evenementen wordt gecontroleerd
3. Invulling geven aan Community Safety

Het toetsen van bouwplannen aan de eisen van veiligheid

Naast de toetsing van en toezicht op nieuwbouwplannen zijn in 2012 als steekproef 25 niet risicovolle bedrijfspanden gecontroleerd met als doel inzicht te krijgen in de bouwkundige staat van bestaande bedrijven in de gemeente. Deze panden zijn gezamenlijk door bouwinspecteurs en preventie medewerkers van de brandweer gecontroleerd op de aspecten constructieve- en brandveiligheid (bouwbesluit). Uit de controles is gebleken dat er bij 24 van de 25 panden overtredingen waren ten aanzien van de brandveiligheid, ernstige overtredingen en kleinere, eenvoudig te verhelpen overtredingen. Op basis van de tussentijdse resultaten is besloten om dit project in 2013 voort te zetten waarbij de nadruk wordt gelegd op bedrijven met brandgevaarlijke stoffen.

De brandveiligheid van openbare gebouwen en evenementen wordt gecontroleerd

Het plan van Aanpak Brandveiligheidsmanagement 2007-2011 is geëvalueerd. De conclusie is dat het brandveiliger is geworden in Haarlemmermeer. In de evaluatie zijn aanbevelingen gedaan voor nieuw beleid. Er zijn acht brandveiligheidsprojecten uitgevoerd, waaronder brandveiligheid niet-zelfredzamen, risicowoningen en industrie en gevaarlijke stoffen.

In 2012 is ingezet op controles van de brandveiligheid van basisscholen. Eind 2012 voldeed 93% (76 panden) aan de brandveiligheidseisen. De scholen die niet voldeden hebben een waarschuwing ontvangen.

Invulling geven aan Community Safety

In het raadsbesluit Brandweezorg Haarlemmermeer-Zuid is opgenomen dat wij samen met de brandweer mensen bewuster willen maken van de risico's op brand en hoe te handelen bij brand. In oktober 2011 is het project Brandveilig Leven (Community Safety) gestart in Haarlemmermeer-Zuid. De brandweer heeft huis-aan-huisbezoeken in Haarlemmermeer-Zuid afgelegd en een gratis veiligheidscheck gedaan. Tijdens het bezoek kregen huiseigenaren advies hoe ze hun woning brandveiliger kunnen maken en zijn rookmelders in woningen geplaatst. Hiermee wordt vorm gegeven aan de noodzaak om burgers beter bewust te maken van de eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheid om zich te beschermen tegen brand. Het uiteindelijke doel is het reduceren van slachtoffers bij brand en het reduceren van schade bij brand. In Haarlemmermeer-Zuid zijn in 7 maanden tijd 960 rookmelders geplaatst door de brandweer in 482 woningen. In 2012 is besloten om op basis van de positieve resultaten dit project toe te passen op de risicowoningen branddoorslag in Haarlemmermeer.

Relevant beleid

- Evaluatie plan van aanpak brandveiligheidsmanagement 2007-2011 (2011.0045140)
- Ontwikkelingen brandweezorg Haarlemmermeer-Zuid (2012.0011546)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel C: Inbraken, overvallen, vernielingen en mishandeling worden zoveel mogelijk voorkomen.

Met dit beleidsdoel willen we de criminaliteit en geweld in de gemeente verminderen. Het bestaat uit de speerpunten: inbraakpreventie, veilig ondernemen en huiselijk geweld.

Inbraken, overvallen en geweld zijn van grote impact op de veiligheidsgevoelens van inwoners en ondernemers in Haarlemmermeer. Politie en OM zetten in op repressie. De gemeente, inwoners en ondernemers spelen een belangrijke rol om geweld en criminaliteit te voorkomen.

Effectindicatoren	Bron	Metingen				Streefwaarden		
		2009	2010	2011	2012	2012	2013	2014
Percentage aangiften woninginbraken op het totale woningbestand	Politie	1,14 649 totaal	1,25 711 totaal	1,25 714 totaal	1,20 692 totaal	0,8	0,8	0,8
Aantal aangiften van bedrijfsinbraak per 1000 inwoners	Politie	3,4 484 totaal	2,5 359 totaal	1,72 246 totaal	1,39 200 totaal	1,7	1,7	1,7
Aantal overvallen per 1000 inwoners	Politie	0,19 28 totaal	0,10 14 totaal	0,07 10 totaal	0,10 14 totaal	0,10	0,10	0,10
Aantal aangiften van vernieling per 1000 inwoners	Politie	8,4 1195 totaal	8,52 1219 totaal	7,36 1035 totaal	6,57 946 totaal	7,3	7,3	7,3
Aantal aangiften van bedreiging, mishandeling en huiselijk geweld per 1000 inwoners	Politie		3,56 508 totaal	3,56 511 totaal	3,39 488 totaal	3,5	3,5	3,5

De doelstellingen voor alle onderdelen, behalve woninginbraken is behaald. Het aantal woninginbraken laat voor het eerst een daling zien. In 2013 zal de ingezette aanpak worden voortgezet om het aantal woninginbraken verder te laten dalen.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Aanpak woninginbraken
2. Aanpak overvallen
3. Aanpak huiselijk geweld

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Aanpak woninginbraken

We hebben gestreefd naar 100% oplevering van nieuwbouw met het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW)-certificaat, waarbij de projectontwikkelaar verantwoordelijk is voor de certificering. De gemeente draagt zorg voor het voldoen aan de omgevingseisen van het PKVW. Met de politie en Ymere is een evaluatie van het plan van aanpak woninginbraken uitgevoerd. Het plan van aanpak is verbeterd en nieuwe instrumenten worden ontwikkeld met als doel verdere daling van de inbraakcijfers, bijvoorbeeld een leerwerktraject om PKVW adviezen te leveren. Verschillende publicaties, bewonersbijeenkomsten en het voetstappenproject zijn ingezet om bewoners bewust te maken van hun eigen rol om woninginbraken te voorkomen. Verder hebben wij voorlichtingsmateriaal gezonden over het politiekeurmerk veilig wonen aan ruim 10.000 huishoudens in postcodegebieden waar is ingebroken. De gemeentelijke toezichthouders hebben PKVW-adviezen gegeven en vakantiekaarten gecontroleerd. Vanuit de politie is er fors capaciteit ingezet voor surveillance op locaties en tijden die uit de analyses naar voren zijn gekomen, waarbij er extra risico was op woninginbraken. De politie heeft extra ingezet op analyses om opsporing van daders te verbeteren. Het OM heeft een officier van justitie aangewezen specifiek voor woninginbraken.

Aanpak overvallen

In 2012 is er een nieuwe Keurmerk Veilig Ondernemen gestart (Getsewoud) en is een aantal KVO's voor een tweede of zelfs derde keer gehercertificeerd. In 2010 is gestart met een pilot zorgplan voor ondernemers na overvallen. Ondernemers die zelf of in hun omgeving een overval hebben meegemaakt krijgen kosteloos een veiligheidspakket aangeboden. Ondernemers hebben los van dit pakket de mogelijkheid om zich in te schrijven voor overvaltrainingen. De evaluatie pilot zorgplan overvallen is uitgevoerd. Op basis van de evaluatie van Haarlemmermeer is in Kennemerland besloten om het zorgplan regionaal uit te rollen. De gemeente organiseert samen met het Regionaal Platform Criminaliteitsbestrijding (RPC) cursussen en trainingen voor ondernemers om criminaliteit in winkel en bedrijven te voorkomen. De politie heeft extra gesurveilleerd tijdens de donkere dagen. Er wordt veel geïnvesteerd in opsporing van daders. Er worden altijd camerabeelden opgevraagd en indien mogelijk foto's geplaatst in het Recherche Informatie Bulletin (opsporingsberichten voor de Nederlandse Politie).

Aanpak huiselijk geweld

In 2012 is op het gebied van huiselijk geweld ingezet op ouderen- en kindermishandeling. In januari 2012 is gestart met het consultatienetwerk ouderenmishandeling. In het consultatienetwerk vindt met meerdere partijen overleg plaats over casuïstiek gericht op het aanpakken en voorkomen van ouderenmishandeling. Het onderwerp ouderenmishandeling is op verschillende wijzen, waaronder een congres, op de agenda gezet bij organisaties. Het Steunpunt Huiselijk Geweld is samen met het Bureau Jeugdzorg Noord-Holland en Bureau Jeugdzorg Amsterdam-Amstelland een pilot gestart gericht op een betere aanpak van kindermishandeling in combinatie met huiselijk geweld. Doel van de pilot is kinderen in onveilige situaties sneller helpen en voldoende expertise over kind(on)veiligheid binnen het Steunpunt Huiselijk Geweld. De expertise van professionals van lokale CJG partners in de Haarlemmermeer op het gebied van huiselijk geweld/ kindermishandeling is vergroot. Er zijn in het afgelopen jaar 16 huisverboden opgelegd.

Relevant beleid

- Integraal Veiligheidsbeleid (2011.0000334)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel D: De gemeente Haarlemmermeer en de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) zijn goed voorbereid om incidenten, rampen en crises zo effectief mogelijk te bestrijden.

Onze gemeente en Veiligheidsregio hebben een groot risicoprofiel, met name veroorzaakt door de aanwezigheid van de luchthaven Schiphol en Tata Steel in de IJmond. In de afgelopen jaren is er veel geïnvesteerd in de crisisorganisatie, zodat wij zo adequaat mogelijk kunnen reageren bij het optreden van een calamiteit.

Prestatie-indicatoren	Bron	meting (jaar)	Streefwaarden		
			2012	2013	2014
Oordeel van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid over de voorbereiding op crises en rampen.	Rapportage IOOV	Positief (2012)	Positief	Positief	Positief
Aan de eisen van opleiden, trainen en oefenen wordt voldaan.	- Opleidingsplan VRK - Opleidingsplan Haarlemmermeer (inclusief Schiphol)	89%* (2010)	Nvt	Nvt	Nvt
Het Crisisbestrijdingsplan Schiphol (CBPS) voldoet tenminste aan het landelijk vereiste kwaliteitsniveau.	- Stuurgroep CBPS - Rapportage Inspectie OOV - Rapportage Inspectie IVW	Voldoet (2012)	Voldoet	Voldoet	Voldoet
Oordeel van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid over het optreden tijdens een crisis.	Rapportage Inspectie OOV	Positief (2009: Poldercrash)	Positief (indien van toepassing)	Positief (indien van toepassing)	Positief (indien van toepassing)

*Het opleiden, trainen en oefenen van mensen is op basis van de wet Veiligheidsregio's een verantwoordelijkheid geworden van de Veiligheidsregio Kennemerland. Deze indicator loopt via de Veiligheidsregio Kennemerland en wordt geschrapt uit de begroting.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Het onderhouden van de crisisorganisatie
2. Het onderhouden van een adequate brandweerorganisatie
3. Doorontwikkeling van planvorming van de processen en specifieke objecten
4. Het oppakken van uit evaluaties blijkende specifieke verbeterpunten

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Het onderhouden van de crisisorganisatie

Per 1 mei 2012 hebben de gemeenten in Kennemerland een intergemeentelijke crisisorganisatie opgezet. Door te werken met pools zijn minder mensen nodig voor de crisisorganisatie (efficiencywinst). Daarnaast wordt de geoefendheid van medewerkers verhoogd.

Het onderhouden van een adequate brandweerorganisatie

In 2012 is het besluit genomen om de vrijwilligerskazerne van de brandweer in Nieuw-Vennep te sluiten. De sluiting hield verband met de bezuinigingen die doorgevoerd moesten worden bij de Veiligheidsregio en het ontbreken van een eigen uitrukgebied voor de vrijwilligerspost. De beroepskazerne van de brandweer aan de Noorderdreef in Nieuw-Vennep voldeed niet aan de bouwtechnische eisen. In 2012 is een pand aan de Luzernestraat aangekocht voor de brandweer. Dit pand wordt in 2013 verbouwd met als doel om vanaf eind 2013 als beroepskazerne Nieuw-Vennep te dienen.

In 2012 is in goede samenwerking met de brandweer het voorbereidingsproces doorlopen voor de nieuwe kazerne Halfweg/Zwanenburg (afroden definitief ontwerp en selectie aannemer). De oplevering staat gepland voor december 2013.

Doorontwikkeling van planvorming van de processen en specifieke objecten

In 2012 is het regionaal risicoprofiel vastgesteld door het bestuur van de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK). De gemeenteraad heeft in het 2^e kwartaal 2012 haar zienswijze kenbaar kunnen maken over het risicoprofiel. Het regionaal crisisplan is vastgesteld door het bestuur van de VRK. Hiermee is de hoofdstructuur van de crisisorganisatie beschreven en vastgelegd op basis van de nieuwe ontwikkelingen van de afgelopen paar jaar. Het crisisbestrijdingsplan Schiphol is geactualiseerd op basis van het regionaal crisisplan.

Het oppakken van uit evaluaties blijkende specifieke verbeterpunten

In het rapport "De bevolkingszorg op orde. De vrijblijvendheid voorbij" (2012) van het Veiligheidsberaad zijn prestatie-eisen opgesteld om tot een realistische en eigentijdse bevolkingszorg te komen. Met eigentijds wordt bedoeld dat plannen aansluiten op de behoefte van een veranderende samenleving, zoals het gebruik van mobiele telefonie en social media. De aanbevelingen worden in de gemeentelijke deelplannen verwerkt. In 2012 is een evaluatie uitgevoerd door de Inspectie Veiligheid en Justitie naar de bomdreiging van een verwarde Rus op Schiphol in februari 2012. In opdracht van het NCTV is de Inspectie Veiligheid en Justitie ook een evaluatie gestart naar de vermeende kaping van een vliegtuig van Vueling. Deze verbeterpunten worden in 2013 verwerkt in de plannen.

Relevant beleid

- Ontwikkelingen brandweezorg Haarlemmermeer-Zuid (2012.0011546)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Programma 3: Veiligheid		2012	2012	2012	
Maatschappelijk doel: Inwoners en ondernemers in Haarlemmermeer zijn veilig.	Baten	215	793	175	-618
	Lasten	15.361	17.691	16.312	1.379
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-15.146	-16.898	-16.137	761
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Overlast en verloedering in de gemeente Haarlemmermeer nemen af.	Baten				
	Lasten	1.750	1.988	1.959	29
	Saldo	-1.750	-1.988	-1.959	29
Beleidsdoel B: Branden, zware ongevallen en rampen worden zoveel mogelijk voorkomen. Bij het optreden van branden, zware ongevallen en rampen is er zo weinig mogelijk fysieke en materiële schade.	Baten	215	215	11	-204
	Lasten	304	304	304	
	Saldo	-89	-89	-293	-204
Beleidsdoel C: Inbraken, overvallen, vernielingen en mishandeling worden zoveel mogelijk voorkomen.	Baten				
	Lasten	116	116	108	8
	Saldo	-116	-116	-108	8
Beleidsdoel D: De gemeente Haarlemmermeer en de Veiligheidsregio Kennemerland (VRK) zijn goed voorbereid om incidenten, rampen en crises zo effectief mogelijk te bestrijden.	Baten		578	163	-415
	Lasten	13.191	15.283	13.940	1.343
	Saldo	-13.191	-14.705	-13.777	928

Toelichting gewijzigde begroting 2012 - rekening 2012

Beleidsdoel B:

Baten:

Het nadelige resultaat van € 204.000 bij de legesopbrengsten voor de brandveiligheidstoets hangt samen met de verminderde leges bouwvergunningen in het programma Ruimtelijke ontwikkelingen. Er worden minder bouwaanvragen gedaan en de bouwsom is gemiddeld lager. In de voorjaarsrapportage 2013 zal een voorstel worden gedaan om de begroting in overeenstemming te brengen met de werkelijke verantwoording.

Beleidsdoel D:

Baten en lasten:

Bij de Niet Gesprongen Explosieven gaat het om een deel van de jaarschijf 2012 van het projectbudget. In de meicirculaire 2012 is aangekondigd dat de gemeente een extra budget ontvangt in de algemene uitkering van Niet Gesprongen Explosieven (NGE's). Dit betreft budget voor de opsporing en ruiming op drie locaties: de Ringvaart, bij PrimAviera en het Jansoniusterrein. Bij de verrekening met de provincie eind van het jaar bleken de voor 2012 geplande kosten door te schuiven naar 2013, terwijl de verwachting bij de najaarsrapportage was dat deze in 2012 gemaakt zouden worden. Het gaat hierbij om € 0,9 miljoen.

Het beveiligd baggeren in de Ringvaart is in september 2012 gestart. De provincie betaalt eerst de facturen van de aannemer en daarna declareert de provincie bij de gemeente. In deze verrekening zit daardoor een vertraging die we slechts deels hadden kunnen voorzien. Bij PrimAviera ligt sinds begin 2012 de overeenkomst met SGN klaar en is deze steeds uitgesteld. Dit had voorzien moeten worden bij de najaarsrapportage. Gezien het speciale karakter van deze incidentele budgetten dient er hier sprake te zijn van budgetoverheveling. (Zie paragraaf budgetoverhevelingen).

Programma 4: Zorg en welzijn

Lasten in €

27.655

Portefeuillehouders: Bak, Nederstigt

% totale begroting

6,0%

Maatschappelijk doel:**Inwoners ervaren zo min mogelijk belemmeringen om deel te kunnen nemen aan onze****Wat wilden we bereiken?****Beleidsdoel A:**

Zoveel mogelijk inwoners nemen op eigen kracht deel aan de maatschappij op sociaal en maatschappelijk terrein en kunnen zich er ontplooiën.

Beleidsdoel B:

Inwoners van Haarlemmermeer ervaren zo weinig mogelijk gezondheidsproblemen

Beleidsdoel C:

Waar nodig, kunnen mensen gebruik maken van voorzieningen waarbij eerstelijnsgezondheidszorg dicht bij huis mogelijk is.

Beleidsdoel D:

Veel van onze inwoners zetten zich onbetaald in voor anderen.

Wat zouden we daarvoor doen?**Activiteiten**

- 1 Decentralisatie van de AWBZ functies en implementatie AWBZ pakketmaatregel
- 2 Invulling geven aan WMO in de wijk ofwel "Welzijn Nieuwe Stijl"
- 3 Herzien van uitvoeringsbeleid van sociaal-culturele accommodaties en aanvullende sociaal-culturele accommodaties
- 4 Waar nodig vervanging van sociaal-culturele accommodaties
- 5 Stimuleren van activiteiten op het gebied van integratie en emancipatie door middel van subsidiëring
- 6 Bevorderen van het sociaal-cultureel ouderenwerk, ouderenadvieswerk en ontmoetingsactiviteiten voor ouderen en mensen met een beperking door middel van subsidiëring
- 7 Bevorderen van algemeen maatschappelijk werk, woonbegeleiding, opbouwwerk en sociaal raadsliedenwerk door middel van subsidiëring

Activiteiten

- 1 Uitvoeren van de nota Lokaal volksgezondheidsbeleid 2009-2012
- 2 Voorbereiden nieuwe nota lokaal volksgezondheidsbeleid.
- 3 Continueren van de (financiële) bijdrage aan de GGD.
- 4 Helpen voorkomen van alcohol- en drugsverslaving, met specifieke aandacht voor jongeren
- 5 Sport- en bewegingsactiviteiten stimuleren.
- 6 De preventie van depressie bevorderen.

Activiteiten

- 1 Identificeren van samenwerkingsverbanden op het gebied van eerstelijns (gezondheids) zorg
- 2 Faciliteren bij het vinden van geschikte vestigingslocaties
- 3 Subsidiëren van het Steunpunt Huiselijk Geweld en leveren van een bijdrage aan de geïntegreerde hulpverlening van daders en slachtoffers op het niveau van Kennemerland
- 4 Het bieden van maatschappelijke opvang en het realiseren van een structurele maatschappelijke opvang onder toezicht van goedkeuring door de raad
- 5 Verstrekken van (WMO) hulpmiddelen vervoer en hulp bij huishouding
- 6 Bieden van ondersteunende begeleiding Psycho sociaal
- 7 Opvang van zwerfdieren

Activiteiten

- 1 Ondersteuning van de activiteiten van de vrijwilligerscentrale (o.a. vacaturebank, de vrijwilligersmanifestatie, NLDoet en de Beursvloer) door middel van het verstrekken van subsidie
- 2 Faciliteren Maatschappelijke Stages door het toekennen van subsidies
- 3 Het werk van vrijwillige hulpdiensten ondersteunen door middel van het verstrekken van subsidies
- 4 Ondersteunen van het Mantelzorg Steunpunt door middel van het verstrekken van subsidies

Wat heeft het gekost?

Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012
baten 1.013	baten 5	baten 3.093	baten 0
lasten 8.473	lasten 1.884	lasten 16.880	lasten 418
saldo -7.460	saldo -1.879	saldo -13.787	saldo -418
percentage verschil lasten t.o.v. begroting 2%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting 1%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting 0%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting -3%

Programma 4: Zorg en welzijn

Doel van dit programma is er voor zorgen dat mensen zo goed mogelijk mee kunnen doen in de samenleving. Al dan niet geholpen door vrienden, kennissen of familieleden. Dat kan door meer eigen kracht maar ook door de onderlinge betrokkenheid tussen mensen. Als mensen tegen grenzen aanlopen worden vrijwilligers en mantelzorgers ondersteund maar ook wordt professionele hulp geboden. Dat alles om er voor te zorgen dat mensen uiteindelijk zoveel mogelijk zelfredzaam worden of blijven en daarbij niet in een isolement terecht komen (de compensatieplicht in de WMO).

Maatschappelijk doel: Inwoners ervaren zo min mogelijk belemmeringen om deel te kunnen nemen aan onze maatschappij.

De centrale opgave van de Wmo is de beweging van curatie naar preventie, oftewel van zorgafhankelijkheid naar zelfredzaamheid. Door een krachtige basisinfrastructuur proberen wij te voorkomen dat mensen een beroep op zorg en ondersteuning moeten doen. Ook mensen met beperkingen moeten optimaal gebruik kunnen maken van algemene voorzieningen. Uitgangspunt is 'gewoon waar mogelijk, bijzonder waar nodig'.

Kengetallen	2008	2009	2010	2011	2012
25 t/m 44 jarigen	43.653	42.722	41.532	40.300	39.076
45 t/m 64 jarigen	37.272	38.352	39.367	40.462	40.851
65 t/m 84 jarigen	13.929	14.465	15.033	15.544	16.779
85 e.o. jarigen	1.423	1.581	1.705	1.802	1.870

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel A: Zoveel mogelijk inwoners nemen op eigen kracht deel aan de maatschappij op sociaal en maatschappelijk terrein en kunnen zich er ontplooiën.

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden			
		2007	2009	2011	2012	2013	2014	2015
Maatschappelijke participatie*	Bevolkings-enquête	53%	61%	62%	≥ 62%	≥ 62%	≥ 62%	≥ 62%
Aantal bijdragen uit wijkbudget of innovatiefonds**	Gemeentelijke administratie	Innovatie-fonds: 7 Wijkbudgetten: 59	Innovatie-fonds: 8 Wijkbudgetten: 107	Innovatie-fonds: 12 Wijkbudgetten: 88	Innovatie-fonds: 3 Wijkbudgetten: 100	Innovatie-fonds: 3 Wijkbudgetten: 120	Innovatie-fonds: 3 Wijkbudgetten: 120	Innovatie-fonds: 3 Wijkbudgetten: 120

*De definitie van maatschappelijke participatie in de Bevolkingsenquête is de mate waarin iemand arbeid verricht, vrijwilligerswerk doet of betrokken is bij levensbeschouwelijke organisatie(s), club- of buurthuizen of (sport)verenigingen/stichtingen.

** Met het oog op de bezuiniging hebben we in 2012 de doelstelling van de wijkbudgetten beperkt tot 'bevorderen van burgerschap'. Zo wilden we meer kleinschalige sociale initiatieven ondersteunen en minder verzoeken om aanpassing in de openbare ruimte. We hopen met de wijkbudgetten in 2013 nog meer kleinschalige initiatieven te kunnen ondersteunen.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Decentralisatie van de AWBZ functies en implementatie AWBZ pakketmaatregel
2. Invulling geven aan WMO in de wijk ofwel "Welzijn Nieuwe Stijl"
3. Herzien van uitvoeringsbeleid van sociaal-culturele accommodaties en aanvullende sociaal-culturele accommodaties
4. Waar nodig vervanging van sociaal-culturele accommodaties
5. Stimuleren van activiteiten op het gebied van integratie en emancipatie door middel van subsidiëring
6. Bevorderen van het sociaal-cultureel ouderenwerk, ouderenadvieswerk en ontmoetingsactiviteiten voor ouderen en mensen met een beperking door middel van subsidiëring
7. Bevorderen van algemeen maatschappelijk werk, woonbegeleiding, opbouwwerk en sociaal raadsliedenwerk door middel van subsidiëring

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Decentralisatie van de AWBZ functies en implementatie AWBZ pakketmaatregel

Begin 2012 zijn deze activiteiten ondergebracht in een Programma Sociaal Domein, zodat de samenhang met de Participatiewet (onderkant arbeidsmarkt) en de (gedecentraliseerde) jeugdzorg beter geborgd wordt. Na de val van het kabinet en het controversieel verklaren van deze decentralisatie, zijn de activiteiten op een lager pitje gezet. In 2012 hebben we een start gemaakt om te bekijken hoe we de decentralisatie van de AWBZ functies begeleiding en dagbesteding zullen gaan uitvoeren. Ook hebben we voor mensen met licht regieverlies in het kader van de pakketmaatregel innovatieve projecten gestart, maatwerk geleverd en deskundigheid bevordert om mensen te ondersteunen die hun AWBZ gefinancierde ondersteuning deels of geheel zijn kwijtgeraakt.

Herzien van uitvoeringsbeleid van sociaal-culturele accommodaties en aanvullende sociaal-culturele accommodaties

In 2012 is de professionalisering van het eigendom en van exploitatie en beheer verder opgepakt. Besloten is om het eigendom van de accommodaties van Stichting SCAH en van Meerwaarde over te dragen aan de gemeente. Ook is besloten om de exploitatietask te ontvlechten uit stichting Meerwaarde en per 1 januari 2013 over te brengen naar de nieuwe stichting Exploitatie en Beheer Maatschappelijk Vastgoed Haarlemmermeer (Stichting Maatvast).

Bevorderen van het sociaal-cultureel ouderenwerk, ouderenadvieswerk en ontmoetingsactiviteiten voor ouderen en mensen met een beperking door middel van subsidiëring.

In toenemende mate richten we ons op preventie en vroegsignalering. We verlegden in 2012 de aandacht naar kwetsbare ouderen door onder meer preventieve huisbezoeken mogelijk te maken in de kleinere kernen. De belangstelling onder ouderen van 80 jaar of ouder voor zo'n bezoek bleek groot.

Relevant beleid

- Nota over het subsidiëren van het Algemeen Maatschappelijk Werk (2004/37269)
- Wmo-beleidsplan 2008-2011 'Meer doen aan meedoen' (2008/2855)
- Raadsvoorstel Schuldhulpverlening (2008/16600)
- Willen, kunnen en mogen meedoen in Haarlemmermeer, visie op integratie (2008/101831)
- Nota Uitwerking Plan van Aanpak Sociaal-culturele Accommodaties (2009/101290)
- Nota Uitwerking Exploitatie en beheer sociaal-culturele accommodaties (2011.0045406)
- Nota Uitwerking overdracht eigendom van sociaal-culturele accommodaties en ontvlechting van beheer en exploitatie uit Stichting Meerwaarde (2012/0072866)
- Overlegstructuren Jeugd & Onderwijs en Zorg & Welzijn in de AM regio vanaf 2009 (2009/10186)
- Ondersteunende begeleiding psychosociaal (2009/5967)

- Raadsvoorstel Wmo participatie verordening (2010/0027599)
- Nota aanbesteding Hulp bij het huishouden (Hbh) (2010/20390)
- Nota subsidie-instrument en Algemene subsidieverordening (2010/14529)
- Verdeelregels voor Integratieactiviteiten (2011/9964)
- Verdeelregels Wmo-Innovatiefonds 2011 (2011/290311)
- Bestedingsplan AWBZ-pakketmaatregel 2011-2014 (2011/6653)
- Bestedingsplan AWBZ-Pakketmaatregel 2012-2014, fase 2 (2011/38221)
- Programma en aanpak Maatschappelijke Voorzieningen Hoofddorp Zuid (2011/4296)
- Richting, proces en aanpak programma sociaal domein (2012.0013203)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel B: Inwoners van Haarlemmermeer ervaren zo weinig mogelijk gezondheidsproblemen

In de nota 'Meer doen aan gezondheid, nota lokaal volksgezondheidsbeleid 2009-2012', hebben we onze ambities, keuzes en prioriteiten op het terrein van volksgezondheid en preventie vastgelegd. Onze speerpunten zijn voorlichting en vroegsignalering, schadelijk alcoholgebruik, depressie/ psychosociale klachten, diabetes maar ook overgewicht en eenzaamheid. De speerpunten betreffen gezondheidsaspecten maar de effecten zijn ook op breder terrein merkbaar: gezondere mensen zijn meer zelfredzaam, meer en beter inzetbaar op de arbeidsmarkt, kunnen meer bijdragen in de informele sfeer (vrijwilligerswerk en mantelzorg), minder verslaving leidt tot minder overlast en heeft een positief effect op veiligheid.

Sinds de vaststelling van de nota is veel in gang gezet. We zoeken daarbij naar mogelijkheden om met name vanuit een regiefunctie een bijdrage te leveren aan verbetering van samenwerking en afstemming tussen partijen in de gemeente. Een voorbeeld daarvan is de aanpak van overgewicht bij de jeugd; op dat terrein is winst geboekt. Gezien ernst en complexiteit van de problematiek ligt er nog een grote opgave.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een aantal taken op het gebied van de publieke gezondheidszorg: algemene bevorderingstaken, jeugdgezondheidszorg tot 19 jaar, ouderengezondheidszorg vanaf 65 jaar en infectieziektebestrijding. De GGD is in opdracht van de VRK-gemeenten voor een deel van deze taken de uitvoeringsinstantie.

Gemeentelijke beleidsvrijheid is er met name op het gebied van de algemene bevorderingstaken (vooral gezondheidsbevordering) en de ouderengezondheidszorg. Gemeenten moeten aansluiten bij de prioriteiten in de landelijke nota gezondheidsbeleid - overgewicht, diabetes, depressie, roken en schadelijk alcoholgebruik – en het kabinet en Haarlemmermeer leggen daarbij het accent op bewegen.

Kengetallen	Bron	Metingen	
		2008	2012
Volwassenen tot 65 die de eigen gezondheid als matig/slecht ervaren.	GGD	7%	**
Volwassenen tot 65 met matig of ernstig overgewicht	GGD	34%	**
Volwassenen tot 65: percentage gewoontedrinkers*	GGD	11%	**
Volwassenen tot 65 die (zeer) ernstig eenzaam zijn.	GGD	7%	**
Volwassenen tot 65 met sombere of depressieve gevoelens	GGD	10%	**

* Gewoontedrinkers drinken meer dan 21 glazen (mannen) of meer dan 14 glazen (vrouwen) alcohol per week

** De resultaten van de gezondheidsmonitor ouderen en volwassenen zullen pas in het voorjaar van 2013 beschikbaar zijn.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoeren van de nota Lokaal volksgezondheidsbeleid 2009-2012
2. Voorbereiden nieuwe nota lokaal volksgezondheidsbeleid
3. Continueren van de (financiële) bijdrage aan de GGD
4. Helpen voorkomen van alcohol- en drugsverslaving, met specifieke aandacht voor jongeren
5. Sport- en bewegingsactiviteiten stimuleren
6. De preventie van depressie bevorderen

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoeren van de nota Lokaal volksgezondheidsbeleid 2009-2012

In 2012 lag bij de aanpak van overgewicht en bewegingsarmoede het accent bij de jeugd tot 19 jaar. GGD Kennemerland en Sportservice Haarlemmermeer voerden een aantal programma's uit gericht op leerlingen in de brugklas van het Voortgezet Onderwijs die te weinig bewegen en kinderen van 8-12 jaar met overgewicht. In het basisonderwijs zijn via Groep 6 On The Move of School On The Move kinderen gestimuleerd om meer te bewegen en gezonder te eten. Kinderen, ouders en leerkrachten reageren positief en scholen melden geleidelijke attitude- en gedragsveranderingen bij kinderen. Met het project De Gezonde Schoolkantine is op twee VO scholen het aanbod in de kantine veel gezonder geworden.

In 2012 is besloten een impuls te geven aan de aanpak van overgewicht bij jeugd door de JOGG-methode in te voeren; JOGG staat voor Jongeren op Gezond Gewicht.

Ouderen worden via de GALM-methode gestimuleerd om meer te bewegen. In 2012 kon een project Denken en Doen starten: ouderen leren via een cursus startersbridge andere deelnemers kennen en worden uitgenodigd om mee te doen aan sportieve activiteiten.

Helpen voorkomen van alcohol- en drugsverslaving, met specifieke aandacht voor jongeren.

GGD, politie, Brijder, jongerenwerk, sportverenigingen en onderwijs zetten zich hier gezamenlijk voor in. In wisselende combinaties wordt samengewerkt in projecten en programma's. Zo werken politie, jongerenwerk en Brijder samen in de aanpak van alcoholgerelateerde overlast door jongeren, onder meer in 'Nuchter op straat'. Betrokkenheid van ouders is belangrijk; de aanpak in het basisonderwijs is aangepast om die betrokkenheid te vergroten. Naast preventie en vroegsignalering maken handhaving en behandeling deel uit van de aanpak. Jongeren drinken nog steeds te veel maar er is sprake van een dalende trend.

Omdat ouderen de snelst groeiende groep zorgvragers zijn, is bij de verlenging van de nota lokaal volksgezondheidsbeleid besloten voortaan ook preventie van schadelijk alcoholgebruik specifiek op deze groep gericht te doen.

De preventie van depressie bevorderen.

Prezens inGeest heeft in 2012 de preventie van depressie en angst bij volwassenen en ouderen uitgevoerd. In Haarlemmermeer is via informatie over mindfulness aandacht gevraagd voor depressie. Daarnaast is gericht aandacht gegeven aan slaapproblemen, migranten en ouderen. Mensen worden aangesproken op hun kracht en gestimuleerd om zelf actief aan de slag te gaan.

Relevant beleid

- Meer doen aan gezondheid, nota lokaal volksgezondheidsbeleid 2009-2012 (2008/107172)
- Verlenging nota lokaal volksgezondheidsbeleid 'Meer doen aan gezondheid' voor 2013-2016, met supplement Nota preventieve gezondheidszorg voor ouderen (2012.0025965)
- De Wet publieke gezondheid (WPG)
- Landelijke nota 'Gezondheid Dichtbij'

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel C: Waar nodig, kunnen mensen gebruik maken van voorzieningen waarbij eerstelijnsgezondheidszorg dicht bij huis mogelijk is.

Kengetallen	Bron	Metingen			Verwachtingen		
		2010	2011	2012	2012	2013	2014
Aantal plaatsingen maatschappelijke opvang	Uitvoerende instelling	37	46	48	45	60	65
Wmo-voorzieningen	Aantal gezinnen huishoudelijke hulp		2065	2421	2350	2400	2450
	Aantal individuele vervoersvoorzieningen		3000	2688	3100	3100	3150
	Aantal gebruikers collectief vervoer*		2977	2849	2500	2700	2750
Aantal trajecten lichte begeleiding**	Uitvoerende instellingen	180	161	160	180	180	180

*Het aantal unieke gebruikers van de Meertaxi wijkt ernstig af van het aantal pashouders, het percentage niet gebruik ligt rond de 50% (2011 5936 pashouders, ultimo 2012 5000)

** Dit betreft trajecten Thuisbegeleiding (OB-psychosociaal), Eigen kracht, coördinatie hulp bij administratie, buitenschoolse opvang en dagbesteding)

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Identificeren van samenwerkingsverbanden op het gebied van eerstelijns (gezondheids) zorg
2. Faciliteren bij het vinden van geschikte vestigingslocaties
3. Subsidiëren van het Steunpunt Huiselijk Geweld en leveren van een bijdrage aan de geïntegreerde hulpverlening van daders en slachtoffers op het niveau van Kennemerland
4. Het bieden van maatschappelijke opvang en het realiseren van een structurele maatschappelijke opvang onder voorbehoud van goedkeuring door de raad
5. Verstrekken van (WMO) hulpmiddelen, vervoer en hulp bij huishouding
6. Bieden van ondersteunende begeleiding Psychosociaal
7. Opvang van zwerfdieren

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Subsidiëren van het Steunpunt Huiselijk Geweld en leveren van een bijdrage aan de geïntegreerde hulpverlening van daders en slachtoffers op het niveau van Kennemerland.

In het kader van een regionaal project eengerelateerd geweld heeft het Steunpunt bijeenkomsten gehouden met sleutelfiguren uit vrijwilligersorganisaties, voorlichting gegeven aan groepen vrouwen uit migrantengroepen en vluchtelingen en is een professioneel casusoverleg eengerelateerd geweld opgezet in het kader van het Veiligheidshuis.

Het bieden van maatschappelijke opvang en het realiseren van een structurele maatschappelijke opvang onder voorbehoud van goedkeuring door de raad.

In 2012 hebben wij gewerkt aan het organiseren van een structurele maatschappelijke opvang voor gezinnen en de toeleiding in onze regio (Brede Centrale Toegang). Nadere detaillering van afspraken is beschreven in het "Uitvoeringsprogramma 2013-2014 Regionaal Kompas" opgesteld door centrumgemeente Haarlem. Per 1 juli 2012 is de begeleiding van cliënten en het beheer van de tijdelijke voorziening voor maatschappelijke opvang overgegaan van Humanitas Onder Dak naar RIBW-K/AM via een (onderhandse) aanbestedingsprocedure.

De bouw van de nieuwe opvang voor gezinnen in Haarlemmermeer is met een feestelijke bijeenkomst rond het slaan van de 1^e paal op 17 oktober 2012 van start gegaan. Verwachting is dat Ymere het gebouw rond de zomer van 2013 kan opleveren.

Verstrekken van (WMO) hulpmiddelen, vervoer en hulp bij huishouding.

In 2012 is een fors beroep gedaan op de Wmo. Dankzij een goed herverstrekkingsbeleid zijn de kosten op de hulpmiddelen binnen de totale begroting gebleven. Vanaf januari 2013 werkt de gemeente met een andere aanbieder én een andere indicatieprocedure.

Vanaf 1 januari 2012 is het collectief vervoer verzorgd door de BIOS-groep. Het aantal ritten is met 25% toegenomen. Ook de vraag naar Hulp bij het huishouden is in 2012 gegroeid, de tevredenheid over de geboden hulp wordt gewaardeerd met ruim voldoende.

Opvang van zwerfdieren.

In 2012 is het beheer van het dierenasiel overgenomen door de Dierenbescherming, die garant staat voor zowel de bedrijfsvoering als het dierenwelzijn op het asiel. De dierenbescherming verzorgt ook het transport van dieren met de dierenambulance.

Relevant beleid

- Startnotitie huiselijk geweld in de veiligheidsregio Kennemerland 2008-2011 (2008/101779), implementatie Wet tijdelijk huisverbod (2008/115514) en nota Voortgangsrapportage huiselijk geweld (2008/20903)
- Regionale samenwerking op het gebied van de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg in de AM regio in 2009 Registratienummer (2009/5283)
- Nota Maatschappelijke structuren volwassenen- en jeugdzorg (2009/8678)
- Raadsvoorstel implementatienota huiselijk geweld (2009/8586)
- Uitvoeringsnota regionaal kompas (2009/20287)
- Nota structurele maatschappelijke opvang (2009/23181)
- Financiering 2010 voor de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) en de Maatschappelijke Opvang (MO) (2010/5276)
- OGGz en CJG convenanten (nr. 2010/16214)
- Voorlopig ontwerp en voorbereidingskrediet Structurele Maatschappelijke Opvang Raadsvoorstel 2014 (2011/11924)
- Gemeentegarantie voor en het feitelijk overnemen van Stichting Dieren Opvang Haarlemmermeer (2012.0032713)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel D: Veel van onze inwoners zetten zich onbetaald in voor anderen.

Met de komst van de Wmo is de gemeente verantwoordelijk geworden voor de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers. Een belangrijk deel van onze samenleving draait op vrijwilligers. Vrijwilligerswerk staat onder druk maar de vraag naar vrijwilligers groeit hard, onder meer als gevolg van de vergrijzing. De Vrijwilligerscentrale Haarlemmermeer, het Steunpunt Mantelzorg en Sportservice Haarlemmermeer vervullen een centrale rol bij het ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers en wij ondersteunen deze organisaties. Mantelzorgers zijn onmisbaar bij het streven om zoveel mogelijk mensen zelfstandig te laten wonen. Hierbij gaat het niet alleen om ouderen en gehandicapten, maar meer in het algemeen om de zwakkeren in de samenleving.

Kengetallen	Bron	Metingen	
		2009	2011
Percentage inwoners dat zich als mantelzorger inzet	Bevolkingsenquête	11%	12%
Percentage mantelzorgers dat zich overbelast voelt	Bevolkingsenquête	20%	22%

Kengetallen	Bron	Metingen			Verwachtingen		
		2010	2011	2012	2012	2013	2014
Aantal vragen informatie en advies (individueel) bij het steunpunt mantelzorg	WMO Benchmark	2200	2169	2225	2225	2250	2275

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden			
		2007	2009	2011	2012	2013	2014	2015
Percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet	Bevolkingsenquête	23%	25%	26%	≥ 25%	≥ 25%	≥ 25%	≥ 25%

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Ondersteuning van de activiteiten van de vrijwilligerscentrale (o.a. vacaturebank, de vrijwilligersmanifestatie, NLDoet en de Beursvloer) door middel van het verstrekken van subsidie
2. Faciliteren Maatschappelijke Stages door het toekennen van subsidies
3. Het werk van vrijwillige hulpdiensten ondersteunen door middel van het verstrekken van subsidies
4. Ondersteunen van het Mantelzorg Steunpunt door middel van het verstrekken van subsidies

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Faciliteren Maatschappelijke Stages door het toekennen van subsidies.

Sinds schooljaar 2011/2012 is het voor alle leerlingen in het voortgezet onderwijs verplicht om een maatschappelijke stage te lopen. In 2012 hebben wij de Vrijwilligerscentrale Haarlemmermeer (onderdeel van de Stichting Meerwaarde) een subsidie verleend voor het uitvoeren van de makelaarsfunctie maatschappelijke stages.

Ondersteunen van het Mantelzorg Steunpunt door middel van het verstrekken van subsidies

Wij hebben het Mantelzorg Steunpunt voor haar dienstverlening aan mantelzorgers gesubsidieerd. Deze bestaat uit het geven van informatie en advies, het bieden van praktische en emotionele ondersteuning, coaching bij het leren omgaan met de veranderende situatie, het bieden van informatie over diverse onderwerpen, de inzet van vrijwilligers voor de respijtzorg en het jaarlijks organiseren van de Dag van de Mantelzorg met daaraan gekoppeld een cadeaubon voor mantelzorgers.

Relevant beleid

- Wmo-beleidsplan 2008-2011 'Meer doen aan meedoen' (2008/2855)
- Actieplan Vrijwilligerswerk en vrijwillige inzet (2008/21509)
- Actieplan Mantelzorgondersteuning en respijtzorg (2008/13404)
- Richting, proces en aanpak programma sociaal domein (2012.0013203)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Programma 4: Zorg en welzijn		2012	2012	2012	
Maatschappelijk doel: Inwoners ervaren zo min mogelijk belemmeringen om deel te kunnen nemen aan onze maatschappij.	Baten	2.252	3.548	4.112	564
	Lasten	26.920	27.394	27.655	-261
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-24.668	-23.846	-23.543	303
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Zoveel mogelijk inwoners nemen op eigen kracht deel aan de maatschappij op sociaal en maatschappelijk terrein en kunnen zich er ontplooiën.	Baten	219	748	1.013	265
	Lasten	8.323	8.277	8.473	-196
	Saldo	-8.104	-7.529	-7.460	69
Beleidsdoel B: Inwoners van Haarlemmermeer ervaren zo weinig mogelijk gezondheidsproblemen	Baten			5	5
	Lasten	1.578	1.862	1.884	-22
	Saldo	-1.578	-1.862	-1.879	-17
Beleidsdoel C: Waar nodig, kunnen mensen gebruik maken van voorzieningen waarbij eerstelijnsgezondheidszorg dicht bij huis mogelijk is.	Baten	2.034	2.800	3.093	293
	Lasten	16.590	16.826	16.880	-54
	Saldo	-14.556	-14.026	-13.787	239
Beleidsdoel D: Veel van onze inwoners zetten zich onbetaald in voor anderen.	Baten				
	Lasten	429	429	418	11
	Saldo	-429	-429	-418	11

Toelichting gewijzigde begroting 2012 - rekening 2012

Beleidsdoel A:

Baten:

Conform nota van B&W inzake "uitwerking overdracht eigendom van sociaal-culturele accommodaties en ontvlechting van exploitatie en beheer uit Stichting Meerwaarde" is een batig liquidatiesaldo gerealiseerd bestaande uit het eigen vermogen van de Stichting Beheer Sociaal Culturele Accommodaties Haarlemmermeer.

Lasten:

Zoals in bovengenoemde nota is gemeld, vormen de belangrijkste verklaringen van de overschrijding van € 270.000 op dit beleidsdoel de ontvlechtings- en frictiekosten en de overname inventaris van MeerWaarde.

Een voordeel van € 69.000 op subsidies wordt veroorzaakt doordat minder subsidieaanvragen zijn ingediend, lagere bedragen zijn toegekend en bij de afrekening ook lagere bedragen zijn vastgesteld. Een overschrijding van € 20.000 is veroorzaakt door een nabetaling van de huur voor de sociaal-culturele accommodatie aan de Elemastraat in Nieuw-Vennep over de periode november/december 2011. Daarnaast is er bij de najaarsrapportage 2012 een incidentele herschikking geweest en is het onderhoudsbudget op dit beleidsdoel voor een te hoog bedrag verlaagd waardoor een nadeel is ontstaan van € 53.000. Het overige verschil van € 30.000 is ontstaan door verschillende kleine overschrijdingen.

In 2012 hebben we geanticipeerd op een bezuiniging vanaf 2013 en is de doelstelling van de wijkbudgetten aangepast. De gewijzigde doelstelling heeft geleid tot lagere uitgaven. We ontvingen iets minder aanvragen en de aangevraagde bedragen waren fors lager. Bij de gewijzigde doelstelling is namelijk aangegeven dat projecten die zich sec richten op 'verbeteren van de leefomgeving' niet langer uit de wijkbudgetten betaald worden. Bij de najaarsrapportage is al € 150.000 als budgetverlaging verwerkt. Bij de jaarrekening blijkt dat we ten opzichte van het verlaagde budget € 106.000 minder hebben uitgegeven. Aan het eind van 2012 is nog gekeken naar alternatieve bestedingen (zoals in de verdeelregel toegestaan). Een aantal daarvan bleek niet meer in 2012 te realiseren te zijn.

Beleidsdoel C:

Baten:

Eigen bijdragen CAK Wmo hulpmiddelen

Per 1 januari 2008 geldt een eigen bijdrage voor hulpmiddelen Wmo (m.u.v. rolstoelen).

Uit de rapportages van het CAK blijkt dat ook dit jaar het aantal huishoudens dat een eigen bijdrage verschuldigd is, is gestegen, een voordeel van € 60.000.

Leges gehandicaptenparkeerkaarten en – plaatsen

De opbrengsten uit de leges zijn € 71.000 lager. Dit komt onder andere omdat de regeling betreffende de leges pas per 1 juli 2012 is ingevoerd.

Eigen bijdragen CAK Hulp bij het Huishouden

Voor de Hulp bij het Huishouden geldt een eigen bijdrage die afhankelijk is van het verzamelinkomen. Het totaalbedrag aan eigen bijdragen is de afgelopen jaren toegenomen omdat er een verschuiving in het gebruik van de Hulp bij het Huishouden plaatsvindt van huishoudens met een minimuminkomen naar huishoudens met een inkomen boven de € 25.000. Voor dit jaar bedraagt het voordeel € 407.000.

Sociaal Domein

Voor een aantal projecten in het Sociaal Domein zijn provinciale subsidies toegekend. De geplande uitvoering en afronding van een tweetal projecten is vanwege de val van het kabinet en de onduidelijkheid die daardoor ontstond niet gerealiseerd. De provinciale ontvangsten van in totaal € 110.000 zijn daarom niet in dit boekjaar verantwoord. Voor de betreffende projecten zijn dit jaar nauwelijks uitgaven (zie lasten) gedaan. De provincie heeft ingestemd met verlenging van de doorlooptijd van beide projecten naar 2013.

Lasten:

De gemeente draagt bij aan de inrichting van de nieuwe Structurele Maatschappelijke Opvang (SMO), dit zorgt hier voor een overschrijding. De extra uitgaven worden gedekt door een onttrekking uit de reserve SMO van € 250.000.

Vervoer

Deze post bestaat grofweg uit 2 delen: het verstrekken van individuele vervoersmiddelen en het onderhoud. De kosten van de verstrekkingen resulteren in een nadeel van € 12.000. De kosten voor het onderhoud van voornamelijk scootmobielen en vervoersvoorzieningen resulteren in een nadeel van € 112.000. De gemeente is in discussie met de vorige leverancier en onderhoudsaannemer over de rechtmatigheid van de gestuurde facturen. Vooral op het gebied van preventief onderhoud (wat de technische levensduur beïnvloedt), lijken er ernstige tekortkomingen te zijn. De verwachting is dat dit middels een akkoord afgedaan wordt.

Rolstoelen

Op deze post is in 2012 € 51.000 meer uitgegeven. Dit zijn incidentele extra kosten. De vorige leverancier heeft het preventief onderhoud niet consequent doorgevoerd. De levensduur van rolstoelen werd korter met als gevolg dat deze sneller vervangen moesten worden.

Collectieve vervoersvoorzieningen

Ondanks verhoging van de budgetten in 2012 met € 250.000 is er een tekort van € 29.000 ontstaan. Bij de aanbesteding van de Collectieve Vervoersvoorziening (VVR) in 2011 is op uitdrukkelijk verzoek van Raad en College ingestoken op kwaliteit. In 2011 had de gemeente te maken met een teruglopend rittenbestand; nu zien we een stijgende lijn in het aantal ritten. De ingezette beperkingen op het gebruik worden volledig teniet gedaan door de toegevoegde waarde die de huidige vervoerder weet te bieden. Hierdoor ligt het aantal ritten hoger en de tevredenheid is zeer groot.

Woonvoorzieningen

Met ingang van 2012 heeft de gemeente de uitvoer van de woningaanpassingen volledig in eigen beheer genomen. Tot 2012 werd er jaarlijks een bedrag aan Ymere overgemaakt die vervolgens kleine woningaanpassingen binnen het eigen onroerend goed uit liet voeren. Vanaf begin 2012 vindt dit alleen nog maar op een indicatie vanuit de gemeente plaats. Dit heeft een besparing van € 105.000 opgeleverd.

Hulp bij het Huishouden

Het aantal zorguren is met 7% en het aantal klanten met 5% toegenomen ten opzichte van 2011. Er was uitgegaan van een jaarlijkse groei van het aantal klanten van maximaal 3%. De bij de najaarsrapportage beschikbaar gestelde extra middelen van € 275.000 blijken onvoldoende. Dit heeft een overschrijding van € 52.000 tot gevolg.

Verstrekingen Persoonsgebonden budgetten

Omdat in de loop van het jaar al bleek dat de tendens - die zich in 2011 al aftekende - zich in 2012 heeft voortgezet, is bij de Najaarsrapportage € 50.000 van het budget ingeleverd. Desondanks is alsnog een voordelig resultaat van € 13.000 ontstaan.

Awbz Pakketmaatregel

Ook is een voordeel van € 88.000 ontstaan bij de Awbz Pakketmaatregel – onderdeel dienstverlening. Dit is voornamelijk het gevolg van een nieuwe aanpak van het Centrum voor Jeugd en Gezin. Met de start van het Frontlijnteam was het niet noodzakelijk afzonderlijke trajecten voor zorgregie in te kopen bij Stichting MEE. Deze inzet van MEE voor het Frontlijnteam wordt bekostigd uit het CJG-budget.

Bij de Awbz pakketmaatregel - onderdeel Innovatie - is een voordeel ontstaan van € 124.900, omdat de vaststellingen van in 2011 gesubsidieerde projecten lager uitvielen en meer voorbereidingstijd noodzakelijk was om te kunnen starten met nieuwe activiteiten.

Sociaal Domein

Van de verwachte uitgaven is ruim € 126.000 nog niet geëffectueerd. Zie de toelichting bij de baten.

Programma 5: Werk en inkomen

lasten in €

44.224

Portefeuillehouders: Nederstigt, Bak

% totale begroting

9,7%

Maatschappelijk doel:**Alle inwoners kunnen in hun eigen bestaan voorzien, bij voorkeur zonder hulp van de gemeente.****Wat wilden we bereiken?****Beleidsdoel A:**

Zoveel mogelijk huishoudens voorzien in hun eigen bestaan door inkomsten uit betaald werk.

Beleidsdoel B:

Huishoudens die niet in hun eigen bestaan kunnen voorzien door regulier betaald werk, krijgen een inkomen op minimumniveau van de gemeente.

Beleidsdoel C:

Kwetsbare groepen kunnen zelfstandig deelnemen aan het maatschappelijk/ economisch verkeer.

Wat zouden we daarvoor doen?**Activiteiten**

- Inzetten van het participatiebudget voor het opleiden tot gekwalificeerd personeel en het laten behalen van startkwalificaties voor ongekwalificeerde jongeren
- Op basis van indeling op de treden van de re-integratieladder (0 t/m 9) een cliënt een passend re-integratietraject bieden
- Het optimaal inzetten van ondersteunende educatie vanuit de dienstverlening van de Regionale Opleidingscentra
- Doorontwikkelen van LPAO (Lokaal Platform Arbeidsmarkt & Onderwijs)
- Doorontwikkelen Leerwerkloket en verdere regionale samenwerking binnen het concept van een regionaal WerkgeversServicePunt
- Het monitoren van de effecten van de ingekochte trajecten voor de uitvoering van de Wij (Wet investeren in jongeren)

Activiteiten

- Garanderen van bestaanszekerheid door het rechtmatig en tijdig verstrekken van uitkeringen
- Uit oefenen van een goede poortwachterfunctie
- Nemen van maatregelen bij het niet nakomen van afspraken en het weigeren van werk (handhaven)
- Handhaven van minimabeleid voor zover de Wetswijziging WWB per 1 januari 2012 dit toelaat. Het draagkrachtpercentage zal op grond van deze wetswijziging moeten worden gewijzigd van 120 naar 110%
- Schuldhelpverlening in brede zin blijven uitvoeren, dit na evaluatie en invoer nieuwe Wet schuldhelpverlening

Activiteiten

- Passende duale trajecten aanbieden aan (vrijwillige) inburgeraars
- Inzetten op een integrale aanpak door de combinatie van inburgering, onderwijs en re-integratie
- De taalondersteunende activiteiten (inzet van de taalcoaches) continueren
- Het nieuwe inburgeringstelsel (start 2013) voorbereiden
- De aansluiting van de uitvoering van de Wsw naar het reguliere bedrijfsleven verder intensiveren
- De Wsw nadrukkelijk bezien als onderdeel van een breed regionaal arbeidsmarktbeleid
- De gemeenten de rol geven als regisseur van het arbeidsmarktbeleid en AM Groep als primaire uitvoeringsorganisatie
- Het wachtlijstbeheer uitvoeren volgens het systeem van First In, First Out (FIFO)
- AM Groep naast de uitvoering van de Wsw een rol geven als uitvoeringsorganisatie voor trajecten gericht op verkoorting van de wachtlijst en op andere doelgroepen dan de Wsw-geïndiceerden
- De uitvoering van de Wsw volledig financieren uit de rijksbijdragen
- Een sociaal herinvesteringsfonds per gemeente instellen bij AM Groep, dat wordt gevoed uit de rijksmiddelen voor Begeleid Werken

Wat heeft het gekost?**Rekening 2012**

batens	4.032
lasten	5.269
saldo	-1.237
percentage verschil	-14%

Rekening 2012

batens	23.730
lasten	24.928
saldo	-1.199
percentage verschil	-13%

Rekening 2012

batens	9.039
lasten	14.027
saldo	-4.987
percentage verschil	-2%

Programma 5: Werk en inkomen

Door de kabinetswisseling is de Wet Werken naar Vermogen (WWnV) vervangen door de Participatiewet. Met het oog op decentralisatie en de wens om te komen tot een integraal en samenhangend beleid waarbij de klant centraal staat en dienstverlening 'ontschot' wordt georganiseerd, is in april 2012 de nota Richting, proces en aanpak programma sociaal domein door de gemeenteraad vastgesteld. Haarlemmermeer heeft gekozen voor een fundamentele hervorming van het sociaal domein als geheel waarbij kwalitatief goede maatschappelijke ondersteuning, eigen kracht en verantwoordelijkheid van inwoners en ruimte voor professionals, kernbegrippen zijn.

Het Participatiebudget, een doeluitkering, is per 1 januari 2012 gehalveerd. Dit betekent dat er structureel minder middelen zijn om zowel het re-integratiebeleid als het inburgeringsbeleid zoals dat binnen de gemeente geldt, uit te voeren. De komende jaren zal daarom het arbeidsmarktbeleid worden aangepast.

Per 1 januari 2012 is de Wet werk en bijstand (WWB) gewijzigd waarbij sprake was van het invoeren van de huishoudinkomenstoets. Na de val van het kabinet is de huishoudinkomenstoets weer teruggedraaid. Dit heeft de gemeente extra inspanning gekost omdat al was gestart met de invoering.

Maatschappelijk doel: Alle inwoners kunnen in hun eigen bestaan voorzien, bij voorkeur zonder hulp van de gemeente.

Kengetallen	Bron	Metingen				
		2008	2009	2010	2011	2012
Beroepsbevolking	GBA	96.926	97.001	96.995	96.406	95.989
Netto arbeidsparticipatie	Bevolkingsenquête	79%	-	79%	-	79%
Aantal werkzoekenden	UWV	1784	2791	2616	2351	
Aantal bijstand-ontvangers	GWS4ALL	1237	1243	1488	1455	1316

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel A: Zoveel mogelijk huishoudens voorzien in hun eigen bestaan door inkomsten uit betaald werk.

Onze inzet voor de periode 2012-2015 bestaat uit de combinatie van activiteiten gericht op zowel het aanbod als op de vraag. Ons doel is om komende jaren bij te dragen aan een stabiele regionale arbeidsmarkt.

Effectindicatoren	Bron	Metingen				Streefwaarden				
		2009	2010	2011	2012	2012	2013	2014	2015	2016
Aantal trajecten	GWS4ALL	-	-	-	858	800	*	*	*	*
Uitstroom Wsw	AM Groep	4	4	3	2	4	5	5	5	5
Aantal personen op wachtlijst Wsw	AM groep	71	49	45		45	40	**	**	**

* Afhankelijk van beschikbare budgetten en geformuleerde ambities door het bestuur.

**In afwachting van nieuwe wet- en regelgeving kunnen voor de jaren 2014 t/m 2016 geen streefwaarden worden geformuleerd.

Definities:

Aantal trajecten: Alle personen die een traject volgen in het kader van re-integratie en/of participatie.

Uitstroom Wsw: aantal Wsw-medewerkers die uitstromen naar regulier werk (begeleid of niet begeleid)

Aantal personen op wachtlijst Wsw: alle personen met een Wsw-indicatie die nog niet werkzaam zijn in het kader van de Wsw.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Inzetten van het participatiebudget voor het opleiden tot gekwalificeerd personeel en het laten behalen van startkwalificaties voor ongekwalificeerde jongeren
2. Op basis van indeling op de treden van de re-integratieladder (0 t/m 9) een cliënt een passend re-integratietraject bieden
3. Het optimaal inzetten van ondersteunende educatie vanuit de dienstverlening van de Regionale Opleidingscentra
4. Doorontwikkelen van LPAO (Lokaal Platform Arbeidsmarkt & Onderwijs) tot een platform waarin gemeente, ondernemers en onderwijs gezamenlijke initiatieven uitvoeren om mensen aan het werk te helpen en te houden
5. Doorontwikkelen Leerwerkloket en verdere regionale samenwerking binnen het concept van een regionaal WerkgeversServicePunt
6. Het monitoren van de effecten van de ingekochte trajecten voor de uitvoering van de Wij (Wet investeren in jongeren)

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Inzetten van het participatiebudget voor het opleiden tot gekwalificeerd personeel en het laten behalen van startkwalificaties voor ongekwalificeerde jongeren

In oktober 2011 is gestart met het project Talentenpool om jongeren tot 27 jaar weer aan het werk of opleiding te helpen. Tweederde deel van deze jongeren had geen startkwalificatie. Uiteindelijk is ruim 60% van de gestarte kandidaten aan een opleiding/baan geholpen. Middels de reguliere re-integratieaanbieders zijn in totaal 138 klanten (exclusief inburgeraars) op een leerwerktraject gezet met als doel kwalificaties te verhogen en daarmee uitstroom naar werk te bevorderen. Zie verder punt 3.

Op basis van indeling op de treden van de re-integratieladder (0 t/m 9) een cliënt een passend re-integratietraject bieden

Er zijn in de periode juni 2011 tot en december 2012 in totaal 608 cliënten, afkomstig uit alle treden van de re-integratieladder, op een traject gezet. Ook zijn 396 klanten medisch gekeurd. Naast de reguliere werkzaamheden is in de maanden oktober en november een projectmatige aanpak geweest om op korte termijn meer klanten te spreken. Doel hiervan was snel inzicht te krijgen in de indeling op de participatieladder. In het totaal zijn binnen dit project 578 klanten in onderzoek genomen en 150 klanten zijn op een traject gezet.

Het optimaal inzetten van ondersteunende educatie vanuit de dienstverlening van de Regionale Opleidingscentra

Dit jaar hebben 86 jongeren uit Haarlemmermeer het Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs (VAVO) gevolgd. Deze opleidingen leiden tot een startkwalificatie (Havo- MBO2 en hoger). Daarnaast zijn vanuit het budget voor volwasseneneducatie, intensieve cursussen Nederlands ingezet voor personen die een achterstand in de Nederlandse taal hebben, maar niet in aanmerking komen voor inburgeringstraject of die al een inburgeringstraject afgerond hebben. Deze trajecten zijn ingezet om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen.

Doorontwikkelen Leerwerkloket en verdere regionale samenwerking binnen het concept van een regionaal WerkgeversServicePunt

Het Leerwerkloket bestaat reeds sinds 2007 en heeft zich sindsdien ontwikkeld in haar functie als verbinder tussen arbeidsmarkt en onderwijs. Het Werkgeversservicepunt Groot Amsterdam (WSP GA), welke eind 2011 officieel is geopend, is een samenwerking van de gemeenten binnen de arbeidsmarktregio Groot Amsterdam, het UWV WERKbedrijf, Pantar en de AM groep. De samenwerking is gedurende 2012 geïntensiveerd. De aandacht is gericht geweest op de acquisitie

van BBL banen (beroepsbegeleidende leerweg: een combinatie van leren en werken), de vormgeving van een leerbanencentrum in samenwerking met Haarlem en IJmond en de voorbereiding van een scholingsbehoefte onderzoek in het MKB. (uitvoering 1e kwartaal 2013)

Een van de speerpunten is harmonisatie van de werkgeversinstrumenten die partijen inzetten, bijvoorbeeld loonkostensubsidie.

Het monitoren van de effecten van de ingekochte trajecten voor de uitvoering van de Wij (Wet investeren in jongeren)

De WIJ is per 1 januari 2012 afgeschaft. Per 1 juli 2012 hebben jongeren tot 27 jaar zonder startkwalificatie geen recht meer op een uitkering. Dit is per 1 juli 2012 dan ook conform de wet uitgevoerd. Met de nota "Keuzes nadere invulling aanscherpingen Wet werk en bijstand 2012" zijn keuzes gemaakt om de groep jongeren die geen recht meer hebben op een uitkering toch zo zorgvuldig mogelijk op te vangen, waarbij de insteek is de jongere indien mogelijk weer naar school of werk te leiden. In totaal zijn 143 jongeren aangeschreven in het kader van de scholingsplicht waarbij middels een formulier is gevraagd naar de individuele omstandigheden van de jongere. Uiteindelijk zijn 76 uitkeringen beëindigd, waarvan 46 om redenen van rechtmatigheid (bijvoorbeeld niet reageren op een uitnodiging), 9 om andere redenen. Er zijn 21 jongeren weer terug gegaan naar school.

Relevant beleid

- Nota oprichting Lokaal Platform Arbeidsmarkt Onderwijs (Collegebesluit 2007/155210)
- Modernisering Wet Sociale Werkvoorziening (Raadsbesluit 2007/179225)
- De projectaanvraag Leren & Werken Haarlemmermeer (voorjaar 2008)
- Arbeidsmarktmonitor (brief aan Raad met kenmerk 2008/25938)
- Plan van Aanpak LPAO (collegebesluit 2008/25017)
- Nota inbedding recente re-integratiewetgeving (2009)
- Wet Investeren in Jongeren (WIJ) (2010)
- Overdracht WWB 65+ naar Sociale Verzekeringsbank (2009)
- Actieplan Jeugdwerkloosheid regio Groot –Amsterdam (2009)
- Arbeidsmarktrends en arbeidsmarktinspanningen (2009)
- Modernisering Wet Sociale Werkvoorziening 2^e fase (2009)
- Nota Plan van Aanpak vrijwillige inburgering (2009)
- Agenda Arbeidsmarktbeleid 2011 – 2014 (2011)
- Keuzes nadere invulling aanscherpingen Wet werk en bijstand (Wwb)(2012)
- Wijziging wet werk en bijstand en intrekking Wet investeren in jongeren met ingang van 1 januari 2012
- Keuzes nadere invulling aanscherpingen Wet werk en bijstand (2012)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel B: Huishoudens die niet in hun eigen bestaan kunnen voorzien door regulier betaald werk, krijgen een inkomen op minimumniveau van de gemeente.

De gemeente is verantwoordelijk voor een rechtmatige en doelmatige verstrekking van uitkeringen, toeslagen en het vaststellen van het minimumbeleid.

Kengetallen	Bron	Metingen				
		2008	2009	2010	2011	2012
Aantal bijstandsontvangers tot 18 - 27 jaar *	GWS4ALL	-	-	192	209	125
Aantal bijstandsontvangers van 27 – 65 jaar	GWS4ALL	1237	1243	1296	1274	1191
Rechtmatigheid, aantal opgelegde maatregelen**	GWS4ALL	158	135	157	153	249

Kengetallen		Bron	Metingen			Verwachtingen		
			2010	2011	2012	2012	2013	2014
Schuldhelpverlening	Aantal budget adviesgesprekken ***	SDV	577	502	518	900	800	800
	Aantal aanvragen Wet Gemeentelijke Schuldhelpverlening****	SDV	521	332	330	360	400	400

*Deze uitsplitsing wordt gehanteerd sinds de Wet investeren in jongeren (WIJ). Geen gegevens bekend van voor 2010. Inmiddels is de WIJ afgeschaft, desalniettemin wordt de leeftijdsuitsplitsing in het kader van vigerende WWB-wetgeving omtrent jongeren wel zinvol geacht.

** Er wordt gestreefd naar 100% maatregeloverweging bij maatregelwaardig gedrag.

*** In 2012 is er na overleg met de stichting Voedselbank gemeente Haarlemmermeer en stichting MeerWaarde besloten om alle aanvragen voor voedselbankondersteuning via de gemeente te laten lopen, dit heeft een forse stijging in het aantal gesprekken veroorzaakt.

**** De Wet gemeentelijke schuldhelpverlening is per 1 juli 2012 ingegaan, voor deze datum spreek je niet van een aanvraag maar van een aanmelding.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Garanderen van bestaanszekerheid door het rechtmatig en tijdig verstrekken van uitkeringen (WWB, IOAW, IOAZ, BBZ)
2. Uitoefenen van een goede poortwachterfunctie
3. Nemen van maatregelen bij het niet nakomen van afspraken en het weigeren van werk (handhaven)
4. Handhaven van minimabeleid voor zover de Wetswijziging WWB per 1 januari 2012 dit toelaat. Het draagkrachtpercentage zal op grond van deze wetswijziging moeten worden gewijzigd van 120 naar 110%
5. Schuldhelpverlening in brede zin blijven uitvoeren, dit na evaluatie en invoer nieuwe Wet schuldhelpverlening

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Garanderen van bestaanszekerheid door het rechtmatig en tijdig verstrekken van uitkeringen (WWB, IOAW, IOAZ, BBZ)

Begin 2012 werd 62% van de aanvragen tijdig afgehandeld. Eind november 2012 ligt dit percentage op 86%. Door het uitvoering geven aan het plan van aanpak "Basis op Orde" en het aanpassen van de werkprocessen en de knip tussen de rechtmatigheid en de doelmatigheid is deze verbetering gerealiseerd.

Uitoefenen van een goede poortwachterfunctie

Sinds 1 juli vindt er als eerste stap in het aanvraagproces een telefonische klantherkenning plaats en is er een knip gemaakt in de uitvoering. Uitvoering van recht- en doelmatigheidstaken zijn uit elkaar gehaald en er is bij de poort een focus gekomen op rechtmatigheid, waarbij in combinatie met een sterke toets door de fraudepreventiemedewerker, verder vorm is gegeven aan het uitbouwen van de poortwachtersfunctie.

Nemen van maatregelen bij het niet nakomen van afspraken en het weigeren van werk (handhaven)

Door de splitsing van recht- en doelmatigheidstaken is er nu per aandachtsgebied meer ruimte en expertise gekomen om maatregelen te treffen bij zowel fraude (rechtmatigheid) en gedrag (doelmatigheid). Dit komt dan ook tot uiting in de aantallen opgelegde maatregelen.

Handhaven van minimabeleid voor zover de Wetswijziging WWB per 1 januari 2012 dit toelaat. Het draagkrachtpercentage zal op grond van deze wetswijziging moeten worden gewijzigd van 120 naar 110%

De gemeente heeft alle geboden ruimte die de wetgever heeft gegeven bij het minimabeleid gebruikt, met name op het vlak van de collectieve ziektekostenverzekering. Vanaf 1 januari 2012 is de inkomensnorm van de categoriale bijzondere bijstand verlaagd van 120 naar 110% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm. In de verordening hebben wij vastgelegd dat wij op individuele basis kunnen bezien of bijzondere bijstand wordt toegekend aan mensen met een inkomen tussen 110-120%.

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel C: Kwetsbare groepen kunnen zelfstandig deelnemen aan het maatschappelijk/economisch verkeer.

Inburgering

Het doel van de wet is en blijft dat inburgeraars over voldoende kennis van de Nederlandse taal en samenleving beschikken om in de maatschappij te kunnen participeren. Vanaf 2010 bieden wij op basis van het plan van aanpak Vrijwillige Inburgering een voorziening aan voor inwoners die het Nederlands onvoldoende beheersen en niet genoeg kennis hebben van de Nederlandse samenleving. In Haarlemmermeer worden conform de vastgestelde verordening 'Wet inburgering Haarlemmermeer 2010' en de nota 'vaststelling programma van eisen en bestek re-integratie en inburgering', in het komende jaar nog zoveel mogelijk (vrijwillige) inburgeraars op een zo hoog mogelijk niveau gebracht.

Wet sociale werkvoorziening

De gemeente is naast de uitvoering van de Wet werk en bijstand (WWB) ook verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Door het combineren van deze wetten en andere gemeentelijke verantwoordelijkheden als Inburgering en WMO en de verantwoordelijkheden van het UWV-Werkbedrijf, wordt het mogelijk om zoveel mogelijk een sluitende aanpak te bieden voor kwetsbare groepen.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Passende duale trajecten aanbieden aan (vrijwillige) inburgeraars
2. Inzetten op een integrale aanpak door de combinatie van inburgering, onderwijs en re-integratie
3. De taalondersteunende activiteiten (inzet van de taalcoaches) continueren
4. Het nieuwe inburgeringstelsel (start 2013) voorbereiden
5. De aansluiting van de uitvoering van de Wsw naar het reguliere bedrijfsleven verder intensiveren
6. De Wsw nadrukkelijk bezien als onderdeel van een breed regionaal arbeidsmarktbeleid
7. De gemeenten de rol geven als regisseur van het arbeidsmarktbeleid en AM Groep als primaire uitvoeringsorganisatie
8. Het wachtlijstbeheer uitvoeren volgens het systeem van First In, First Out (FIFO)
9. AM Groep naast de uitvoering van de Wsw een rol geven als uitvoeringsorganisatie voor trajecten gericht op verkorting van de wachtlijst en op andere doelgroepen dan de Wsw-geïndiceerden
10. De uitvoering van de Wsw volledig financieren uit de rijksbijdragen
11. Een sociaal herinvesteringsfonds per gemeente instellen bij AM Groep, dat wordt gevoed uit de rijksmiddelen voor Begeleid Werken

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

De taalondersteunende activiteiten (inzet van de taalcoaches) continueren

Van september 2009 tot september 2012 was er het project Taalkoppels Haarlemmermeer. Dit project is met groot succes verlopen. Er zijn jaarlijks 100 inburgeraars begeleid met de taal. Er wordt bij Vluchtelingenwerk en het P-punt nog steeds met taalcoaches gewerkt.

Het nieuwe inburgeringstelsel (start 2013) voorbereiden

Per 1 januari 2013 wordt de Wet inburgering (WI) gewijzigd. Vanaf dat moment zijn nieuwe inburgeringsplichtigen zelf verantwoordelijk voor hun inburgering. Het college blijft inburgeringstaken houden. Het gaat om handhaven van verplichte inburgeraars en om het aanbieden van voorzieningen aan inburgeraars die voor 2013 zijn gestart. Er is inmiddels een inventarisatie gemaakt van de hoeveelheid te handhaven dossiers en de voorbereiding van de handhavingstaken is in volle gang.

Uitvoering van de Wsw (activiteiten 5, 6 en 7)

In het voorjaar van 2012 is door de deelnemende gemeenten in de GR AM Groep, in nauwe samenspraak met AM Groep, een herstructureringsplan Wsw opgesteld. Dit plan is geschreven in de verwachting dat op 1 januari 2013 de Wet Werken naar Vermogen zou worden ingevoerd en er tegelijkertijd forse bezuinigingen op de Rijkssubsidie Wsw van kracht zouden worden. De belangrijkste doelstelling in het plan was om door ontwikkeling en doorstroming van SW geïndiceerden naar een hogere trede op de werkladder Wsw niet alleen te voldoen aan de verplichting zoals die staat omschreven in de Wsw, maar ook de exploitatie van het SW uitvoeringsbedrijf zoveel mogelijk gezond te houden.

Alle onderwerpen uit het herstructureringsplan inclusief het doorstroommodel zijn opnieuw tegen het licht gehouden en op haalbaarheid beoordeeld. De doelstellingen zijn vertaald naar prestatieafspraken voor het SW bedrijf voor 2013 en de jaren daarna. Tegelijkertijd zijn er rapportageprotocollen ontwikkeld, zodat het afgesproken beleid kan worden gemonitord.

Landelijke ontwikkelingen

In plaats van de Wet werken naar vermogen, wordt naar verwachting de Participatiewet per 1 januari 2014 ingevoerd. Deze wet voegt de WWB, Wsw en een deel van de Wajong samen. Instroom in de Wsw in zijn huidige vorm en voorwaarden wordt gestopt met ingang van 1-1-2014. Er is geen aparte regeling (meer) voor mensen die "beschut" werken. Gemeenten krijgen binnen de kaders van de participatiewet de ruimte om beschut werk zelf te organiseren als voorziening. Voor deze nieuwe voorziening beschut werk komen geleidelijk middelen beschikbaar voor structureel landelijk 30.000 plekken. De verplichting voor gemeenten om één op de drie vrijgevallen plaatsen in de sociale werkvoorziening op te vullen vervalt. De AM groep is tot nu verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wsw. De positie van de AM Groep zal opnieuw moeten worden bezien.

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Programma 5: Werk en inkomen		2012	2012	2012	
Maatschappelijk doel: Alle inwoners kunnen in hun eigen bestaan voorzien, bij voorkeur zonder hulp van de gemeente.	Baten	33.105	39.500	36.801	-2.699
	Lasten	42.685	49.024	44.224	4.800
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-9.580	-9.524	-7.423	2.101
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Zoveel mogelijk huishoudens voorzien in hun eigen bestaan door inkomsten uit betaald werk.	Baten	4.514	5.261	4.032	-1.229
	Lasten	5.473	6.096	5.269	827
	Saldo	-959	-835	-1.237	-402
Beleidsdoel B: Huishoudens die niet in hun eigen bestaan kunnen voorzien door regulier betaald werk, krijgen een inkomen op minimumniveau van de gemeente.	Baten	17.814	24.990	23.730	-1.260
	Lasten	21.765	28.561	24.928	3.633
	Saldo	-3.951	-3.571	-1.198	2.373
Beleidsdoel C: Kwetsbare groepen kunnen zelfstandig deelnemen aan het maatschappelijk/ economisch verkeer.	Baten	10.778	9.249	9.039	-210
	Lasten	15.447	14.366	14.027	339
	Saldo	-4.669	-5.117	-4.988	129

Toelichting gewijzigde begroting 2012 - rekening 2012

Beleidsdoel A:

Baten:

Werkdeel WWB 2008

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft over 2008 een bedrag van € 447.000 teruggevorderd met als reden dat de rechtmatigheid van dit bedrag niet kon worden aangetoond. Wij zijn in beroep gegaan bij het Gerechtshof tegen deze terugvordering. Na afwijzing zijn we in hoger beroep gegaan bij de Centrale Raad voor Beroep in Utrecht. Ook het hoger beroep is afgewezen.

Participatiebudget – onderdeel re-integratie

Van het Rijk hebben we voor re-integratie als onderdeel van het totale Participatiebudget een bedrag van € 2,047 miljoen ontvangen.

Het budget van € 1,661 miljoen uit de reserveringsregeling 2011 hebben we aan de beschikbare middelen voor re-integratie toegevoegd. Van dit totaalbedrag van € 3,708 miljoen is € 761.000 toegevoegd aan de reserveringsregeling 2012.

Lasten:

Actieplan Jeugdwerkloosheid.

We hebben van het DWI Amsterdam € 450.900 ontvangen t.b.v. het Actieplan Jeugdwerkloosheid. In het raadsvoorstel "wijziging WWB en intrekking WIJ" zijn deze middelen bestemd voor de participatie van jongeren vanaf 16 jaar. Er is bij dit raadsvoorstel uitgegaan van de kosten van een volledig traject waarvan de kosten ook deels in 2013 zijn beslag zullen hebben vanwege de doorlooptijd.

Bij de Najaarsrapportage is € 164.000 overgeheveld naar 2013. Omdat de voortgang van het actieplan achterblijft dient nog een extra bedrag van € 94.000 te worden meegenomen naar 2013 ter dekking van de kosten voor trajecten voor jongeren.

Participatiebudget.

In 2012 hebben we voor het participatiebudget € 4,065 miljoen van het Rijk ontvangen: € 2,047 miljoen voor re-integratie, € 1,085 miljoen voor inburgering en € 1,073 miljoen voor volwasseneneducatie. Een budget van € 1,661 miljoen uit de reserveringsregeling 2011 hebben we aan de beschikbare middelen voor re-integratie toegevoegd. Er resteert nog € 761.000. Dit bedrag is gereserveerd om te gebruiken in 2013.

Rekening houdende met de reserveringsregeling 2012 mag er maximaal 25% van het jaarbudget 2012 worden meegenomen naar 2013, dat wil zeggen een bedrag van € 1,018 miljoen.

De resterende € 257.000 is uit het Inburgeringsdeel gereserveerd (zie doelstelling C).

Er vloeit dit jaar geen budget terug naar het Rijk.

Beleidsdoel B:

Baten:

Inkomensdeel WWB, IOAW en IOAZ

De terugvordering onterecht ontvangen uitkeringen bij het Inkomensdeel WWB zijn € 119.000 lager uitgekomen, dit ondanks de aangescherpte werkwijze waarbij meer aandacht wordt geschonken aan fraudealertheid. Kanttekening die gemaakt moet worden is dat wettelijk maar een beperkt bedrag, niet meer dan 10% van de norm van de bijstandsuitkering, mag worden ingevorderd.

Met ingang van 1 januari 2012 is de WIJ (Wet Investering Jongeren) opgeheven en opgegaan in het Inkomensdeel WWB. Abusievelijk is dit bedrag wel in de begroting blijven staan. Hierdoor vallen zowel de baten als de lasten € 400.000 lager uit (zie lasten). Daarnaast is een bedrag van € 216.000 vrijgevallen van de voorziening dubieuze bijstandsdebiteuren.

BBZ (Bijstand Zelfstandigen)

De middelen BBZ worden over de gemeenten verdeeld op basis van de werkelijke bestedingen in 2010. In september is een herberekening gemaakt op basis van 2011. Hierbij is de voorschotfactor bijgesteld van 0,76387 naar 0,11650. Daarmee is de bevoorschotting van het 75% declaratiedeel aanzienlijk verlaagd. Gevolg hiervan was dat van het begrote bedrag van ruim € 1,6 miljoen (75% van € 2,2 miljoen) uiteindelijk maar € 1 miljoen is ontvangen resulterend in een nadeel van € 602.000.

Daarnaast is op basis van de jaarlijks op te stellen verantwoording vastgesteld dat een bedrag van € 0,948 miljoen moet worden terugbetaald aan het Rijk. Hier staat tegenover dat een bedrag van € 596.000 aan aflossingen kapitaalverstrekkingen en levensonderhoud is binnengekomen.

Lasten:

Inkomensdeel WWB, IOAW en IOAZ

Het macrobudget voor de WWB is door het Ministerie van SZW in augustus 2012 met € 445 miljoen verhoogd. Als gevolg hiervan is bij de najaarsrapportage een aanvullend budget opgenomen van € 2,105 miljoen.

Door de extra inzet op het toeleiden van klanten naar werk o.a. door Werkstroom, het Werkgeversservicepunt en het project Tredeindeling, maar ook een aangescherpte werkwijze en themacontroles op het gebied van rechtmatigheid, is het aantal klanten dat een bijstandsuitkering ontvangt gedaald van 1419 begin januari 2012 tot 1316 klanten eind december 2012.

De WWB, IOAW en IOAZ maken sinds 1 januari 2010 onderdeel uit van de Wet Buig.

Dit betekent dat de regelingen in financieel opzicht in onderlinge samenhang moeten worden gezien.

Per saldo hebben we een voordeel van € 1,693 miljoen gerealiseerd op de Wet Buig.

Met ingang van 1 januari 2012 is de WIJ (Wet Investering Jongeren) opgeheven en opgegaan in het Inkomensdeel WWB. Hierdoor vallen zowel de baten als de lasten € 400.000 lager uit. (Zie baten)

BBZ (Bijstand Zelfstandigen)

De uitgaven voor de periodieke bestaanskosten en kapitaalverstrekkingen in het kader van het Besluit Bijstand Zelfstandigen zijn € 1,540 miljoen lager. De lagere uitgaven zijn het gevolg van de aangescherpte beoordeling van de levensvatbaarheid van de aanvragen. Er is lering getrokken uit ervaringen van voorgaande jaren.

Beleidsdoel C:

Baten :

Sociale Werkvoorziening

De Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) voorziet in een stimuleringsuitkering begeleid werken. Bij de verantwoordingsinformatie over de WSW 2010 is het aantal begeleid werken-plekken van geïndiceerde inwoners van de gemeente verantwoord.

Op grond van dit aantal is de hoogte van de stimuleringsuitkering begeleid werken over 2010 vastgesteld op € 45.000. Dit bedrag was niet begroot.

Participatiebudget – onderdeel inburgering

Van het Rijk hebben we voor inburgering - als onderdeel van het totale Participatiebudget - een bedrag van € 1,086 miljoen ontvangen. Van dit bedrag is € 257.000 toegevoegd aan de reserveringsregeling 2012. (Zie doelstelling A, Participatiebudget - onderdeel re-integratie)

Lasten :

Schuldhelpverlening

Het aantal meldingen bij de schuldhulpverlener Sociaal.nl is in 2012 nagenoeg gelijk gebleven, dit ondanks een forse stijging van het aantal verzoeken om budgetadviesgesprekken (801 in 2012 tegenover 657 in 2011). In de praktijk blijkt dan ook het belang van 'het gesprek' in eigen beheer en een diversiteit aan arrangementen en adviezen die ingezet kunnen worden bij financiële problemen. De door de gemeente ingezette expertise bij de budgetadviesgesprekken functioneert in de praktijk prima als eerste filter en adviseur.

Het factureren bij schuldhulpverlening gebeurt achteraf, een volledig succesvol traject bestaat uit 4 deeltrajecten. De facturen worden in rekening gebracht na het doorlopen van dat deeltraject. In de praktijk betekent dit dat huishoudens die aangemeld zijn in 2012 nog tot in 2014 ten laste zullen komen van het budget schuldhulpverlening. In 2012 is € 46.000 van het budget niet besteed. Wij verwachten voor de komende jaren een volledige besteding van het budget op basis van de gecontinueerde stijging van het aantal budgetadviesgesprekken.

Bij het onderdeel budgetbeheer is na de aanbesteding sprake van meerdere vormen van budgetbeheer en wordt een ander tarief dan voorheen gehanteerd. Daarnaast is het aantal meldingen voor budgetbeheer afgenomen, mede door de betere screening op noodzaak door de budgetadviseurs. Iedere melding voor budgetbeheer wordt individueel getoetst op noodzaak en vorm. Dit heeft tot nu toe een besparing van € 16.000 opgeleverd, maar vergt een grotere inspanning van de gemeente.

Van de middelen voor Preventie is circa € 10.000 niet besteed. Voorgesteld wordt om te wachten op de onderzoeken over kwetsbare groepen waaronder armoedeonderzoek en vergrijzing én arbeid en inkomen dat vanuit de gemeente in 2013 geïnitieerd wordt. Veel preventieactiviteiten worden nu vanuit het reguliere werk opgepakt. Het offertetraject om een opleider te vinden voor het geven van de budgetcursussen heeft langer geduurd dan verwacht. Hierdoor is € 10.000 niet besteed. Eind 2012 is deze opdracht gegund en de cursussen starten in 2013.

Participatiebudget – onderdeel inburgering

Bij inburgering was voor 2012 een nieuwe taakstelling opgelegd van 100 inburgeringstrajecten, het budget van € 1,086 miljoen was bestemd voor afronding van de in 2010, 2011 en 2012 gestarte trajecten. Er is een onderbesteding van € 257.000 die is gereserveerd om te gebruiken in 2013. Zie doelstelling A : Participatiebudget - onderdeel re-integratie.

Programma 6: Jeugd en onderwijs

Lasten in €

40.544

Portefeuillehouders: Nederstigt

% totale begroting

8,8%

Maatschappelijk doel:**Jonge inwoners van Haarlemmermeer kunnen zich naar hun mogelijkheden ontplooiën.****Wat wilden we bereiken?****Beleidsdoel A:**

Kinderen, jongeren en hun ouders w orden optimaal ondersteund bij het opgroeien en opvoeden.

Beleidsdoel B:

Zoveel mogelijk jongeren verlaten het onderwijs met een diploma dat aansluit bij hun vermogen.

Beleidsdoel C:

In Haarlemmermeer zijn er voldoende en kwalitatief goede onderwijsvoorzieningen.

Beleidsdoel D:

Jongeren hebben voldoende mogelijkheden om elkaar te ontmoeten en zich te ontwikkelen.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten	Activiteiten	Activiteiten	Activiteiten
1 Do orontwikkeling Centra voor Jeugd & Gezin	1 Aanpak van schoolverlaters tussen 18 en 23 jaar	1 Voeren van relatiebeheer ten aanzien van de schoolbesturen	1 Uitvoeren activerend jongerenwerk
2 Opening 3e Centrum Jeugd en Gezin in Floriande	2 Uitvoeren van handhaving leerplicht	2 Analyseren van leerlingtellingen en opstellen van leerlingprognoses	2 Realiseren van ontmoetingsplekken in de buitenruimte
3 Voorbereiden decentralisatie jeugdzorg	3 Uitvoeren van logopedische screening	3 Ontwikkelen van een lange termijn scenario voor zowel het basisonderwijs, het speciaal onderwijs als het voortgezet onderwijs	3 Oplevering en opening van Jongerenvoorziening Floriande
4 Voortzetting pilot " van indiceren naar verwijzen" en de pilot " allemaal opvoeders"	4 Do orontwikkeling van het brede schoolbeleid voor 8-10 brede scholen, met een gefaseerde afbouw van de inzet van coördinatoren ingaande 2014	4 Voorbereiden van scholenbouw in bestaande wijken en nieuwe plangebieden	4 Uitvoeren van jongerenparticipatie door Menes
5 Uitvoering jeugdgezondheidszorg door GGD Kennemerland	5 Uitvoering van een dekkend en gespreid aanbod aan peuterwerk	5 Implementatie en uitvoering van het Integraal huisvestingsplan	5 Integreeren Jongeren Informatie Punt in het CJG
6 Verwijsindex Matchpoint bij 2e tranche CJG-partners	6 Uitvoeren van onderwijsachterstandenbeleid	6 Voorbereiden en vaststellen van het huisvestingsprogramma en -overzicht 2013	6 Faciliteren van jongereninitiatieven
	7 Uitvoering van VVE aan tenminste 165 kinderen		7 Uitvoering van groepsaanpak jongerenoverlast, inclusief de inzet van aanschrijfactivaties, communicatie richting bewoners, de cursus 'Ouders van Tegendraadse Jeugd', het project 'Nuchter op straat' en inbreng van individuele risicjongeren in het zorgoverleg
	8 Versterken van samenhang tussen de voor- en vroegschoolse voorzieningen		
	9 Verzorgen van leerlingenvervoer		
	10 Uitvoering natuur- en milieueducatie door NMCH, gekoppeld aan project "Opgroeien met duurzaamheid"		
	11 Toezicht op en handhaving van de kwaliteit en de veiligheid van de kinderopvang (in samenwerking met de VRK)		

Wat heeft het gekost?

Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012
bat en 407	bat en 1.702	bat en 148	bat en 181
lasten 5.915	lasten 10.286	lasten 20.246	lasten 4.096
saldo -5.509	saldo -8.584	saldo -20.098	saldo 3.916
percentage 0%	percentage -2%	percentage -4%	percentage -5%
verschil lasten t.o.v. begroting	verschil lasten t.o.v. begroting	verschil lasten t.o.v. begroting	verschil lasten t.o.v. begroting

Programma 6: Jeugd en onderwijs

Haarlemmermeer besteedt veel aandacht aan haar jeugdige inwoners en hun ouders en begeleiders. Het programma Jeugd en Onderwijs richt zich op het creëren van optimale omstandigheden waarbinnen de Haarlemmermeerse jeugd kan opgroeien tot zelfstandige en zelfredzame burgers. Het jeugd- en onderwijsbeleid kenmerkt zich door een grote verscheidenheid aan ambities en opgaven die de gemeente en de vele maatschappelijke partners samen met jongeren en hun ouders trachten te realiseren, altijd vanuit de vraag en behoefte van het kind. Ons jeugdbeleid kenmerkt zich door een aanpak die de nadruk legt op preventie, die meedenkt maar niet overneemt, ondersteunt waar het nodig is en kansen biedt voor ontplooiing.

In de eerste helft van 2012 heeft een verkenning plaatsgevonden op onze ambitie om meer hoger onderwijs in onze gemeente te realiseren, gericht op onze ambities op het gebied van duurzaamheid en op het versterken van de relatie tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Samen met de betrokken partners uit het onderwijs en bedrijfsleven hebben wij geconcludeerd dat in Haarlemmermeer een voedingsbodem aanwezig is om nieuwe vormen van hoger onderwijs te ontwikkelen en duurzaamheid te verankeren in het (hoger) onderwijs. Concreet heeft dit geresulteerd in een verbinding met de Arizona State University (ASU) uit de Verenigde Staten. In januari 2013 heeft de ASU een Global Sustainability Solutions Center geopend in Haarlemmermeer. Met deze Europese satelliet geven ASU en de gemeente Haarlemmermeer gestalte aan een langdurige samenwerking, die erop is gericht om specifieke expertise en toponderwijs op het gebied van duurzaamheid aan te bieden aan bedrijven, universiteiten, het voortgezet onderwijs, organisaties en burgers binnen de gemeente, de Metropoolregio Amsterdam en daarbuiten.

Met het afgesloten convenant Topsport Talent Onderwijs Haarlem-Haarlemmermeer is met succes ingezet op het realiseren van een LOOT-status voor het Haarlemmermeer Lyceum (zie ook programma Sport).

Maatschappelijk doel: Jonge inwoners van Haarlemmermeer kunnen zich naar hun mogelijkheden ontplooiën.

De wijze waarop jonge inwoners zich ontplooiën is voor ieder kind en jongere verschillend. Onze ambitie is hen de kansen te bieden waarbinnen ontplooiing optimaal kan zijn qua opleiding, kansen op werk, vrijetijdsbesteding, talentontwikkeling, zorg en ondersteuning. Op deze onderdelen hebben wij indicatoren opgenomen waarmee een aantal trends kunnen worden gevolgd. Dit is vervat in een jeugdmonitor die in 2012 is ontwikkeld en in het voorjaar 2013 voor het eerst wordt gedraaid.

Kengetal	Bron	Metingen				
		2008	2009	2010	2011	2012
Aantal 0-4 jarigen	GBA	10.100	9.904	9.630	9.273	8.946
Aantal 5-14 jarigen	GBA	18.709	19.152	19.456	19.797	19.961
Aantal 15-24 jarigen	GBA	15.597	15.852	16.102	16.233	16.479

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel A: Kinderen, jongeren en hun ouders worden optimaal ondersteund bij het opgroeien en opvoeden.

In 2012 is veel aandacht besteed aan de doorontwikkeling van het CJG in relatie tot de transitie Jeugdzorg en in bredere zin de transitie Sociaal Domein. Zoals ook vastgelegd in de nota 'Evaluatie en doorontwikkeling CJG' (2012/0020913) ligt de nadruk op het versterken van de eigen kracht en verantwoordelijkheid van de burger, het versterken van vraaggericht en gebiedsgericht werken en een integrale aanpak (één gezin, één plan). Er zijn verschillende pilots van start gegaan die hieraan bijdragen. In de pilot Frontlijn team is ervaring opgedaan met vraaggerichte, integrale ondersteuning van de ouders in de eigen omgeving. In deze pilot, waarin CJG-consulenten en zorgcoördinatoren uit in totaal 7 verschillende organisaties, ondersteund door een expertiseteam samengesteld uit vertegenwoordigers van verschillende jeugdzorgorganisaties, samenwerken bij het vormgeven aan een vraaggerichte, gebiedsgerichte werkwijze waarin de eigen kracht en regie van de ouder/jongere centraal staat. De ervaringen die opgedaan zijn in deze pilot - die in 2013 vervolgd wordt - vormen belangrijke input voor de start van sociale wijkteams in 2013. Ook de goed bezochte netwerklunches die het CJG in 2012 georganiseerd heeft hebben geresulteerd in een versterking van de onderlinge samenwerking. Tot slot zijn in 2012 meerdere nieuwe partijen, als samenwerkingspartner, aangesloten bij het CJG.

Effectindicatoren	Bron	Metingen		Streefwaarden		
		2009	2011	2013	2015	2017
Bekendheid CJG*	Bevolkingsenquête	30%	44%	50%	50%	50%
Tevredenheid klanten CJG	KTO CJG	Nog te verrichten in 2012				

* Aantal ouders dat weet waar zij terecht kunnen voor professioneel advies bij de opvoeding en het CJG kent.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Doorontwikkeling Centra voor Jeugd & Gezin
2. Opening derde Centrum voor Jeugd en Gezin in Floriande
3. Voorbereiden decentralisatie jeugdzorg
4. Voortzetting pilot "van indiceren naar verwijzen" en de pilot "allemaal opvoeders"
5. Uitvoering jeugdgezondheidszorg door GGD Kennemerland
6. Implementatie Verwijsindex Matchpoint bij tweede tranche CJG-partners

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Doorontwikkeling Centra voor Jeugd en Gezin.

Vanuit het CJG zijn verbindingen gelegd of versterkt met onder andere de Zorg Advies Teams (ZAT) op de scholen, Passend Onderwijs, het Veiligheidshuis, Sociale Dienstverlening en Huiselijk Geweld.

Door de verbinding met het CJG kan een ZAT, indien nodig, eenvoudig en snel gebruik maken van het beschikbare aanbod opvoed- en opgroei-ondersteuning. De samenwerking tussen CJG met Passend Onderwijs gaat verder. Door een gezamenlijke sturing op en financiering van schoolmaatschappelijk werk is een gedeelde visie ontstaan, waarbij de nadruk ligt op preventie in plaats van zwaardere vormen van hulpverlening en op het voorkomen dat kinderen moeten overstappen naar speciaal onderwijs.

De schakel tussen het CJG en het Veiligheidshuis wordt gevormd door het Zorgoverleg 12+. Deze schakel is essentieel voor een goede aansluiting tussen de strafrechtelijke aanpak van jongeren en de achterliggende gezinsproblematiek.

Er is een constructieve samenwerking opgezet binnen onze eigen organisatie op het terrein van de WMO. Enerzijds op casusniveau, bijvoorbeeld bij de inzet van zorg voor gezinnen die niet binnen de reguliere afspraken geholpen kunnen worden. Anderzijds in manier van werken. Bij het WMO-loket en binnen het CJG wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van dezelfde vraaggerichte werkwijze.

Het CJG heeft een nauwe relatie met het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) op het gebied van deskundigheidsbevordering en op individueel casusniveau.

Als onderdeel van het CJG Samenwerkingsconvenant zijn bovendien met alle CJG partners afspraken gemaakt over de aanpak rond kindermishandeling (RAAK).

CJG in gezondheidscentrum Floriande

De beoogde opening van het CJG in het gezondheidscentrum Floriande heeft vertraging opgelopen, vanwege de benodigde financiële zekerstelling die het gezondheidscentrum als initiatiefnemer nodig heeft. De inzet is erop gericht om de opening in 2013 te realiseren.

Vorbereiden decentralisatie jeugdzorg

In december 2012 zijn de uitgangspunten voor de transitie van de Jeugdzorg vastgesteld als onderdeel van de nota 'Plan van aanpak programma sociaal domein en uitgangspunten transitie Jeugd'. Onze ambitie is dat alle kinderen en jongeren in de Haarlemmermeer, ongeacht achtergrond of beperking, in staat worden gesteld om zich goed te ontwikkelen en toe te groeien naar zelfstandige volwassenen die erbij horen, naar vermogen meedoen en een aandeel leveren in de maatschappij. De uitgangspunten voor de toekomstige jeugdhulp worden in 2013 verder uitgewerkt in onderlinge samenhang met het programma sociaal domein.

Voortzetting pilot "van indiceren naar verwijzen" en de pilot "allemaal opvoeders"

De pilot 'Van indiceren naar verwijzen' heeft in 2012 een vervolg gekregen, waarbij verdere ervaring is opgedaan met het rechtstreeks verwijzen naar geïndiceerde zorg door CJG-partners.

In 2012 zijn de eerste stappen gezet voor het realiseren van de Gezinscloud. In die cloud kunnen ouders hun eigen dossier inzien en beheren en hierdoor krijgen ze een middel in handen om zelf regie te voeren over hun eigen hulpvraag. Hulpverleners kunnen binnen de gezinscloud snel informatie vinden en uitwisselen waardoor ze sneller en slagvaardiger kunnen werken. Daarnaast zijn in 2012 bijna 50 pedagogisch medewerkers van buitenschoolse opvangorganisaties getraind in het signaleren en bespreekbaar maken van opvoedproblemen en het zo nodig toeleiden naar hulp.

Verwijsindex Matchpoint

In 2012 is verdere invulling gegeven aan het aansluiten van organisaties op Matchpoint en het stimuleren tot het gebruik van deze verwijsindex. De grote zorginstellingen (zowel in Amsterdam als de regio) zijn nu allemaal aangesloten.

Relevant beleid

- Nota Actualisatie Jeugdbeleid 2011-2014, focus op uitvoering (2011/0016779)
- Nota Rekenkamercommissie gemeente Haarlemmermeer: naar resultaatgericht Jeugd- en onderwijsbeleid (juni 2011);
- Uitvoeringsprogramma's Jeugd- en Onderwijs 2008-2011 (2008/178138)
- Nota Implementatie matchpoint (verwijsindex) (2009/52278)
- Nota Licht pedagogische hulpverlening (2008/114651)
- Doorontwikkeling Centra voor Jeugd en Gezin (Raadsvoorstel 2009/0008675)
- Uitwerkingsvoorstel Centrum voor Jeugd en Gezin Plus (Raadsvoorstel 2010/ 0001201)
- Evaluatie en doorontwikkeling CJG (12/0020913)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel B: Zoveel mogelijk jongeren verlaten het onderwijs met een diploma dat aansluit bij hun vermogen.

De gemeente heeft een aantal onderscheiden taken op het gebied van het onderwijs. Met onze inzet op terreinen als leerplicht/RMC, onderwijsachterstandenbeleid, leerlingenvervoer en brede schoolbeleid zetten we er op in dat leerlingen een zo optimaal mogelijke schoolcarrière doorlopen die leidt tot een diploma dat aansluit bij hun capaciteiten en interesses. Hiernaast geven wij onder deze doelstelling uitvoering aan het peuterwerk en voor- en vroegschoolse educatie.

Effectindicatoren	Bron	Metingen				Streefwaarden		
		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Percentage jongeren 18 tot 23 jaar zonder startkwalificatie*	Leerlingenadministratie/ RMC	3,5	3,3	3,3		3,3	3,2	3,1

*Betreft het percentage nieuwe voortijdig schoolverlaters in het betreffende schooljaar

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Aanpak van schoolverlaters tussen 18 en 23 jaar
2. Uitvoeren van handhaving leerplicht
3. Uitvoeren van logopedische screening
4. Doorontwikkeling van het brede schoolbeleid voor 8-10 brede scholen, met een gefaseerde afbouw van de inzet van coördinatoren ingaande 2014
5. Uitvoering van een dekkend en gespreid aanbod aan peuterwerk
6. Uitvoeren van onderwijsachterstandenbeleid
7. Uitvoering van VVE aan tenminste 165 kinderen
8. Versterken van samenhang tussen de voor- en vroegschoolse voorzieningen
9. Verzorgen van leerlingenvervoer
10. Uitvoering natuur- en milieueducatie door NMCH, gekoppeld aan project "Opgroeien met duurzaamheid"
11. Toezicht op en handhaving van de kwaliteit en de veiligheid van de kinderopvang (in samenwerking met de VRK)

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Aanpak van schoolverlaters tussen 18 en 23 jaar

Verzuim is in bijna alle gevallen een signaal voor (multi)problematiek bij de jongeren en/of in het gezin. Middels preventieve spreekuren, schoolverzuimcontrole, huisbezoeken en ziekteverzuimcontrole trachten we zo snel mogelijk een beeld te krijgen van deze problematiek. Het schooljaar 2011-2012 laat op alle vormen van verzuim een daling zien, met name het absoluut verzuim (niet ingeschreven staan op school) is gedaald van 56 naar 32 leerlingen. Ook relatief verzuim (te laat of aanwezig op school) en luxe verzuim zijn licht gedaald.

Brede schoolbeleid

Het brede schoolbeleid is er op gericht om via samenwerkende partners rond de school (kwetsbare) kinderen optimaal te ondersteunen in hun ontwikkeling. In de nota 'Actualisatie jeugdbeleid 2011-2014, Focus op uitvoering' is besloten dat vanaf 2014 de dan bestaande brede scholen volledig moeten kunnen functioneren zonder ondersteuning van de brede schoolcoördinatoren. Voor 2013 zijn al minder coördinatie-uren beschikbaar. In 2012 zijn voorbereidingen getroffen voor deze afbouw.

Voor- en vroegschoolse educatie

In de gemeente Haarlemmermeer hebben wij met het aanbod van de Stichting Kinderopvang Haarlemmermeer een kwalitatief hoogwaardig en dekkend aanbod voor- en vroegschoolse educatie. We bereiken met een goed georganiseerde toeleiding ruim 165 VVE kinderen, aanzienlijk meer dan wettelijk is voorgeschreven.

Dit jaar is een start gemaakt in het versterken van de samenhang tussen voor- en vroegschool. Er is een werkgroep geformeerd waarin SKH en VVE scholen (scholen met de meeste doelgroepkinderen) zitting hebben en waarin wordt gewerkt aan een verdere samenwerking op het gebied van VVE.

Leerlingenvervoer

Met ingang van het schooljaar 2012-2013 is een nieuwe verordening leerlingenvervoer van kracht. De insteek ervan is om tot een kostenreductie te komen en tegelijkertijd te blijven zorgdragen dat kwetsbare kinderen gebruik kunnen blijven maken van de onderwijsvoorziening die het best aansluit op hun behoefte. Effect van maatregelen die we in dit verband hebben genomen, is dat het beroep op deze voorziening met circa 15% is gedaald ten opzichte van het vorig schooljaar: gemiddeld maken nu iets meer dan 500 leerlingen gebruik van het leerlingenvervoer tegenover 600 leerlingen een jaar eerder. In 2012 gebruik maakten 410 leerlingen gebruik van aangepast vervoer, tegen 531 leerlingen in 2011. Het aantal leerlingen in het openbaar vervoer is juist gestegen van 75 leerlingen in 2011 naar 97 in 2012. Door de daling van het aantal leerlingen in combinatie met budgettaire verschuivingen binnen programma 6 – aangegeven in de NJR 2012 – is over het jaar 2012 het geprognosticeerde tekort van ruim € 400.000 teruggedrongen tot een uiteindelijke overschrijding van € 72.000.

Opgroeien met duurzaamheid

In 2012 zijn zonnepanelen op de daken geplaatst van 13 scholen in het basis- en het voortgezet onderwijs. Daarnaast is er door het Natuur en Milieu Centrum Haarlemmermeer (NMCH) een gevarieerd programma Natuur- en Milieueducatie (NME) opgesteld waarbij de thema's natuur, voeding en energie aan bod gekomen zijn. Hiermee is ingespeeld op de behoefte van scholen om duurzaamheid in het Haarlemmermeers onderwijsaanbod te integreren.

Relevant beleid

- Nota Actualisatie Jeugdbeleid 2011-2014, focus op uitvoering (2011/0016779)
- Nota Rekenkamercommissie gemeente Haarlemmermeer: naar resultaatgericht Jeugd- en onderwijsbeleid (juni 2011);
- Uitvoeringsprogramma's Jeugd- en Onderwijs 2008-2011 (2008/178138)
- Meerjarenprogramma 2008 – 2011 RMC (2008/24872)
- Nota Doorontwikkeling brede scholen Haarlemmermeer (2009/10809, 2009/23228)
- Nota Cultuureducatie 2009-2012: versterken door verbinden
- Nota Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (OKE) 2010-2014

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel C: In Haarlemmermeer zijn er voldoende en kwalitatief goede onderwijsvoorzieningen.

Onderwijshuisvesting is het uitvloeisel van de wettelijke zorgplicht die lokale overheden sinds 1997 toegekend hebben gekregen. Lokale overheden moeten voor scholen in het basisonderwijs, het speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs, zorgen voor adequate huisvesting. Bij de uitvoering van het onderwijshuisvestingsbeleid, is het afwegingskader vastgelegd in de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs. Jaarlijks wordt een huisvestingsprogramma vastgesteld waarin aanvragen zijn opgenomen die getoetst zijn aan de verordening.

Eind 2011 is een nieuwe verordening vastgesteld door de gemeenteraad. Deze verordening is een exacte vertaling van de landelijke modelverordening naar toepassing in de gemeente Haarlemmermeer.

Kengetallen

Haarlemmermeer kent 59 basisscholen, vier scholen voor speciaal basisonderwijs, zes scholen voor speciaal onderwijs en zes scholen voor voortgezet onderwijs. Er zijn negentien schoolbesturen die in Haarlemmermeer een school (ook nevenvestigingen zijn meegeteld) hebben.

Kengetal	Bron	Metingen	
		2011	2012
Aantal leerlingen PO	DUO	15.686	15.603
Aantal leerlingen VO		6.701	6.786
Aantal leerlingen SBO		441	428
Aantal leerlingen (V)SO		375	374
Totaal aantal scholen PO		59	59
Aantal scholen PO onder de opheffingsnorm (< 132)	DUO	11	14
Aantal scholen tussen de opheffingsnorm (132) en stichtingsnorm (220)	DUO	22	20
Aantal scholen boven de stichtingsnorm		26	25

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Voeren van relatiebeheer ten aanzien van de schoolbesturen
2. Analyseren van leerlingentellingen en opstellen van leerlingenprognoses
3. Ontwikkelen van een lange termijn scenario voor zowel het basisonderwijs, het speciaal onderwijs als het voortgezet onderwijs
4. Voorbereiden van scholenbouw in bestaande wijken en nieuwe plangebieden
5. Implementatie en uitvoering van het Integraal huisvestingsplan
6. Voorbereiden en vaststellen van het huisvestingsprogramma en – overzicht 2013

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Implementatie en uitvoering van het Integraal huisvestingsplan

Het Integraal Huisvestingsplan 2011 is als kader gebruikt voor de uitvoeringsgesprekken voor het HVP 2012 en de beoordeling van de aanvragen voor het HVP 2013. Waar daartoe aanleiding was is met het samenstellen van programma en het overzicht voor het HVP 2013 ook het IHP geactualiseerd. Het betrof met name verschuivingen over de jaarschijven. De actualisatie heeft plaats gevonden binnen de financiële kaders zoals die door de Raad eind 2011 zijn vastgesteld. Deze actualisatie van het IHP en het programma en overzicht HVP 2013 zijn in september integraal vastgesteld. De schoolbesturen zijn via individuele gesprekken en het besturenoverleg/OOGO betrokken.

Voorbereiden en vaststellen van huisvestingsprogramma en – overzichten.

Met de wijziging van de verordening door de Raad in november 2011, is de focus in 2012 komen te liggen op handhaving van deze verordening. In 2012 zijn de uitvoering van het HVP 2012 en het vaststellen van het HVP 2013 aan de orde geweest. Er is veel aandacht besteed aan communicatie met schoolbesturen over de door ons gehanteerde uitgangspunten en de te volgen procedures.

- Uitvoering Huisvestingsprogramma 2012 (HVP 2012)

De uitvoering van het HVP 2012 is op orde.

- De scholen die recht hadden op een vergoeding voor eerste inrichting hebben die ontvangen.
- De scholen die bekostiging bouwvoorbereiding hebben ontvangen hebben in aansluiting daarop een aanvraag voor de bouwkosten in het HVP 2013 ingediend.

- In totaal waren 24 onderhoudsvoorzieningen goedgekeurd: 13 op basis van een aanvraag en 11, voor de laatste keer, op basis van het onderhoudsconvenant. Uiteindelijk bleken van deze laatste er vijf niet noodzakelijk. In 10 situaties is het onderhoud uitgevoerd. In een aantal gevallen is met de schoolbesturen afgesproken om het onderhoud in 2013 uit te voeren in samenhang met uitbreiding en aanpassing.

Met een aantal nog lopende programmadossiers uit eerdere jaren is voortgang gemaakt. In Hoofddorp is bij de Bosrank, aansluitend bij verbetering van de situatie in Overbos, de kwaliteitsimpuls uitgevoerd. Verder is de Flamingo en de Van Voorthuissenschool uitgebreid met een speellokaal. Het aantal noodlokalen is in 2012 afgenomen door, in geval van ruimtegebrek bij een school, gebruik te maken van de mogelijkheid van verwijzing naar leegstand in andere scholen.

- *Vaststellen Huisvestingsprogramma 2013 (HVP 2013)*

Naast de uitvoering van de Programma's van vorige jaren is de voorbereiding van het HVP 2013 ter hand genomen. Er zijn 97 nieuwe aanvragen ingediend / opgenomen; hiervan zijn er 10 ingetrokken, 56 toegekend en 31 afgewezen. Bij de beoordeling is de actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) als uitgangspunt genomen en is een strikte interpretatie van de Verordening toegepast.

- *Onderhoud*

Voor het eerst moest al het onderhoud aangevraagd worden voor het programma. Het aantonen van de noodzaak is in een aantal gevallen niet of onvoldoende gebeurd. Bij de beoordeling is de resterende levensduur en/of gebruiksduur betrokken. Gekeken is naar de mogelijkheden van een integrale aanpak bijvoorbeeld in samenhang met uitbreiding en/of aanpassing. Daarnaast wordt ook rekening gehouden met het onderhoud waarvoor het schoolbestuur rechtstreeks van het Rijk bekostiging ontvangt. Onderzocht wordt in hoeverre de Total Cost of Ownership gedachte toepasbaar is, een en ander afhankelijk van de beschikbare middelen en alles in het licht van het toekomstperspectief voor het betreffende vastgoed.

- *Kwaliteitsimpuls*

In afwachting van besluitvorming en uitwerking van het IHP is een aantal voorzieningen voor aanpassing als gevolg van onderwijskundige vernieuwing (vroeger kwaliteitsimpuls) doorgeschoven.

- *Asbestinventarisatie*

Naar aanleiding van het verzoek van VROM is in 2012 de asbestinventarisatie uitgevoerd van schoolgebouwen die voor 1994 zijn gebouwd. Inmiddels is de inventarisatie zo goed als afgerond. Van de 61 schoolgebouwen van voor 1994 was in 17 gebouwen een situatie waarbij sanering (van een deel van het gebouw) urgent was. De kosten voor deze sanering zijn veelal via een spoedaanvraag geregeld. Op basis van de eerste bevindingen is in de Najaarsrapportage hiervoor een bedrag opgenomen. Naast deze 17 gebouwen met asbesthoudend materiaal is in 31 gebouwen ook asbest aangetroffen maar is de situatie zodanig dat het gebouw gewoon in gebruik kan blijven. Voor deze gebouwen maken de eigenaren een asbestbeheerplan. Dit plan wordt ook betrokken bij plannen voor aanpassing, onderhoud en/ of sloop.

Relevant beleid

- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs (2011/24252)
- Huisvestingsprogramma 2012 (2011/24252)
- Huisvestingsprogramma 2013 (2012/73905)
- Raadsvoorstel doorontwikkeling onderwijshuisvesting en Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (2009/0008203)
- Raadsvoorstel actualisatie Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2011 (2011/24252)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel D: Jongeren hebben voldoende mogelijkheden om elkaar te ontmoeten en zich te ontwikkelen.

Wij stimuleren dat jongeren in deze gemeente elkaar kunnen ontmoeten binnen voorzieningen of in de openbare ruimte. Via onze groepsaanpak jongerenoverlast zorgen wij dat dit ook binnen aanvaardbare grenzen gebeurt (zie daarvoor ook programma 3). Wij hechten waarde aan een actieve inzet van jongeren, door zelf initiatieven te nemen, vrijwilligerswerk uit te voeren of door gevraagd of ongevraagd het gemeentebestuur te adviseren over zaken die zij belangrijk vinden.

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden		
		2010	2011	2012	2012	2013	2014
Activiteiten kinder-, tiener- en jongerenwerk	Meerwaarde	Meetwaarden worden in de loop van 2012 bepaald.					
Aantal incidenten jeugdoverlast	Politie	1597	1279		1250	1200	1200

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoeren activerend jongerenwerk
2. Realiseren van ontmoetingsplekken in de buitenruimte
3. Oplevering en opening van Jongerenvoorziening Floriande
4. Uitvoeren van jongerenparticipatie door Menes
5. Integreren Jongereninformatiepunt (JIP) in het CJG
6. Faciliteren van jongereninitiatieven
7. Uitvoering van groepsaanpak jongerenoverlast, inclusief de inzet van aanschrijfactivaties, communicatie richting bewoners, de cursus 'Ouders van Tegendraadse Jeugd', het project 'Nuchter op straat' en inbreng van individuele risicojongeren in het zorgoverleg

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Jongerenvoorziening Floriande

Geheel volgens planning is Jongerenvoorziening Floriande in mei 2012 bouwkundig opgeleverd. In de zomermaanden hebben jongeren en de twee aangestelde beheerders gezorgd voor de inrichting van het centrum, dat de naam Studio 5 heeft gekregen. In september heeft er een grote opening plaatsgevonden. Studio 5 betreft jongeren actief bij de programmering en exploitatie en legt de relatie met het outreachend jongerenwerk.

Menes

Wij stimuleren de maatschappelijke participatie van jongeren, onder andere door de inzet van MENES: de intermediaire organisatie voor jongerenparticipatie. MENES heeft het afgelopen jaar een kwaliteitsverbetering ondergaan. Inmiddels worden jongeren goed bereikt. De inzet voor 2012 was 12 projecten per jaar, bestaande uit 4 gevraagde adviezen, 4 ongevraagde adviezen en 4 jongereninitiatieven. Deze doelstellingen zijn ruimschoots gehaald.

Jongereninformatiepunt

Het Jongereninformatiepunt (JIP) speelt in op de belangen van jongeren door informatievoorziening, advisering, bemiddeling en het inzetten van preventie activiteiten. Eind 2011 is besloten om het JIP te laten participeren in een project dat is ontwikkeld om jongerenparticipatie in het Centrum voor Jeugd en gezin (CJG) goed vorm te geven. Bij dit peer-education project lichten jongeren hun leeftijdsgenoten voor over het CJG/JIP en een zelfgekozen thema, bijvoorbeeld drugsgebruik,

zelfbeeld, werk of seksualiteit. De deelnemers krijgen daarvoor een training waarin ze een eigen voorlichting ontwikkelen. De informatie wordt door hen op een toegankelijke werkwijze naar andere jongeren toegebracht - op scholen, verenigingen en in jongerencentra. Hiermee wordt aangesloten bij het uitgangspunt van het CJG en het JIP om laagdrempelig en toegankelijk te zijn voor jongeren.

Uitvoering groepsaanpak jeugdoverlast

Het project 'Groepsaanpak jeugdoverlast' is per 1 januari 2012 structureel voortgezet en ingebed in het reguliere werk van het Mobiel Team van MeerWaarde en de gemeentelijke straatcoaches. De straatcoaches zijn in 2012 uitgebreid van 4 naar 6 functionarissen en daarmee op volle sterkte.

Op de 'hotspots' zijn vanuit een integrale analyse van de overlastlocatie en -groepen verschillende instrumenten ingezet: het project Nuchter Op Straat, het organiseren van activiteiten voor en door jongeren, aanpassingen in de openbare ruimte, het betrekken van ouders middels de Aanschrijffactie en het inbrengen van individuele jongeren in het Zorgoverleg 12+. In de eerste acht maanden van 2012 is vergeleken met dezelfde periode in voorgaande jaren de overlast verzaakt door jongeren met 4 % afgenomen. Sinds 2009 is er een forse daling in het aantal incidenten (van 1422 naar 865 incidenten). De meerderheid van de jongeren gedraagt zich goed in de openbare ruimte.

Relevant beleid

- Nota Actualisatie Jeugdbeleid 2011-2014, focus op uitvoering (2011/0016779)
- Nota Rekenkamercommissie gemeente Haarlemmermeer: naar resultaatgericht Jeugd- en onderwijsbeleid (juni 2011);
- Uitvoeringsprogramma's Jeugd- en Onderwijs 2008-2011 (2008/178138)
- Nota Jongerenvoorzieningen: visie – afwegingskader – uitvoering (2009/0006208)
- Nota Spelen, Sporten en Ontmoeten in de buitenruimte (2009/52387)
- Nota Jeugdparticipatie 'van plan naar praktijk' (2008/112507)
- Beleidsvisie Jeugd en Veiligheid (2007/155218);
- Nota jongerenaccommodatie Floriande (2010/0055076)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Programma 6: Jeugd en onderwijs		2012	2012	2012	
Maatschappelijk doel: Jonge inwoners van Haarlemmermeer kunnen zich naar hun mogelijkheden ontplooiën.	Baten	4.653	2.394	2.437	43
	Lasten	39.156	41.709	40.544	1.165
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-34.503	-39.315	-38.107	1.208
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Kinderen, jongeren en hun ouders worden optimaal ondersteund bij het opgroeien en opvoeden.	Baten	3.175	242	407	165
	Lasten	5.679	5.911	5.915	-4
	Saldo	-2.504	-5.669	-5.508	161
Beleidsdoel B: Zoveel mogelijk jongeren verlaten het onderwijs met een diploma dat aansluit bij hun vermogen.	Baten	1.189	1.704	1.702	-2
	Lasten	10.066	10.457	10.286	171
	Saldo	-8.877	-8.753	-8.584	169
Beleidsdoel C: In Haarlemmermeer zijn er voldoende en kwalitatief goede onderwijsvoorzieningen.	Baten	254	254	148	-106
	Lasten	19.063	21.025	20.246	779
	Saldo	-18.809	-20.771	-20.098	673
Beleidsdoel D: Jongeren hebben voldoende mogelijkheden om elkaar te ontmoeten en zich te ontwikkelen.	Baten	35	194	181	-13
	Lasten	4.347	4.317	4.096	221
	Saldo	-4.312	-4.123	-3.915	208

Toelichting gewijzigde begroting 2012 - rekening 2012

Beleidsdoel A:

Baten:

Voor jeugdgezondheidszorg is € 76.000 extra subsidie ontvangen vanuit de Stadsregio Amsterdam (twee pilots) en van het Europees Sociaal Fonds (Gezinscloud). De huurinkomsten voor het CJG-gebouw in Graan voor Visch waren € 88.000 hoger. Deze extra inkomsten worden verklaard doordat er goed gebruik wordt gemaakt van de accommodatie en restant huuropbrengsten over 2011.

Beleidsdoel B:

Lasten:

De definitieve afrekening van de rijksbijdrage onderwijsachterstanden voor de periode 2006-2010 leverde een voordeel op van € 46.000 omdat het gereserveerde bedrag voor de terugbetaling hoger was dan het bedrag van de vaststelling.

Een van de ambities die in de bestuursafspraken tussen het rijk en de G32 zijn genoemd is het versterken van de doorgaande lijn van de voor- naar de vroegschool. Hoewel in 2012 een eerste aanzet hiervoor is gegeven door het opstarten van diverse werkgroepen zijn de middelen die hiervoor bestemd zijn (€ 80.000) nog niet tot besteding gekomen. Het deel van de betreffende Rijksbijdrage is op de balans gereserveerd en zal in 2013 besteed worden.

Het budget gemeenschappelijke uitgaven onderwijs wordt aangewend om flexibel te kunnen inspelen op onverwachte knelpunten. Het is niet volledig besteed (€ 54.000).

Een overschrijding op subsidies onderwijs, gezamenlijk voor een bedrag van € 63.000, wordt veroorzaakt doordat minder subsidieaanvragen zijn ingediend, lagere bedragen zijn toegekend en bij de afrekening over voorgaande jaren ook lagere bedragen zijn vastgesteld dan de oorspronkelijke toekenning.

Er is bij leerlingenvervoer een overschrijding ontstaan van € 72.000. De jaarlijkse vervoerskosten indexering (per januari 2012 5,8%) zorgt voor een stijging in de totale kosten. Daarnaast zijn de kosten voor openbaar vervoer en eigen vervoer hoger. Een aantal kinderen dat, als gevolg van de nieuwe verordening, niet meer in aanmerking komt voor aangepast vervoer kan nog wel aanspraak maken op leerlingenvervoer en kan daarom de kosten declareren.

Beleidsdoel C:

Baten:

In de risicoparagraaf van de Najaarsrapportage 2012 is vermeld dat een tweetal BSO's (Buiten Schoolse Opvangcentra) het huurcontract niet hebben getekend. Er is intensief contact geweest, maar dit heeft niet geleid tot een tijdige ondertekening van een nieuwe contract. Hierdoor zijn de huurinkomsten € 65.000 lager. Daarnaast vallen de ontvangen MI-vergoedingen (materiële instandhouding) € 40.000 lager uit omdat er in 2012 een aantal noodlokalen is verwijderd.

Lasten:

De tijdelijke onderwijshuisvesting aan de Rijstvogelstraat in Badhoevedorp zal in Nieuw-Vennep worden herplaatst. Deze werkzaamheden zijn gestart in 2012 en lopen door in 2013. In de najaarsrapportage is gemeld dat niet het gehele bedrag zal worden uitgegeven. De werkzaamheden zijn inmiddels gestart, maar de uitgaven van € 800.000 zijn in 2013 gepland. Dit leidt tot een lagere onttrekking uit de reserve tijdelijke huisvesting in 2012 en een hogere onttrekking in 2013.

Er is ca. € 150.000 minder uitgegeven op de overige exploitatieposten. In 2012 is minder huur geboekt voor de schoolwoningen in Getsewoud Zuid. De huur voor het 1e kwartaal 2012 is in 2011 betaald. Er is € 53.000 meer afgeschreven doordat de afschrijvingen voor twee basisscholen zijn vervroegd. Ook is er minder uitgegeven aan interne adviezen.

Een overschrijding wordt veroorzaakt door een aantal ingediende schadeclaims van scholen over 2011 voor een bedrag van € 32.000. Daarnaast blijken de OZB aanslagen die door de schoolbesturen worden gedeclareerd bij de gemeente hoger uit te vallen. Dit leidt tot een overschrijding van € 85.000. Dit is structureel van aard en zal bij de Voorjaarsrapportage 2013 worden meegenomen.

Beleidsdoel D:

Lasten:

Een overschrijding op subsidies binnen dit doel, gezamenlijk voor een bedrag van € 154.000, wordt veroorzaakt doordat minder subsidieaanvragen zijn ingediend, lagere bedragen zijn toegekend en bij de afrekening ook lagere bedragen zijn vastgesteld dan de oorspronkelijke toekenning.

Een voordeel van € 54.000 op Jeugdoverlast is ontstaan doordat de lasten van de gemeentelijk coördinator Mobiel Team zijn verantwoord in programma Zorg en Welzijn.

Het programma Haarlemmermeer Doet Mee is € 10.000 voordeliger uitgevallen.

Programma 7: Cultuur, sport en recreatie

Lasten in €

44.078

Portefeuillehouders: Bezuiden, Van Dijk, Nobel

% totale begroting

9,6%

Maatschappelijk doel:**Inwoners kunnen actief en/of passief deelnemen aan culturele, sportieve en recreatieve activiteiten en gebruik maken van voorzieningen.****Wat wilden we bereiken?**

Beleidsdoel A: Inwoners kunnen actief en/of passief deelnemen aan een breed aanbod van culturele activiteiten en gebruik maken van voorzieningen van goede kwaliteit.	Beleidsdoel B: Behouden van cultureel erfgoed Haarlemmermeer en inwoners kennis laten nemen van culturele historie van Haarlemmermeer.	Beleidsdoel C: Inwoners kunnen actief deelnemen aan sport en het aanbod aan sportmogelijkheden is breed, toegankelijk en van goede kwaliteit.	Beleidsdoel D: Inwoners kunnen voldoende recreëren in Haarlemmermeer en er zijn voldoende gevarieerde recreatiegebieden en -voorzieningen die goed bereikbaar zijn (inclusief evenementen). Er is een goed toegankelijk, veilig en gevarieerd aanbod van speel-, sport en ontmoetingsplekken voor de jeugd in de openbare
---	--	---	---

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten	Activiteiten	Activiteiten	Activiteiten
1 Opstellen cultuurnota (alle cultuurdisciplines overstijgend) 2 Het door middel van prestatie- en subsidieafspraken met cultuurinstellingen en -verenigingen sturing geven aan instandhouding en innovatie van de Haarlemmermeerse infrastructuur van voorzieningen en activiteiten op het gebied van cultuur. (Alleen grote subsidies (> €250.000) gaan op basis van een programma van eisen) 3 Uitvoeren programma Beeldende Kunst en Vormgeving, waaronder de gedecentraliseerde BKV-gelden 4 Uitvoeren lokaal programma voor cultuurparticipatie en -educatie	1 Uitvoeren ambitieniveau 2 conform nota 'Erfgoed op de kaart' 2 Uitvoeren voorstellen Visie op de Geniedijk in Haarlemmermeer 3 Behouden en duurzaam ontwikkelen (cultureel/ recreatief/toeristisch en ecologisch) van de Stelling van Amsterdam in Haarlemmermeer alsmede herontwikkeling van de forten Hoofddorp en Aalsmeer 4 Het door middel van subsidieafspraken stimuleren en instandhouden van het Haarlemmermeerse culturele en monumentale erfgoed en stimuleren van regulier onderhoud	1 Uitwerking van de beleidsmaatregelen uit de Sportnota 2009, waaronder met name: * Verdere uitwerking programmalijnen School en Sport, en Sport in de Wijk * Uitwerking programmalijn verenigingsondersteuning * Topsportbeleid: ondersteuning kernsporten en talentontwikkeling middels topsportloket * Implementatie vernieuwde tarieven- en subsidiebeleid * Verwerven en verstrekken van subsidies voor projecten in het kader van Stimulering Sport i.s.m. provincie. * Deelname en het subsidiëren van sportorganisaties via de regeling 2 Evaluatie en realisatie van: * Evaluatie sportnota en actualisering accommodatiebeleid * Uitvoeren van strategische visie O.S. 2028 * Zorgen voor de realisatie en efficiënt beheer van voldoende, kwalitatief geschikte basisvoorzieningen en bovenwijkse gemeentelijke sportaccommodaties * Voorbereiding en realisatie projecten: Huis van de Sport, verplaatsing van sportcomplex Hoofddorp Pioniers en afronding renovatie Sportthoeve Badhoevedorp * Vaststelling en uitvoering meerjaren beheersplan veldsportvoorzieningen	1 Uitvoering geven aan het geactualiseerde groen- en recreatiebeleid 2 Uitvoering geven aan de nota Actualisatie Evenementenbeleid (2011), mede in relatie tot City-marketing 3 Uitvoering geven aan de nota Spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte (2009) 4 Recreatieve beleidsmatige bijdrage aan diverse projecten: Park 21, Badhoevedorp, Zuidrand, Toolenburg Zuid, Sportpark Toolenburg, Deltaplan Bereikbaarheid, structuurvisies, etc. 5 Uitvoeren van regulier beheer, onderhoud en toezicht in de recreatiegebieden het Haarlemmermeerse Bos en de Toolenburger Plas 6 Uitvoeren van regulier beheer, onderhoud en vervanging van de openbare speelvoorzieningen 7 Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarwoude

Wat heeft het gekost?

Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012
batens 5.154	batens 304	batens 842	batens 1.073
lastens 24.129	lastens 990	lastens 13.691	lastens 5.268
saldo -18.975	saldo -686	saldo -12.849	saldo -4.195
percentage verschil lasten t.o.v. begroting 0%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting 3%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting 0%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting 3%

Programma 7: Cultuur, sport en recreatie

Het programma omvat met de thema's cultuur, sport en recreatie belangrijke activiteiten, voorzieningen en middelen die de gemeente Haarlemmermeer tot een aangename gemeente maken om te wonen, werken, te bezoeken en te ontspannen. Zij geven onze gemeente kleur, geur en smaak en verhogen met een kwalitatief goed en divers aanbod mede de sociale en economische aantrekkingskracht van Haarlemmermeer.

Maatschappelijk doel: Inwoners kunnen actief en/of passief deelnemen aan culturele, sportieve en recreatieve activiteiten en gebruik maken van voorzieningen.

Door het aanbieden van een goede basisinfrastructuur willen we een laagdrempelig en kwalitatief hoogwaardig aanbod van diverse culturele voorzieningen en diensten mogelijk maken. Dit geldt tevens voor hoogwaardige sportaccommodaties met een breed aanbod van sporten en actieve verenigingen. Op recreatie ontwikkelen en onderhouden we een goed toegankelijk, veilig en gevarieerd aanbod van speel-, sport en ontmoetingsplekken in de openbare buitenruimte voor de jeugd en een voldoende aanbod van bereikbare gevarieerde recreatiegebieden en -voorzieningen in de Haarlemmermeer (inclusief evenementen).

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel A: Inwoners kunnen actief en/of passief deelnemen aan een breed aanbod van culturele activiteiten en gebruik maken van voorzieningen van goede kwaliteit.

Cultuur is een van de kernthema's van het collegeprogramma. De gemeente streeft ernaar te verbinden en zorgen dat onze inwoners cultuur in Haarlemmermeer actief, divers en laagdrempelig kunnen uitvoeren en beleven. Bezuinigingen op landelijk en gemeentelijk niveau leiden echter ook tot het maken van keuzes. Voor de grote cultuurinstellingen betekende dit, richting de begrotingen voor 2013 en 2014, dat er kritisch gekeken moest worden welke impact en specifieke gevolgen de bezuinigingen zouden hebben voor het aanbod. Zo wijzigde Pier K succesvol zijn gehele bedrijfsvoeringsmodel om tot een direct vraaggestuurde organisatie te komen met een grote flexibiliteit richting klant en productaanbod. Schouwburg De Meerse koos in lijn met het nieuwe cultuurbeleid tot afscheid nemen van de horeca en galleryfunctie in het oude raadhuis, maar met behoud van de theaterfunctie op de eerste etage. Naast een aantal bedrijfsefficiencycyclagen neemt de bibliotheek afscheid van de bibliobus en richt zich op de ontwikkeling van de bibliotheek op school.

Effectindicatoren	Bron	Metingen		Streefwaarden		
		2009	2011	2012	2013	2014
Tevredenheid van inwoners over het aanbod van de culturele activiteiten	Kijk op de Wijk	37% (geen mening 58 %)	41% (geen mening 49 %)	>37%	>37%	>37%

Wat zouden we daarvoor doen?

1. Opstellen cultuurnota (alle cultuurdisciplines overstijgend)
2. Het door middel van prestatie- en subsidieafspraken met cultuurinstellingen en -verenigingen sturing geven aan instandhouding en innovatie van de Haarlemmermeerse infrastructuur van voorzieningen en activiteiten op het gebied van cultuur. (Alleen grote subsidies (> € 250.000) gaan op basis van een programma van eisen)
3. Uitvoeren programma Beeldende Kunst en Vormgeving, waaronder de gedecentraliseerde BKV-gelden
4. Uitvoeren lokaal programma voor cultuurparticipatie en -educatie

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Opstellen cultuurnota

In juli 2012 stelde de gemeenteraad unaniem het nieuwe cultuurbeleid voor de Haarlemmermeer vast met de nota Ruimte voor Cultuur, Kansen voor Ondernemerschap. Het nieuwe cultuurbeleid geeft ruimte aan cultureel ondernemerschap om initiatieven en instellingen de mogelijkheid te bieden zichzelf te ontwikkelen en bovenop het door de gemeente gewenste en maatschappelijk verantwoorde aanbod extra producten en diensten te bieden.

Het door middel van prestatie- en subsidieafspraken met cultuurinstellingen en -verenigingen sturing geven aan instandhouding en innovatie van de Haarlemmermeerse infrastructuur van voorzieningen en activiteiten op het gebied van cultuur.

- *Ontwikkeling subsidierelatie met de grote culturele instellingen*

Het uitwerken van de nieuwe Programma's van Eisen, alsmede de diverse aanpassingen in het verleningsproces vergden intensief aandacht. Het is positief te vermelden dat de drie grote cultuurinstellingen allen weer over een gezonde code 'Groen' beschikken inzake hun financiële huishouding.

Podium Duycker kampt met een langzame start en daarbij behorende achterblijvende financiën. Wel groeit de programmering en het bezoek. Reden om Duycker te blijven steunen in de weg omhoog, onder andere met een aanvullende subsidie om 2013 gezond te starten. Hierbij is als uitgangspunt meegegeven dat Duycker binnen de muren van het cultuurgebouw als stabiele organisatie in synergie verder tot ontwikkeling moet worden gebracht.

- *Verbeteren samenwerking met de grote cultuurinstellingen*

Samenwerking in het Cultuurgebouw staat ook in 2012 centraal. Een aantal projecten kwam reeds tot uitvoer. De commerciële exploitatie van de horeca en de verhuur, als mede de ontwikkeling van het Shared Service Center liet in de uitvoering nog op zich wachten. De instellingen lopen op essentiële punten vast in de ontwikkeling. Mede gezien het eigen belang van de gemeente besloot het College tot het aanstellen van een regisseur, die de instellingen bij zal staan in het ontwikkelen van de synergieplannen en daarmee bespoediging van proces en realisatie.

Uitvoeren programma Beeldende Kunst en Vormgeving

Het ministerie van OCW heeft € 13,3 miljoen van de beschikbare rijksmiddelen voor beeldende kunst en vormgeving gedecentraliseerd naar 35 gemeenten, waaronder Haarlemmermeer. Per 2009 ontvangt Haarlemmermeer een budget ter hoogte van € 150.000. Op basis van een bestedingsplan wordt uitvoering gegeven aan de professionalisering van de bestaande broedplaats, het Kunstfort bij Vijfhuizen, en aan het creëren van een nieuwe broedplaats.

- *De kunstprojecten 2012*

Jaarlijks initiëren we een tijdelijke kunstmanifestatie beeldende kunst.

In 2012 is door het bestuur gekozen het budget aan te wenden voor de ontwikkeling van een nieuwe website om zo de communicatie over beeldende kunst in de openbare ruimte aanzienlijk te verbeteren. Het restant is aangewend om bij te dragen aan de dekking van het tekort van podium Duycker.

- *Plaatsen van kunstwerken in de openbare buitenruimte*

Door achterblijvende grondverkopen is aanzienlijk minder budget beschikbaar en is een aantal projecten vertraagd. In 2012 hebben we toch het nodige kunnen realiseren. De Muziekkoepeel voor het Harmonieplein in Nieuw-Vennep: met een kunstwerkgroep waarin twee leden van de dorpsraad, twee bewoners, een vertegenwoordiging van Pier K, de gemeente en een extern adviseur zijn vertegenwoordigd, is dit jaar het definitief ontwerp ontwikkeld. Realisatie volgt in 2013.

Het aangekochte beeld voor het Herfstpark in Getsewoud is geplaatst. In Floriande is voor de kop van de IJtochtzone het project met de Windwijzer ontwikkeld en in uitvoering gegaan en bij de Toolenburger plas is de uitvoering van het ontmoetingsbeeld van Dirk van Lieshout gestart (oplevering 2013). Daarnaast is in Vijfhuizen "Speira", een beeld van Rudi van de Wint, eind oktober feestelijk opgeleverd.

Uitvoeren lokaal programma voor cultuurparticipatie en –educatie

Vermeldenswaardig zijn zeker de Ambachtendag 2012, Zwaanshoek in verhalen, Vandaag bewaard, morgen historie, Afrikaweek 2012, en Leven in Nieuw-Vennep.

Relevant beleid

- Nieuwe Cultuurnota 'Ruimte voor cultuur, kansen voor ondernemerschap' (RV 2012/16382)
- Nota Deelname regeling voor cultuurparticipatie (BW 2008/111608)
- Bestedingsplan BKV-gelden (BW 08/115489)
- Uitvoering Nota Programma's van Eisen 2012
Schouwburg De Meerse, Pier K, Bibliotheek & Duycker (BW 2011.0020570)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel B: Behouden van cultureel erfgoed Haarlemmermeer en inwoners kennis laten nemen van culturele historie van Haarlemmermeer.

Binnen de zorg voor cultureel erfgoed is het accent zowel landelijk als gemeentelijk verschoven naar gebiedsgerichte monumentenzorg, behoud door ontwikkeling en aandacht voor archeologie. Een respectvolle omgang met cultuurhistorische waarden binnen ruimtelijke ontwikkelingen staat centraal. Ook het museumbelied en het stimuleren van projecten en initiatieven die de geschiedenis van de Haarlemmermeer in beeld brengen horen hierbij.

Effectindicatoren	Bron	Metingen		Streefwaarden		
		2009	2011	2012	2013	2014
Percentage inwoners dat culturele en cultuurhistorische activiteiten bezoekt.	Kijk op de Wijk	33%	53%	>33%	>33%	>33%
Percentage inwoners dat actief aan culturele en cultuurhistorische activiteiten deelneemt.	Kijk op de Wijk	13%	20%	>13%	>13%	>13%

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoeren ambitieniveau 2 conform nota 'Erfgoed op de kaart'
2. Uitvoeren voorstellen Visie op de Geniedijk in Haarlemmermeer
3. Behouden en duurzaam ontwikkelen (cultureel/recreatief/toeristisch en ecologisch) van de Stelling van Amsterdam in Haarlemmermeer alsmede herontwikkeling van de forten Hoofddorp en Aalsmeer
4. Het door middel van subsidieafspraken stimuleren en in stand houden van het Haarlemmermeerse culturele en monumentale erfgoed en stimuleren van regulier onderhoud

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoeren ambitieniveau 2 conform nota 'Erfgoed op de kaart'

Wij zetten ons heden, verleden en de toekomst duidelijk op de kaart. Voorbeelden zijn:

- 1) participatie van inwoners bij de nieuw beleid, zoals de Erfgoednota, Cultuurnota en Structuurvisie,
- 2) CultuurAtlas,
- 3) opstellen van een communicatieplan om erfgoed zichtbaar te maken voor inwoners en bedrijven en de betrokkenheid bij ons erfgoed te vergroten in samenwerking met onze Erfgoedcommissie en
- 4) de organisatie van de Nationale Sluizendag 2012

Uitvoeren voorstellen Visie op de Geniedijk in Haarlemmermeer

De voorstellen Visie op de Geniedijk kregen in 2012 beslag, specifiek in de ontwikkeling van de plannen voor het Geniepark (herprofilering van het Geniedijk-ensemble en aanleg van het basispark ter hoogte van Beukenhorst Oost Oost en SLP). Hiervoor is het Definitieve Ontwerp vastgesteld. Ook het bomenbeleidsplan voor de Geniedijk werd vastgesteld waardoor de komende jaren de bomen op de dijk worden vervangen.

Behouden en duurzaam ontwikkelen (cultureel/recreatief/toeristisch en ecologisch) van de Stelling van Amsterdam in Haarlemmermeer alsmede herontwikkeling van de forten Hoofddorp en Aalsmeer

De initiatiefnemers voor de herontwikkeling van Fort bij Hoofddorp hebben met een haalbaarheidsonderzoek en businessplan aangetoond dat de renovatie en herbestemming van het fort bijdraagt aan onze doelstellingen voor de Stelling van Amsterdam. Middels restauratie, herbestemming en openstelling zal het fort een aantrekkelijk punt worden om te bezoeken. Voor Fort bij Aalsmeer is samen met de betrokken partijen een plan in ontwikkeling om van het fort een recreatieve pleisterplaats te maken. In 2012 heeft de herinrichting van de buitenruimte van het fort samen met Stadsherstel Amsterdam plaatsgevonden. Dit is voor de zomer van 2012 feestelijk geopend.

Het door middel van subsidieafspraken stimuleren en in stand houden van het Haarlemmermeerse culturele en monumentale erfgoed en stimuleren van regulier onderhoud

In het kader van restauraties van monumenten en het stimuleren zijn dit jaar subsidies verleend voor onder andere Nederlands Hervormde Kerk te Abbenes, Café Marktzicht, Boerderij Het Klaverblad en Hervormde Kerk te Nieuw-Vennep. Ook is de Nationale Sluizendag 2012 gefinancierd vanuit dit budget en is er een onderzoek gedaan door Cultuur Compagnie Noord-Holland voor de objecten Julianalaan 43 te Hoofddorp, historisch kavel en Leeghwaterhuisjes nabij gemaal Leeghwater.

Relevant beleid

- Nota "Erfgoed op de kaart" (RV 2011/0049739)
- Visie op de Geniedijk (RV 2009.0014576)
- Nota Herontwikkeling van het Fort bij Aalsmeer (BW 2009/13968)
- Nota Huisvesting Museum Crash (RV 2008/4212)
- Nota Plannen voor restauratie en herbestemming Fort bij Hoofddorp (BW 2012/32191)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel C: Inwoners kunnen actief deelnemen aan sport en het aanbod aan sportmogelijkheden is breed, toegankelijk en van goede kwaliteit.

Sport als zinvolle vrijetijdsbesteding is nog steeds het belangrijkste thema om sportbeoefening te stimuleren. De aandacht voor het benutten van de maatschappelijke waarde van sport blijft toenemen. Naast het stimuleren van sport is er aandacht voor het aanzetten tot een gezonde levensstijl met voldoende beweging. Specifieke aandacht voor jeugd en sport, school en sport, senioren sport, aangepast sporten en sport in de wijk. Een stijging van de actieve sportdeelname, met name onder de jeugd, blijft voor de gemeente Haarlemmermeer een belangrijk aandachtspunt.

Effectindicatoren	Bron	Metingen		Streefwaarden		
				2014	2016	2018
Percentage jeugdige inwoners (4 tot 18 jarigen) dat voldoet aan de Ned. Norm Gezond Bewegen (beleidsnota Sport 2009)	Sportlandschap van Haarlemmermeer	29% (2008)	24% (2012)	Nader te bepalen op basis van de evaluatie Sportnota 2009-2012		
Percentage volwassen inwoners (18+) dat voldoet aan de Ned. Norm Gezond Bewegen (beleidsnota Sport 2009)	Staat van Haarlemmermeer	42 % (2008)	42% (2011)	Nader te bepalen op basis van de evaluatie Sportnota 2009-2012		

Wat hebben we ervoor gedaan?

Activiteiten

- Uitwerking van de beleidsmaatregelen uit de Sportnota 2009, waaronder met name:
  - Verdere uitwerking programmajnen School en Sport, en Sport in de Wijk
  - Uitwerking programmajjn verenigingsondersteuning
  - Topsportbeleid: ondersteuning kernsporten en talentontwikkeling middels topsportloket
  - Implementatie vernieuwde tarieven- en subsidiebeleid
  - Uitvoering geven aan en evalueren van de regeling combinatiefuncties
  - Verwerven en verstrekken van subsidies voor projecten in het kader van Stimulering Sport i.s.m. provincie
  - Deelname en het subsidiëren van sportorganisaties via de regeling Vereniging Ondersteuning Sport
- Evaluatie en realisatie van :
  - Evaluatie sportnota en actualisering accommodatiebeleid
  - Uitvoeren van strategische visie O.S. 2028
  - Zorgen voor de realisatie en efficiënt beheer van voldoende, kwalitatief geschikte basisvoorzieningen en bovenwijkse gemeentelijke sportaccommodaties
  - Vorbereiding en realisatie projecten: Huis van de Sport, verplaatsing van sportcomplex Hoofddorp Pioniers en afronding renovatie Sporthoeve Badhoevedorp
  - Vaststelling en uitvoering meerjaren beheersplan veldsportvoorzieningen

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Er is afgelopen jaar hard gewerkt aan het te bouwen Huis van de Sport, dat naast een unieke en hoogwaardige accommodatie voor de inwoners van Haarlemmermeer en het Haarlemmermeer Lyceum tevens voor de kernsporten - turnen/ ritmische gymnastiek en synchronzwemmen – een optimale trainingsfaciliteit biedt. De aanbesteding van de exploitatie heeft reeds plaats gevonden en ook staat het geraamte van het bouwwerk overeind. Het dak wordt voorzien van zonnecollectoren. De besparing die dit oplevert komt ten goede van zowel de exploitant als de gemeente. Daarnaast wordt een nieuw honkbalcomplex gerealiseerd voor de ontwikkeling van zowel breedte- als topsport, en zijn de voorbereidingen op de bouw van een nieuwe sporthal in Zwanenburg gestart. Op het terrein van de topsportontwikkeling zorgt het Topsportloket voor adequate ondersteuning en begeleiding van topsporttalent in onze gemeente en wordt getracht aansprekende sportevenementen naar onze gemeente te halen. Dit mede in lijn met de ontwikkeling van het door het Kabinet nog altijd omarmde Olympisch Plan , dat voor onze inwoners nog meer kansen biedt voor verbetering van de sportinfrastructuur. Met de ingediende aanvraag voor een LOOT-status proberen we het Haarlemmermeer Lyceum als partner de koppeling tussen onderwijs en topsport nog beter te faciliteren. Daartoe is begin 2013 het convenant Topsport Talent Onderwijs Haarlem-Haarlemmermeer ondertekend. Tevens hebben we dit jaar twee groeisportstatussen verleend aan judo en squash en bieden we ondersteuning aan verenigingen die deze status willen behalen.

Daarnaast zijn nieuwe methoden ontwikkeld om kinderen en jongeren nog meer te stimuleren voldoende te bewegen. Zo is het programma E-games gestart waarin middels videospellen kinderen uitgenodigd worden om meer te bewegen, zijn schoolpleinen uitdagender ingericht en worden er nu ook onder schooltijd sportieve clinics gegeven door lokale sportverenigingen. Tot slot, is de deelname gerealiseerd aan de Rijksregeling 'Buurtsportcoaches', als uitbreiding en ondersteuning van de succesvolle combinatiefuncties.

Dit jaar is, naast uitvoering van, ingezet op de evaluatie van (meerjarige) programma's voor de realisatie en stimulering van beleidsvoornemens uit de sportnota. Hiervoor zijn twee onderzoeken verricht, een kwalitatief en een kwantitatief onderzoek, alsmede een grote hoeveelheid gesprekken met onze partners zoals sportverenigingen, overige sportaanbieders, het onderwijsveld en relevante maatschappelijke organisaties. Binnen de evaluatie van de sportnota wordt aan de hand van drie thema's (breedtesport, topsport en accommodaties) teruggeblikt en vooruit gekeken. Uit de verschillende onderzoeken komt naar voren dat er veel vooruitgang is geboekt, maar er zijn tevens enkele aandachtspunten aan te wijzen voor komende jaren.

Relevant beleid

- Beleidsnotitie 'Thuis in de Sport (2007/1154147)
- Nota Sport in een beweeglijk perspectief (februari 2009)
- Nota Uitwerking inzet Combinatiefuncties brede scholen, sport en cultuur (BW 2009.0008685)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel D: Inwoners kunnen voldoende recreëren in Haarlemmermeer en er zijn voldoende gevarieerde recreatiegebieden en -voorzieningen die goed bereikbaar zijn (inclusief evenementen). Er is een goed toegankelijk, veilig en gevarieerd aanbod van speel-, sport en ontmoetingsplekken voor de jeugd in de openbare buitenruimte.

Bewoners hechten steeds meer belang aan een gevarieerd aanbod van recreatievoorzieningen in en dicht bij de woonwijken. Kortom er is behoefte aan een recreatieve multifunctionele leefomgeving om te wandelen, te fietsen, te sporten, te bewegen, zich te vermaken en elkaar te ontmoeten.

De bezuinigingen van rijksweg, alsmede de provincie, zorgen echter dat de geplande ontwikkeling van recreatiegebieden getemporeerd zal moeten worden. Bij de verdere ontwikkeling van groen- en recreatieprojecten in de gemeente geven we prioriteit aan Park21.

Met de voortzetting van ons beleid op het gebied van evenementen, zorgen we voor een levendige leef- en recreatieklimaat. Dit laatste onderwerp geeft al aan dat recreatie samenhangt met vele beleidsterreinen. In diverse projecten op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, ruimtelijke ordening, sport, cultuur etc. zorgen we voor een recreatieve beleidsmatige bijdrage.

Effectindicatoren	Bron	Metingen 2012	Streefwaarden		
			2014	2016	2018
Waardering van inwoners over het recreatieaanbod.	Bevolkingsenquête	65% (zeer) tevreden (30% neutraal)	>65%	>65%	>65%
Waardering van inwoners over het evenementenaanbod.	Bevolkingsenquête	48% (zeer) tevreden (45% neutraal)	>48%	>48%	>48%
Percentage kinderen/jongeren dat gebruik maakt van de speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte	Jeugdombibus*	72% (2009, volgende meting 2015)	72% (2015)		
Percentage kinderen/jongeren dat tevreden is over de aantrekkelijkheid van de speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte	Jeugdombibus	37% (2009, volgende meting 2015)	37% (2015)		

*De volgende jeugdombibusmeting in 2015

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoering geven aan het geactualiseerde groen- en recreatiebeleid
2. Uitvoering geven aan de nota Actualisatie Evenementenbeleid (2011), mede in relatie tot Citymarketing
3. Uitvoering geven aan de nota Spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte (2009)
4. Recreatieve beleidsmatige bijdrage aan diverse projecten: Park 21, Badhoevedorp, Zuidrand, Toolenburg Zuid, Sportpark Toolenburg, Deltaplan Bereikbaarheid, structuurvisies, etc.
5. Uitvoeren van regulier beheer, onderhoud en toezicht in de recreatiegebieden het Haarlemmermeerse Bos en de Toolenburgse Plas
6. Uitvoeren van regulier beheer, onderhoud en vervanging van de openbare speelvoorzieningen
7. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoering geven aan het geactualiseerde groen- en recreatiebeleid

Op verzoek van de raad heeft de Rekenkamercommissie een onderzoek uitgevoerd naar het Grootchalig Groen en Recreatiebeleid. Om de resultaten van dit onderzoek mee te kunnen nemen, hebben we de actualisatie van de beleidsnota Groen en Recreatie uitgesteld.

Uitvoering geven aan de nota Actualisatie Evenementenbeleid (2011), mede in relatie tot Citymarketing

In het kader van de uitvoering van het Evenementenbeleid en met het oog op Citymarketing is bevorderd dat behalve de terugkerende, ook enkele nieuwe evenementen in Haarlemmermeer georganiseerd werden, zoals Hockey Interland, NK Dressuur, Groene Loper, Mud Masters en Winterland. Daarnaast is inzet gepleegd om Mysteryland Haarlemmermeer in 2013 een meerdaags karakter te laten krijgen.

Recreatieve beleidsmatige bijdrage aan diverse projecten: Park 21, Badhoevedorp, Zuidrand, Toolenburg Zuid, Sportpark Toolenburg, Deltaplan Bereikbaarheid, structuurvisies, etc.

In 2012 is beleidsmatige inbreng geleverd voor de inpassing van het fiets- en wandelpaden netwerk, zoals opgenomen in de nota Groen en Recreatie (2007), en in diverse plannen en ruimtelijke ontwikkelingen in Haarlemmermeer.

We hebben in 2012 verder gewerkt aan de planvoorbereiding van de voltooiing van de laatste 3 projecten uit het Raamplan Haarlemmermeer Groen 2000: Park Zwaanshoek Noord, Boseilanden 2^e fase en Park Zwanenburg. In de zomer 2012 is de fietsbrug over de Ringvaart tussen Park Zwanenburg en Tuinen van West in Amsterdam geopend. Voorts is meegewerkt aan de voorbereiding van projecten van de Stichting Mainport en Groen: o.m. Park Vijfhuizen, Badhoevedorp-zuid en Fietspad Nieuwe Meer. In deelgebied Buitenschot is na de zomer de inrichting van start gegaan (aanleg Landart-grondribbels tegen het grondgeluid van de Polderbaan) die medio 2013 voltooid zal zijn.

Ook in 2012 is prioriteit gegeven aan de ontwikkeling van Park21. In maart 2012 is aan de raad gerapporteerd over de voortgang van dit landschapsparkproject en de raad heeft het Voorlopig Ontwerp van het deelgebied 1 vastgesteld. Het betreffende bestemmingsplan is vastgesteld. Voor de geplande recreatieplassen in Park21 is het globale programma van eisen opgesteld en met het Hoogheemraadschap is intensief onderzoek en overleg gepleegd over de haalbaarheid van de waterpartijen. Met de huidige agrariërs in Park21 is overlegd over de beoogde verbrede landbouw in het middendeel en enkele kansrijke initiatieven op dit vlak zijn opgepakt.

Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude

De kwaliteit van de bestaande recreatiegebieden in de gemeente (ook die in beheer bij Recreatieschap en Staatsbosbeheer) hebben wij bevorderd door actief te werken aan verbetering van de inrichting en aanleg van voorzieningen (onder meer Big Spotters Hill, beplantingen, nieuwe horeca paviljoens, aanleg speelbos, bijentuin).

Relevant beleid

- Raamplan Haarlemmermêér Groen (2000)
- Nota Groen en recreatie in Haarlemmermeer. De kwaliteit van natuur- en recreatiegebieden (2007/158899)
- Nota Het Vierde Gewas, Nieuwe Economische Dragere (2007/149971) – nieuw agrarisch beleid in voorbereiding via programma 12.
- Nota Golf in de Haarlemmermeer (2007/151164)
- Kampeerbeleid gemeente Haarlemmermeer (RV 2008/16635)
- Nota Spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte 2009-2013 (RV 2009/52387)
- Nota Heroverweging Haarlemmermeer Groen (BW 2011.0010136)
- Masterplan Park21 (RV 2011.0011913)
- Nota Actualisatie evenementenbeleid (RV 2011.0024350)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Programma 7: Cultuur, sport en recreatie		2012	2012	2012	
Maatschappelijk doel: Inwoners kunnen actief en/of passief deelnemen aan culturele, sportieve en recreatieve activiteiten en gebruik maken van voorzieningen.	Baten	7.036	7.033	7.373	340
	Lasten	44.055	44.035	44.078	-43
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-37.019	-37.002	-36.705	297
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Inwoners kunnen actief en/of passief deelnemen aan een breed aanbod van culturele activiteiten en gebruik maken van voorzieningen van goede kwaliteit.	Baten	5.763	5.210	5.154	-56
	Lasten	24.590	24.194	24.129	65
	Saldo	-18.827	-18.984	-18.975	9
Beleidsdoel B: Behouden van cultureel erfgoed Haarlemmermeer en inwoners kennis laten nemen van culturele historie van Haarlemmermeer.	Baten	243	293	304	11
	Lasten	879	962	990	-28
	Saldo	-636	-669	-686	-17
Beleidsdoel C: Inwoners kunnen actief deelnemen aan sport en het aanbod aan sportmogelijkheden is breed, toegankelijk en van goede kwaliteit.	Baten	673	605	842	237
	Lasten	13.673	13.756	13.691	65
	Saldo	-13.000	-13.151	-12.849	302
Beleidsdoel D: Inwoners kunnen voldoende recreëren in Haarlemmermeer en er zijn voldoende gevarieerde recreatiegebieden en -voorzieningen die goed bereikbaar zijn (inclusief evenementen). Er is een goed toegankelijk, veilig en gevarieerd aanbod van speel-, sport en ontmoetingsplekken voor de jeugd in de openbare buitenruimte.	Baten	357	927	1.073	146
	Lasten	4.914	5.123	5.268	-145
	Saldo	-4.557	-4.196	-4.195	1

Toelichting gewijzigde begroting 2012 - rekening 2012

Beleidsdoel A:

Baten:

Bij de Najaarsrapportage 2012 is het budget beeldende kunst bijgesteld van € 286.000 naar € 68.000. Het kunstbudget wordt berekend over 0,75% van de geprognosticeerde grondverkopen. Door het niet doorgaan van geplande grondverkopen in Hoofddorp Centrum is in 2012 slechts € 31.000 ontvangen. Een aantal posten is in 2012 opnieuw verdeeld op basis van een raming. Hieruit blijkt bij deze doelstelling een incidenteel nadeel van € 27.000.

Lasten:

De belastingdienst heeft twee beschikkingen omzetbelasting opgelegd, een voor de tijdelijke huisvesting van Pier K Waddenweg en een voor de nieuwbouw in Nieuw-Vennep. Deze leveren samen een voordeel op van € 195.000. Een nagekomen belastingaanslag OZB over het cultuurgebouw heeft een overschrijding veroorzaakt van € 153.000. Daarnaast zijn ook de nutslasten met € 13.000 overschreden. Tegenover deze overschrijdingen is op klein onderhoud een onderschrijding van € 40.000.

Beleidsdoel C:

Baten:

Bij de Najaarsrapportage 2012 zijn de huurinkomsten van € 213.000 die wij van de sportverenigingen voor de buitensportaccommodaties ontvangen afgeboekt. Aangezien wij deze inkomsten wel ontvangen, ontstaat nu deze overschrijding. Het overige verschil van € 21.000 is ontstaan door verschillende kleine overschrijdingen.

Lasten:

In 2012 zijn de uitgaven aan subsidies € 135.000 lager als gevolg van een combinatie van minder aanvragen, lagere vaststelling en vrijval van subsidies uit voorgaande jaren vooral op het gebied van Verenigingsondersteuning. Deze laatste waren in het voorgaande jaar toegekend maar zijn uiteindelijk niet verleend. Dit subsidiebudget zal worden geanalyseerd waarbij we ook beoordelen of dit effect structureel is. Daarnaast zijn uit programma Zorg en Welzijn voor € 25.000 bijdragen ontvangen voor subsidies. Een overschrijding van € 60.000 op de exploitatielasten van de sportaccommodaties is hoofdzakelijk veroorzaakt door hogere OZB. Tevens is een kunstgrashockeyveld (de Reigers) eerder dan begroot in exploitatie genomen waardoor de kapitaallasten met € 35.000 worden overschreden.

Beleidsdoel D:

Baten:

Er is geconstateerd dat € 117.000 bestemd voor groenprojecten onterecht op de overlopende passiva is geboekt. Dit is gecorrigeerd en valt daarmee vrij in het resultaat. Daarnaast zijn de baten bij evenementen € 21.000 hoger door nieuwe evenementen die ten laste van dit budget zijn gebracht. Hier staan lasten van gelijke grootte tegenover, zie toelichting lasten.

Lasten:

Een overschrijding van bijna € 53.000 laat zich verklaren door een aantal zaken zoals aanvullende elektronische tellingen van bezoekersaantallen in de recreatiegebieden (€ 18.600) en gemaakte kosten om diverse ontvangen (provinciale) subsidies te verantwoorden (€ 14.500). Ook zijn er extra uitgaven voor het in beheer nemen van de fietsbrug in Zwanenburg geweest.

Een overschrijding op het onderdeel subsidies evenementen van € 26.000 wordt veroorzaakt doordat ten laste van dit budget ook nieuwe evenementen zijn gebracht. In het evenementenbeleid is vastgelegd dat evenementen bekostigd worden uit de opbrengsten van deze evenementen. Voor deze overschrijding is dekking in de begroting aanwezig vanuit de opbrengsten binnen dit beleidsdoel.

In 2011 is een aantal investeringen voor groenprojecten en speeltoestellen uitgesteld. Dat gaf in 2011 een voordeel van € 60.000. In 2012 zijn deze investeringen extra uitgevoerd wat een nadeel laat zien van € 60.000.

Programma 8: Mobiliteit Lasten in € **6.940**

Portefeuillehouders: Bezuijen

% totale begroting **1,5%****Maatschappelijk doel:**

Wij willen dat woningen, bedrijven, winkels en sociale en maatschappelijke voorzieningen in onze gemeente bereikbaar zijn. We willen dat iedere verkeersdeelnemer zich op een verkeersveilige manier vrij kan bewegen. Bovendien willen we een klantgericht en efficiënt openbaar vervoer (bus, trein en taxi) en het in goede banen leiden van het parkeren.

Wat wilden we bereiken?**Beleidsdoel A:**

Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en met het openbaar vervoer.

Beleidsdoel B:

De doorstroming van alle vormen van vervoer dient op elk moment van de dag zo optimaal mogelijk te zijn.

Wat zouden we daarvoor doen?**Activiteiten**

- 1 Duurzaam Veilig inrichten
- 2 Schoolzones aanleggen
- 3 Aanpak blackspots
- 4 Verkeerseducatie
- 5 Wegcategoriseringsplan

Activiteiten

- 1 Deltaplan Bereikbaarheid opstellen, met daarin ook:
- 2 Parkeerbeleid
- 3 Fietsbeleid
- 4 OV-visie

Wat heeft het gekost?**Rekening 2012**

baten	937
lasten	6.909
saldo	-5.971
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	-27%

Rekening 2012

baten	0
lasten	31
saldo	-31
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	0%

Programma 8: Mobiliteit

In het Collegeprogramma 2010-2014 hebben wij aangegeven dat een van onze ambities een bereikbaar Haarlemmermeer is. Iedereen moet de ruimte krijgen zich vrij te bewegen, ongeacht voor welk vervoermiddel hij of zij kiest. Doorstroming dient op elk moment van de dag zo optimaal mogelijk te zijn, uitgaande van het tijdstip en de situatie. Een bereikbaar Haarlemmermeer is van groot belang voor onze inwoners én onze bedrijven. Om ons doel te bereiken is het Deltaplan Bereikbaarheid opgesteld. Duurzame mobiliteit neemt in het Deltaplan Bereikbaarheid zijn plek in. Dit komt onder andere tot uitdrukking in het bevorderen van elektrisch vervoer (op groene stroom). De gemeente geeft het goede voorbeeld en rijdt sinds 2012 op groene stroom en op groengas.

Maatschappelijk doel: Wij willen dat woningen, bedrijven, winkels en sociale en maatschappelijke voorzieningen in onze gemeente bereikbaar zijn. We willen dat iedere verkeersdeelnemer zich op een verkeersveilige manier vrij kan bewegen. Bovendien willen we een klantgericht en efficiënt openbaar vervoer (bus, trein en taxi) en het in goede banen leiden van het parkeren.

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en met het openbaar vervoer.

Wij streven naar een verkeersveiliger Haarlemmermeer, dus minder verkeersslachtoffers in onze gemeente. Hiertoe zetten wij in op drie pijlers die de basis vormen voor een verkeersveilige Haarlemmermeer: infrastructuur, educatie en handhaving.

Kengetallen	Bron	Meest recente metingen		
		2009	2010	2011
Aantal ernstige verkeersslachtoffers	ViaStat Online (BRON 1.0)	119*	56	32
Aantal dodelijke verkeersslachtoffers	ViaStat Online (BRON 1.0)	12	2	3

* Sinds 2009 is de registratiegraad van ongevallen sterk gedaald, waardoor de doelstelling minder dan 130 ernstige verkeersslachtoffers in 2020 nu al wordt gehaald. Het dalen van de registratiegraad is een landelijk probleem, waardoor het werkelijke aantal ernstige verkeersslachtoffers per gemeente op dit moment onbekend is. Landelijk daalt het aantal ernstige verkeersslachtoffers sinds 2010 niet meer.

Effectindicatoren	Bron	Metingen				Streefwaarden		
		2009	2010	2011	2012	2012	2013	2014
Aantal gerealiseerde schoolzones	Eigen registratie	0	1/38	6/38	15/38	16/38	23/38	31/38
Aantal blackspots	ViaStat Online (BRON 1.0)	38 (2005-2009)	27 (2006-2010)	16 (2006-2011)		16	15	14
Aantal basisscholen met verkeersveiligheidslabel	Eigen registratie	4/61	8/62	9/62	12/62	18/62	28/62	35/62

* Het aantal als zodanig geregistreerde blackspots is sterk afgenomen als gevolg van de gedaalde registratiegraad; de streefwaarden zijn daarom gehalveerd.

'Duurzaam Veilig' is een landelijk toegepast concept waarbij de infrastructuur zodanig wordt ingericht dat de kans op ongevallen tot een minimum is gereduceerd. En mocht er toch een ongeval plaatsvinden dan is de ernst van de afloop beperkt. Wij willen al onze wegen Duurzaam Veilig inrichten.

Een verkeersveilig Haarlemmermeer is de verantwoordelijkheid van elke verkeersdeelnemer. Maar dan moeten deze verkeersdeelnemers daar wel de benodigde kennis, vaardigheden en motivatie voor hebben. Met 'permanente' verkeerseducatie willen we verkeersdeelnemers 'van driewieler tot rollator' opleiden zodat ze veilig aan het verkeer kunnen deelnemen.

Om het verkeersveiligheidsbeleid uit te voeren is intensieve samenwerking met andere partijen. Dit zijn andere wegbeheerders (provincie Noord-Holland, Rijkswaterstaat, Schiphol), Stadsregio Amsterdam, politie Kennemerland, Veilig Verkeer Nederland, Fietsersbond en schoolbegeleidingsdienst OnderwijsAdvies.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Duurzaam Veilig inrichten
2. Schoolzones aanleggen
3. Aanpak blackspots
4. Verkeerseducatie
5. Wegcategoriseringsplan

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Duurzaam veilig inrichten

In 2012 zijn de navolgende wegen duurzaam ingericht:

- Spieringweg tussen Bennebroekerweg en Hillegommerdijk;
- Spieringweg ter hoogte van de Geniedijk bij Vijfhuizen;
- Vijfhuizerweg, vanaf de Spieringweg tot voorbij de Zijdewinde;
- De Kaagweg;
- Hoofdweg-Westzijde tussen Lisserweg en de zuidelijke komgrens van Abbenes;
- Hoofdweg-Westzijde tussen Zuiderdreef en de zuidelijke komgrens van Nieuw-Vennep.

Daarnaast hebben we een aantal schoolzones die in 2012 zijn gerealiseerd, aangewezen als 30 km/u zone. Het betreft de schoolzones op Skagerrak, op de Kalslagerring en rond de Veldbloem- en Ridderspoorstraat. Verder is in 2012 de voorbereiding gestart voor het inrichten van de wijk Welgelegen, de Bosstraat en de centrumomgeving van Nieuw-Vennep als 30 km/u zone.

Schoolzones aanleggen

Net als vorig jaar was de verkeersveiligheid rond basisscholen een belangrijk aandachtspunt. Het gaat hierbij zowel om de deelname van scholen aan verkeerseducatieprojecten als om het verbeteren van de infrastructuur rond basisscholen. Ter verbetering van de infrastructuur zijn in 2012 negen schoolzones gerealiseerd, een meer dan wij als doel hadden gesteld. In Hoofddorp is dat geweest in Toolenburg-West, op de Skagerrak, rond de Van den Berghlaan en rond de Wormerstraat; in Nieuw-Vennep op de Kalslagerring, rond de Veldbloem- en Ridderspoorstraat en in Getsewoud-Zuid. Verder is er een schoolzone op de Plesmanlaan in Badhoevedorp gerealiseerd.

Twee schoolzones die in 2011 gerealiseerd zijn, zijn in 2012 verder aangevuld, te weten op de Pampusstraat in Rijsenhout en op de Zijdewinde in Vijfhuizen.

Aanpak blackspots

In het kader van het Deltaplan hebben we in 2012 op een aantal verkeersonveilige locaties maatregelen genomen. Het gaat hier niet om formele blackspots, maar wel om locaties die als verkeersonveilig worden ervaren:

- De rotonde Leenderbos-Liesbos is ter hoogte van twee fietsoversteken voorzien van drempels;
- Op het kruispunt Leenderbos-IJweg is gelijktijdig met de reconstructie een rotonde aangelegd;
- Er is een middengeleider aangelegd in de fietsoversteek Operaweg-Rodelindelaan.

Daarnaast zijn we in 2012 gestart met de voorbereidingen voor aanpak van de blackspots:

- De rotonde Hoofdweg-Kruisweg;
- Het kruispunt Bennebroekerweg-Nieuwe Molenaarslaan. Hier gaan we een rotonde aanleggen.

Verkeerseducatie

Voor de verkeerseducatie op basisscholen hebben we diverse projecten aangeboden.

Met het Haarlemmermeers Verkeersveiligheidslabel (HVL) stimuleren we scholen om actief aan de slag te zijn met verkeerseducatie. Scholen die dat voldoende doen, worden beloond met het HVL. De basisscholen 't Joppe en Antoniuschool Ridderspoorstraat in Nieuw-Vennep en Klippeholm en Vesterhavet aan de Skagerrak in Hoofddorp hebben in 2012 het HVL gekregen

In 2012 hebben we de scholen actief benaderd voor deelname aan het Haarlemmeer Verkeersveiligheidslabel (HVL). Dit heeft tot acht nieuwe aanmeldingen geleid.

In april en mei hebben we samen met lokale VVN-vrijwilligers het praktisch verkeersexamen georganiseerd. Daar hebben 55 basisscholen met in totaal 1926 leerlingen aan deelgenomen. Daarnaast hebben leerlingen van 32 basisscholen deel genomen aan het project dode hoek in combinatie met 'Fiets SEEF'. In dit project ervaren leerlingen in de praktijk hoe groot de dode hoek van vrachtwagen is en waar je moet lopen of fietsen als je in het verkeer een vrachtwagen tegen komt.

Om scholen te faciliteren bij het geven van praktisch verkeersonderwijs hebben we in 2011 materialen aangeschaft (verkeersborden en -lichten, zebra-paden, etc.). Scholen kunnen deze materialen lenen om op het schoolplein verkeerssituaties te simuleren. In 2012 hebben 8 scholen daar gebruik van gemaakt. Daarnaast hebben we voor deze schoolpleinpakketten een uitleensysteem opgezet. Dat hebben we ook gedaan voor de lespakketten van het concept 'Leer in het verkeer' (met Dick Bruna), dat bedoeld is voor scholen die het HVL hebben en in een schoolzone liggen.

Tot slot hebben we in oktober 2012 een middag voor basisscholen over verkeerseducatie georganiseerd.

- *Bromfietsproject*

Gedagsverandering van (jonge) bromfietzers is één van onze doelstellingen. Daarom is het bromfietsproject dat wij samen met de politie en VVN uitvoeren in 2012 voortgezet. Op de vijf benaderde middelbare scholen zijn het afgelopen (school)jaar preventieve en (extra) repressieve bromfietscontroles uitgevoerd en op vier middelbare scholen zijn lessen over verkeersveiligheid en bromfietsen gegeven. Naast de preventie en repressieve controles hebben verschillende scholen deelgenomen aan educatielessen over verkeersveiligheid.

- *BROEM*

Voor de oudere verkeersdeelnemers biedt ANBO, gesteund door de gemeente, een BROEM-cursus aan om kennis over verkeersregels en rijvaardigheid op te frissen. Deze cursus is in 2012 een keer gegeven.

Tot slot geven we invulling aan de landelijke verkeersveiligheids campagnes door het plaatsen van 250 campagneborden. In 2012 hebben op deze borden van vijf verschillende campagnes posters gehangen. Ook hebben we duurzame en vandalismebestendige constructies aangeschaft voor het duidelijk zichtbaar ophangen van de spandoeken met de tekst: 'De scholen zijn weer begonnen'. Op het gebied van verkeershandhaving hebben we op de Bennebroekerdijk in Zwaanshoek en op de Hillegommerdijk in Beinsdorp een flitspaal geplaatst. Daarnaast is plaatsing van een flitspaal in voorbereiding op de Zwanenburgerdijk in Zwanenburg. Deze zal begin 2013 in werking worden gesteld.

Om de verkeersveiligheid in en rond schoolzones te stimuleren hebben de handhavers van team APV hier tijdens de reguliere surveillance controles uitgevoerd. Zichtbaarheid van toezichthouders in het verkeer rondom de scholen stimuleert de bewustwording van ouders. Dit bevordert mede de verkeersveiligheid rondom de scholen.

Wegcategoriseringsplan

Als onderdeel van het Deltaplan Bereikbaarheid is een nieuw weg categoriseringsplan vastgesteld. De wegen die nog niet op deze wijze zijn ingericht hebben wij opgenomen in het Uitvoeringsprogramma van het Deltaplan. In 2012 zijn vijf wegvakken volgens het principe van duurzaam veilig heringericht. Dat zijn de Kaagweg tussen de A44 en de Ringdijk, de Hoofdweg Westzijde tussen Abbenes en Lisserweg en tussen N207 en Westerdreef, de Spieringweg in Zwanenburg tussen Ringdijk en Bennebroekerweg en bij Vijfhuizen het wegvak ter hoogte van de Geniedijk.

Relevant beleid

- Collegeprogramma 2010-2014.
- Brieven van B&W aan de raad (brief 10.0420893, brief 10.0422184, brief schoolzones)
- Deltaplan Bereikbaarheid (raadsbesluit 26 januari 2012)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel B: De doorstroming van alle vormen van vervoer dient op elk moment van de dag zo optimaal mogelijk te zijn.

In het Deltaplan Bereikbaarheid hebben wij aangegeven hoe wij tot realisering van een duurzaam en toekomstvast mobiliteitssysteem willen komen. Wij richten ons daarbij op goede lokale en regionale bereikbaarheid, optimale doorstroming, verbeteren van de verkeersstructuur en goede ontsluiting van de kernen, verdere ontwikkeling van een hoogwaardig openbaar vervoernetwerk in de regio en het verbeteren van de verkeersveiligheid.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Deltaplan Bereikbaarheid opstellen, met daarin ook:
2. Parkeerbeleid
3. Fietsbeleid
4. OV-visie

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Deltaplan bereikbaarheid

Het Deltaplan is opgesteld en door de raad op 26 januari 2012 vastgesteld. Daarna hebben wij een Uitvoeringsprogramma opgesteld voor de korte-, middellange- en lange termijn. Doel van dit programma is het fysiek realiseren van de gedefinieerde bereikbaarheidsmaatregelen. Door de maatregelen die zijn benoemd jaarlijks op de effecten te monitoren en te actualiseren vindt (bij)sturing op het programma plaats om de doelstellingen van het Deltaplan te halen. Het uitvoeringsprogramma is eind 2012 voor de eerste keer geactualiseerd.

Samen met de provincies Noord- en Zuid-Holland, Stadsregio Amsterdam, Regio Holland-Rijnland en gemeenten in Duin- en Bollenstreek en Zuid-Kennemerland hebben we in 2012 belangrijke stappen gezet in het proces van de wegverbinding N206-A4 (Duinpolderweg). Op dit moment bevindt het besluitvormingsproces hierover zich in de pre-planstudiefase. Hierin zijn in 2012 diverse (ook door belanghebbenden ingediende) tracévarianten verkeerskundig doorgerekend. Begin 2013 wordt bepaald welke varianten daadwerkelijk in de planstudie zullen worden meegenomen.

In samenwerking met de provincie Noord-Holland is een studie gedaan naar de N201 tussen de Fokkerweg en Heemstede. Doel van die studie was doorstromingsmaatregelen voor de korte- en lange termijn te onderzoeken die tijdens het groot onderhoud van 2014 meegenomen kunnen worden. Vanuit de gemeente hebben wij in die studie de rechtstreekse aansluiting van de Waddenweg op de 201 opgenomen. Wij hopen hier begin 2013 concrete afspraken met de provincie over te maken.

Een groot deel van het project Bereikbaarheid Hoofddorp-Centrum (BHC) is gereed. Met de herinrichting van drie kruispunten: Nieuweweg-Piratenweg, Kruisweg-Wilhelminalaan en Burgemeester van Stamplein-Hoofdvaart Oostzijde is een belangrijk deel van de nieuwe verkeersstructuur en –circulatie gereed.

Parkeerbeleid

Wij hebben besloten om in Hoofddorp-Centrum de C-zonering van het Van der Zee terrein aan te passen naar een B-zonering, het terrein aan de Binnenweg waar de tijdelijke bioscoop heeft gestaan in te richten als parkeerterrein en daar voor het parkeren de C-zonering toe te passen en in de Verzetsheldenwijk betaald parkeren in te voeren als maatregel tegen parkeeroverlast. Deze aanpassingen worden begin 2013 uitgevoerd.

Als maatregel tegen overlast in Graan voor Visch ten gevolge van lang parkeren door (voornamelijk) werknemers uit het centrumgebied hebben wij de blauwe zone (parkeerschijfzone) in Graan voor Visch 18000.

Wij hebben in Hoofddorp een nieuw statisch PRIS (Parkeer Route Informatie Systeem) gerealiseerd. Wij zijn in gesprek met de eigenaren van de private parkeervoorzieningen in Hoofddorp-Centrum om aan dit systeem een dynamische verwijzing toe te voegen. Begin 2013 is de Park+Ride in Beukenhorst gereed en is er een definitieve P+R voorziening voor NS-reizigers gerealiseerd.

Fietsbeleid

We zetten in op de aanleg van ontbrekende schakels in het fietsnetwerk. Dit zijn verbindingen waar het op dit moment fysiek onmogelijk is om te fietsen. Specifiek m.b.t. dit thema hebben wij de volgende projecten gerealiseerd: het fietspad langs Aaltenburg tussen IJweg en Schoonenburgsingel, het voetpad langs de Nieuwe Molenaarslaan en het voetpad langs de Vennepeweg nabij de honden uitlaatroute.

Niet alleen het netwerk moet op orde zijn. Ook bijbehorende voorzieningen als fietsparkeren en bewegwijzering behoeven een kwaliteitsslag. Voor de fietsers zijn de routes in het centrum voorzien van extra bewegwijzering. Ook zijn op het Burgemeester van Stamplein extra fietsenrekken geplaatst.

- *Busvervoer*

Het Rijksbeleid is erop gericht om ongeveer 68% van alle reizigers een toegankelijke reis te kunnen laten maken, waarbij onder meer een gelijkvloerse in- en uitstap wordt gerealiseerd. Wij hebben in 2012 bijna alle toegankelijk te maken haltes aangepast. Met dit resultaat liggen wij op schema om de regionale ambitie van 98% verbeterde toegankelijkheid in 2014.

Het regionaal beleid is erop gericht om 95% van alle reizigers op de bushalte te voorzien van actuele, dynamische reisinformatie. Het aantal te plaatsen reisinformatieschermen is hierop gebaseerd. In 2012 is onderzoek gedaan naar daarvoor beschikbare systemen. Onze keuze is gevallen op toepassing van een systeem dat voor de elektrische voeding gebruik maakt van zonne-energie. Op dit moment wordt samen met de Stadsregio Amsterdam gewerkt aan het Programma van eisen voor de aanbesteding. Deze zal in de eerste helft van 2013 plaats vinden. Bovendien is er gestart met het plaatsen van reisinformatieschermen op locaties in openbare (binnen-)ruimte, zoals de hal van ons Raadhuis, De Meerse en in winkelcentra.

- *Trein*

Met betrekking tot de treinbediening blijft ons doel een intercitybediening op station Hoofddorp, maar wij hebben daarin geen beslissende bevoegdheid, en een kwartierfrequentie op de corridor Hoofddorp – Amsterdam Centraal. Dit is nog niet bereikt.

Vanaf december 2011 is de Sprinter verbinding van Hoofddorp en Nieuw-Vennep naar Leiden doorgetrokken als rechtstreekse trein naar Den Haag Centraal. Bovendien is in de spits de frequentie naar Leiden verdubbeld.

In december 2012 is het nieuwe station Halfweg-Zwanenburg in gebruik genomen.

Relevant beleid

- Stand van zaken fietsbeleid (B&W2009.0019905)
- OV-visie Stadsregio Amsterdam
- Wet personenvervoer 2000 (Wp2000)
- Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) en het daaruit voortvloeiende Besluit toegankelijkheid van het openbaar vervoer.

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Programma 8: Mobiliteit		2012	2012	2012	
Maatschappelijk doel: Wij willen dat woningen, bedrijven, winkels en sociale en maatschappelijke voorzieningen in onze gemeente bereikbaar zijn. We willen dat iedere verkeersdeelnemer zich op een verkeersveilige manier vrij kan bewegen. Bovendien willen we een klantgericht en efficiënt openbaar vervoer (bus, trein en taxi) en het in goede banen leiden van het parkeren.	Baten	421	500	184	-316
	Lasten	5.962	9.519	6.940	2.579
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-5.541	-9.019	-6.756	2.263
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Een gemeente die verkeersveilig is per auto, met de fiets, te voet en met het openbaar vervoer.	Baten	421	500	184	-316
	Lasten	5.931	9.488	6.909	2.579
	Saldo	-5.510	-8.988	-6.725	2.263
Beleidsdoel B: De doorstroming van alle vormen van vervoer dient op elk moment van de dag zo optimaal mogelijk te zijn.	Baten				
	Lasten	31	31	31	
	Saldo	-31	-31	-31	

Toelichting gewijzigde begroting 2012 - rekening 2012

Beleidsdoel A:

Baten:

De verantwoorde subsidie voor het Lokaal Openbaar Vervoer (LOV) is in overeenstemming met de werkelijk gemaakte kosten van het vervoer van deur tot deur. De Stadsregio Amsterdam vergoedt uitsluitend de werkelijk gemaakte kosten. Deze kosten zijn € 194.000 lager dan de geraamde kosten en daarmee is ook de realisatie van de baten € 194.000 lager dan de geraamde baten.

In de begroting 2012 bleek ten onrechte een eenmalige bate geraamd van € 122.000 ter dekking van de jaarlijkse beheerslasten van de tijdelijke parkeergarage naast het raadhuis gedurende zeven jaar (ca. € 18.000 per jaar). Dit betrof geen bate maar een krediet. Deze bate is dan ook niet gerealiseerd.

Lasten:

De werkelijke kosten van deur tot deur vervoer (subsidie LOV) zijn € 194.000 lager dan de raming (zie baten). Voor de afwikkeling van project Beechavenue is een in 2012 niet begrote last van € 534.000 opgenomen. Het project is jaren uitgelopen als gevolg van gerechtelijke procedures. Vanwege de rechterlijke uitspraak moesten we een fors hogere prijs per m², de juridische kosten en de wettelijke rente nabetalen aan een projectontwikkelaar. Als gevolg van de jarenlange uitloop (zie ook de Voorjaarsrapportage 2006) en de doorlopen procedures is daarnaast nog zo'n € 185.000 aan kosten gemaakt. De totale gemaakte kosten vallen binnen de door de raad gestelde financiële kaders voor dit project. Gezien de aard van de uitgaven is activeren niet de orde en zijn deze kosten nu in de Jaarrekening 2012 opgenomen.

Begin 2012 is er door de raad € 3,9 miljoen RIH-krediet (Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer) voor het jaar 2012 beschikbaar gesteld (raadbesluit 2011.0048267) voor de uitvoering van 21 projecten uit het Deltaplan Bereikbaarheid. Het merendeel van deze projecten kent een uitvoeringsperiode van langer dan 1 jaar en de nog niet bestede middelen van € 2,9 miljoen worden uitgegeven in de jaren 2013 en later.

Programma 9: Ruimtelijke ontwikkeling en duurzaamheid

Lasten in €

13.485

Portefeuillehouders: Bezuijen, Nobel, Nederstigt, van Dijk

% totale begroting

2,9%

Maatschappelijk doel:

Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel A: Ontwerp van de openbare ruimte is in overeenstemming met het maatschappelijk doel.	Beleidsdoel B: Schiphol is een belangrijke economische motor in Haarlemmermeer die onze strategische positie in de regio versterkt. Wij staan voor een duurzame relatie met Schiphol en de omgeving.	Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het ontwerp.	Beleidsdoel D: Verduurzaming van de woon-, werk-, leer- en beleefomgeving, werken aan duurzame innovatie en de verbinding met economie, kennis en onderwijs, gebruik maken van duurzame energie en het fossiele energieverbruik beperken.
---	--	--	---

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten	Activiteiten	Activiteiten	Activiteiten
1 Uitvoering geven aan de vastgestelde structuurvisie voor Haarlemmermeer 2 Uitvoering geven aan de vastgestelde deelstructuurvisie voor Hoofddorp 3 Actueel maken van bestemmingsplannen 4 Digitaal beschikbaar stellen van bestemmingsplannen en andere ruimtelijke producten 5 Toetsing van ruimtelijke onderbouwingen in het kader van WABO-aanvragen aan beleidsdocumenten	1 Het positioneren en agenderen van de Haarlemmermeerse standpunten t.a.v. Schiphol + strategische belangen behartiging 2 Verder uitwerken van de Alderstafelafspraken (middellange termijnontwikkeling Schiphol tot 2020) 3 Participatie in de uitwerking van het normen- en handhavingstelsel 4 Participatie in de convenanten hinderbeperking en leefbaarheid Schiphol middellange termijn 5 Participatie in de actualisatie van luchthavenbesluiten 6 Deelname aan door het Rijk geïnitieerde overleggen t.a.v. visieontwikkeling Schipholregio (zoals SMASH en Projectbureau Schiphol)	1 Uitvoeren van de wettelijke taak van het houden van bouw- en woningtoezicht 2 Uitvoeren van toezicht op het gebruik van gronden en bouwwerken	1 Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma Ruimte voor Duurzaamheid 2 Integrale aanpak en inbedding van duurzaamheid in de betreffende programma's 3 Het uitvoeren van milieueffectrapportages, geluidsonderzoek, externe veiligheid

Wat heeft het gekost?

Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012
baten 618	baten 4	baten 4.462	baten 15
lasten 5.111	lasten 459	lasten 6.264	lasten 1.651
saldo -4.494	saldo -455	saldo -1.802	saldo -1.637
percentage verschil lasten t.o.v. begroting 7%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting -4%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting -13%	percentage verschil lasten t.o.v. begroting -51%

Programma 9: Ruimtelijke ontwikkelingen

De gemeente bestaat uit 26 kernen waar meer dan 140.000 inwoners wonen. Haarlemmermeer is een omvangrijk gebied van 18.500 hectare met een werelderfgoed monument in de vorm van de Geniedijk. Daarnaast is de gemeente gastvrouw van grote bedrijven, waaronder de nationale luchthaven, en heeft een omvangrijke infrastructuur, waaronder belangrijke verkeersaders en een drukke spoorlijn. Dit alles vraagt op het gebied van ruimtelijke ordening om een zorgvuldige afweging teneinde het welzijn van de inwoners, bedrijven, werkenden, bezoekers en recreanten optimaal te behartigen. Daartoe biedt onder meer de Wet op de Ruimtelijke Ordening mogelijkheden om daarin bestuurlijk te sturen. Bekende instrumenten zijn structuurvisies en bestemmingsplannen.

Kengetallen (in hectare)	Bron	2000	2003	2006	2008
Totale oppervlakte Haarlemmermeer	CBS statline	18.528	18.528	18.528	18.528
vliegveld	CBS statline	588	609	649	669
Woonterrein	CBS statline	1.639	1.694	1.850	1.896
Bedrijventerrein	CBS statline	784	886	1.021	1.024
Agrarisch terrein	CBS statline	11.827	11.428	11.462	11.332

In de Programmabegroting 2012-2015 heeft dit programma ook het onderdeel duurzaamheid in zich. Bij de doorlichting van het programma is besloten duurzaamheid in een paragraaf te behandelen. De budgetten vallen wel onder beleidsdoel D, de verantwoording over het beleid vindt u in de paragraaf.

Maatschappelijk doel: Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.

Met het actualiseren van de bestemmingsplannen wordt de ruimtelijk juridische basis gelegd voor belangrijke voorwaarden die heden ten dage gelden voor een prettige, veilige en duurzame woon- en werkomgeving waarin ook gedacht wordt aan ontspanning. In bestemmingsplannen zijn belangrijke rollen weggelegd voor paragrafen betreffende het milieu (natuur en landschappelijke waarden, geluid, bodem- en luchtkwaliteit en watercompensatie), verkeersaspecten, externe veiligheid, historische waarden en beleidsregels van andere overheden die het algemeen ruimtelijk belang beogen te waarborgen.

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden				
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Waardering van de inwoners over de kwaliteit van de woonomgeving in de buurt	Kijk op de Wijk	6,4	-	6,8	> 6,6	> 6,8	> 6,8	> 6,8	>6,8

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel A: Ontwerp van de openbare ruimte is in overeenstemming met het maatschappelijk doel.

Door het betrekken van inwoners bij grote ruimtelijke ontwikkelingen en het creëren van draagvlak bij direct belanghebbenden moeten ruimtelijke plannen voorzien in een stabiel evenwicht tussen diverse ruimtelijke spanningsvelden. Werken en wonen, wonen en recreëren, winkelen en wonen, uitgaan en wonen, vermaakbehoefte van diverse leeftijdscategorieën, alles moet in samenhang worden gebracht waarbij het welzijn in de afweging van het algemeen belang voorop staat.

Een goed en gezond leefmilieu is daarbij een voorwaarde. Door monitoring in de vorm van onderzoek naar tevredenheid van de inwoners van wijken wordt de vinger aan de pols gehouden of de beleidsuitgangspunten voldoen.

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden		
		2010	2011	2012	2012	2013	2014
Percentage van het gemeentelijke oppervlak waarvoor een geldig en actueel bestemmingsplan bestaat	gemeente (GIS-systeem)	45%	50%	50%	50%	100%	100%

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoering geven aan de vastgestelde structuurvisie voor Haarlemmermeer
2. Uitvoering geven aan de vastgestelde deelstructuurvisie voor Hoofddorp
3. Actueel maken van bestemmingsplannen
4. Digitaal beschikbaar stellen van bestemmingsplannen en andere ruimtelijke producten
5. Toetsing van ruimtelijke onderbouwingen in het kader van WABO-aanvragen aan beleidsdocumenten

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoering geven aan de vastgestelde structuurvisie voor Haarlemmermeer.

De Structuurvisie is op 18 oktober 2012 door de raad vastgesteld en vormt het kader voor de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente en wordt als zodanig in- en extern bekend gemaakt. De Structuurvisie wordt ingebracht in beleidsbepalende externe kaders, bijvoorbeeld MRA, Stadsregio en Rijkstrajecten zoals SMASH (Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer). In de Structuurvisie staan verschillende uitwerkingen aangegeven zoals bijv. de ontwikkeling van de Dubbeldorpen, ontwikkeling van het Knooppuntenbeleid, ontwikkeling Ruimtelijke Kaders en uitwerking ontwikkelingsstrategie. Na de vaststelling van de Structuurvisie is gestart met het opstellen van een uitwerkingsprogramma inclusief communicatiestrategie.

Uitvoering geven aan de vastgestelde deelstructuurvisie voor Hoofddorp.

Het voorontwerp van de Deelstructuurvisie Hoofddorp 2030 is in het voorjaar voorgelegd aan andere overheden, instanties en wijk- en buurtraden. Tevens heeft er participatie plaatsgevonden met burgers en bedrijven door middel van sociale media en een open dag in het Polderhuis. Veel inwoners hebben hier gebruik van gemaakt. In het najaar zijn de resultaten van de participatie en de schriftelijke reacties in een verslag weergegeven. De resultaten zijn mede gebruikt om een ontwerp van de deelstructuurvisie op te stellen. In december is het ontwerp van de Deelstructuurvisie Hoofddorp 2013 door het College vastgesteld. In januari van 2013 is de deelstructuurvisie ten behoeve van de inspraak zes weken ter inzage gelegd.

Actueel maken van bestemmingsplannen

In 2012 is gewerkt aan in totaal 55 bestemmingsplannen. Het gaat hierbij om 27 actualiseringsplannen, 18 ontwikkelingsplannen en 10 locatiebestemmingsplannen om een aantal ontwikkelingen van beperkte omvang mogelijk te maken. Van deze 55 bestemmingsplannen zijn er in 2012 in totaal 9 plannen onherroepelijk geworden en 6 plannen door de gemeenteraad vastgesteld. Van deze 15 onherroepelijk geworden en vastgestelde bestemmingsplannen maken er 3 deel uit van de lijst van gebiedsdekkende bestemmingsplannen. Belangrijke bestemmingsplannen die in procedure gebracht zijn, zijn onder andere Schiphol, Nieuw-Vennep, Hoofddorp Centrum en Buiten Gebied Noord.

Het grondgebied dat wordt gedekt met actuele gebiedsbestemmingsplannen is hierdoor dit jaar verder toegenomen. Hiermee is een verdere stap gezet in het actueel zijn van de bestemmingsplannen in 2013. In het eerste kwartaal van 2013 wordt de raad schriftelijk geïnformeerd over de voortgang van de bestemmingsplannen in 2012.

Digitaal beschikbaar stellen van bestemmingsplannen en andere ruimtelijke producten.

Sinds 1 januari 2010 zijn overheden op grond van de Wet ruimtelijke ordening verplicht om nieuwe ruimtelijke plannen volgens wettelijke standaarden digitaal op te stellen. Doel hiervan is om ruimtelijke informatie gemakkelijker toegankelijk te maken en te delen. Via de website van RO-online worden de plannen toegankelijk. Het afgelopen jaar zijn er 49 verschillende plannen digitaal beschikbaar gesteld: 28 bestemmingsplannen, 1 structuurvisie en 20 Wabo-omgevingsvergunningen.

Toetsing van ruimtelijke onderbouwingen in het kader van WABO-aanvragen aan beleidsdocumenten.

In 2012 zijn in totaal 40 ruimtelijke onderbouwingen beoordeeld door het opstellen van een ruimtelijk advies. Deze ruimtelijke onderbouwingen maakten onderdeel uit van Wabo-aanvragen die strijdig zijn met vigerende bestemmingsplannen. Op basis van de 40 beoordelingen kon voor 35 Wabo-aanvragen een (positief) afwijkingsbesluit worden genomen. Voor 16 andere Wabo-aanvragen zijn stedenbouwkundige adviezen gegeven, die voor 14 aanvragen hebben geleid tot vergunningverlening. Daarnaast zijn 35 ruimtelijke adviezen opgesteld voor aanvragen in het kader van het Wabo-vooroverleg. Tenslotte zijn in 2012 59 initiatieven van bedrijven en instellingen beoordeeld en voorzien van een ruimtelijk advies.

Relevant beleid

- Plan van aanpak en kredietaanvraag invoering nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening (2008)
- Structuurvisie Haarlemmermeer
- Deelstructuurvisie Hoofddorp
- Nota Mobiliteit
- Wet/Besluit Ruimtelijke Ordening
- Platform bedrijven en kantoren (Plabeka II)
- Luchthaven Indelingsbesluit (LIB)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel B: Schiphol is een belangrijke economische motor in Haarlemmermeer die onze strategische positie in de regio versterkt. Wij staan voor een duurzame relatie met Schiphol en de omgeving.

Wij willen in samenhang met de ontwikkeling van de luchthaven Schiphol de balans tussen de economische groei en kwaliteit van de leefomgeving in standhouden dan wel versterken. Een aandachtspunt is het realiseren van voor Haarlemmermeer belangrijke hinderbeperkende maatregelen en het verbeteren van de leefbaarheid in gebieden die onder continue druk staan van Schiphol. De beleidsvorming die van toepassing is op Schiphol vindt op een groot aantal onderdelen extern plaats en wordt bepaald door Europese en Rijksoverheid. Haarlemmermeer is niettemin een vaste actor in de verschillende besluitvormingstrajecten voor de ontwikkeling van Schiphol. Daarmee zijn wij in staat mede richting te bepalen.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Het positioneren en agenderen van de Haarlemmermeerse standpunten t.a.v. Schiphol en strategische belangenbehartiging
2. Verder uitwerken van de Alderstafel-afspraken (middellange termijnontwikkeling Schiphol tot 2020)
3. Participatie in de uitwerking van het nieuwe normen- en handhavingstelsel
4. Participatie in de convenanten hinderbeperking en leefbaarheid Schiphol middellange termijn
5. Participatie in de actualisatie van luchthavenbesluiten
6. Deelname aan door het Rijk geïnitieerde overleggen t.a.v. visieontwikkeling Schipholregio (zoals SMASH en Projectbureau Schiphol)

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Ook in 2012 stond – evenals de voorgaande 3 jaren – de uitvoering van het eindadvies van de Alderstafel en de convenanten centraal. Voor Haarlemmermeer zijn met name het Convenant Hinderbeperking en het Convenant Omgevingskwaliteit van belang. Het binnenhalen van de subsidie voor 'Hart van Zwanenburg' (Op 20 april 2012 heeft de Stichting Leefomgevingskwaliteit Schiphol € 8,2 miljoen beschikbaar gesteld voor de realisatie van een dorpsplein in Hart van Zwanenburg met een nieuw dorps huis en sporthal), het tweede experimenteerjaar van het nieuwe normen- en handhavingstelsel en verschillende hinderbeperkende maatregelen (waaronder Cros Pilot 3b+, vaste bochtstraal bij Burgerveen, implementatie van glijvluchten, normering grondgeluid en parallel starten) om bewoners minder te hinderen, hebben centraal gestaan het afgelopen jaar.

Tijdens de Airport Regions Conference (ARC) bijeenkomst van 5 oktober 2012 hebben Noord-Holland, Amsterdam en Haarlemmermeer aangegeven het lidmaatschap van de ARC op te zeggen. Als Haarlemmermeer blijven wij de nut en noodzaak van ARC voor de kleinere luchthavenregio's onderschrijven, maar voor de grote luchthavenregio's zoals Schiphol valt er voor ons gevoel weinig meer te halen binnen ARC.

In december 2012 heeft de gemeente besloten om het contract met Geluidsnet niet te verlengen. Het NOMOS meetsysteem, dat naast Geluidsnet actief is in Haarlemmermeer, is een professioneel en onafhankelijk systeem gebleken. Een bewuste keuze voor een eenduidige, duidelijke en transparante informatievoorziening richting onze bewoners.

Relevant beleid

- LIB en LVB (2003)
- Alderstafel convenanten (2008)
- Structuurvisie Haarlemmermeer 2030
- Bestemmingsplan Schiphol
- Luchtvaartnota

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het ontwerp.

Op grond van bindende bestemmingsplannen kunnen omgevingsvergunningen worden afgegeven voor de onderdelen bouw en gebruik. Hierdoor kan daadwerkelijk tot realisatie van de in ruimtelijke plannen opgenomen inrichting gekomen worden. Daarnaast bieden de bestemmingsplannen ook de basis om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan en handhavend op te treden.

Effectindicatoren	Bron	Metingen				Streefwaarden		
		2009	2010	2011	2012	2012	2013	2014
Percentage aanvragen omgevingsvergunningen die binnen de wettelijke termijnen worden afgehandeld	Gemeente	99%	98%	98%	98%	97%	97%	97%

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoeren van de wettelijke taak van het houden van bouw- en woningtoezicht
2. Uitvoeren van toezicht op het gebruik van gronden en bouwwerken

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Beide activiteiten zijn volledig volgens het protocol uitgevoerd.

Relevant beleid

- Woningwet
- Wet Ruimtelijke Ordening
- WABO

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel D: Verduurzaming van de woon-, werk-, leer- en leefomgeving, werken aan duurzame innovatie en de verbinding met economie, kennis en onderwijs, gebruik maken van duurzame energie en het fossiele energieverbruik beperken.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma Ruimte voor Duurzaamheid
2. Integrale aanpak en inbedding van duurzaamheid in de betreffende programma's
3. Het uitvoeren van milieu-effectrapportages, geluidsonderzoek, externe veiligheid

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

De activiteiten 1 en 2 staan uitgebreid beschreven in de paragraaf duurzaamheid. De budgetten blijven vallen onder dit programma.

Het uitvoeren van milieu-effectrapportages, geluidsonderzoek, externe veiligheid

- *MER-rapportages*

Dit jaar zijn er twee aan ruimtelijke plannen gekoppelde MER-rapportages gereed gekomen waarvan er één geheel is afgerond en aangeboden aan de gemeenteraad in het kader van de besluitvorming rond Structuurvisie Haarlemmermeer 2030. Naast deze MER-rapportage is er ook een voor de Piekberging Haarlemmermeer Zuid gereedgekomen. Eind 2012 wordt nog gewerkt aan een MER-rapportage voor de A4 zone West. Deze is vrijwel gereed en zal, gekoppeld aan de bestemmingsplanprocedure in verdere procedure worden gebracht.

Externe veiligheid

Omdat rampen nooit helemaal te voorkomen zijn is in 2012 is het beleid voor de aanvaardbaarheid en verantwoording groepsrisico externe veiligheid aangenomen. Dit beleid regelt hoe de verantwoording van het groepsrisico vormgegeven wordt. Daarnaast zijn er richtsnoeren vastgelegd die onder meer nieuwe objecten voor kwetsbare bevolkingsgroepen zoals kinderen, zieken en ouderen extra beschermen tegen rampen. Waar bestaande objecten voor kwetsbare bevolkingsgroepen niet voldoen aan de richtsnoeren zal in eerste instantie met communicatie geprobeerd worden om het bewustzijn en de zelfredzaamheid bij een ramp te vergroten. De richtsnoeren worden in de bestemmingsplannen verankerd.

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Programma 9: Ruimtelijke ontwikkelingen		2012	2012	2012	
Maatschappelijk doel: Een aantrekkelijke, veilige, efficiënte, duurzame en goed functionerende ruimtelijke omgeving.	Baten	6.975	5.114	5.098	-16
	Lasten	13.896	15.828	13.485	2.343
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-6.921	-10.714	-8.387	2.327
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Ontwerp van de openbare ruimte is in overeenstemming met het maatschappelijk doel.	Baten	629	155	618	463
	Lasten	4.683	4.758	5.111	-353
	Saldo	-4.054	-4.603	-4.493	110
Beleidsdoel B: Schiphol is een belangrijke economische motor in Haarlemmermeer die onze strategische positie in de regio versterkt. Wij staan voor een duurzame relatie met Schiphol en de omgeving.	Baten			4	4
	Lasten	476	476	459	17
	Saldo	-476	-476	-455	21
Beleidsdoel C: Het gebruik van de openbare ruimte sturen in overeenstemming met het ontwerp.	Baten	6.346	4.888	4.462	-426
	Lasten	7.246	7.241	6.264	977
	Saldo	-900	-2.353	-1.802	551
Beleidsdoel D: Verduurzaming van de woon-, werk-, leer- en leefomgeving, werken aan duurzame innovatie en de verbinding met economie, kennis en onderwijs, gebruik maken van duurzame energie en het fossiele energieverbruik beperken.	Baten	1	71	15	-56
	Lasten	1.492	3.353	1.651	1.702
	Saldo	-1.491	-3.282	-1.636	1.646

Toelichting gewijzigde begroting 2012 - rekening 2012

Beleidsdoel A:

Baten:

Aan planschade-inkomsten (artikel 49 W.R.O.) hebben wij € 281.000 meer ontvangen dan geraamd. De extra gehonoreerde ingediende planschade-verzoeken hebben wij kunnen verhalen op ontwikkelaars.

Op het onderdeel RO-vrijstellingen is sprake van een overschrijding van de inkomsten van € 181.000. Hoewel in de najaarsrapportage 2012 de begrote inkomsten voor een deel zijn afgeraamd, zijn er toch meer ruimtelijke procedures doorlopen dan verwacht. Die extra procedures hebben geleid tot meer inkomsten.

Lasten:

In de najaarsrapportage 2012 is het budget met € 50.000 verhoogd vanwege een uit te betalen coulancevergoeding. In de door de raad vastgestelde begrotingswijziging is het beschikbaar gestelde budget per abuis verlaagd met € 50.000 in plaats van verhoogd. Hierdoor is een nadeel ontstaan van € 100.000 aangezien de geraamde coulance vergoeding wel is uitbetaald. De planschadekosten zijn met € 291.000 toegenomen als gevolg van extra planschade verzoeken. Deze zijn bijna geheel verhaald op de ontwikkelaars (zie baten). Het resterende verschil van € 38.000 betreft diverse

meevallers bij de materiele uitgaven (met name bij de gebiedsgerichte plannen zijn deze lager uitgevallen).

Beleidsdoel C:

Baten:

Het onderdeel bouwvergunningen kent een onderschrijding van de geraamde legesinkomsten van € 464.000. Dit wordt veroorzaakt door een afname van het aantal aanvragen en door een lagere gemiddelde bouwsom per aanvraag. Bijsturing in de vorm van legesaanpassingen in het najaar van 2012 heeft de onderschrijding wel verminderd, maar niet kunnen voorkomen. Deze onderschrijding van baten hangt samen met een onderschrijding van de lasten.

Lasten:

Het aantal bouwaanvragen en de complexiteit van de aanvragen waren dusdanig dat deze allemaal binnen de bestaande vaste formatie konden worden behandeld waardoor geen inhuur heeft plaatsgevonden. Een voordeel van € 473.000.

Daarnaast is sprake van een onderschrijding op de doorbelasting van de kosten voor de brandveiligheidstoets ad € 309.000. In programma Veiligheid is in de bijdrage aan de VRK rekening gehouden met het uitvoeren van de brandveiligheidstoets.

De inzet van juridische adviseurs en inhuur door derden is beperkt gebleven. In totaal levert dit een voordelig resultaat op van € 183.000.

Beleidsdoel D:

Baten:

De overschrijding op dit beleidsdoel hangt samen met een onderschrijding in programma Algemene dekkingsmiddelen Onderdeel E. De inkomsten (uit personele inzet) voor beleidsontwikkeling geluid en externe veiligheid zijn daar verantwoord.

Lasten:

De beschikbare middelen voor Ruimte voor Duurzaamheid zijn vanaf de Najaarsrapportage 2011 flexibel gemaakt via een projectbudget zodat de niet uitgegeven middelen kunnen worden besteed in een later jaar. De in het uitvoeringsprogramma genoemde budgetten voor 2012 zijn voor € 418.000 besteed zodat er € 1.674.000 voor de verdere invulling van het Uitvoeringsprogramma 2012-2014 naar 2013 overgeheveld dient te worden. Dit wordt meegenomen in het raadsvoorstel bij deze jaarstukken.

Programma 10: Wonen

Portefeuillehouders: Nobel, Van Dijk

lasten in €

2.625

% totale begroting

0,6%

Maatschappelijk doel:

Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.

Wat wilden we bereiken?**Beleidsdoel A:**

Er is voldoende aanbod van woningen, met voldoende differentiatie in het aanbod voor verschillende doelgroepen, met bijzondere aandacht voor lagere inkomensgroepen, starters en jongeren.

Beleidsdoel B:

Het leveren van de kaders voor de toewijzing van woningen aan verschillende doelgroepen, binnen regionale afspraken, waarbij een zo goed mogelijke match tussen vraag en aanbod wordt bereikt.

Beleidsdoel C:

Nieuwe en bestaande woonmilieus sluiten goed aan bij de (veranderende) behoeftes van de inwoners.

Wat zouden we daarvoor doen?**Activiteiten**

- Zorgen dat gemeentebreed de nieuwbouw-programmering voldoet aan de 40:60 doelstelling
- Het bij de corporaties initiëren van projecten met innovatieve financieringsmodellen
- Marktanalyse en Onderzoek.
Voor de analyse van de woningmarkt, wordt onderzoek uitgevoerd en inzichten en trends gevolgd, dit wordt verwerkt tot het beleid in de Woonvisies
- Bouwafstemming lokaal en regionaal
- Deelname in woningbouwprojecten
- Opzetten van doorstroombouwwerken met corporaties
- Het verstrekken van startersleningen bij zowel nieuwbouw als bestaande woningen
- Het bij de Woonvisie 2012-2015 behorende uitvoeringsprogramma zal in het komende jaar ter hand genomen worden
- Er zullen prestatieafspraken gemaakt worden met Ymere en Woonzorg Nederland
- In het 4e kwartaal van 2012 zullen wij een BVR Wonen voorleggen

Activiteiten

- Monitoren toewijzingsprocessen en labelen zorgwoningen
- Invulling lokale beleidsvrijheid bij de woonruimteverdeling in de sociale huursector
- Afspraken over toewijzing van vrijkomende huurwoningen aan jongeren, ouderen en kwetsbare groepen in de vorm van prestatieafspraken met corporaties
- Uitvoering prestatieafspraken met corporaties over zorgwoningen, nultredewoningen en opplussen
- Monitoren geboden toegang voor fysieke toegankelijkheid van onze gemeente
- Verdeling taakstelling vluchtelingen
- Verkoopregulerende maatregelen koopsector
- Monitoren WIBO-regeling
- Uitvoeringsacties Wmo-beleid in relatie met wonen
- Uitvoeringsacties Uitvoeringsnota Woonvisie 2012-2015

Activiteiten

- Uitvoering Ontwikkelingsprogramma Stedelijke Vernieuwing 2010-2014
- Inhoudelijke bijdrage leveren door deelname aan overleggen en bijdrage op basis van revitalisering woonomgeving
- Revitalisering woonomgeving 2012
- Het voorbereiden van het project Korsholm in Bornholm, samen met Ymere, voor asbestsanering, grootonderhoud, energiebesparing, renovatie woonomgeving
- Monitoren uitvoering prestatieafspraken met Ymere
- Uitvoering prestatieafspraken Ymere duurzaam beheer en energie met corporaties
- Adviseren met betrekking tot woonschepen en waterwoningen
- Opplussen gestapelde bouw in sociale sector
- Woningontbruimingen
- Stadsvernieuwingurgentie verstrekken

Wat heeft het gekost?**Rekening 2012**

batens	1.317
lasten	2.188
saldo	-871
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	-34%

Rekening 2012

batens	
lasten	
saldo	
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	

Rekening 2012

batens	2.301
lasten	437
saldo	1.864
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	19%

Programma 10: Wonen

De neergang op de woningmarkt is ook Haarlemmermeer niet voorbij gegaan: er staan meer woningen te koop dan ooit tevoren, de gemiddelde verkoopprijs daalt met enkele procenten per jaar en nieuwbouw wordt mondjesmaat gerealiseerd. Het sociale huursegment staat als direct gevolg van het regeerakkoord 'Bruggen slaan' ernstig onder druk: huurprijzen stijgen snel. Binnen deze context spant Haarlemmermeer zich in om voldoende woningen beschikbaar te hebben (en toe te wijzen), in prettige woonmilieus. Duurzaam wonen wordt steeds belangrijker. Het programma Ruimte voor Duurzaamheid (zie ook paragraaf duurzaamheid) is verwerkt in de Woonvisie en verder uitgewerkt in de Prestatieafspraken met Ymere die via de Monitor Prestatie-afspraken worden gevolgd.

In Haarlemmermeer zijn ongeveer 14.000 woningen (ongeveer 30%) in het bezit van woningcorporaties, waarvan Ymere veruit de grootste is. De relatie tussen gemeenten en corporaties is vastgelegd in het Besluit Beheer Sociale Huisvesting (BBSH). Een wijziging hiervan, "Herzieningswet toegelaten instellingen volkshuisvesting" is in 2012 opgesteld en wordt naar verwachting in 2013 geëffectueerd door de regering.

Maatschappelijk doel: Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.

Kengetallen	Bron	2009	2010	2011**
Aantal woningen*	CBSstatline	57.059	57.265	57.527
Koopwoningen	CBSstatline	36.824	36.817	37.078
Huurwoningen	CBSstatline	20.043	20.297	20.298
- waarvan corporatiebezit	CBSstatline	13.824	13.564	13.500
Type verhuizingen				
Starters	GBA	673	695	707
Doorstarters	GBA	858	827	1151
Vestigers	GBA	1.489	1.472	1404

* Het totaal aantal woningen laat een kleine afwijking zien ten opzichte van de optelling (status onbekend)

** Voorlopige cijfers

Op basis van bevolkingsstatistieken (Bron: Gemeentelijke Basis Administratie, GBA) is vastgesteld hoeveel inwoners per jaar een woning hebben betrokken maar geen lege woning hebben vrijgemaakt (starters, meestal jongeren), zijn doorverhuisd binnen de gemeente en dus een woning hebben vrijgemaakt (doorstarters) of van buiten de gemeente hier (wederom) zijn komen wonen (vestigers). Deze cijfers hangen nauw samen met het aantal beschikbare woningen en dus ook met eventuele nieuwbouw.

In het totale woonbeleid wordt er naar gestreefd om het aantal starters onder de verhuizingen boven de 18% te houden. Met startersleningen wordt de financiële brug tussen lager inkomen en duurder huis overbrugd voor starters op de woningmarkt.

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel A: Er is voldoende aanbod van woningen, met voldoende differentiatie in het aanbod voor verschillende doelgroepen, met bijzondere aandacht voor lagere inkomensgroepen, starters en jongeren.

In het kader van de verstedelijkingsafspraken werden tussen het rijk en de stedelijke regio's taakstellingen geformuleerd voor de totale bouwopgave per gemeente. De laatst vastgestelde aantallen betroffen 10.000 buitenstedelijk en 5.000 binnenstedelijk. Begrippen als taakstellingen en bouwopgaves zijn vanwege de situatie op de huidige (en toekomstige?) woningmarkt echter niet langer leidend bij het opstarten van projecten. Wel zijn in gemeentelijke structuurvisies vastgelegd waar deze woningen globaal zouden kunnen komen. Voor het bouwprogramma wordt als uitgangspunt gehanteerd dat er een verhouding 60:40 is, zijnde de verhouding tussen de koopsector en de betaalbare sector. De sociale sector wordt gerekend binnen de betaalbare sector.

In de huidige woningmarkt is het faseren en doseren van nieuwbouwplannen belangrijk. In dat kader zijn er binnen de stadsregio Amsterdam nadere afspraken gemaakt middels het aanwijzen van een twintigtal zogeheten prioritaire projecten. Dat zijnde woningbouwprojecten, waarvan het voor het functioneren van de zogeheten roltrap van groot belang is dat ze van de grond komen. Op die lijst staan ook de projecten Badhoevedorp/ omlegging A9 en Tudorpark/Sportpark Toolenburg.

Kengetallen	Bron	2009	2010	2011
Aantal nieuwe woningen	CBSstatline	304	223	265
Aantal nieuwe woningen koopsector	CBSstatline	212	190	264
Aantal nieuwe sociale huurwoningen	CBSstatline	92	33	1

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Zorgen dat gemeentebreed de nieuwbouwprogrammering voldoet aan de 40:60 doelstelling
2. Het bij de corporaties initiëren van projecten met innovatieve financieringsmodellen
3. Marktanalyse en Onderzoek; voor de analyse van de woningmarkt, wordt onderzoek uitgevoerd en inzichten en trends gevolgd, dit wordt verwerkt tot het beleid in de Woonvisies
4. Bouwafstemming lokaal en regionaal
5. Deelname in woningbouwprojecten
6. Opzetten van doorstroomprojecten met corporaties
7. Het verstrekken van startersleningen bij zowel nieuwbouw als bestaande woningen
8. Het bij de Woonvisie 2012-2015 behorende uitvoeringsprogramma zal in het komende jaar ter hand genomen worden
9. Er zullen prestatieafspraken gemaakt worden met Ymere en Woonzorg Nederland
10. In het 4e kwartaal van 2012 zullen wij een BVR Wonen voorleggen

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Zorgen dat gemeentebreed de nieuwbouwprogrammering voldoet aan de 40:60 doelstelling

Niet onlogisch in de huidige woningmarkt wordt de 40 % ruimschoots gehaald met starterswoningen in de koopsector. Nieuwbouw in de sociale huursector wordt slechts in beperkte mate opgeleverd. Na de oplevering van de sociale huurwoningen dit jaar op het Jansoniusterrein is het wachten op de sociale huurwoningen in Tudorpark.

Het bij de corporaties initiëren van projecten met innovatieve financieringsmodellen

In lijn met de prestatieafspraken verkoopt Ymere inmiddels veel woningen op basis van Koopgarant. In 2012 waren dit circa 50 woningen.

Bouwafstemming lokaal en regionaal

Met het aanwijzen van de prioritaire projecten is daar een belangrijke stap in gezet. In Haarlemmermeer zijn dat de projecten Badhoevedorp omlegging A9 en Tudorpark/Sportpark Toolenburg.

Opzetten van doorstroomprojecten met corporaties

De twee nieuwbouwprojecten met ouderenwoning in Buitenkaag en Vijfhuizen zullen worden ingezet om de lokale doorstroming te bevorderen.

Het verstrekken van startersleningen bij zowel nieuwbouw als bestaande woningen

Een belangrijk deel van de Bls-middelen wordt ingezet voor het verstrekken van startersleningen en bij de bestaande woningen vinden de startersleningen zo gretig aftrek dat het benodigde kredietplafond voor 2013 verhoogd is naar 41 miljoen.

Relevant beleid

- Woonvisie Haarlemmermeer 2012-2015, inclusief Uitvoeringsprogramma (2011.0048213)
- Nota Geboden Toegang (2009.0024916)
- Wmo-beleidsplan "Meer doen aan meedoen" (2008/2855); zie ook programma 4
- Woonvisie van het Rijk voor de periode 2012-2015.

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel B: Het leveren van de kaders voor de toewijzing van woningen aan verschillende doelgroepen, binnen regionale afspraken, waarbij een zo goed mogelijke match tussen vraag en aanbod wordt bereikt.

Met name in de betaalbare sector bestaat een grotere vraag dan aanbod in woningaantallen. Om de verdeling op een open en transparante wijze te laten plaats vinden worden voor iedereen geldende regels opgesteld en uitgevoerd. De uitvoering verloopt via de corporaties en Woningnet. Binnen het stelsel van regels is het mogelijk woningen voor doelgroepen te labelen, bijvoorbeeld voor ouderen en jongeren. Subdoel daarvan is dat de juiste personen op de juiste woningen reageren. Ook in de duurdere sector is het soms gewenst om regels te stellen om te komen tot een eerlijke en transparante verdeling van het aanbod. In de huidige markt is dat minder vaak het geval.

Kengetal	Bron	Metingen		
		2010	2011	2012
Aantal toegewezen woningen	Monitor prestatieafspraken Ymere	704	742	

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Monitoren toewijzingsprocessen en labelen zorgwoningen
2. Invulling lokale beleidsvrijheid bij de woonruimteverdeling in de sociale huursector
3. Afspraken over toewijzing van vrijkomende huurwoningen aan jongeren, ouderen en kwetsbare groepen in de vorm van prestatieafspraken met corporaties
4. Uitvoering prestatieafspraken met corporaties over zorgwoningen, nultredenwoningen en opplussen
5. Monitor geboden toegang voor fysieke toegankelijkheid van onze gemeente
6. Verdeling taakstelling vluchtelingen
7. Verkoopregulerende maatregelen koopsector
8. Monitoren WIBO-regeling
9. Uitvoeringsacties Wmo-beleid in relatie met wonen
10. Uitvoeringsacties Uitvoeringsnota Woonvisie 2012-2015

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Invulling lokale beleidsvrijheid bij de woonruimteverdeling in de sociale huursector

De lokale beleidsvrijheid wordt maximaal benut met vooral woningen die geschikt zijn voor gezinnen.

Uitvoering prestatieafspraken met corporaties over zorgwoningen, nulredenwoningen en oplussen

In de nieuwe Prestatieafspraken met Ymere is het instrument van quota losgelaten. Er zijn geen vooraf omschreven maxima van toewijzingsaantallen die per instelling worden belegd. Achteraf wordt in de Monitor Prestatieafspraken over de toewijzingsresultaten gerapporteerd. Indien nodig, vindt bijsturing plaats.

Monitor geboden toegang voor fysieke toegankelijkheid van onze gemeente

In 2012 zijn in overleg met de Belangengroep Gehandicapten Haarlemmermeer (BGH) diverse maatregelen uitgevoerd om de fysieke toegankelijkheid te verbeteren, bijvoorbeeld het aanleggen van gehandicaptenparkeerplaatsen, het toepassen van verkeersborden, het aanpassen van stoepen en het wegnemen van drempels.

Verdeling taakstelling vluchtelingen

Haarlemmermeer heeft, in samenwerking met de Stadsregio Amsterdam de taakstelling voor het huisvesten van statushouders voldaan. Dit betekent dat we in 2012 aan circa 50 statushouders huisvesting hebben geboden.

Verkoopregulerende maatregelen koopsector.

Gezien de situatie op de woningmarkt is het niet opportuun om verkoopregulerende maatregelen te voeren.

Relevant beleid

- Woonvisie Haarlemmermeer 2012-2015, is inclusief Uitvoeringsprogramma (2011.0048213).
- Prestatieafspraken met Ymere.
- Convenant woningtoewijzing Stadsregio.

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel C: Nieuwe en bestaande woonmilieus sluiten goed aan bij de (veranderende) behoeftes van de inwoners.

Voor nieuwe woonmilieus leveren wij kennis aan over de woningmarkt. Voor bestaande woonmilieus ligt het accent op het bijdrage van een goede afstemming van de diverse onderhoudswerkzaamheden in met name de wijken Ewijkstraat, Graan voor Visch, Bornholm/Overbos en Linquenda. Daarbij wordt aangesloten bij het door ons vastgesteld beleid in het kader van het Ontwikkelingsprogramma stedelijke vernieuwing 2010-2014. Het stedelijk vernieuwingsbeleid is vastgelegd in het Meerjarenontwikkelingsprogramma Stedelijke Vernieuwing 2010-2014. Daarin staan opgenomen de projecten die in deze periode uitgevoerd gaan worden. In de praktijk zijn dit vaak projecten die samenvallen met projecten van anderen zoals corporaties. Over de vorderingen doen wij verslag in de jaarlijkse BVR Wonen.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoering Ontwikkelingsprogramma Stedelijke Vernieuwing 2010-2014
2. Inhoudelijke bijdrage leveren door deelname aan overleggen en bijdrage op basis van revitalisering woonomgeving
3. Revitalisering woonomgeving 2012

4. Het voorbereiden van het project Korsholm in Bornholm, samen met Ymere, voor asbestsanering, grootonderhoud, energiebesparing, renovatie woonomgeving
5. Monitoren uitvoering prestatieafspraken met Ymere
6. Uitvoering prestatieafspraken Ymere duurzaam beheer en energie met corporaties
7. Adviseren met betrekking tot woonschepen en waterwoningen
8. Opplussen gestapelde bouw in sociale sector
9. Woningontruimingen
10. Stadsvernieuwingsurgentie verstrekken

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoering Ontwikkelingsprogramma Stedelijke Vernieuwing 2010-2014

Betreft het door de provincie Noord-Holland goedgekeurde programma met projecten en financiële middelen voor de periode 2010-2014, waarover in 2015 verantwoording moet worden afgelegd. Met het Ontwikkelingsprogramma Stedelijke Vernieuwing 2010-2014 wordt bijgedragen aan bodemsaneringsprojecten. Dit jaar waren daarnaast met name voorbereiding voor het project Korsholm. Naast het bodemsaneringsprogramma betreft het gelden voor projecten in de openbare buitenruimte gekoppeld aan financieringsstromen van anderen, zoals corporaties. Dit in Linqenda en Bornholm/Overbos.

Revitalisering woonomgeving 2012

De buitenruimte op de woonerven De Moren heeft een groot onderhoudsbeurt ondergaan. Tevens zijn gelden gereserveerd voor het project Korsholm en omgeving.

Het voorbereiden van het project Korsholm in Bornholm, samen met Ymere, voor asbestsanering, grootonderhoud, energiebesparing, renovatie woonomgeving

Plannen voor de aanpak van de openbare buitenruimte voor Korsholm en omgeving zijn gemaakt en op bewonersavonden doorgesproken. Plannen voor de stimulering van particuliere eigenaren zijn uitgewerkt en zullen begin 2013 worden voorgelegd aan de raad.

Uitvoering prestatieafspraken Ymere duurzaam beheer en energie met corporaties

In 2012 heeft Ymere diverse projecten opgestart met als doel hogere energielabels te behalen, bijvoorbeeld aan de Kalslagerring, Nauerna en Graan voor Visch. Het betreft enkele honderden woningen die hogere energielabels krijgen. Ook is de samenwerking met het duurzaam bedrijf opgezet.

Woningontruimingen

In 2012 zijn in totaal 42 woningen ontruimd, waarvan 32 woningen van Ymere. Dit is meer dan het voorgaande jaar. Hierdoor lijkt de daling die zich sinds enkele jaren voordoet tot stilstand te zijn gekomen als gevolg van de ongunstige economische omstandigheden en een actiever handhavingsbeleid van Ymere.

Relevant beleid

- Ontwikkelingsprogramma Stedelijke Vernieuwing 2010-2014 (2009.0022944)
- Prestatieafspraken met Ymere.
- Programma Ruimte voor Duurzaamheid (2010.0055103)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Programma 10: Wonen		2012	2012	2012	
Maatschappelijk doel: Voor zowel onze huidige inwoners als voor mensen die in Haarlemmermeer willen gaan wonen, zijn er voldoende woningen die aansluiten bij de woonbehoeften in verschillende levensfasen. De variëteit in woonmilieus sluit daar goed bij aan.	Baten	50	440	3.617	3.177
	Lasten	1.512	3.700	2.625	1.075
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-1.462	-3.260	992	4.252
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Er is voldoende aanbod van woningen, met voldoende differentiatie in het aanbod voor verschillende doelgroepen, met bijzondere aandacht voor lagere inkomensgroepen, starters en jongeren.	Baten	50	198	1.317	1.119
	Lasten	1.067	3.335	2.188	1.147
	Saldo	-1.017	-3.137	-871	2.266
Beleidsdoel B: Het leveren van de kaders voor de toewijzing van woningen aan verschillende doelgroepen, binnen regionale afspraken, waarbij een zo goed mogelijke match tussen vraag en aanbod wordt bereikt.	Baten				
	Lasten				
	Saldo				
Beleidsdoel C: Nieuwe en bestaande woonmilieus sluiten goed aan bij de (veranderende) behoeftes van de inwoners.	Baten		242	2.301	2.059
	Lasten	445	366	437	-71
	Saldo	-445	-124	1.864	1.988

Toelichting gewijzigde begroting 2012 - rekening 2012

Beleidsdoel A:

Baten:

De bestuurscommissie Meerlanden is financieel volledig afgewikkeld in de jaarrekening 2012. Het per ultimo 2012 resterende saldo € 1.085.000 is begin 2013 overgemaakt naar de gemeente.

In het raadsvoorstel bij deze jaarstukken is een voorstel opgenomen om dit bedrag toe te voegen aan de bestemmingsreserve Wonen.

Lasten:

Het verschil wordt voornamelijk verklaard door de onderbesteding bij het bestedingsplan BLS.

Op 7 juni 2012 heeft de raad het bestedingsplan vanuit de bestemmingsreserve BLS vastgesteld. Via de najaarsrapportage is een besteding van € 1.672.000 begroot op deze doelstelling. In werkelijkheid is € 441.000 uitgegeven voor het Jansoniusterrein en € 80.000 voor Aquaradius. Het resterende budget blijft beschikbaar in de bestemmingsreserve. Het geeft hier een voordeel en in programma 13 een nadeel voor eenzelfde bedrag.

Beleidsdoel C:

Baten:

De woningbouw is voor een groot deel stil komen te liggen. Hierdoor zijn in werkelijkheid minder bijdragen ontvangen, dit geeft een nadeel van € 104.000.

Lasten:

In 2012 waren drie projecten onder handen, namelijk Oostmoor en omgeving, Overbos en Korsholm en omgeving. De lasten zijn met € 71.000 overschreden omdat een project meer inzet vergde dan voorzien (Overbos) en door onverwachte tegenslagen in de uitvoering (Korsholm en omgeving).

Programma 11: Kwaliteit fysieke omgeving

Lasten in €

78.079

Portefeuillehouders: Bak, Nederstigt, Nobel

% totale begroting

17,2%

Maatschappelijk doel:**Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.****Wat wilden we bereiken?**

Beleidsdoel A:	Beleidsdoel B:	Beleidsdoel C:	Beleidsdoel D:	Beleidsdoel E:
Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte, waarbij de omvang en de variëteit van flora en fauna tenminste gelijk blijft.	De hoeveelheid afval en niet-recyclebaar afval van inwoners is zo klein mogelijk. Inwoners zijn tevreden over het inzamelen en verwerken van afval, zwerfvuil en hondenpoep. Er is zo weinig mogelijk gezondheidsschade door ongedierte en kadavers.	Inwoners en bedrijven hebben zo weinig mogelijk overlast door overtollig (regen)water en afvalwater.	Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.	Regels voor een gezond leefklimaat worden door de gemeente vastgesteld en gehandhaafd.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten	Activiteiten	Activiteiten	Activiteiten	Activiteiten
<ol style="list-style-type: none"> Inrichting en beheer van het openbaar groen worden in het kader van de nieuwe Leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte meer op elkaar afgestemd Ecologisch onderzoek wordt uitgevoerd, advies en voorlichting worden gegeven op gebied van openbaar groen Uitvoering geven aan het vraaggestuurd beheer 	<ol style="list-style-type: none"> Regievoering en control op containermanagement Analyse en advies verbetering gescheiden inzameling grof huishoudelijk afval Optimaliseren gft inzameling bij hoogbouw en bij ondergrondse inzameling van gft-afval bij laagbouw Verder optimaliseren inzamelstructuur kunststoffen Communicatie afvalscheiding en preventie zowel algemeen als per thema.(afvalstroom) Toezicht op naleving inzake illegale stort, zwerfvuil en hondenpoep 	<ol style="list-style-type: none"> Aanleggen van drainage conform Meerjaren Onderhoudsplanning Communicatie met inwoner over wateroverlast en aanleg van drainage op eigen terrein Voorbereiden van vervangingswerkzaamheden van kolken, riolering en gemalen Voorbereiden van verbeteringsmaatregelen aan de afvalwaterstelsels op basis van conclusies en aanbevelingen van de herrekening van de capaciteit en de vuiluitvoer van het rioolstelsel 	<ol style="list-style-type: none"> Uitvoeren van de inspectie-, onderhouds-, en vervangingsmaatregelen Het verwijderen van straatvuil 	<ol style="list-style-type: none"> Informeren van burgers en bedrijven over regelgeving inzake milieubeheer Verstrekken van vergunningen gerelateerd aan milieubeheer Toetsen van plannen met regelgeving milieubeheer Toezicht op naleving van de milieuvoorschriften Het beheren van de 5 gemeentelijke begraafplaatsen Het voeren van de begraafplaatsadministratie

Wat heeft het gekost?

Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012	Rekening 2012
batens 31	batens 15.185	batens 9.812	batens 2.306	batens 1.294
lastens 7.765	lastens 15.591	lastens 7.780	lastens 39.994	lastens 6.948
saldo -7.733	saldo -407	saldo 2.032	saldo -37.688	saldo -5.654
percentage -5%	percentage 0%	percentage -25%	percentage -10%	percentage 1%
verschil lasten t.o.v. begroting	verschil lasten t.o.v. begroting	verschil lasten t.o.v. begroting	verschil lasten t.o.v.	verschil lasten t.o.v. begroting

Programma 11: Kwaliteit fysieke omgeving

De inrichting, het gebruik en het beheer van de fysieke omgeving vormen een samenhangend geheel. Belangrijke onderdelen daarvan zijn het verwerven, het duurzaam in stand houden en waar nodig verbeteren alsmede het realiseren van voorzieningen in de openbare buitenruimte.

Deze doelstelling wordt gerealiseerd in overeenstemming met het door college en raad vastgestelde beleid. Sleutelwoorden hierbij zijn: integraal, schoon, heel, veilig en comfortabel in relatie tot een optimaal rentmeesterschap. Dat is onze ambitie voor het basisniveau. Voor sommige gebieden willen we zelfs meer kwaliteit bieden. Dat vraagt om een integrale benadering van beheren en onderhouden. De blik van burgers is ons referentiepunt.

De burgers zien de openbare ruimte als een integraal geheel. Daarom streeft de gemeente naar een zo integraal mogelijk aanpak.

Omsloten door 62 kilometer ringvaart meet de gemeente Haarlemmermeer 18.500 hectare. Voor wat betreft de fysieke omgeving zijn de volgende areaalgegevens noemenswaardig:

Object	Aantal
Bomen	92.364 stuks
Groenvlakken	8,7 km ² (gazon, heesters, hagen, bosplantsoen, enz.)
Kunstwerken	1.272 stuks (bruggen, tunnels, duikers, kademuur, enz.)
Openbare Verlichting (lichtpunten)	35.640 stuks
Riolering Leidingen	1.100 km
Riolering Knooppunten	26.258 stuks
Verharding	8,262 km ² (gesloten 3,27 km ² / open 4,634 km ²)
Speelplekken	678 stuks
Speelelementen	2.757 stuks
Verkeersregelinstallaties	70 stuks

Maatschappelijk doel: Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden				
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Waardering van de inwoners over de kwaliteit van de woonomgeving in de buurt	Kijk op de Wijk	6,4	-	6,8	> 6,6	> 6,8	> 6,8	> 6,8	>6,8

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte, waarbij de omvang en de variëteit van flora en fauna tenminste gelijk blijft.

Het onderhoud van openbaar groen heeft plaatsgevonden in overeenstemming met de beheerkeuzes die zijn gemaakt op basis van het Beheerkwaliteitplan. Deze beheerkeuzes zijn vertaald in overeenkomsten (beeldbestekken) met de aannemers. Bij het onderhoud wordt rekening gehouden met de variëteit van de aanwezige flora en fauna.

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden		
		2009	2010	2011	2012	2013	2014
Waardering van inwoners over het groen in de openbare ruimte	Kijk op de Wijk	6,4	-	6,6	>6,6	>6,6	>6,6
Aantal verschillende soorten flora, waaronder beschermde soorten	Natuurkwaliteitskaart +	402	412	416	425	425	425
		14	15	16	18	18	18
Aantal verschillende soorten fauna, de beschermde soorten amfibieën reptielen zoogdieren en vogels	Natuurkwaliteitskaart +	114 per dier verschillend van 2005 tot 2009)	114	115	115	115	115

Wat zouden we daarvoor doen?

1. Inrichting en beheer van het openbaar groen worden in het kader van de nieuwe Leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte meer op elkaar afgestemd
2. Ecologisch onderzoek wordt uitgevoerd en we geven advies en voorlichting op het gebied van openbaar groen
3. Uitvoering geven aan het vraaggestuurd beheer;
  - a. in samenwerking met gebiedsmanagement en dorps- en wijkraden worden verschillende wijken en kernen geschouwd
  - b. In overleg met de dorps- en wijkraden en inwoners worden 'pareltjes', kleine bijzondere plekken, aangewezen waar extra aandacht en onderhoud aan zal worden gegeven
  - c. Parkmanagement

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Inrichting en beheer van het openbaar groen worden in het kader van de nieuwe Leidraad Duurzame Inrichting Openbare Ruimte meer op elkaar afgestemd;

Het afgelopen jaar zijn tientallen projecten beoordeeld. Met de uitgangspunten en randvoorwaarden van de nieuwe leidraad wordt al gewerkt, met name duurzaamheid. De betreffende beheerknelpunten zijn aangegeven en onderbouwd. Zo is onder meer voorkomen dat bomen worden geplant op locaties waar zowel boven- als ondergronds onvoldoende ruimte is en een heestersoort wordt gebruikt die niet beheersbaar is.

Ecologisch onderzoek wordt uitgevoerd en we geven advies en voorlichting op het gebied van openbaar groen.

Conform de Gedragscode Beheer groenvoorzieningen wordt het werkterrein vooraf verkend op beschermde flora en fauna. Deze gegevens worden geborgd in ons beheersysteem. Door de polderecoloog is in 2012 een kanskaart gemaakt die onze aannemers hebben ontvangen. De gebieden met beschermde flora hebben zich het afgelopen jaar uitgebreid.

Voorlichting heeft plaatsgevonden in diverse vormen: van informatieavonden bij het realiseren van projecten tot het informeren van een individuele bewoner op het gebied van kapbeleid. Op verzoek van een aantal wijkraden hebben enkele themabijeenkomsten plaatsgevonden over bijvoorbeeld het beheer van bomen, beheerplan in het algemeen en wetgeving rond bomen.

- a. *Uitvoering geven aan het vraaggestuurd beheer; in samenwerking met gebiedsmanagement en de dorps- en wijkraden worden verschillende wijken en kernen geschouwd.*

In 2012 hebben elf bewonersschouwen plaatsgevonden. Eén wijkraad heeft te kennen gegeven geen gebruik te willen maken van de bewonersschouw. Drie wijkraden hebben het verzoek ingediend om vanwege de interne organisatie de schouw te verplaatsen van 2012 naar 2013.

- b. *In overleg met de dorps- en wijkraden en inwoners worden 'pareltjes', kleine bijzondere plekken, aangewezen waar extra aandacht en onderhoud aan zal worden gegeven.*

De 'pareltjes' worden tijdens de bewonersschouwen meegenomen. De plekken die extra aandacht vragen zijn geïnventariseerd en zo veel mogelijk in uitvoering genomen.

- c. *Parkmanagement.*

De beheerovereenkomsten voor twee parkmanagementgebieden zijn vernieuwd. Deze beheerovereenkomsten liepen eind 2012 af. In 2013 zal vanuit het oogpunt van beheer het effect van de parkmanagementovereenkomsten worden geëvalueerd.

Voor de periode 2013 – 2015 zijn nieuwe contracten in voorbereiding (Hoofddorp centrum, Oude Meer en De President). Verwacht wordt dat nog meer organisaties een beheerovereenkomst willen afsluiten.

Relevant beleid

- Flora- en Faunawet (2002)/gedragscode flora- en faunawet bestendig beheer gemeentelijke groenvoorzieningen
- Beheerkwaliteitplan 2009
- Beleidsplan beheer openbaar groen
- Beleidsplan Beheer Bomen/bomenverordening
- Nota terugdringen chemische onkruidbestrijding
- Nota Natuur ontsnippert
- Leidraad Lior/Dior
- Nota Monumentale bomen

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel B: De hoeveelheid afval en niet-recyclebaar afval van inwoners is zo klein mogelijk. Inwoners zijn tevreden over het inzamelen en verwerken van afval, zwerfvuil en hondenpoep. Er is zo weinig mogelijk gezondheidsschade door ongedierte en kadavers.

We hebben gewerkt aan een viertal scenario's om de inzameling van kunststof afval te verbeteren en de faciliteiten daarvoor uit te breiden. Besluitvorming zal in 2013 plaatsvinden. Deze activiteit vormt een uitwerking van het afvalbeleid voor de jaren 2010-2015, vastgelegd in het Afvalstoffenbeleidsplan. Het Afvalstoffenbeleidsplan is erop gericht te voldoen aan de landelijk doelstellingen voor afvalbeheer, zoals vastgelegd in het Landelijk AfvalbeheerPlan2.

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden		
		2010	2011	2012	2012	2013	2014
Hoeveelheid ingezameld huishoudelijk restafval per inwoner	Rapportage De Meerlanden	230	204	203	210 kg	210 kg	210 kg
Percentage gescheiden GFT-afval	Rapportage De Meerlanden	nb	57%	62%	63%	63%	63%
Percentage geproduceerd afval dat wordt hergebruikt	Rapportage De Meerlanden/ Afvalsorteeranalyse	48%	48%	54%	53 %	53 %	53 %
Hoeveelheid ingezamelde en gescheiden kunststoffen	Rapportage De Meerlanden/ Afvalsorteeranalyse	2,8 kg	3 kg	3,3 kg	3,5 kg	3,5 kg	3,5 kg
Aantal meldingen zwerfafval en illegale stort	Filemaker/MOB**	1.600	1.311	1.668	1.500	1.500	1.500

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Regievoering en control op containermanagement
2. Analyse en advies verbetering gescheiden inzameling grof huishoudelijk afval
3. Optimaliseren gft-inzameling bij hoogbouw en bij ondergrondse inzameling van gft-afval bij laagbouw
4. Verder optimaliseren inzamelstructuur kunststoffen
5. Communicatie afvalscheiding en preventie, zowel algemeen als per thema (afvalstroom)
6. Toezicht op naleving inzake illegale stort, zwerfvuil en hondenpoep

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Regievoering en control op containermanagement

In oud Nieuw-Vennep is een proef met containerregistratie op basis van stickers gehouden. De doelstelling bij containerregistratie is dat zoveel als mogelijk de juiste afvalstoffenheffing door inwoners wordt betaald. Op grond van de evaluatie van de proef zal een vereenvoudigde vorm van containerregistratie met stickers verder worden uitgewerkt, zodat op indicatie en op gezette tijden gecontroleerd kan worden op correctheid.

Analyse en advies verbetering gescheiden inzameling grof huishoudelijk afval

Een analyse en verbetering van de gescheiden inzameling grof huishoudelijk afval wordt midden 2013 opgepakt.

Optimaliseren gft-inzameling bij hoogbouw en bij ondergrondse inzameling van gft-afval bij laagbouw

Vanwege de slechte inzamelresultaten voor gft wordt bij hoogbouw nader onderzoek gedaan hoe de resultaten te verbeteren en anders om de gft-inzameling bij hoogbouw te staken (dit is een landelijk fenomeen). Indien mogelijk wordt in nieuwe situaties gekozen voor een gft-inzameling met rolemmers. Landelijk is eveneens gebleken dat hoe persoonlijker het inzamelmiddel bij gft is, hoe beter het resultaat is. Dit is een significant verschil met de overige gescheiden fracties waar een algemeen inzamelmiddel wel werkt.

Toezicht op naleving inzake illegale stort, zwerfvuil en hondenpoep

Het toezicht op hondenbeleid heeft gebiedsgericht plaats gevonden. Handhavingscommunicatie over het hondenbeleid is ingezet. We hebben het aantal meldingen gemonitord van het onjuist aanbieden van afval (illegale stort) en gecontroleerd op locaties waar veelvuldig sprake is van het onjuist aanbieden van afval.

Overeenkomstig de brief aan de raad van 18 september 2012 (kenmerk 12.0451190) is het hondenbeleid in heel Hoofddorp uitgerold. In 2013 en 2014 vindt de verdere uitrol over de gemeente plaats.

Relevant beleid

- Wet milieubeheer
- Landelijk AfvalbeheerPlan 2
- Afvalstoffenbeleidsplan gemeente Haarlemmermeer 2010-2015

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel C: Inwoners en bedrijven hebben zo weinig mogelijk overlast door overtollig (regen)water en afvalwater.

Vanuit de Waterwet is de gemeente verantwoordelijk voor grondwater/hemelwater en afvalwaterbeheer in de openbare ruimte. Tevens heeft de gemeente een zorgplicht om de particulier de mogelijkheid te bieden om water af te voeren van particulier terrein. Om het grondwaterbeheer te verbeteren wordt drainage aangelegd en onderhouden. Maatregelen worden opgesteld en uitgevoerd om de hemelwaterafvoer te verbeteren.

Het Integraal Waterplan vormt het dynamisch contract tussen het Hoogheemraadschap van Rijnland en de Gemeente Haarlemmermeer en is in 2008 vastgesteld.

Effectindicatoren	Bron	Metingen				Streefwaarde		
		2009	2010	2011	2012	2012	2013	2014
Aantal meldingen van riooloverlast	Meldingen Openbare Buitenruimte	1.840	1.604	1.478	1.664	<1.600	<1.600	<1.500

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Aanleggen van drainage conform Meerjaren Onderhoudsplanning
2. Communicatie met inwoner over wateroverlast en aanleg van drainage op eigen terrein
3. Voorbereiden van vervangingswerkzaamheden van kolken, riolering en gemalen
4. Voorbereiden van verbeteringsmaatregelen aan de afvalwaterstelsels op basis van conclusies en aanbevelingen van de herberekening van de capaciteit en de vuiluitworp van het rioolstelsel

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Aanleggen van drainage conform Meerjaren Onderhoudsplanning

Drainage is aangelegd in een deel van de wijk Graan voor Visch in Hoofddorp (Zuid West) en in de straten Langemoor, Oostmoor en Addingmoor. Daarnaast is de aanleg van drainage voorbereid van: Rijsenhout-Zuid rond Sloppenbrugge, Nieuw-Vennep tussen de Kalslagerring en de Zuiderdreef, en rondom de Dorpstraat, Hoofddorp in Graan voor Visch Noord. De uitvoering van Rijsenhout-Zuid rond Sloppenbrugge en Nieuw-Vennep tussen de Kalslagerring en de Zuiderdreef is eind 2012 van start gegaan.

Communicatie met inwoner over wateroverlast en aanleg van drainage op eigen terrein

Voorafgaand aan de uitvoering van de aanleg van drainage in een wijk is aan burgers en IJmere (woningcorporatie) op o.a. een informatieavond uitgelegd wat men zelf kan doen aan grondwateroverlast en welke rechten en plichten men heeft. Hierbij is ook aangegeven dat elke particulier op eigen terrein drainage kan aanleggen en daarvoor een aansluitpunt bij de gemeente kan aanvragen. In Langemoor, Oostmoor, Addingham hebben 10 particulieren een aansluiting aangevraagd. IJmere heeft voor huurwoningen in Nieuw-Vennep tussen de Kalslagerring en de Zuiderdreef en voor Rijsenhout-Zuid enkele tientallen aansluitingen aangevraagd. In juni van dit jaar is een Waterkrant uitgebracht en huis-aan-huis verspreid om de burger te informeren over o.a. waterproblematiek, rechten en plichten omtrent water, watertaken van de gemeente en projecten met betrekking tot water.

Een enquête wateroverlast is in heel Zwanenburg gehouden om maatregelen te treffen tegen wateroverlast. Deze heeft o.a. als input gediend voor het meetnet grondwater dat is geïnstalleerd in Zwanenburg. In 2009 is het betreffende bemalingsgebied geheel, gereinigd, geïnspecteerd en ingemeten. Op basis van deze gegevens is een herberekening uitgevoerd. Er is een overstortmuur opgehoogd om bij hevige regenval de toevoer van water naar de Marialaan te verminderen. Na de uitvoering van deze maatregelen zijn er geen nieuwe meldingen geweest. Op basis van de in 2010 uitgevoerde berekening van geheel Zwanenburg worden grootschalige aanpassingen aan het stelsel voorbereid om daarmee het stelsel robuuster te maken.

Vorbereiden van vervangingswerkzaamheden van kolken, riolering en gemalen

De voorbereiding van vervangingswerkzaamheden van kolken, riolering en gemalen is een continu proces. Voorafgaand aan de herinrichting van het kruispunt Kruisweg/ Wilhelminalaan is het riool vervangen. In Zwanenburg is in de Amestelle een lekkend riool vervangen. In combinatie met drainage projecten vanuit het Waterplan is op diverse plaatsen onderhoud uitgevoerd aan het stelsel, veelal betrof het plaatselijke reparaties en het weer gangbaar maken van kolkaansluitingen. Gemalen aan de Hoofdweg, nabij huisnummer 58, Kruisweg 713 en Schipholweg 303 zijn gerenoveerd.

Vorbereiden van verbeteringsmaatregelen aan de afvalwaterstelsels op basis van conclusies en aanbevelingen van de herberekening van de capaciteit en de vuiluitworp van het rioolstelsel

Een groot deel van de rioolstelsels in de hele polder is herberekend op capaciteit en vuiluitworp. Een uitvoeringsprogramma van maatregelen is opgesteld om dit te verbeteren. De maatregelen moeten zowel de berekende wateroverlast tegengaan als de vuiluitworp vanuit de stelsels naar het oppervlaktewater verminderen. Daarnaast zijn er dit jaar relatief veel boomwortels uit riolen verwijderd.

Relevant beleid

- Waterwet;
- Waterplan 2010-2015 Provincie Noord-Holland;
- Waterstructuurvisie Haarlemmermeerpolder Hoogheemraadschap van Rijnland;
- Waterplan Haarlemmermeer;
- (Verbreed) Gemeentelijk Rioleringsplan 2009 – 2013.

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.

Het streven is dat de staat van onderhoud, de reiniging en de veiligheid van de verharding op niveau blijft. De verharding is de verzameling voor alle verharding die wordt aangetroffen binnen de wegprofielen: rijbaan, parkeervak, bushalte, fietspad, trottoir, voetpad enz. De gemeentelijke verharding wordt jaarlijks globaal geïnspecteerd conform de CROW-systematiek.

De inspectieresultaten worden vertaald naar maatregelen, die worden gezien in het licht van de gewenste beeldkwaliteit per functioneel gebied. Vervolgens worden de maatregelen opgenomen in de meerjarenplanning.

Straatreiniging is als beeldkwaliteitbestek uitgezet in de markt en wordt op het afgesproken niveau gehandhaafd.

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden		
		2010	2011	2012	2012	2013	2014
Waardering van gebruikers van de mate waarin de gemeentelijke wegen, straten en pleinen goed begaanbaar, schoon en veilig zijn	Kijk op de Wijk	-	6,6	-	>6,2	>6,6	>6,6
Kwaliteit van de wegen, CROW normering	dgDIALOG	-	88% goed tot zeer goed	86,3 % goed tot zeer goed	88% goed tot zeer goed	>89% goed tot zeer goed	>89% goed tot zeer goed

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoeren van de inspectie-, onderhouds-, en vervangings- maatregelen
2. Het verwijderen van straatvuil

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoeren van de inspectie-, onderhouds-, en vervangings- maatregelen

In 2012 hebben inspecties van wegen conform de CROW-systematiek plaatsgevonden, alsmede enkele wegenbouwkundige onderzoeken op locaties waar dit nodig werd bevonden.

Naar aanleiding van de inspecties zijn diverse werkzaamheden aan de verhardingen uitgevoerd, zoals de rotonde Spoorlaan, de Hoofdweg Westzijde nabij de Johan Enschedelaan, het verbreden en herstraten van de Regenboogstraat en de Olympiastraat in Rijsenhout, de uitvoering van boomwortelbestek (het verwijderen van boomwortels op plaatsen waar de veiligheid in het geding was) en Hotboxmaatregelen (kleine asfaltreparaties).

Daarnaast zijn conform de planning Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR) in 2012 onder meer de volgende wegvakken vernieuwd:

- de Hoofdweg Westzijde vanaf Abbenes tot aan de Lisserweg en vanaf de N207 tot aan de Zuiderdreef in Nieuw-Vennep.
- de Kaagweg in Abbenes.
- het Leenderbos in Hoofddorp.
- de Spieringweg, tussen de Bennebroekerweg en de Bennebroekerdijk te Zwaanshoek.
- de Spieringweg t.h.v. de Geniedijk (de weg en het dijklichaam zijn verbreed).

Conform het gladheidbestrijdingsplan zijn in 2012 tijdens reguliere gladheid de primaire en secundaire uitrukroutes voor hulpdiensten, hoofdonthutingswegen, belangrijke wijk- en buurtonthutingswegen en hoofd- en belangrijke primaire en secundaire fietsroutes begaanbaar gehouden. Bij extreme gladheid zijn openbare verharding rondom voorzieningen begaanbaar gehouden.

De gladheid is bestreden door preventief en curatief strooien, sneeuwschuiven, borstelen en de inzet van zoutkisten. Eind 2012 zijn ten behoeve van de gladheidbestrijding in Haarlemmermeer bij De Meerlanden in Rijsenhout nieuwe voorzieningen voor de gladheidbestrijding opgeleverd. Het betreft een zoutloods, pekelmenginstallatie en loodsen voor het materieel. Naar aanleiding van de proef met 2 fietspadsproeiers in het seizoen 2011-2012 wordt sinds eind 2012 de gladheidbestrijding op fietspaden met name met sproeiers verzorgd.

Het verwijderen van straatvuil

Straatreiniging wordt op basis van beeldkwaliteit onderhouden, maandelijks wordt door middel van een schouw de kwaliteit vastgesteld. Bijsturing van de aannemer vindt plaats op basis van de output van deze schouw.

Relevant beleid:

- Wegenverkeerswet;
- Wegenwet;
- Beheerkwaliteitplan;
- Vernieuwing openbare ruimte 2e fase
- Gladheidsbestrijdingsplan

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel E: Regels voor een gezond leefklimaat worden door de gemeente vastgesteld en gehandhaafd.

Handhaving en toezicht draagt bij aan de kwaliteit van de fysieke omgeving, door het vergroten van het naleefgedrag door bedrijven en instellingen ten aanzien van milieuvorschriften en gemeentelijke verordeningen.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Informeren van burgers en bedrijven over regelgeving inzake milieubeheer
2. Verstrekken van vergunningen gerelateerd aan milieubeheer
3. Toetsen van plannen met regelgeving milieubeheer
4. Toezicht op naleving van de milieuvorschriften
5. Het beheren van de 5 gemeentelijke begraafplaatsen
6. Het voeren van de begraafplaatsenadministratie

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Effectindicatoren	Bron	Metingen			Streefwaarden		
		2010	2011	2012	2012	2013	2014
Aantal risicobedrijven dat gecontroleerd wordt*	Gemeente	95	120	100	100	100	100
Aantal milieucontroles	Gemeente	750	800	790	800	800	800

Toelichting:

*Vanaf 2012 zijn de controles op risicobedrijven opgenomen in de reguliere werkzaamheden.

Relevant beleid

- Algemene Plaatselijke Verordening 2010 (gepubliceerd op 11-11-2010)
- Verordening lijkbezorgingsrechten (vast te stellen september 2011)???
- Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen (juni 2011)
- Uitvoeringsregeling beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen (september 2011)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.			Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Programma 11: Kwaliteit fysieke omgeving			2012	2012	2012	
Maatschappelijk doel: Een schone, duurzame, hele en veilige openbare ruimte.	Baten	26.203	27.649	28.628	979	
	Lasten	106.953	85.641	78.079	7.562	
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-80.750	-57.992	-49.451	8.541	
Uitsplitsing per beleidsdoel						
Beleidsdoel A: Goed onderhouden openbaar groen en bomen, die bijdragen aan een positieve beleving van de openbare ruimte, waarbij de omvang en de variëteit van flora en fauna tenminste gelijk blijft.	Baten	25	28	31	3	
	Lasten	8.303	8.205	7.765	440	
	Saldo	-8.278	-8.177	-7.734	443	
Beleidsdoel B: De hoeveelheid afval en niet-recyclebaar afval van inwoners is zo klein mogelijk. Inwoners zijn tevreden over het inzamelen en verwerken van afval, zwerfvuil en hondenpoep. Er is zo weinig mogelijk gezondheidsschade door ongedierte en kadavers.	Baten	15.392	15.191	15.185	-6	
	Lasten	13.380	15.546	15.591	-45	
	Saldo	2.012	-355	-406	-51	
Beleidsdoel C: Inwoners en bedrijven hebben zo weinig mogelijk overlast door overtollig (regen)water en afvalwater.	Baten	9.333	9.528	9.812	284	
	Lasten	9.920	10.383	7.780	2.603	
	Saldo	-587	-855	2.032	2.887	
Beleidsdoel D: Gemeentelijke wegen, straten en pleinen zijn goed begaanbaar, schoon en veilig.	Baten	566	1.622	2.306	684	
	Lasten	68.364	44.608	39.994	4.614	
	Saldo	-67.798	-42.986	-37.688	5.298	
Beleidsdoel E: Regels voor een gezond leefklimaat worden door de gemeente vastgesteld en gehandhaafd.	Baten	886	1.279	1.294	15	
	Lasten	6.987	6.899	6.948	-49	
	Saldo	-6.101	-5.620	-5.654	-34	

Toelichting gewijzigde begroting 2012 - rekening 2012

Beleidsdoel A:

Lasten:

Het bestek bomen snoeien is € 160.000 goedkoper uitgevallen dan geraamd.

De gemeentelijke bomenrooijlijst is niet volledig uitgevoerd wegens ingediende bezwaren tegen de voorgenomen kap door de wijkraad Badhoevedorp. Van het beschikbare budget resteert een bedrag van € 41.000. Binnen de bestekken van het groenonderhoud zijn de stelposten beperkt tot uitvoering gebracht. Hierdoor is in totaal € 249.000 minder op de onderhoudscontracten uitgegeven. Per saldo levert dit een voordeel op van € 440.000.

Beleidsdoel C:

Baten:

Voor 2012 was begroot dat er een onttrekking uit de voorziening riolering zou moeten plaatsvinden door achterblijvende inkomsten vanwege de lagere areaalontwikkeling.

Bij de berekening van de daadwerkelijke dotatie aan de voorziening blijkt dat dit heeft geresulteerd in een storting (last op de beleidsdoel) in plaats van een onttrekking (baat op het beleidsdoel).

Lasten:

De dotatie aan de voorziening tariefseglisatie onderhoud riolering (onttrekking c.q. storting) wordt aan het einde van het jaar bepaald door de relatie tussen de inkomsten en uitgaven te leggen. Voor 2012 heeft dit geleid in een onttrekking uit de voorziening van € 1,35 miljoen

Voor de uitvoering van het Integraal Waterplan was € 3,3 mln. begroot. In 2012 is voor € 1,0 mln. aan maatregelen uitgevoerd. Het restant van € 2,3 mln. wordt in 2013 en volgende jaren uitgevoerd.

Daarnaast is er in totaal € 318.000 minder op de onderhoudscontracten uitgegeven.

Beleidsdoel D:

Baten:

Over 2012 zijn extra inkomsten ontvangen uit her-straatwerkzaamheden daartegenover zijn er minder aanvragen voor uitwegen door particulieren binnengekomen en minder inkomsten gerealiseerd als gevolg van teruggevorderde schades aan objecten in de openbare ruimte . Per saldo levert dit een voordeel op van € 64.000.

Van Stallingsbedrijf Glastuinbouw Nederland (SGN) hebben we € 620.000 ontvangen voor de ontwerpwijziging aansluiting N201 op de A4.

Lasten:

Ten opzichte van de begroting is € 5,4 mln. minder uitgegeven als gevolg van deelbetaling voor de zuidelijke knoop A4 en is er meer uitgegeven als gevolg van de overeengekomen bijdrage voor ontwerpwijziging N201 ad € 620.000. Hoewel de zuidelijke knoop gereed kon komen in 2012 is vanuit overige uitvoeringsmaatregelen met de Provincie Noord-Holland overeengekomen een en ander in het voorjaar 2013 af te ronden. De resterende reserve N201 is toereikend voor de resterende bijdrage voor de zuidelijke knoop en de bijdrage voor de noordelijke knoop.

In het kader van gladheidbestrijding zijn in het laatste kwartaal extra uitgaven gedaan van € 208.000. Het onderhoud aan de Calatravabruggen en de kosten van de arbitragezaak betreffende de corrosie van de Calatravabruggen is € 96.000 hoger uitgevallen. Voor afval uit afvalbakken, straatprullenbakken en bestrijding van onkruid is voor € 200.000 aan extra kosten gemaakt. Daarnaast is er in totaal € 268.000 meer op de onderhoudscontracten uitgegeven.

Voor de uitvoering van het Verbeterplan Burgemeester Van Stamplein was € 720.000 begroot. In 2012 is voor € 120.000 aan maatregelen uitgevoerd. Het restant van € 600.000 wordt in 2013 uitgevoerd.

Programma 12: Economische zaken

Lasten in €

6.501

Portefeuillehouders: Van Dijk, Nederstigt, Nobel

% totale begroting

1,4%**Maatschappelijk doel:**

Haarlemmermeer blijft de gemeente met één van de sterkste economieën van Nederland en biedt een zo groot en gevarieerd mogelijke werkgelegenheid en speelt een belangrijke rol in de strategische samenwerking in de regio. Thema's als duurzaam ondernemen en ruimte voor startende ondernemingen alsmede het stimuleren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemingen staan hierbij centraal.

Wat wilden we bereiken?**Beleidsdoel A:**

Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, duurzame en veilige vestigingsplaats voor bedrijven, met een focus op de logistieke sector, kennisintensieve activiteiten en de (inter-)nationale dienstensector.

Beleidsdoel B:

Bestaande bedrijven blijven hier gevestigd en krijgen zoveel mogelijk kansen om te groeien.

Wat zouden we daarvoor doen?**Activiteiten**

- 1 Informatie, advies, ondersteuning en begeleiding van bedrijven door het CBI (Centrum voor Bedrijven en Instellingen)
- 2 Internationale Marketing en Aquisitie van werklocaties / operationeel/AIB (Amsterdam in Business)
- 3 Strategisch (regionale) economische participatie:
- 4 Economische research en gegevensbeheer
- 5 Startersbeleid: ondersteunen specifieke ondernemersgroepen en uitvoering geven aan het actieplan startende ondernemers
- 6 Ontwikkeling/uitgifte terreinen

Activiteiten

- 1 Veiligheid: uitwerken van het programma Veilig Ondernemen
- 2 Herstructureringsprogramma werklocaties (inclusief transformatie)
- 3 Versterking lokale economie
- 4 Acties voortvloeiende uit de gevolgen van de kredietcrisis
- 5 Participatie in Amsterdam in Business
- 6 Uitwerken en uitvoeren van nieuw agrarisch beleid
- 7 Actualiseren hotelbeleid
- 8 Beheer van vastgoed dat nog niet in exploitatie is genomen, boerderijen, opstallen en onderhoud op (erf)pachtgronden, etc.

Wat heeft het gekost?**Rekening 2012**

baten	117
lasten	3.617
saldo	-3.500
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	-7%

Rekening 2012

baten	1.848
lasten	2.884
saldo	-1.036
percentage verschil lasten t.o.v. begroting	2%

Programma 12: Economische zaken

Het economisch beleid van de gemeente Haarlemmermeer is gericht op het versterken van de lokale/regionale economie, de innovatieve logistieke sector (aerospace, fashion, medische technologie, etc.) en de(inter)nationale kennis- en dienstverleningssector (zakelijke diensten, ICT, etc.). Het biedt ruimte voor ondernemerschap door o.a. voorwaarden te scheppen voor private investeringen in de agrarische sector, ambachten en (internationale) bedrijven, handel, logistiek en de dienstensector. Inmiddels zijn er circa 7.000 bedrijven in Haarlemmermeer. Daarmee worden bestaansmogelijkheden en arbeidsplaatsen gecreëerd voor circa 120.000 inwoners van Haarlemmermeer en de regio.

Maatschappelijk doel: Haarlemmermeer blijft de gemeente met één van de sterkste economieën van Nederland en biedt een zo groot en gevarieerd mogelijke werkgelegenheid en speelt een belangrijke rol in de strategische samenwerking in de regio. Thema's als duurzaam ondernemen en ruimte voor startende ondernemingen alsmede het stimuleren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemingen staan hierbij centraal.

Kengetallen		Bron	2009	2010	2011	2012
Aantal bedrijven	Totaal	BIR	8.095	8.416	8.919	9.015
	Logistiek (inclusief Luchtvaart)	BIR	579	588	599	607
	Zakelijke dienstverlening	BIR	2.299	2.432	2.643	2.707
	Luchtvaart	BIR	114	112	117	115
Aantal arbeidsplaatsen (voltijds)	Totaal	BIR	114.830	112.383	114.114	115.406
	Logistiek (inclusief Luchtvaart)	BIR	44.039	43.646	43.858	43.422
	Zakelijke dienstverlening	BIR	20.179	19.247	20.919	21.086
	Luchtvaart	BIR	33.435	33.280	33.499	32.455
Index: Arbeidsplaatsen/beroepsbevolking		BIR	1,56	1,52	1,56	1,57

*BIR = Bedrijven en instellingenregister Haarlemmermeer

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, duurzame en veilige vestigingsplaats voor bedrijven, met een focus op de logistieke sector, kennisintensieve activiteiten en de (inter-)nationale dienstensector.

We zetten er op in om in Haarlemmermeer een gezonde verhouding tussen vraag en aanbod te creëren en daarmee onze kwaliteiten als vestigingsplek te versterken. Het gaat daarbij niet alleen om de kwantiteit, maar vooral ook om de kwaliteit van werklocaties. Dit betekent een aanbod van voldoende, gedifferentieerde en toekomstbestendige werklocaties om aan de uiteenlopende vestigingswensen van (potentiële) bedrijven tegemoet te komen. Het gaat daarbij niet meer alleen om het aantrekken van nieuwe bedrijven. De kantorenmarkt is immers veranderd van een groeiemarkt in een vervangingsmarkt. Er is sprake van leegstand, een teruglopende uitbreidingsvraag en de aanwezigheid van een kantorenvorraad die (steeds) minder goed aansluit aan de veranderende vraag van kantoorgebruikers (nieuwe werken). De leegstand pakken we aan samen met marktpartijen en overheden. Daarnaast gaan we de herstructurering van bedrijventerreinen intensiveren. Evenals transformatie van kantoren naar andere functies.

Er wordt samengewerkt met zoveel mogelijk relevante economische partijen op lokaal, regionaal en nationaal niveau, onder andere de Kamer van Koophandel, Het Haarlemmermeers Ondernemers Platform (HOP), de ondernemersverenigingen, MKB en VNO-NCW. Ook met hogere overheden en samenwerkingsverbanden als de stadsregio Amsterdam, omliggende gemeenten, de Metropoolregio Amsterdam, de provincie en ministeries. Bij de ontwikkeling, uitgifte en herstructurering van terreinen is interactie met marktpartijen zoals makelaars, beleggers en ontwikkelaars.

Kengetallen	Bron	2009	2010	2011	2012
Aantal bedrijven dat zich vestigt	BIR	588	685	851	488
Aantal vertrekkende instellingen (inclusief opheffingen)	BIR	591	364	348	392

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Informatie, advies, ondersteuning en begeleiding van bedrijven door het CBI (Centrum voor Bedrijven en Instellingen)
2. Internationale Marketing en Acquisitie van werklocaties / operationeel/AIB (Amsterdam in Business)
3. Strategisch (regionale) economische participatie
4. Economische research en gegevensbeheer
5. Startersbeleid
6. Ontwikkeling/uitgifte terreinen

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Internationale Marketing en Acquisitie van werklocaties / operationeel/AIB (Amsterdam in Business)

Onze internationale Marketing & acquisitie heeft met AAA en Amsterdam in Business (AIB) samengewerkt om een aantal toonaangevende bedrijven naar de regio te halen. Specifiek voor Haarlemmermeer geldt dat de volgende bedrijven zich in 2012 in Haarlemmermeer hebben gevestigd: Krauthammer, Bioventus, Cargill (500), Recket Benkisser, Perfetti van Melle, Tommy Hilfiger, Air China cargo, Hanchin Korea, American Flyers, Aircare, Bombardier/CEA, CROCS (250). Bedrijven die getekend hebben om zich in 2013 of later in onze gemeente te vestigen zijn o.a. Fluor (900 tot 1200), Medial (500), Digital Reality, Schneider. Bij de grote bedrijven staat het aantal arbeidsplaatsen tussen haakjes vermeld, voor de overige bedrijven geldt dat het gemiddeld om 30 arbeidsplaatsen per bedrijf gaat.

Strategisch (regionale) economische participatie

In juli 2012 is de Kantoren- en bedrijvenstrategie Haarlemmermeer vastgesteld in de gemeenteraad. In deze strategie staat beschreven hoe we de komende jaren gaan werken aan een economische balans tussen de marktvraag en het aanbod. Per werklocatie is in kaart gebracht wat de kansen zijn. De strategie is een lokale doorvertaling van de afspraken die in juni 2011 op regionaal niveau in het Platform Bedrijven en Kantoren (Plabeka) zijn gemaakt. Het gaat daarbij om de programmering van nieuwbouwplannen, de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen, en de transformatie en herontwikkeling van leegstaande kantoorpanden. In Plabeka verband is afgesproken om blijvend in te zetten op het terugbrengen en faseren van de planvoorraad en op de aanpak van leegstand door transformatie. In dat kader wil de regio bij het Rijk onder andere pleiten voor wetswijzigingen met betrekking tot bestemmingsplannen en planschade. Een andere afspraak is het beter profileren en in de etalage zetten van bestaande kansrijke werklocaties. Hiertoe wordt de samenwerking binnen de deelregio's en op MRA niveau versterkt. Per deelregio zijn op bestuurlijk niveau trekkers benoemd.

We participeren in de Amsterdam Economic Board. Met name binnen het cluster logistiek, onze wethouder EZ is de trekker van de Amsterdam Logistic Board. Afgelopen jaar is het programma Smart Logistics Amsterdam vastgesteld door de board. Hoofddoelstelling is een economische impuls geven aan de logistiek in de regio.

Binnen Greenport is een herijkte visie vastgesteld en een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen gemaakt. Wij zijn met name actief op bereikbaarheid en logistiek, voor dit thema is ook een uitvoeringsprogramma opgesteld.

Het Bestuursforum Schiphol (BFS) legt zijn visie op de ruimtelijk economische ontwikkeling van de Schipholregio vast in de Ruimtelijk Economische Visie Schipholregio (REVS). De strategie voor de uitvoering van de REVS is geconcretiseerd in de Ontwikkelingsstrategie REVS die in maart 2012 is verschenen. Binnen de REVS is uitgegaan van vraaggestuurde ontwikkelingen. Het aanbod moet matchen met de behoeftes vanuit de markt. Dit is zowel kwantitatief als kwalitatief benaderd. Wat betreft de kwantitatieve lijn is nauw samengewerkt met het Platform voor Bedrijven en Kantoren (Plabeka). De Uitvoeringsstrategie Plabeka bepaalt deze koers. De Ontwikkelingsstrategie REVS focust op de benodigde kwaliteiten. Ook is de Ontwikkelingsstrategie REVS gebruikt voor de verdere uitwerking van de Kantoren- en Bedrijvenstrategie Haarlemmermeer.

Startersbeleid

In 2012 zijn een aantal bijeenkomsten voor starters geweest waar starters zijn geïnformeerd over voor hen relevante onderwerpen en waar ze konden netwerken.

In samenwerking met belangrijke partijen in Haarlemmermeer en omgeving werken wij actief aan het binnenhalen en ondersteunen van kansrijke duurzame startende ondernemers in een incubator; hiervoor is op 17 juli 2012 de nota van B&W 'Uitgangspunten concept Incubator Haarlemmermeer' vastgesteld (kenmerk 2012.0036288). Sinds december 2012 is voor de stichting die hiervoor is opgericht een directeur aan de slag. Enginn is ook één van de locaties van Green Metropole.

Relevant beleid

- Actualisatie Economische Kadernota Ontmoetingsplaats voor mensen, goederen en informatie
- Snoeien om te kunnen bloeien, Uitvoeringsstrategie Plabeka 2010-2040
- Nota Bijdrage van Haarlemmermeer in Plabeka II (2011/13109)
- Ontwikkelingsstrategie Ruimtelijk Economische Visie Schipholregio (REVS)
- Clusterprogramma logistiek van de cluster logistiek in het kader van de Economic Development Board
- Ruimte voor Duurzaamheid (2010/0055103)
- Nota Dienstverlening
- Nota van B&W 'Uitgangspunten van het concept 'Incubator Haarlemmermeer' (2012.0036288)

Wat wilden we bereiken?

Beleidsdoel B: Bestaande bedrijven blijven hier gevestigd en krijgen zoveel mogelijk kansen om te groeien.

We maken en houden het vestigingsklimaat binnen Haarlemmermeer zo aantrekkelijk mogelijk voor bestaande en nieuwe bedrijven. Bij de totstandkoming van het beleid ten aanzien van herstructurering en detailhandel spelen lokale ondernemers- en winkeliersverenigingen een zeer belangrijke rol. Bij herstructurering is er eveneens interactie en informatieoverdracht tussen gemeente en marktpartijen zoals makelaars en ontwikkelaars. Periodiek is er overleg met lokale en regionale belangenorganisaties zoals de Kamer van Koophandel, MKB en VNO-NCW en het HOP (Haarlemmermeers Ondernemers Platform).

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Veiligheid: uitwerken van het programma Veilig Ondernemen
2. Herstructureringsprogramma werklocaties (inclusief transformatie)
3. Versterking lokale economie
4. Acties voortvloeiende uit de gevolgen van de kredietcrisis
5. Participatie in Amsterdam in Business
6. Uitwerken en uitvoeren van nieuw agrarisch beleid
7. Actualiseren hotelbeleid
8. Beheer van vastgoed dat nog niet in exploitatie is genomen, boerderijen, opstallen en onderhoud op (erf)pachtgronden etc.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we daarvoor gedaan?

Veiligheid: uitwerken van het programma Veilig Ondernemen

Staatssecretaris Fred Teeven heeft medio 2012 drie Keurmerken Veilig Ondernemen (KVO-sterren) uitgereikt aan ondernemers en winkeliers uit Badhoevedorp, Zwanenburg en Lijnden. De Sterren kunnen worden gezien als een stap verder op weg naar het creëren van meer bewustzijn voor veiligheid en ondernemen. De winkeliersvereniging Badhoevedorp, ondernemingsvereniging Zwanenburg/Halfweg én Vereniging Airport Businesspark Lijnden hebben in het afgelopen jaar maatregelen genomen die de veiligheid hebben vergroot.

Herstructureringsprogramma werklocaties (inclusief transformatie)

De revitalisatie van Graan voor Visch is in volle gang. Er is een proefstrook aangelegd in samenwerking met Dura Vermeer en Shell met een nieuw duurzaam restproduct van de oliewinning, Thiopave. Daarnaast zijn bochtstralen verbreed en civiele verbeteringen aangebracht. De herstructurering op de Pionier is nagenoeg afgerond. Deze bestond onder andere uit de complete herinrichting van de openbare ruimte. De BIZ Spoorzicht is per 1-1-2012 van kracht geworden. Een van de eerste acties is het uitrollen van een camerabeveiligingssysteem. De HIRB subsidie voor Boesingheliede is helaas boven het subsidieplafond van de provincie uitgekomen en daarom niet beschikbaar. Deze wordt in 2013 opnieuw ingediend. Voor de Beukenhorsten is gestart met het opzetten van een proces om tot een gezamenlijke gebiedsvisie te komen met de overheden, marktpartijen en eigenaren.

Uitwerken en uitvoeren van nieuw agrarisch beleid

In nauwe samenwerking met de agrarische sector is het beleid geactualiseerd en heeft vorm gekregen in "Het agrarisch landschap in perspectief" en het zal in het eerste kwartaal van 2013 aan de raad worden aangeboden.

Actualiseren hotelbeleid

In het derde kwartaal is afgesproken samen met de gemeente Amsterdam en de provincie Noord Holland gezamenlijk nieuw hotelbeleid voor de MRA regio op te stellen. Dit traject is direct gestart, een onderzoeksbureau is geselecteerd. Het nieuwe beleid wordt in het tweede kwartaal van 2013 opgeleverd.

Relevant beleid

- Uitvoeringsprogramma herstructurering werklocaties 2011 (2011/0016984)
- Kadernota herstructurering werklocaties Haarlemmermeer (2009/0023450)
- Hotelbeleid (2006/13981)
- Integraal detailhandelbeleid (2009/04433)
- Integrale beleidnota horeca (2009/53323)
- Raadsvoorstel Evaluatie en implementatie Het Vierde Gewas (2007/149971)
- Ruimte voor Duurzaamheid (2010.0055103)

Jaarrekening

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
Programma 12: Economische zaken		2012	2012	2012	
Maatschappelijk doel: Haarlemmermeer blijft de gemeente met één van de sterkste economieën van Nederland en biedt een zo groot en gevarieerd mogelijke werkgelegenheid en speelt een belangrijke rol in de strategische samenwerking in de regio. Thema's als duurzaam ondernemen en ruimte voor startende ondernemingen alsmede het stimuleren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemingen staan hierbij centraal.	Baten	1.565	1.693	1.965	272
	Lasten	6.565	6.695	6.501	194
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	-5.000	-5.002	-4.536	466
Uitsplitsing per beleidsdoel					
Beleidsdoel A: Haarlemmermeer is een aantrekkelijke, duurzame en veilige vestigingsplaats voor bedrijven, met een focus op de logistieke sector, kennisintensieve activiteiten en de (inter-)nationale dienstensector.	Baten			117	117
	Lasten	3.400	3.874	3.617	257
	Saldo	-3.400	-3.874	-3.500	374
Beleidsdoel B: Bestaande bedrijven blijven hier gevestigd en krijgen zoveel mogelijk kansen om te groeien.	Baten	1.565	1.693	1.848	155
	Lasten	3.166	2.821	2.884	-63
	Saldo	-1.601	-1.128	-1.036	92

Toelichting gewijzigde begroting 2012 - rekening 2012

Beleidsdoel A:

Baten:

Er is € 61.000 ontvangen van diverse bedrijven in het kader van SHARE, een evenement op het gebied van duurzaamheid. Ook is er € 25.000 aan bijdragen ontvangen van Amsterdam, provincie Noord-Holland en de Stadsregio voor regionaal hotelonderzoek waarvoor onze gemeente de coördinerende rol heeft. Een extra bijdrage van € 10.000 is ontvangen van de provincie Noord Holland voor de herstructurering van bedrijventerrein De Cruquius.

Daarnaast is er een voordeel op de ontvangsten bij standplaatsvergunningen van € 18.000.

Lasten:

Met de organisatie van het evenement SHARE Haarlemmermeer is een overschrijding van € 32.000 veroorzaakt. Tegenover deze overschrijding staan extra baten. Ook de extra uitgaven van € 25.000 voor regionaal hotelonderzoek zijn gedekt door bijdragen van derden. Zie toelichting bij de baten. Het budget herstructurering 2012 is bedoeld voor projecten revitalisering bedrijventerreinen die doorlopen in 2013 en verder, zoals aangekondigd in de B&W nota 'Uitvoeringsprogramma herstructurering werklocaties Haarlemmermeer 2012'. Besteding zal daarom ook in de volgende jaren plaatsvinden. De werkzaamheden voor Boesingheliede zijn voor het grootste deel doorgeschoven naar 2013. Ook voor Cruquius en Hanenpoel geldt dat deze werkzaamheden pas in 2013 plaats zullen vinden. Graan voor Visch was in 2012 het belangrijkste project en is deels uitgevoerd (o.a. duurzame proefstrook Thiocrete). Deze verschuiving van werkzaamheden naar 2013 zorgt voor een onderschrijding op de lasten in 2012 met ruim € 300.000.

Beleidsdoel B:

Baten:

Dit betreft de vergoeding voor de ambtelijke kosten van de aanleg van een glasvezelnetwerk, waarbij alle woningen in 7 woonkernen worden aangesloten op het glasvezelnetwerk. Gezien de omvang van dit project zal dit meerdere jaren beslaan. Dit meerjarige effect heeft in 2011 geresulteerd in een onderschrijding op de baten van € 121.000 en in 2012 een overschrijding op de baten van € 139.000. Opbrengsten uit reclame, pacht, opstalrecht en verhuur gronden zijn € 28.500 hoger uitgevallen.

Lasten:

Ook de lasten voor aanleg van een glasvezelnetwerk hebben geleid tot een overschrijding in dit jaar van € 93.000 ten opzichte van een onderbesteding van € 121.000 in 2011.

Er is € 17.000 minder besteed aan herstructurering kantoren. De uitvoering van deze werkzaamheden is doorgeschoven naar 2013. Er is € 17.000 minder uitgegeven aan heffingen en verzekeringen.

Programma 13: Algemene dekkingsmiddelen

Jaarrekening

Hoeveel geld ging hierin om?

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.		Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Programma 13: Algemene dekkingsmiddelen		2012	2012	2012	
Maatschappelijk doel: Haarlemmermeer is een financieel gezonde gemeente tegen een aanvaardbaar lastenniveau.	Baten	344.449	341.562	364.246	22.684
	Lasten	102.704	107.916	150.481	-42.565
Resultaat voor bestemming (B-L)	Saldo	241.745	233.646	213.765	-19.881
Uitsplitsing per onderdeel					
Onderdeel A: Belastingen (OZB, parkeren, toeristenbelasting, precariobelasting).	Baten	66.699	67.148	71.654	4.506
	Lasten	2.610	2.992	3.523	-531
	Saldo	64.089	64.156	68.131	3.975
Onderdeel B: Gemeentefonds.	Baten	108.226	113.655	114.196	541
	Lasten				
	Saldo	108.226	113.655	114.196	541
Onderdeel C: Grondexploitatie.	Baten	73.481	72.534	75.219	2.685
	Lasten	60.756	83.937	101.200	-17.263
	Saldo	12.725	-11.403	-25.981	-14.578
Onderdeel D: Financiering/bespaarde rente/dividend.	Baten	20.195	22.798	23.583	785
	Lasten	754	1.078	1.078	
	Saldo	19.441	21.720	22.505	785
Onderdeel E: Onvoorzien/saldo kostenplaatsen.	Baten	135	-33	-208	-175
	Lasten	1.135	-56	-453	397
	Saldo	-1.000	23	245	222
Onderdeel F: Bestemmingen	Baten	75.714	65.461	79.802	14.341
	Lasten	37.411	18.568	31.351	-12.783
	Saldo	38.303	46.893	48.451	1.558

Toelichting gewijzigde begroting 2012 - rekening 2012

Onderdeel A:

Baten:

Bij deze doelstelling hebben we een voordeel van € 4.493.000. Voor het grootste deel wordt dit verklaard door de belastingaanslag inzake de elektriciteitsleidingen voor € 3.872.000. Hiernaast is de opbrengst uit de OZB € 515.000 hoger, € 273.000 over het belastingjaar 2012 en € 242.000 aan de nagekomen kohieren van de belastingjaren 2010 en 2011. Hier staat een toevoeging aan de voorziening voor dubieuze debiteuren tegenover (zie lasten).

De opbrengsten uit dwanginvordering zijn € 155.000 hoger. Hier staan hogere lasten van ons uitvoeringskantoor Cocensus tegenover (zie lasten).

Het nadelige resultaat op het totaal van de parkeeropbrengsten ad € 66.000 is uit een drietal componenten opgebouwd: de ontvangen parkeergelden zijn € 227.000 lager uitgevallen, hier staan hogere ontvangsten voor parkeervergunningen (€ 49.000) en € 112.000 aan opgelegde vervolgingskosten (boetes) tegenover.

Lasten:

De lasten zijn € 519.000 hoger. Dit wordt verklaard door een toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren (€ 295.000), de kosten van de BAG (€ 100.000) en de kosten van Cocensus inzake dwanginvordering (€ 75.700) en CAO- ontwikkeling (€47.300).

Onderdeel B:

Baten:

De opbrengst uit de algemene uitkering is € 541.000 hoger. Via de brief inzake de decembercirculaire 2012 (kenmerk 2013/3982) is aanvankelijk een voordeel van € 1.280.000 gerapporteerd. In januari 2013 zijn wij geïnformeerd door ministerie van BZK dat de rijksuitgaven over 2012 lager uitvallen dan werd verwacht. Omdat de rijksuitgaven doorwerken in de algemene uitkering zal dit ook effect hebben op de uitkering over 2012. Op basis van de recentste cijfers is berekend dat het effect voor onze gemeente € 739.000 nadelig zal zijn. Gezien de grootte van het bedrag hebben wij ervoor gekozen deze ontwikkeling mee te nemen in de jaarrekening van 2012, zodat er per saldo een voordeel van € 541.000 overblijft.

Onderdeel C:

De originele begroting 2012 is gebaseerd op de Meerjarenbegroting 2012-2015 die gevoed is door het MPG met als standlijn 1 januari 2011. De gewijzigde begroting 2012 is gebaseerd op het tMPG met als standlijn 1 juli 2012. De jaarrekening 2012 betreft de feitelijke realisatie in 2012 en de eindstand per 31-12-2012. Voor de verwachte ontwikkelingen van grondexploitaties is de jaarrekening 2012 in overeenstemming met het MPG met als standlijn 1 januari 2013.

Baten		
lagere winst	-3.362	n
vrijval voorziening gronden	1.008	v
vrijval voorz. toek.verl.	287	v
resultaat expl.ovk. Wilhelminahoeve, Orchideehof, Slinger Akerveld	138	v
afwijking omzet	4.613	v
Totaal baten	2.685	v
lasten		
lagere kosten initiatieven	390	v
hogere storting voorz.verlies gronden	-5.442	n
hogere storting voorz. toek.verliezen	-2.956	n
nadelig res.: meer kosten tlv RIH voor Park21	-1.030	n
nadelig resultaat expl.ovk. Kalverlaantje	-84	n
nadelig resultaat strat.gronden	-3.528	n
afwijking omzet	-4.613	n
Totaal lasten	-17.263	n
Totaal resultaat grondexploitaties	-14.578	n

Baten:

- Over 2012 zijn minder winsten gerealiseerd. Begroot was € 4,2 miljoen, gerealiseerd is € 0,8 miljoen. Deze winst heeft betrekking op de projecten Fuikweg Vijfhuizen, € 0,2 miljoen meer dan begroot en Nieuw-Vennep Noordrand, € 3,6 miljoen lager dan begroot;
- Door verkoop van strategische gronden en door inbreng van grond in project Park 21 is € 1,0 miljoen vrijgevallen uit de voorziening verlies gronden;
- De prospectie van project Spoorlaan Zuid Zuid gaf aanleiding om de voorziening verliesgevende plannen te verlagen met € 0,3 miljoen;
- De afsluiting van een aantal projecten met overeenkomst (Wilhelminahoeve Nieuw-Vennep, Orchideehof en Slinger Akerveld Badhoevedorp) hebben geleid tot niet begrote opbrengsten van € 0,1 miljoen;
- In 2012 is meer omzet gerealiseerd dan begroot, daardoor € 4,6 miljoen hogere baten.

Lasten:

- In 2012 is een initiatief ten laste gekomen van het initiatievenbudget. Dat is minder dan begroot, met als gevolg een voordeel van € 0,4 miljoen;
- We hebben in 2012 € 5,4 miljoen toegevoegd aan de voorziening complexen niet in exploitatie. Als gevolg van nadere richtlijnen van de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) hebben we een aantal gronden aangemerkt als ruilgrond. Daarnaast is van een perceel de verwachte ontwikkelhorizon langer geworden als gevolg waarvan een toevoeging is gedaan;
- Een aantal prospecties bij het MPG 1-1-2013 gaf aanleiding om aan de voorziening verliesgevende plannen te doteren. Dit gaat om Hoofddorp Centrum, bedrijventerrein De Liede, Nieuw-Vennep Nieuwe Kom, Cruquius en Boseilanden. Meer dan begroot op grond van het tMPG 1-7-2012, daardoor een nadeel van € 3,0 miljoen;
- In 2012 is de uitvoering van deelgebied 1 van Park 21 voortvarend opgepakt. Uiteindelijk is € 1,0 miljoen meer uitgegeven dan begroot;
- De afsluiting van exploitatieovereenkomst Kalverlaantje levert een niet begroot nadeel van € 0,1 miljoen op;
- In 2012 zijn een aantal strategische gronden ingebracht tegen agrarische waarde in project Park 21. De hogere boekwaarde is afgeboekt, een niet begrote last van € 3,5 miljoen;
- Als gevolg van een faillissement is het resultaat op de erfpachtgronden € 0,02 miljoen nadelig;
- In 2012 is meer omzet gerealiseerd, waardoor de lasten € 4,6 miljoen hoger zijn dan begroot.

Onderdeel D:**Baten:**

Per saldo hebben we op deze doelstelling een financieel voordeel van € 786.000. Dit voordeel wordt voornamelijk verklaard door de volgende vier oorzaken

De verhoging van het saldo aan uitstaande middelen bij derden heeft een rentevoordeel van € 638.000 tot gevolg. Daarnaast is er een rentevoordeel op de langlopende leningen van € 166.000. Dit wordt veroorzaakt doordat de leningen, op een later tijdstip dan geraamd, tegen een gunstiger rentepercentage zijn aangetrokken. Een niet geraamde verplichte (op grond van de subsidievoorwaarden) rentetoevoeging aan de vooruit ontvangen gelden van het rijk voor Lokaal openbaar vervoer en Luchtkwaliteit veroorzaakt een nadeel van € 95.000. Van de Waterwolf hebben we over het boekjaar 2011 in december 2012 een dividend ontvangen van € 70.000.

Onderdeel E:

We zeer terughoudend omgegaan met vaste dan wel tijdelijke invulling van vacatures. Daarnaast heeft detachering van personeel buiten de organisatie plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een incidenteel voordeel van € 1.964.000.

Het risico van oninbaarheid van vorderingen is toegenomen, dit heeft er, na analyse van deze vorderingen, toe geleid dat we een storting in de voorziening dubieuze debiteuren van € 155.000 hebben gedaan.

Door in het raadhuis slechts het noodzakelijke onderhoud uit te voeren is er € 189.000 minder uitgegeven.

Daarnaast heeft het uitstellen van kleine investeringen geleid tot een voordeel van € 223.000.

We hebben € 134.000 meer uitgegeven aan met name verhuiskosten en andere aanpassingen in de huisvesting.

In de begroting is een post onvoorzien opgenomen van € 237.000. Dit bedrag is in 2012 niet aangewend.

Onderdeel F:

De verschillenanalyse van de bestemmingen staat vermeld bij de toelichting op de balans.

Paragrafen

Dienstverlening

Dienstverlening gaat over relaties van de gemeente Haarlemmermeer met burgers, instellingen en bedrijven. Dit bestaat onder andere uit:

- het contact gericht op het leveren van individuele diensten aan burgers, bedrijven en instellingen gestuurd via verschillende kanalen (multichanneling), zoals de digitale dienstverlening (portal, website en loket), de telefonische dienstverlening, de baliefunctie en de postafhandeling (op papier en via e-mail). Verder is het contact gericht op persoonlijke service, vraagafhandeling en het relatiebeheer;
- het leveren van producten aan klanten, zoals de producten van burgerzaken, vergunningen; ontheffingen; informatieverstrekkingen uit administratie en archief, subsidies op basis van de subsidieverordening, voorzieningen (bijv. Wmo-loket) en uitkeringen;
- de dienstbaarheid aan wijken en doelgroepen, zoals gebiedsgericht werken en overleg met diverse belangengroeperingen. Verder gaat het om acteren en presteren in de directe leefomgeving, met duidelijke informatie en participatie;
- adequaat inspelen op klachten, knelpunten en wensen, die betrekking hebben op onze bejegening, besluiten en regels.

In 2012 is uitvoering gegeven aan de onderdelen in de Nota Dienstverlening. Eén van de onderdelen hiervan betrof het verbeteren van de openingstijden. Hiertoe heeft een onderzoek plaatsgevonden met betrekking tot de tevredenheid en specifieke wensen over de openingstijden. Wij hebben de wachttijden op de piekmomenten aangepakt door langer geopend te zijn, meer op afspraak te werken en meer personeel in te zetten.

Het effectief beheersen van de kosten is een onderdeel van de Nota Dienstverlening. Hiertoe hebben we mede door het rekenkameronderzoek inzake de kostendekkendheid van leges, transparantie verschaft in de wijze van totstandkoming van de legestarieven.

We hebben ingezet op het optimaliseren van de ingezette mentaliteitsverandering. De basishouding van "ja, het kan" is hierbij het uitgangspunt. We hebben de afgelopen periode gewerkt met de methode van Lean management. Met deze methode worden processen met de medewerkers doorgelicht en worden onnodige processtappen geschrapt. Het afgelopen jaar hebben we diverse processen doorgelicht binnen sociale dienstverlening, het bezwaarproces, het proces rondom meldingen openbare buitenruimte en het postverzendingsproces.

Naast de proceskant werken we ook aan houding en gedrag en hebben we Hostmanship geïntroduceerd. Een aantal teams heeft de training reeds gevolgd en de training Hostmanship wordt opgenomen in het opleidingsplan.

Tot slot, hebben we in het kader van deregulering het afgelopen jaar de huwelijksaangifte vereenvoudigd en we hebben het budgethuwelijk geïntroduceerd. Ten aanzien van subsidieverlening hebben we beleidsregels opgesteld om te zorgen voor een eenduidige werkwijze. Kleine subsidies worden in één keer verleend en vastgesteld. Tevens is het subsidiebeleidskader, met daaraan gekoppeld de uitwerkingsregels, vastgesteld. Hierin is aangegeven welke activiteiten voor subsidie in aanmerking komen. Ook hebben we de Algemene Plaatselijke Verordening nog verder gedereguleerd door regels te schappen en het integreren van de Standplaats- en Bomenverordening in de APV. Tot slot, zijn in 2012 diverse bestemmingsplannen geactualiseerd en digitaal ontsloten.

Bestaand beleid

Voor de verdere ontwikkeling van de dienstverlening zijn de volgende hoofdpunten van belang geweest:

Dienstverleningspleinen

Voor burgers, bedrijven en instellingen moet duidelijk zijn waar zij terecht kunnen met hun vragen. Naar de diverse doelgroepen is maatwerk noodzakelijk. In 2012 hebben we de ontwikkeling van het Ondernemersplein voortgezet. Voor de ondernemer ontstaat er één loket voor alle (aan)vragen. Zowel fysiek als digitaal. De inrichting gaat in nauwe samenwerking met onze burgers en bedrijven. Het inrichten van het Ondernemersplein vergt meer tijd dan gedacht en zal in 2013 verder worden ontwikkeld. Zodra het Ondernemersplein is ingericht en van start gaat volgt de inrichting van het Burgerplein.

Accenten in de dienstverlening in 2012

Het percentage brieven dat binnen de gestelde termijn wordt afgehandeld is vergroot naar bijna 90%. Het vergroten van de zelfredzaamheid is ook aandachtspunt. Dit betekent onder andere dat klanten zelf hun aanvraag digitaal kunnen indienen. In het Raadhuis en de Servicecentra zijn digitale aanvraagpunten gerealiseerd.

Gemeentelijke ontwikkelingen

Gebiedsgericht werken

Het gebiedsmanagement heeft in de jaren dat het bestaat een niet weg te denken positie verworven in de organisatie. Het is de actieve verbinder 'van buiten naar binnen' en heeft een duidelijke rol bij het betrekken van bewoners en ondernemers bij gemeentelijke plannen. Gebiedsmanagement speelt een rol bij het bewaken van samenhang in het gebied. Op verschillende terreinen is daarbij in 2012 vooruitgang geboekt. Zo is de samenwerking met MeerWaarde in 2012 geïntensiveerd en meer gebiedsgericht geformuleerd.

Een belangrijke stimulans voor gebiedsgericht werken was het Landelijk Congres Wijkgericht Werken, dat op 22 en 23 november in Haarlemmermeer plaatsvond. Veel medewerkers van onze organisatie zijn betrokken geweest bij de organisatie. Daarmee zijn de kansen voor gebiedsgericht werken nadrukkelijk over het voetlicht gekomen bij een brede groep. Ook het externe netwerk is door het congres vergroot. Verder heeft het congres nieuwe inzichten opgeleverd over de manier waarop in het gebied het sociaal domein gebiedsgericht kan worden georganiseerd, in samenhang met het bestaande gebiedsgerichte werken.

In 2012 is het ontsluiten en op orde brengen van geo-informatie op de agenda gezet. Samenhang in het gebied vereist dat er beschikking is over de juiste geografisch georiënteerde gegevens. In 2012 is onder meer geïnventariseerd welke geo-informatie beschikbaar is en hoe we deze het beste kunnen beheren en ontsluiten.

Ontwikkelingen die van invloed waren op het uitvoeren van het beleid in 2012

Verdere Implementatie nota Dienstverlening

Een verdere uitbreiding en constante ontwikkeling en verbetering van de digitale dienstverlening is in 2012 nodig gebleken. Door een intensiever en slimmer gebruik van ICT kunnen wij onze inwoners en bedrijven sneller, beter en vaker van dienst zijn. In 2012 is daarom veel aandacht besteed aan de ontwikkeling van de portal. De portal heeft als doel, om op een aantrekkelijke, wervende en duidelijke manier de informatie bij elkaar te brengen en te laten zien wat Haarlemmermeer te bieden heeft op het gebied van Toerisme & Vrije Tijd, Wonen & Leven en Ondernemen & Werken.

Ook hebben wij in 2012 het kwaliteitshandvest herzien. Hierin staan concrete beloften aan onze klant over onze dienstverlening die onder andere gepubliceerd worden op de website. Op de beloften wordt actief gestuurd.

Doorontwikkelen klanttevredenheidsonderzoeken

De reguliere klanttevredenheidsonderzoeken binnen Benchmarking Publiekszaken voor balie en telefonie zijn op de gebruikelijke wijze uitgevoerd. Voor het digitale loket is de klanttevredenheid dit jaar voor het eerst via een zgn. 'continue meting' gemeten. We vragen afnemers van een digitaal product enkele vragen te beantwoorden over onze dienstverlening. Dit levert continue gegevens over de klanttevredenheid in plaats van een momentopname bij balie en telefonie.

Tevens hebben we dit jaar samen met de Kamer van Koophandel een onderzoek uitgevoerd naar de mate van tevredenheid bij alle ondernemers als het gaat om de dienstverlening wat heeft geresulteerd in "Rapportage Optimalisering Dienstverlening Haarlemmermeer". Ondernemers en vergunningaanvragers zijn ruimschoots tevreden over de totale afhandeling van hun (aan)vragen door de gemeente. Een van de aanbevelingen is het verbeteren van de vindbaarheid van informatie op de website. Met het ontwikkelen van de portal en het digitale ondernemersplein geven wij uitvoering aan deze aanbeveling.

Gebiedsprogrammering

Het ingeslagen kwaliteitstraject met de gebiedsprogramma's is in 2012 voort gezet.

Zo zijn de voorbereidingen getroffen voor het opstellen van een 'gebiedsagenda'. Aan de hand van analyses wordt tussen de gemeente en ketenpartners een gezamenlijke agenda bepaald, rekening houdend met de bestaande kaders. De gebiedsagenda 2013 gaat het begin vormen van een jaarlijkse cyclus voor gebiedsprogrammering die aansluit bij de P&C-cyclus.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (voorheen Regionale Uitvoeringsdienst)

In 2012 is het bedrijfsplan en de gemeenschappelijke regeling tot stand gekomen. Dit betekent dat de Omgevingsdienst per 1 januari 2013 een feit is. In eerste instantie zullen de zogenaamde basistaken worden ingebracht (milieuvergunningverlening, handhaving en toezicht), vervolgens de plustaken (handhavings- en vergunningverleningstaken op het gebied van bouw, aanleg, sloop, uitrit en reclame voor bedrijven). Zodra het sociaal plan akkoord is bevonden kan er gestart worden met de daadwerkelijke plaatsing van personeel. De verwachting is dat dit de eerste helft van 2013 zal zijn afgerond.

Startersbeleid

Als gemeente richten wij ons op het faciliteren en ondersteunen van de startende ondernemer op het gebied van informatievoorziening in samenwerking met betrokken en primair verantwoordelijke partijen zoals de Kamer van Koophandel. Verder zijn we een online vraagbaak, bieden wij netwerk mogelijkheden, het Startersplatform, en verwijzen wij door naar mogelijkheden voor werkplekken en het ontmoeten van andere ondernemers.

Naast het faciliteren en ondersteunen optimaliseren wij de gemeentelijke inzet in de samenwerking met primair betrokken verantwoordelijke partijen, als het gaat om informatievoorziening en voorlichting, netwerken en huisvesting. Recent voorbeeld hiervan is het Startersplatform dat in het najaar georganiseerd is samen met onder andere de Kamer van Koophandel en het Haarlemmermeers Ondernemers Platform (HOP) met als thema "netwerken". Tevens heeft een bijeenkomst plaats voor (pre) starters genaamd "Ondernemen iets voor u?", wederom georganiseerd in samenwerking met onder andere de Kamer van Koophandel. Wij monitoren de gedane acties samen met de Kamer van Koophandel, het MKB en het HOP.

In de zomer hebben we de raad geïnformeerd inzake de dienstverlening voor starters en jonge ondernemers. Na uitvoerig onderzoek onder en met startende en jonge ondernemers hebben wij geconcludeerd dat er geen noodzaak is om beleid voor startende ondernemers uit te breiden.

Inspraak en participatie

Voor de ontwikkeling van de gemeente en het verkrijgen van draagvlak, is participatie van essentieel belang. Zo veel als mogelijk is participatie op maat gerealiseerd, conform het daartoe afgesloten participatieconvenant. In 2012 heeft de gemeente deelgenomen aan de landelijke 'benchmark participatie'. Gemeente Haarlemmermeer scoorde hoog bij het planmatig aanpakken van burgerparticipatie: aan 76% van de geëvalueerde participatietrajecten ging een participatieplan vooraf en er was sprake van zorgvuldige voorbereiding. Toch is er zeker verbetering mogelijk. In lijn met de visie op communicatie wordt daarom een plan uitgewerkt om participatie meer aandacht te laten krijgen in alle werkzaamheden van de medewerkers van de gemeente.

Communicatie

Vanuit dienstverlening in brede zin zorgen wij voor een open en permanente dialoog. Daartoe staan ons diverse instrumentaria ten dienste. Er is veel geïnvesteerd in de communicatie ten aanzien van de openbare ruimte (werkbezoeken, interactie met dorps- en wijkraden, projectgerelateerde informatie). Ook individuele vragen zijn effectiever door de organisatie opgepakt en afgewikkeld. Wel is permanente aandacht hierop in brede zin gewenst.

Duurzaamheid

Op 7 april 2011 heeft de gemeenteraad het programma Ruimte voor Duurzaamheid vastgesteld (kenmerk 2010.0055103). In het programma Ruimte voor Duurzaamheid zijn de ambities voor 2020/2030 geformuleerd:

1. Haarlemmermeer is een pionier in verduurzaming van de woon-, werk-, leer en leefomgeving in 2030;
2. Duurzaamheid is één van de economische pijlers in 2030;
3. Haarlemmermeer is een internationaal kenniscentrum van logistiek en duurzaamheid in 2030;
4. 20% van de energie wordt op een duurzame manier opgewekt in 2020;
5. De uitstoot van CO₂ wordt met 30% gereduceerd in 2020 t.o.v. 1990.

Deze ambities zijn vertaald naar doelstellingen voor 2014: wij beogen vanaf 2014 per jaar 142 kton CO₂ reductie en 11% duurzame energieopwekking te realiseren. In de gebouwde omgeving willen wij 55 kton CO₂ reductie realiseren (met uitzondering van Schiphol) in 2014. Daarnaast beogen wij in 2014 in totaal 265 kton CO₂ reductie te bereiken bij autonome en gebiedsontwikkelingen en 12 kton CO₂ reductie in mobiliteit. In 2014 beogen wij op het gebied van innovatie:

- Een operationele innovatieraad als expertgroep met gebruikmaking van landelijke expertise;
- Hoger onderwijs in Haarlemmermeer gecombineerd met onze sterke economische clusters;
- Inrichting van incubator(s) (broedplaats) voor duurzame initiatieven;
- Duurzaamheid is nadrukkelijk geïntegreerd in het Haarlemmermeers onderwijsaanbod op basis van vrijwillige deelname door de scholen in Haarlemmermeer;
- Jaarlijkse (icoon)projecten van bedrijven/organisaties die zich onderscheiden in duurzame ontwikkeling.

Uitvoeringsprogramma 2012-2014

In het Uitvoeringsprogramma 2012-2014 zijn de projecten en initiatieven opgenomen waarmee wij onze doelstellingen willen realiseren, alsook de specifieke resultaten per project en initiatief. Voor het programma Ruimte voor Duurzaamheid is een monitoringsysteem opgesteld dat een uitgebreide set indicatoren bevat, waarbij ook wordt gemeten in termen van financieel, maatschappelijk en economisch rendement. De rapportage wordt jaarlijks aan de gemeenteraad gepresenteerd.

Beleidsdoel: Verduurzaming van de woon-, werk-, leer- en leefomgeving, werken aan duurzame innovatie en de verbinding met economie, kennis en onderwijs, gebruik maken van duurzame energie en het fossiele energieverbruik beperken.

Wat zouden we daarvoor doen?

Activiteiten

1. Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma Ruimte voor Duurzaamheid;
2. Integrale aanpak en inbedding van duurzaamheid in de betreffende programma's.

Motie Duurzaam Ondernemen

Bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage (kenmerk 2012.0024871) heeft de gemeenteraad ook een motie van Groen Links 'Duurzaam Ondernemen: Actieve verbinding MKB-beleid met onderwijs' aangenomen. In deze motie wordt het college verzocht 'een toekomstgerichte, duurzame visie op te stellen gericht op een beleid voor het ondernemen door het MKB en hierop vervolgens concrete acties te ondernemen, gericht op het realiseren van een actieve verbinding tussen het MKB-beleid en onderwijs op het gebied van duurzaamheid, dat daarbij als belangrijk vliegwiel dient.'

Onze visie op duurzame ontwikkeling hebben wij vastgelegd in het programma Ruimte voor Duurzaamheid. Op verzoek van de gemeente hebben ruim 100 studenten van de Hogeschool van

Amsterdam (HvA) in 2012 een eerste inventarisatie gedaan naar de duurzaamheidsinitiatieven, de ambities en knelpunten die MKB-ers ervaren om duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren. De resultaten worden gebruikt voor een vervolgmodule van de HvA begin 2013.

Parallel hieraan doen wij een benchmark naar initiatieven rond het verduurzamen door het MKB zoals die in de regio en elders in Nederland plaatsvinden. Daarnaast starten wij verkennende gesprekken met de natuurlijke samenwerkingspartners en de loketten voor MKB-ers (zoals ondernemersverenigingen, MKB, MeerBusiness, Kamer van Koophandel, MeerMatch, et cetera) om te onderzoeken welke rol zij kunnen en willen spelen in het verduurzamen van en door het MKB. Wij hebben hierbij ook aandacht voor de rol van het NMCH in relatie tot het MKB.

1. Innovatie

1.1 Oprichting Innovatieraad

Op verzoek van onze partners scheppen wij duidelijkheid in het landschap van duurzame ontwikkeling, zodanig dat makkelijk(er) synergie ontstaat. Synergie in de initiatieven in duurzame ontwikkeling die er zijn in Haarlemmermeer en omgeving door op bestuurlijk niveau te schakelen. Duidelijkheid om bewoners, bedrijven en instellingen te laten zien waar welke partij voor staat. Hiervoor hebben wij in 2012 de inrichting van de innovatieraad nader bepaald (zie nota van B&W 'Innovatieraad', kenmerk: 2012.0072274).

1.2 Reststromen en energiekansen

In regio Amstelland Meerlanden en Greenport Aalsmeer verband zijn projecten uitgewerkt voor onder meer biomassa. Daarnaast is de wethouder duurzaamheid ca. namens de gemeente Haarlemmermeer trekker voor gezamenlijke uitrol van groen gas binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA), waarbij serieus werk gemaakt wordt om dit biomassaconcept op grotere schaal op te zetten. In 2012 is een haalbaarheidsonderzoek afgerond voor een biomassacentrale in de Greenport Aalsmeer. In 2013 zullen beslissingen genomen worden over of en waar de diverse installaties ingericht worden.

1.3 Verkenning Hoger onderwijs in Haarlemmermeer

Op 17 juli 2012 is de nota 'Verkenning hoger onderwijs' vastgesteld (kenmerk 2012.0036177). Zowel in de luchtvaart- als logistieke sector is draagvlak aanwezig voor een kritische blik op bestaande onderwijsprogramma's en de ontwikkeling van mogelijk nieuwe opleidingen die aansluiten op de huidige vraag van de arbeidsmarkt. Ook kan Haarlemmermeer een kansrijke proeftuin zijn voor de ambities van de School of Sustainability van Arizona State University. Wij hebben in 2012 gewerkt aan de nadere invulling van een overeenkomst voor samenwerking met ASU in een '*Global Sustainability Solutions Center*' (GSSC). In dit onderzoeksinstituut wordt internationale kennis gebundeld om duurzaamheidsvraagstukken op te lossen. Het Europese centrum in Haarlemmermeer zal de eerste van drie satellieten zijn die op drie continenten verrijzen. De oprichting van de Global Sustainability Solutions Centers is mogelijk gemaakt door een gift van 27,5 miljoen dollar van de familie Walton (Walmart).

Haarlemmermeer krijgt door de samenwerking met de grootste universiteit van de Verenigde Staten de mogelijkheid om specifieke expertise en toponderwijs op het gebied van duurzaamheid aan te bieden aan bedrijven, organisaties en burgers binnen de gemeente, de Metropoolregio Amsterdam en daarbuiten. Teams van experts gaan samenwerken aan het realiseren van effectieve oplossingen voor economische, ecologische en maatschappelijke vraagstukken. De zogenaamde 'solution teams' bestaan wisselend uit experts van bedrijven, organisaties, onderwijsinstellingen en kennisinstituten en wetenschappers en studenten van ASU.

Het GSSC zal naar verwachting begin 2013 de deuren openen. Zie ook programma 6.

1.4 Incubators voor duurzame initiatieven

In samenwerking met belangrijke partijen in Haarlemmermeer en omgeving werken wij actief aan het binnenhalen en ondersteunen van kansrijke duurzame startende ondernemers in een incubator; hiervoor is op 17 juli 2012 de nota van B&W 'Uitgangspunten concept Incubator Haarlemmermeer' vastgesteld (kenmerk 2012.0036288). Wij werken hierin ook samen met theGROUNDS en Green Metropole. De incubator van Haarlemmermeer – Enginn – is inmiddels operationeel. Enginn zal formeel geopend worden in januari 2013. Zie ook programma 12: Economische Zaken.

1.5 Oprichting Duurzaam Bedrijf (DeB)

In de raadsvergadering van 12 april 2012 is gesproken over het raadsvoorstel 'Contouren van een Duurzaam Bedrijf' (kenmerk 2011.0041171). De raad heeft na amendering ingestemd met de opzet, rol en contouren van het Duurzaam Bedrijf Haarlemmermeer (DeB) en de kwartiermaker opdracht gegeven om een ondernemingsplan en projectenplan op te stellen, alsmede een bijbehorende bestuursstructuur voor te stellen aan de raad. In 2012 heeft het college de gemeenteraad oprichting van het DeB voorgesteld: een participatiemaatschappij die met durfkapitaal investeert in duurzame innovatieve projecten. De totale investering van het DeB tot 2014 is € 32 miljoen: naast de € 3,3 miljoen die de gemeente investeert, dragen externe financiers € 29 miljoen bij. De eerste rekenen van deze investering worden bovendien al in 2014 terug verwacht en kunnen dan opnieuw worden geïnvesteerd. Ambitie is de reductie van 75 kton CO₂- in de gebouwde omgeving in 2020, waarvan 28 kton CO₂-reductie en 60 GWh duurzame energieopwekking in 2014.

1.6 Opgroeien met duurzaamheid

In 2012 zijn zonnepanelen op de daken geplaatst van 13 scholen in het basis- en het voortgezet onderwijs. Daarnaast is er door het Natuur en Milieu Centrum Haarlemmermeer (NMCH) een gevarieerd programma Natuur- en Milieueducatie (NME) opgesteld waarbij de thema's natuur, voeding en energie aan bod gekomen zijn. Hiermee is ingespeeld op de behoefte van scholen om duurzaamheid in het Haarlemmermeers onderwijsaanbod te integreren. Om ook in de toekomst hierop te kunnen blijven inspelen, zal in 2013 via nieuwe prestatieafspraken met het NMCH hieraan verdere invulling worden gegeven. In 2012 hebben wij met de partners van het NMCH besloten om het NMCH gezamenlijk te evalueren en conclusies te trekken voor de toekomst van het NMCH kijkend vanuit het verleden en met oog voor de context van nieuwe ontwikkelingen in Haarlemmermeer. Op basis van deze evaluatie hebben wij besloten de subsidierelatie met het NMCH te continueren voor 2013-2017 en de subsidiebeschikking NMCH 2013 nader in te vullen (zie nota van B&W 'Evaluatieonderzoek Natuur en Milieu Centrum Haarlemmermeer', kenmerk 2012.0064732). Zie ook programma 6.

2 Gebouwde omgeving

2.1 Community Building

Dit is een verzamelbegrip voor interventies op het lokale niveau waarbij wijken en buurten worden gemobiliseerd om een bijdrage te leveren aan duurzaamheid. Onderscheid wordt gemaakt tussen acties voor bewoners (zoals Winst uit je woning) en energiebesparing voor bedrijven, kantoren en voorzieningen. Dit doen wij niet zelf maar via het NMCH, de evaluatie van het NMCH geeft voldoende input voor nieuwe afspraken in 2013. Daarnaast spelen wij met onder andere de initiatieven DeB en het groenste idee van Haarlemmermeer in op de verduurzaming van de gebouwde omgeving.

2.2 Subsidies duurzame energie.

De subsidies die de gemeente en de Provincie Noord-Holland in 2012 verstrekten voor duurzame energie en die bewoners konden aanvragen voor 1 januari 2012 zijn volledig benut. Dit levert 210 MWh per jaar aan duurzame energie.

2.3 Energiebesparing eigen gebouwen

Daar waar het gaat om onze eigen gebouwen en openbare ruimte is een monitoring- en energiemanagement systeem geïmplementeerd; waardoor zo'n 30% besparingspotentieel is te behalen. Daarnaast wordt geïnvesteerd in energiebesparing in de eigen gebouwen. Zie verder de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen'.

2.4 LED- verlichting Openbare Ruimte

Op 26 april 2012 is het raadsvoorstel Duurzame Openbare verlichting (kenmerk 2012/0011763) vastgesteld door de gemeenteraad. Het raadsvoorstel behelst een plan van aanpak om de openbare verlichting van Haarlemmermeer vanaf 2012 met LED te realiseren. Conform de meerjarenplanning zal de openbare verlichting binnen een periode van 20 jaar worden vervangen door LED verlichting. Wat betreft de openbare ruimte wordt duurzaamheid (waaronder LED) integraal opgenomen in de opvolger van de LIOR, de Duurzame Leidraad Openbare Ruimte (DIOR). Op basis hiervan wordt in 2013 investeringsruimte voor duurzaamheidsmaatregelen opgenomen in de uitvoeringsprogramma's. Zie verder de paragraaf 'onderhoud kapitaalgoederen'.

2.5 Verduurzaming gemeentelijke processen

Wij willen duurzaamheid op integrale wijze binnen de organisatie borgen; hiervoor zijn diverse projecten gestart: optimalisatie energie efficiëntie WKO installatie en datacenters, duurzaam inkopen, pilot innovatieve financiering voor duurzame ontwikkeling, et cetera. Ook de prestatieafspraken die wij met Ymere maken vallen hieronder. Zie ook programma 10: Wonen.

3 Autonome en gebiedsontwikkeling

3.1 Innovatieve financieringsconstructies (icoonprojecten)

Inmiddels zijn investeringen mogelijk gemaakt voor de energievisie Badhoevedorp, Pilot Zwavelbetonweg, Verduurzaming Huis van de Sport en MFA Badhoevedorp.

3.2 Maatlat duurzaam bouwen

Om een realistische keuze te maken voor duurzame ontwikkeling, is een maatlat duurzaam bouwen gewenst. Deze maatlat analyseert de impact van ontwikkelingen op de mens en natuur en geeft objectief weer hoe een ontwikkeling 'scoort'. De gemeente kan een norm bepalen en deze toetsen aan de scores om een objectief beeld te krijgen van de duurzaamheid van de ontwikkeling. In 2013 wordt er actief met de door de gemeente geselecteerde maatlat ervaring opgedaan.

4 Ruimtelijke infrastructuur

4.1 Windparken

Ook in 2012 hebben wij de verdere stappen ten behoeve van realisatie van een windpark te Burgerveen Oost en Haarlemmermeer-Zuid gefaciliteerd.

In januari 2012 zijn drie windmolens geplaatst voor windpark Burgerveen.

In december 2012 heeft het college ingestemd met de drie ruimtelijke ontwerpvarianten die vertrekpunt zijn voor de te doorlopen Project-MER procedure voor het windpark Haarlemmermeer-Zuid. De Initiatiefgroep- en de Stichting Windpark Haarlemmermeer-Zuid (Stichting WPHZ) hebben in 2012 drie ontwerpvarianten, een Business Plan en een Participatie Model uitgewerkt.

De Stichting WPHZ toont aan dat een windpark met een omvang tot 40 MW duurzaam vermogen haalbaar is binnen het zoekgebied voor windturbines, zoals in onze Structuurvisie Haarlemmermeer 2030 is vastgelegd en de randvoorwaarden, zoals gesteld in het Plan van Aanpak. Door in te stemmen met de stukken van de Stichting WPHZ geven wij aan dat wij van mening zijn dat de Stichting aan onze opdracht heeft voldaan en klaar is om naar de volgende fase over te gaan. Ook hebben wij de provincie Noord-Holland bericht dat de Stichting Windpark Haarlemmermeer-Zuid doorgaat met het realiseren van een windpark in het zuiden van Haarlemmermeer en wij dat initiatief steunen (zie nota van B&W 'Windpark Haarlemmermeer-Zuid, kenmerk 2012.0068452).

4.2 Duurzame mobiliteit

Haarlemmermeer ziet het bevorderen van elektrisch vervoer (op groene stroom) als een van de manieren om de mobiliteit duurzamer te maken. De gemeente geeft het goede voorbeeld en rijdt sinds 2012 op groene stroom en op groen gas. Daarnaast zet de gemeente zich in voor het faciliteren van een infrastructuur voor elektrisch vervoer. Hiervoor hebben wij gewerkt aan de verkeersbesluiten voor realisatie van 30 laadpalen voor elektrische auto's in de openbare ruimte. Deze kunnen nu eerste helft van 2013 worden geplaatst. Op het gebied van duurzame mobiliteit zet de gemeente verder in via het Deltaplan Bereikbaarheid, zie ook programma 8: Mobiliteit.

Integrale aanpak en inbedding van duurzaamheid in de betreffende programma's

Gezien de reikwijdte van duurzaamheid raken projecten en initiatieven van het programma andere programma's. Zoveel mogelijk zijn programmaonderdelen ook integraal verwerkt in de betreffende programma's. Het gaat dan om de programma's 6,8,10,12 en 'Onderhoud Kapitaalgoederen'. In de jaarlijkse monitor Ruimte voor Duurzaamheid wordt ook integraal gerapporteerd over hoe Haarlemmermeer 'scoort' als het gaat om duurzaamheid. Dan gaat het zowel om het beeld van Haarlemmermeer, als om een integraal beeld van duurzaamheid binnen de bedrijfsvoering van de gemeente.

Relevant beleid

- Nota van B&W 'Overeenkomst met stichting windpark Haarlemmermeer-zuid voor gebruik van gemeentegrond in zoekgebied windmolenpark' (kenmerk 2010.0029875)
- Raadsvoorstel 'Ruimte voor Duurzaamheid' (kenmerk 2010.55103)
- Nota van B&W 'Vaststellen subsidiebudget Duurzame Energie en bedragen per maatregel via Duurzame Energielijst' (kenmerk 2011.0019970)
- Specificering en precisering Ruimte voor Duurzaamheid (kenmerk 2011.35422)
- Nota van B&W 'Voortgangsrapportage Ruimte voor Duurzaamheid' (kenmerk 2011.35235)
- Nota van B&W 'Startnotitie verkenning hoger onderwijs' (kenmerk 2011.36023)
- Nota van B&W 'Energiebesparingscampagne Hoofddorp-Oost' (kenmerk 2011.23019)
- Nota van B&W 'Pilot openbare laadpalen voor elektrisch vervoer' (kenmerk 2011.33950)
- Raadsvoorstel 'Contouren Duurzaam Bedrijf' (kenmerk 2011.41171)
- Nota van B&W 'Groenste idee van Haarlemmermeer' (kenmerk 2011.33247)
- Raadsvoorstel 'Herstructurering werklocaties 2011' (kenmerk 2011.16948)
- Nota van B&W 'Realisatie Dynamisch Reis Informatie Systeem (DRIS) op zonne-energie' (kenmerk 2011.48064)
- Raadsvoorstel 'Duurzame openbare verlichting' (kenmerk 2012.11763)
- Monitor Ruimte voor Duurzaamheid 2011 (kenmerk 2012.37581)
- Nota van B&W 'Profiel en gunning opdracht kwartiermaker Duurzaam Bedrijf' (kenmerk 2012.0032612)
- Nota van B&W 'Verkenning Hoger Onderwijs' (kenmerk 2012.0036177)
- Nota van B&W 'Uitgangspunten van het concept 'Incubator Haarlemmermeer' (kenmerk 2012.0036288)
- Uitvoeringsprogramma Ruimte voor Duurzaamheid 2012-2014 (kenmerk 2012.0054014)
- Nota van B&W 'Innovatieraad' (kenmerk: 2012.0072274)
- Raadsvoorstel 'Oprichting Duurzaam Bedrijf' (kenmerk 2011.0041171)
- Nota van B&W 'Evaluatieonderzoek Natuur en Milieu Centrum Haarlemmermeer' (kenmerk 2012.0064732)
- Nota van B&W 'Windpark Haarlemmermeer-Zuid' (kenmerk 2012.0068452)

Monitor Ruimte voor Duurzaamheid

Inleiding

Deze paragraaf Duurzaamheid in de Jaarstukken 2012 heeft tot doel om de gemeenteraad en andere belanghebbenden inzicht te geven in de voortgang van het Uitvoeringsprogramma 'Ruimte voor Duurzaamheid'. Daartoe zijn in overleg met deskundigen negen indicatoren geselecteerd die inzicht geven in de duurzaamheidsprestatie ten opzichte van de geformuleerde beleidsdoelstellingen. De informatie over de negen indicatoren is samengesteld volgens de rapportagecriteria zoals die zijn opgenomen onder de Overige gegevens in de Jaarstukken 2012. Voor geïnteresseerden geeft de jaarlijkse publicatie Monitor Ruimte voor Duurzaamheid meer uitgebreide informatie over de verduurzaming van de gemeente Haarlemmermeer. Dit is de eerste keer dat op deze wijze over duurzaamheid gerapporteerd wordt. Wij staan open voor suggesties zodat een volgende rapportage nog beter kan aansluiten bij de informatiebehoefte van de gemeenteraad en andere belanghebbenden. Voor een objectieve en onafhankelijke toetsing op de betrouwbaarheid van de informatie zijn negen indicatoren over 2011 onderzocht door Deloitte Accountants B.V. Het assurance rapport is opgenomen onder de Overige gegevens in de Jaarstukken 2012.

Helaas is voor de jaarrekening de monitor Ruimte voor Duurzaamheid 2012 pas gereed voor de zomer van 2013. Desalniettemin kunnen wij met de monitor Ruimte voor Duurzaamheid 2011 antwoord geven op de volgende vragen:

1. Werkt het monitoringsysteem, zoals wij dat hebben ontwikkeld?
2. Welke trends en ontwikkelingen zijn er te zien? Hoe 'scoort' Haarlemmermeer ten opzichte van het landelijk gemiddelde en ten opzichte van 2010?
3. Zijn wij op de goede weg? Of is bijsturing nodig om resultaten te vergroten?

Ad 1. Werkt het monitoringsysteem, zoals wij dat hebben ontwikkeld?

Het monitoringsysteem geeft ons een goed beeld hoe Haarlemmermeer ervoor staat als het gaat om duurzaamheid. Dat hebben wij eerder nog niet zodanig in beeld gebracht. De monitor meet op basis van effecten op het gebied van *People, Planet en Profit*. In de praktijk blijkt echter dat de meer kwalitatieve resultaten niet cijfermatig samengevat kunnen worden. Deze zijn daarom in de monitor additioneel in de tekst beschreven.

Ad 2. Welke trends en ontwikkelingen zijn er te zien? Hoe 'scoort' Haarlemmermeer ten opzichte van het landelijk gemiddelde en ten opzichte van 2010?

Om een beeld te geven van de ontwikkelingen zijn in de volgende tabel negen indicatoren gegeven met de waarde voor de jaren 2010 en 2011, alsmede de index 2011 (2010 = 100).

Indicator Beeld van Haarlemmermeer	2010	Index 2010	2011	Index 2011
1.CO₂ uitstoot totaal Haarlemmermeer¹	1.238	100	1.291	104,3
Uitstoot van CO ₂ in kiloton per jaar				
2. CO₂ uitstoot, exclusief Schipholregio¹	830	100	851	102,5
Uitstoot van CO ₂ in kiloton per jaar exclusief Schiphol en Schiphol gerelateerde bedrijvigheid				
3. Duurzame energieopwekking¹	291	100	327	112,4
Duurzame opgewekte energie in Terajoules				
4. Laadpalen	13	100	36	276,9
Aantal laadpalen in Haarlemmermeer				
5. Afval	230	100	204	88,7
Huishoudelijk restafval in kg per inwoner				
6. Energielasten bewoners	€ 1.609	100	€ 1.703	105,8
Gemiddelde jaarlasten levering energie bewoners per vastgoedobject				
7. Energielasten bedrijven	€ 13.465	100	€ 14.323	106,4
Gemiddelde jaarlasten levering energie bedrijven per vastgoedobject				
8. Bedrijfsvestigingen	8.416	100	8.919	106,0
Aantal bedrijfsvestigingen in Haarlemmermeer				
9. Werkzame personen	112.383	100	114.114	101,5
Aantal werkzame personen in Haarlemmermeer				

¹ De invloed van groene stroom opwekking op de totale CO₂ uitstoot en duurzame energieopwekking is door schatting bepaald (zie Overige gegevens: rapportagecriteria)

De CO₂ uitstoot totaal Haarlemmermeer is in 2011 met 53 kton toegenomen ten opzichte van 2010. Binnen de gebouwde omgeving is er sprake van een toename met 21 kton als Schiphol en de Schiphol gerelateerde activiteiten buiten beschouwing worden gelaten. Het aandeel duurzame energie in de Haarlemmermeer is in 2011 gestegen met 12,4% ten opzichte van 2010 (36 Terajoules). Vanwege de toename in het aantal aansluitingen vastgoedobjecten bewoners en bedrijven (beide categorieën: elektriciteit 1% | gas 6%) is het totale energieverbruik in Haarlemmermeer toegenomen met 8,5% van 12.103 Terajoules in 2010 naar 13.127 Terajoules in 2011. Het percentage duurzaam opgewekte energie van het totale energiegebruik steeg voor de betreffende jaren van 2,4% (2010) naar 2,5% (2011). Landelijk bedroeg het percentage duurzaam opgewekte energie 3,4%. In het landelijk percentage worden ook alle afvalverbranders en windmolens op zee meegenomen. De belangrijkste installaties van duurzaam opgewekte energie in de Haarlemmermeer zijn de vergistingsinstallatie bij de Meerlanden (operationeel najaar 2011), de twee windturbines van Meerwind en zonnepanelen. Ter illustratie: deze duurzaam opgewekte energie is voldoende om 4.600 huishoudens van energie (elektriciteit en warmte) te voorzien.

De gemiddelde jaarlasten energie bewoners en bedrijven per vastgoedobject zijn in 2011 toegenomen met respectievelijk 5,8% en 6,4%. Landelijk hebben bewoners in 2011 9,0% per vastgoedobject meer betaald voor hun jaarlasten energie. De verklaring daarvoor is dat bewoners in de Haarlemmermeer gemiddeld minder gas verbruiken dan landelijk gemiddeld, terwijl de prijs van het gas meer gestegen is en bewoners in de Haarlemmermeer meer elektriciteit verbruiken dan gemiddeld en de elektriciteitsprijs is gedaald.

Het aantal openbare elektrische laadpalen in de Haarlemmermeer is bijna driemaal zoveel in 2011 (36 stuks). De meeste laadpalen bevinden zich rond de A4 en in de omgeving van Schiphol.

Ad 3. Zijn wij op de goede weg? Of is bijsturing nodig om resultaten te vergroten?

Als wij het programma Ruimte voor Duurzaamheid onverkort gaan uitvoeren, zullen wij naar verwachting de bijbehorende doelstellingen behalen. De belangrijkste doelstellingen:

1. Haarlemmermeer is een pionier in verduurzaming van de woon-, werk-, leer en leefomgeving in 2030;
2. Duurzaamheid is één van de economische pijlers in 2030;
3. Haarlemmermeer is een internationaal kenniscentrum van logistiek en duurzaamheid in 2030;
4. 20% van de energie wordt op een duurzame manier opgewekt in 2020;
5. De uitstoot van CO₂ wordt met 30% gereduceerd in 2020 t.o.v. 1990

Op basis van de geleverde inspanningen kan naar verwachting in de monitor 2012 het volgende worden gerapporteerd: een extra CO₂ reductie van ongeveer 4,5 kton (= ongeveer het energieverbruik van 1.000 huishoudens) en een toename van 58 Terajoules aan opgewekte duurzame energie.

Naast de resultaten dat het programma direct sorteert, zullen indirect resultaten behaald worden door de dynamiek, die vrijkomt door onze inspanningen. Het programma stimuleert en enthousiasmeert bewoners, bedrijven en partners om zelf hun eigen woon-, werk-, leer- en leefomgeving te verduurzamen. Zo zijn bijvoorbeeld bij het project 'opgroeien met duurzaamheid, zonnepanelen op scholen' op dit moment 13 scholen betrokken. Dit betekent dat in totaal 7.913 kinderen (en hun ouders) zien en/of beleven dat duurzaamheid loont, waardoor ze zelf eerder in beweging komen. Door mond-op-mond reclame op feesten en partijen kan deze boodschap zich als een olievlek over de Haarlemmermeer verspreiden. In sommige gevallen gaan wij de daadwerkelijke resultaten pas vanaf 2014 inzichtelijk krijgen, terwijl de inspanningen al hebben plaatsgevonden. Zo zijn voor de pilot e-laadpalen alle 30 aanvragen om elektrische laadpunten al ingediend, maar loopt de pilot door tot 2014. Soms is dit minder duidelijk. Zo zijn met Winst uit je Woning door bewoners duurzame maatregelen genomen, maar is nog onvoldoende duidelijk of wij alle beoogde resultaten daadwerkelijk zullen realiseren. Hiervoor is meer tijd nodig. Wel hebben wij kunnen constateren dat de voorinvestering over het algemeen de hobbels vormt die de bewoners ervaren om tot duurzame maatregelen over te gaan. Van de 140 aanmeldingen voor energiescans en 48 offerteaanvragen zijn momenteel 18 opdrachtverleningen voortgekomen. Wij zien hier een grote rol voor het Duurzaam Bedrijf om de bewoners te ontzorgen.

Wij willen een duurzame samenleving mogelijk maken, maar in sommige gevallen is de huidige nationale en internationale wet en regelgeving een belemmering voor duurzame initiatieven. Zo kan je als particulier, die zonnepanelen bezit, beter niet boven de salderingsgrens van 5.000 kWh per jaar komen, aangezien de terugleververgoeding erg laag is. Grootverbruikers zijn zelfs helemaal niet in staat om te salderen. Er zijn landelijke politieke besluiten voor nodig om de terugleververgoeding naar een hoger niveau te krijgen.

Een ander voorbeeld zijn de leges, die afhankelijk zijn van de bouwkosten van het object. Hierdoor worden meerkosten voor duurzame(re) toepassingen als het ware 'gestraft' door het betalen van een hoger legesbedrag. Wij zullen de gevolgen van de huidige wet en regelgeving op duurzaamheid in kaart gaan brengen.

Lokale heffingen

In het jaar 2012 waren er de volgende gemeentelijke belastingen en heffingen:

- onroerendezaakbelasting;
- toeristenbelasting;
- precariobelasting;
- liggeld voor woonschepen;
- hondenbelasting
- parkeerbelasting;
- afvalstoffenheffing;
- rioolrechten;
- leges;
- graf- en begraafrechten.

De eerste zes zijn ongebonden heffingen. Dit houdt in dat de besteding hiervan vrij is; ze zijn opgenomen in de algemene middelen. De overige belastingen en heffingen betreffen een gebonden heffing, waarvan de opbrengsten moeten worden besteed aan de kosten die aan de betreffende heffing zijn gerelateerd.

Ontwikkelingen in lokale heffingen 2012

Het beleid is erop gericht om burgers zoveel mogelijk te ontzien. Bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2012-2015 is daarom besloten de lastendruk in 2012 te verhogen met het prijsindexcijfer van twee procent. De WOZ-waarden worden jaarlijks vastgesteld. Voor het belastingjaar 2012 is het prijspeil 1 januari 2011 gehanteerd.

Geraamde en werkelijke inkomsten van de diverse heffingen

Onderstaand overzicht toont de opbrengsten van de belastingaanslagen die over het belastingjaar 2012 gerealiseerd zijn of nog worden gerealiseerd.

(bedragen x € 1.000)	2011	2012	2012	Vershil
Prog. Soort belasting/retributie	Realisatie	Begroting	Realisatie	Rekening Begroting
Onroerendezaakbelastingen	52.559	54.766	55.281	515
Afvalstoffenheffing	14.179	14.841	14.768	-73
Rioolrechten	7.782	7.779	8.205	426
Toeristenbelasting	6.727	7.120	7.098	-22
Liggelden voor woonschepen	30	25	28	3
Parkeerbelasting	2.313	2.308	2.242	-66
Precariobelasting	2.098	2.079	6.001	3.922
Hondenbelasting		600	602	2
BIZ heffing Spoorzicht		151	141	-10
BIZ heffing Hoofddorp centrum		384	386	2
Totaal opbrengsten	85.689	90.053	94.752	-4.699
Kwijtschelding	-477	-374	-367	7
Totaal resultaat	85.212	89.679	94.385	-4.706

Toelichting

De verschillen > € 50.000 worden hieronder toegelicht:

Onroerendezaakbelastingen

De opbrengst uit de OZB is € 515.000 hoger dan begroot. Over het belastingjaar 2012 is de opbrengst € 273.000 meer dan begroot (minder dan een half procent) doordat de WOZ-waarden hoger zijn dan geraamd en over de belastingjaren 2010 en 2011 hebben we voordelige nagekomen kohieren voor een bedrag van € 242.000. Hier staat een toevoeging aan de voorziening voor dubieuze debiteuren tegenover van € 295.000 en dit is als last opgenomen. Per saldo is er dan een hogere opbrengst van € 220.000.

Afvalstoffenheffing

Voor de afvalstoffenheffing wordt voor een bedrag van € 73.000 niet gerealiseerd. Dit wordt verklaard door een lagere areaalontwikkeling.

Parkeren

Het nadelige resultaat op het totaal van de parkeeropbrengsten ad € 66.000 is uit een drietal componenten opgebouwd: de ontvangen parkeergelden zijn € 227.000 lager uitgevallen, hier staan hogere ontvangsten voor parkeervergunningen (€ 49.000) en € 112.000 aan opgelegde vervolgingskosten (boetes) tegenover.

Rioolheffing

De opbrengsten bij de heffing rioolrecht voor het verbruik van water(gebruikersheffing) vallen aanzienlijk hoger uit dan geraamd. Op grond van de nog te verwachten opbrengsten en verminderingen wordt de prognose naar boven bijgesteld op € 8.160.000 (begroot € 7.779.000). Hiermee is een extra opbrengst van € 381.000 gerealiseerd voor het begrotingsjaar 2012. Over de belastingjaren over 2010 en 2011 zijn er extra opbrengsten voor € 45.000 door alsnog opgelegde kohieren in 2012. Per saldo hebben we een financieel voordeel van € 426.000 bij de heffing rioolrecht.

Precariobelasting

Aan de hand van verdergaand onderzoek naar de contracten met bedrijven die kabels en leidingen in gemeentegrond hebben liggen en de ontvangen reacties is er 31 januari 2013 nog een aanslag opgelegd van € 3.872.000. Dit bedrag was niet in de begroting opgenomen.

Tarieven 2012

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de tarieven voor 2012 in vergelijking met voorgaande jaren (alle bedragen in €):

Bedragen x € 1	2012	2011
Onroerende zaakbelasting	%	%
Eigenaar woning	0,09537	0,09122
Eigenaar niet-woning	0,26976	0,25454
Gebruiker niet-woning	0,22767	0,21483
Afvalstoffenheffing		
Standaard	217,80	208,68
80 liter	217,80	208,68
120 liter	239,40	229,32
240 liter	302,40	289,80
Ondergronds	255,00	244,56
Extra 120 liter GFT	56,40	54,00
Extra 80 liter rest	217,80	208,68
Extra 120 liter rest	239,40	229,32
Extra 240 liter rest	302,40	289,80
Rioolrechten		
Per aansluiting	119,76	119,76
Per 10 m ³ (bij verbruik > 250 m ³)	4,68	4,68
Liggeld voor woonschepen		
Eerste 15 meter	365,65	358,56
Elke volgende meter	51,30	50,28

Voor leges, graf en begraafrechten en precariobelasting zijn de tarieven zeer divers.

Bezwaarschriften

Burgers kunnen bezwaar maken tegen de WOZ-beschikking en opgelegde aanslagen gemeentelijke belastingen. Het merendeel van de bezwaarschriften heeft betrekking op de vastgestelde WOZ-waarde of de daaraan verbonden OZB-aanslag.

Voor 2012 zagen de cijfers er als volgt uit	2012	2011
Ingekomen waardebezwaren	2.405	2.414
Ingekomen (overige) heffingsbezwaren	1.277	1.280

Voortgang beroepschriften

Na binnenkomst van een beroepschrift volgt direct een onderzoek of een compromis tot de mogelijkheden behoort. In 2012 zijn 33 beroepsprocedures bij de rechtbank gestart, waarvan er ultimo 2012 nog 26 niet waren afgehandeld, omdat of de rechtbank nog geen zitting had gehad, of omdat met de belanghebbende nog werd onderhandeld over een compromisvoorstel.

Kwijtschelding

In 2012 zijn er 2.112 verzoeken om kwijtschelding binnengekomen, waarvan er 1.993 zijn afgedaan. In onderstaand overzicht ziet u de resultaten van de afdoening van de verzoeken om kwijtschelding.

Op de afgedane kwijtscheldingsverzoeken is een bedrag in mindering gebracht van € 374.000. Inclusief de nog af te handelen kwijtscheldingsverzoeken en de behandeling van de administratieve beroepen zal over 2012 naar verwachting een bedrag van € 430.000 gemoeid zijn. Hiervan is in 2012 € 367.000 verwerkt.

In aantalen	2012	2011
Geautomatiseerde kwijtschelding	751	679
Aantal ingekomen verzoeken	1.361	1.543
Resultaat afhandeling:		
• afgewezen	395	514
• gedeeltelijk toegekend	29	38
• geheel toegekend	787	817
• buiten behandeling	3	3
• overig / ingetrokken	28	35
Totaal afgedaan	1993	1.407

Weerstandsvermogen

Inleiding

Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen. Het geeft een beeld van de robuustheid van onze financiële situatie. Een gezond weerstandsvermogen stelt ons in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit ons tot bezuinigen dwingt ten koste van het uitvoeren van bestaande taken.

Op 12 juli 2012 is door de raad de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2012 vastgesteld. Hierin is onder meer gedefinieerd hoe de weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen wordt bepaald. In deze paragraaf rapporteren we over het weerstandsvermogen volgens de in de nota vastgelegde richtlijnen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit, een indicatie voor de mogelijkheden om toekomstige niet begrote financiële tegenvallers op te vangen, kan worden gezien als een noodzakelijke buffer om de continuïteit van de bedrijfsvoering te waarborgen. Een dergelijke buffer ligt deels in de sfeer van de exploitatie (de begroting van baten en lasten) en deels in de vermogenssfeer (reserves). Hieronder geven we een inschatting van deze capaciteit.

Weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer

Posten in de exploitatiesfeer dragen bij aan de structurele weerstandscapaciteit, omdat zij na aanwending meerdere jaren een positief effect hebben. In de sfeer van de exploitatie zijn de volgende aspecten van belang voor de weerstandscapaciteit:

- a) raming voor onvoorzien en een eventueel positief begrotingssaldo;
- b) onbenutte belastingcapaciteit;
- c) eventuele stelposten waarvoor nog geen verplichting is aangegaan;
- d) te inventariseren mogelijke ombuigingen/heroverwegingen.

Achtereenvolgens lichten wij deze aspecten toe.

a. Raming onvoorzien en eventueel positief begrotingssaldo

Jaarlijks nemen we in de begroting een budget voor onvoorzien lasten op. Dit budget bedraagt voor 2013 en verder € 237.000. In 2012 is dit budget niet aangewend en valt met deze Jaarstukken vrij in de algemene middelen

b. Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra ruimte die de gemeente heeft om, met inachtneming van de wetgeving, maximale inkomsten te genereren uit de gemeentelijke heffingen. Bij de gemeente Haarlemmermeer zit deze ruimte met name in de onroerende zaakbelasting (OZB), de tarieven voor graf- en begraafrechten en de afvalstoffenheffing.

OZB

Als gevolg van het door de gemeente gehanteerde beleid is de OZB in Haarlemmermeer de afgelopen periode slechts in beperkte mate verhoogd, in de meeste gevallen betrof dit (naast de gebruikelijke correctie voor de gemiddelde waardedaling) alleen de inflatiecorrectie. Zo lag bijvoorbeeld de verhoging voor 2012 van 2% ver onder de macronorm van 3,75%. Dit alsnog 'inhalen' door een additionele verhoging van 1,75% in 2013 (bovenop de geplande inflatiecorrectie) zou de OZB-opbrengst met ca. € 1 mln. per jaar verhoogd hebben. Hierbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat de OZB-tarieven in het lopende jaar niet meer kunnen worden aangepast en in het huidige jaar daarom geen extra opbrengst kan worden gegenereerd.

Graf- en begraafrechten

De begraafrechten in de gemeente liggen momenteel onder een kostendekkend niveau. In de Voorjaarsrapportage 2011 is besloten om deze in stappen te verhogen naar (nagenoeg) kostendekkendheid in 2016. Het momenteel verwachte tekort in 2013 is € 0,24 mln. De tarieven in 2013 zodanig verhogen dat deze direct kostendekkend zijn zou derhalve in de eerstvolgende jaren een voordeel op de begroting opleveren.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing wordt in stappen kostendekkend gemaakt in 2015. Deze kostendekkendheid door een sterke tariefverhoging al in 2013 bereiken zou een tijdelijk voordeel opleveren dat in de periode 2013-2015 afneemt van € 0,8 mln. per jaar tot nul.

c. Stelposten waarvoor nog geen verplichting is aangegaan

In onze balans zijn geen 'onbenutte' stelposten opgenomen. In die zin is er geen sprake van een mogelijke bijdrage aan de weerstandscapaciteit.

d. Te inventariseren mogelijke bezuinigingen/heroverwegingen

De bezuinigingsmaatregelen van de eerste en tweede tranche zoals uitgewerkt in respectievelijk de Programmabegroting 2011-2014 en de Voorjaarsrapportage 2011 zijn inmiddels grotendeels doorgevoerd. De kans is groot dat de gemeenten in de komende jaren met additionele rijksbezuinigingen geconfronteerd worden die het meerjarenbeeld negatief zullen beïnvloeden. Uit voorzichtigheidsoogpunt tellen wij op dit moment dan ook geen additionele mogelijke bezuinigingsopbrengsten mee in de weerstandscapaciteit.

Bedragen x €1.000 (min = nadeel) Er kunnen afrondingsverschillen optreden.

Structurele weerstandscapaciteit:

Raming voor onvoorzien	€	237
Onbenutte belastingcapaciteit	€	2.040
Stelposten waarvoor geen verplichting is aangegaan	€	-
Mogelijke bezuinigingen	€	-
Totaal	€	2.277

Weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer

Bij de posten in de vermogenssfeer is sprake van incidentele weerstandscapaciteit. Dit houdt in dat ze eenmalig kunnen worden aangewend en alleen in het jaar van aanwending een positief resultaat opleveren. De weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer bestaat uit de algemene reserves en de stille reserves. Beide onderdelen worden hierna toegelicht.

Algemene reserves

Algemene reserves zijn reserves waarvoor geen specifieke bestemming is bepaald en die daarom vrij kunnen worden ingezet voor het afdekken van risico's en dergelijke; dit in tegenstelling tot bestemmingsreserves waaraan wel een specifieke bestemming is gegeven en waar dus niet vrij over kan worden beschikt. De algemene reserves bestaan uit 4 onderdelen, namelijk de Algemene dekkingsreserve, de Algemene reserve Ruimtelijke Investerings Haarlemmermeer (RIH), de Behoedzaamheidsreserve en de Algemene reserve Grondzaken. De aard van deze reserves lichten we hierna nader toe.

Het verloop van de algemene reserves in 2012 is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	Stand per 01-01-2012	Vermeer deringen	Vermin deringen	Stand per 31-12-2012
Algemene dekkingsreserve	170.570	2.434	23.248	149.756
Algemene reserve RIH	40.500	0	5.290	35.210
Behoedzaamheidsreserve	1.800	5.299	1.028	6.071
Algemene reserve grondzaken	0	24.124	24.124	0
Totaal	212.870	31.857	53.690	191.036

Algemene dekkingsreserve

De algemene dekkingsreserve is gevormd door het doteren van diverse uitkeringen en overschotten. De reserve is een buffer voor het opvangen van tegenvallers en het afdekken van risico's. Daarnaast heeft de reserve een inkomensfunctie door het inzetten als eigen financieringsmiddel. De rente die hierdoor wordt bespaard wordt structureel ingezet als dekkingsmiddel voor de begroting. Dit betekent dat inzet van de reserve structurele negatieve consequenties heeft.

Algemene reserve Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (RIH)

Met de middelen in de algemene reserve RIH kan de raad besluiten tot het doen van bijdragen aan ruimtelijke projecten, wanneer niet alle kosten gedekt kunnen worden door de ruimtelijke ontwikkeling(en) zelf. De projecten waaraan gedacht wordt zijn o.a. de Westflank, Park21 en de zuidrand van Hoofddorp (bijdrage in infrastructurele voorzieningen en groenprojecten).

Behoedzaamheidsreserve

In 2012 is er € 5,3 miljoen in de behoedzaamheidsreserve gestort. Met name in 2013 en 2014 zullen er zowel verdere stortingen plaatsvinden als onttrekkingen om de te maken kosten ter voorbereiding op de decentralisaties op te vangen. Wij hebben de volgende redenen om een behoedzaamheidsreserve aan te houden:

- Risico's inzake uitvoering decentralisaties;
- Risico's in het realiseren van de bezuinigingen;
- Aanvullende bezuinigingen van rijkswege;

Algemene reserve Grondzaken

De Algemene reserve Grondzaken is een risicobuffer voor positieve en negatieve resultaten van grondexploitaties. Afhankelijk van de resultaten vindt respectievelijk een dotatie aan (bij positief resultaat) dan wel een onttrekking uit (bij negatief resultaat) de Algemene reserve Grondzaken plaats. Op grond van regels met betrekking tot de minimale en maximale stand van de Algemene reserve Grondzaken kan er aanvulling dan wel afroaming van de reserve plaatsvinden. Een aanvulling wordt onttrokken uit de algemene dekkingsreserve, een afroaming wordt gedoteerd aan de algemene dekkingsreserve. Omdat de Algemene reserve Grondzaken specifiek is bedoeld voor het opvangen van risico's met betrekking tot grondexploitaties en omdat deze risico's worden meegenomen in de totale risicoanalyse wordt de stand van deze reserve ook meegenomen in de bepaling van de weerstandscapaciteit.

Stille reserves

Stille reserves zijn bezittingen van de gemeente die momenteel op de balans lager zijn gewaardeerd dan hun huidige marktwaarde. Dit betekent dat verkoop van deze bezittingen een (eenmalig) financieel voordeel voor de gemeente kan opleveren. Voorwaarde hiervoor is wel dat de verkoop op korte termijn tegen die marktwaarde kan geschieden, en dat de verkoop de bedrijfsvoering van de gemeente niet beperkt. Aangezien wij onze gronden frequent taxeren, en ook voor onze overige activa er geen reden is om aan te nemen dat deze onder hun directe verkoopwaarde zijn gewaardeerd, worden de stille reserves op nul gesteld.

(bedragen x € 1.000)	Stand per 01-01-2012	Saldo rekening 2011	Vermeerderingen	Verminderen	Stand per 31-12-2012
Algemene dekkingsreserve	170.570	2.434	0	23.248	149.756
Algemene reserve grondzaken	0	0	24.124	24.124	0
Algemene reserve RIH	40.500	0	0	5.290	35.210
Algemene behoedzaamheidsreserve	1.800	0	5.299	1.028	6.071
Totaal algemene reserve	212.870	2.434	29.423	53.690	191.036

Weerstandscapaciteit geconsolideerd

Een overzicht van de weerstandscapaciteit bij het opmaken van de jaarrekening 2012 levert het volgende beeld op:

(bedragen x € 1.000)	Structureel	Incidenteel
<i>Exploitatie</i>		
Raming voor onvoorzien	237	
Onbenutte belastingcapaciteit	2.040	
Stelposten waarvoor geen verplichting is aangegaan	-	
Mogelijke bezuinigingen	-	
<i>Vermogen</i>		
Algemene (vrij besteedbare) reserves		191.036
Stille reserves		-
Totaal	2.277	191.036

Ratio weerstandsvermogen

Om inzicht te krijgen in hoeverre de beschikbare weerstandscapaciteit in staat zal zijn om zich voor doende risico's te kunnen opvangen, wordt de ratio weerstandsvermogen bepaald. Hiervoor hanteren wij een risicosimulatie waarin aan de risico's een bedrag en een kanspercentage wordt gekoppeld. Bij de simulatie wordt een zekerheidsniveau van 90% gehanteerd. Dit betekent dat het totaalbedrag dat uit de simulatie volgt in 90% van de gevallen voldoende zal zijn om alle daadwerkelijk uitgekomen risico's te dekken. Hiermee is vervolgens de ratio van het weerstandsvermogen te berekenen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Totale weerstandscapaciteit}}{\text{Financiële impact risico's bij 90\% zekerheid}}$$

Voor deze ratio hanteren wij een streefwaarde van minimaal 1 ("Voldoende"). De risico's die zijn meegenomen in de analyse worden verderop in deze paragraaf beschreven.

Structurele risico's en weerstandscapaciteit

Omdat bij het berekenen van de ratio weerstandsvermogen zowel de weerstandscapaciteit als het risicobedrag bij wijze van momentopname als één bedrag wordt uitgedrukt moeten de structurele componenten geconverteerd worden naar een eenmalig bedrag. Hiervoor hanteren wij, conform de werkwijze van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) een factor van 2,5. Dit wil zeggen dat de structurele posten voor 2,5 maal hun waarde meetellen.

Uitkomst risicoanalyse

Uit de analyse volgt dat de totale financiële impact van alle risico's tezamen bij een zekerheidsniveau van 90% uitkomt op € 64,6 mln. Vergeleken met een totale weerstandscapaciteit van € 196,7 mln. komen we op een ratio weerstandvermogen van **3,0**. Dit valt onder de classificatie "Uitstekend" en betekent dat er op dit moment geen verdere corrigerende actie vereist is.

Risico's

Het college onderkent de noodzaak van risicomanagement als instrument om risico's beheersbaar te maken en, waar mogelijk, te reduceren. Onze organisatie beheerst risico's door deze te identificeren en te analyseren, en vervolgens te beoordelen of het noodzakelijk is om maatregelen te treffen die de mogelijke nadelige effecten verminderen. Dit risicomanagementproces is een continu cyclisch proces. In deze jaarstukken hebben wij de risico's, waarover wij eerder in 2012 aan u hebben gerapporteerd, geactualiseerd.

Aan deze risico's is, waar relevant, een schadebedrag en een kanspercentage gekoppeld. Het hieruit volgende totaaloverzicht is terug te vinden in de onderstaande risicokaart.

Financieel

$x > € 2.000.000$	5	2	5	1	3
$€ 1.000.000 < x < € 2.000.000$		1	3	1	
$€ 400.000 < x < € 1.000.000$	2	1		1	
$€ 100.000 < x < € 400.000$	1			1	2
$x < € 100.000$					
Geen financiële gevolgen		1	4		
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Actuele risico's

Tegenvallende belastingopbrengsten

Toeristenbelasting

Wij heffen toeristenbelasting op basis van een percentage van 6% van de omzet van de hotels binnen de gemeente Haarlemmermeer. De hotels binnen de gemeente Haarlemmermeer hebben aangegeven dat zij de effecten van de kredietcrisis op de omzet somber inschatten en vooralsnog niet uitgaan van een stijging van de omzet. Hiernaast is de vraag of de verwachte areaalontwikkeling (twee nieuwe hotels in Hoofddorp waarvan één in 2013 en één in 2014) en de daaraan gekoppelde geraamde opbrengst toeristenbelasting volgens planning wordt gerealiseerd. De bouw van het nieuwe hotel aan de Kruisweg (330 kamers) is inmiddels begonnen maar wordt later dan geraamd, naar verwachting pas in het najaar 2013, opgeleverd.

Tegenover het treinstation van Hoofddorp is eerder dan gepland begonnen met de ombouw van een kantorencomplex naar een hotel. Dit hotel heeft minder kamers dan waar in de verwachte areaalontwikkeling vanuit is gegaan. Met de verwachte opbrengst toeristenbelasting van dit hotel is in de begroting 2013 geen rekening gehouden. Dit beperkt het risico voor het jaar 2013. Voor het jaar 2014 verwachten we echter een groter financieel risico vanwege de hogere geraamde areaaluitbreiding.

Onroerendezaakbelasting niet-woningen

In de raming van de opbrengsten OZB niet-woningen hebben we voor 2013 rekening gehouden met een accres uit nieuwbouw aan opbrengsten van afgerond € 1,2 miljoen. Op dit moment worden wij binnen de gemeente Haarlemmermeer echter geconfronteerd met vertragingen in grondexploitaties. Daarnaast is er nog steeds sprake van leegstand op met name de kantorenmarkt, waardoor het gebruikersdeel van de OZB niet-woningen niet opgelegd kan worden. Met dit effect is weliswaar rekening gehouden in de begroting, maar mogelijk is de leegstand hoger dan verwacht.

Precariobelasting

Naar verwachting wordt in 2013 het wetsvoorstel vrijstelling precariobelasting op netwerken van nutsbedrijven door de tweede kamer behandeld en per 1 januari 2014 ingevoerd. In de begroting voor 2013 is € 1,9 miljoen aan opbrengst precariobelasting geraamd over kabels en leidingen. De gevolgen voor het wetsvoorstel van de behandeling in de Tweede en Eerste kamer zijn nog niet bekend. Na een collegebesluit (september 2012) en onderzoek in de rest van het jaar zijn wij in januari 2013 alsnog overgegaan tot het opleggen van aanslagen op de overige netwerken voor het belastingjaar 2012. Van deze aanslagen voor een bedrag van € 3,9 miljoen is nog geen zekerheid over het kunnen innen van deze inkomsten.

Kwijtscheldingen belastingen en kosten voor behandeling aanvragen

De kosten van behandeling van kwijtscheldingen stijgen door een toename in de aanvragen en meer belastingsoorten (bijvoorbeeld hondenbelasting). In 2012 is het budget voor behandeling van kwijtscheldingen met € 50.000 overschreden. Wij verwachten dat de kosten in 2013 als gevolg van een toename van het aantal aanvragen verder zal stijgen.

Verdeelsleutel ontwikkelkosten BAG

Voor de invoering van de Basisadministratie Adressen en Gebouwen (BAG) worden door Cocensus veel werkzaamheden verricht. Cocensus heeft de werkzaamheden en de kosten hiervan in kaart gebracht. Voor de verrekening van de ontwikkelkosten BAG moet de verdeelsleutel voor de Cocensus-gemeenten nog worden bepaald. Ons aandeel in de kosten is nog niet bekend.

Wet HOF

Op 24 september 2012 is de wet HOF naar de Tweede Kamer gestuurd. De norm voor het EMU-tekort bedraagt voor onze gemeente ca. € 19 miljoen over 2013. De afgelopen jaren zijn wij ruimschoots over de norm heen gegaan, doordat wij aanzienlijk hogere investeringen hebben dan het landelijke gemiddelde. Omdat de wet nog niet door de kamer is besproken, schuift de verwachte invoeringsdatum van de wet HOF naar verwachting op naar 1 januari 2014,. In bestuurlijk overleg tussen VNG, IPO, de UvW en het kabinet op 18 januari 2013 zijn het saldopad en de wet HOF besproken. Daarbij zijn afspraken gemaakt over de ambitie voor de gezamenlijke medeoverheden (daling van het EMU-tekort van 0,5 % in 2013 naar 0,2 % in 2017). Dit betekent dat de investeringsruimte voor gemeenten over deze periode daalt van € 2,4 miljard naar € 1 miljard. Sancties zijn onderdeel van de wet maar worden tijdens de huidige kabinetsperiode niet toegepast. Hierdoor zullen er naar verwachting op korte termijn geen financiële gevolgen zijn, ervan uitgaande dat het onderhandelaarsakkoord van 18 januari 2013 wordt geëffectueerd.

Claim kosten Westflank

In de afgelopen jaren hebben de Westflank-partijen (de gemeente Haarlemmermeer, het Rijk, de provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap van Rijnland) samengewerkt aan de voorbereiding van de Westflank. In juni 2011 hebben de ministers aan de Tweede Kamer laten weten het tracé van de Randstad 380kV aan de westkant van de gemeente Haarlemmermeer aan te willen leggen. Dit was een dermate principiële ingreep in het lopende planproces dat de andere betrokken partijen hebben besloten het planproces on hold te zetten. Vanwege deze principiële inbreuk beschouwen deze partijen het Rijk schadeloos voor de tot dan toe gemaakte plankosten. Wij hebben in dit verband € 2,1 miljoen aan reeds gemaakte kosten opgenomen als vordering op het Rijk.

Onvoldoende budget voor kosten complexe WMO-voorzieningen

De Wmo kent de "compensatieplicht". Steeds vaker betekent dit dat wij verplicht zijn te compenseren middels complexere voorzieningen die buiten het kernassortiment van de diverse leveranciers vallen. Deze voorzieningen zijn vaak duurder dan de reguliere 'standaard voorzieningen'. Daarnaast geven demografische gegevens aan dat het aantal ouderen in de Haarlemmermeer gestaag toeneemt. Dit vertaalt zich in een hogere afname van complexe Wmo-voorzieningen maar ook Hulp bij het Huishouden. Omdat de Wmo een openeinderegeling is, lopen wij het risico dat de budgetten worden overschreden.

Dit risico wordt versterkt door de volgende ontwikkelingen:

- decentralisatie voor 2013 voor het scheiden van wonen en zorg in de AWBZ;
- verdere decentralisatie van de AWBZ in 2014;
- korting op het Wmo-budget i.v.m. de vermogensinkomensbijtelling (VIB) ;
- In 2013 worden de zorginstellingen geconfronteerd met een flinke korting op het vervoersbudget (van en naar dagbesteding) Op dit moment is het nog onduidelijk of dit consequenties heeft op de compensatieplicht.

Sociaal Domein

Wetgeving en vereiste kwaliteit

Sinds de vorming van het nieuwe kabinet is er nog onduidelijkheid over fasering, beleidsvrijheid, inhoud en middelen met betrekking tot de uitvoering van de wetgeving inzake het Sociaal Domein. Dit levert een risico op voor het tijdig voldoen aan de wetgeving en het leveren van de vereiste kwaliteit.

Beleidsvrijheid

Uitgangspunt bij de transities is maximale beleidsvrijheid voor de gemeenten. Dat biedt ons de ruimte om te ontschotten en een betere inrichting van de maatschappelijke ondersteuning te realiseren. Er is een risico dat de uiteindelijke wetsvoorstellen gepaard gaan met voorwaarden die onze beleidsvrijheid inperken. Het gevolg kan zijn dat wordt opgelegd met wie we moeten samenwerken (gedwongen winkelnering), dat budgetten alsnog worden geoormerkt (schotten tussen budgetten) en dat in de wetten allerlei eisen worden gesteld aan kwaliteit of rechtmatigheid per regeling. Deze inperkingen kunnen leiden tot suboptimalisatie van de uit te voeren processen en een negatief effect op de opgelegde financiële taakstelling door het Rijk.

Stapelingeffecten

De grootste effecten van de bezuinigingen in het sociaal domein worden verwacht bij huishoudens met één of meerdere bijstandsuitkeringen of die te maken hebben met meervoudige problematiek. Naast directe effecten op het inkomen door een lagere uitkering en toeslagen, zijn er ook effecten aan de uitgavenkant voor deze gezinnen. Voor de gemeente betekenen de stapelingeffecten een risico omdat die kunnen leiden tot een toename van de zorgvraag.

Onvoldoende middelen

De financiële omvang van de nieuwe taken is groot en de bezuinigingen zijn fors. Dit noopt ons ertoe bestaande budgetten te heroverwegen. Met het nieuwe regeerakkoord 'Bruggen Slaan' is de verwachting dat de bestaande taakstelling verder wordt aangescherpt. Er bestaat een kans dat een goed, lokaal en samenhangend stelsel van maatschappelijke ondersteuning niet volledig mogelijk is met de hiervoor beschikbare rijksmiddelen. Daarbij komt dat het reeds bestaande risico op overschrijding bij opneideregelingen reëel is. Ook kan het zijn dat financiële aspecten geleidelijk of pas na enige tijd zichtbaar worden.

Daarnaast is de inschatting dat bij allerlei (uitvoerende) partijen in het sociaal domein een cultuuromslag of een kwalitatieve inhaalslag nodig is. Hierdoor kunnen zich frictiekosten voordoen als gevolg van stelselwijzigingen en organisatorische veranderingen. Het Rijk compenseert transitiekosten maar deze compensatie is onvoldoende voor alle inspanningen die nodig zijn om de transities te realiseren.

AWBZ-pakketmaatregel

Vanaf 2009 is de gemeente in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning verantwoordelijk voor mensen met licht regieverlies, die hun aanspraak op AWBZ-begeleiding (gedeeltelijk) hebben verloren. In Haarlemmermeer gingen van de 1.366 inwoners met licht regieverlies er 504 op achteruit. De structurele rijkscompensatie die we ontvingen via het gemeentefonds is ingezet om deze mensen te ondersteunen. Voor de inwoners die hinder ondervinden van de AWBZ-pakketmaatregel en waarvoor we als gemeente maatregelen hebben getroffen, zijn in de programmabegroting tot 2015 middelen opgenomen. Er zijn voor hen echter wel langlopende verplichtingen aangegaan. De structureel benodigde omvang van ondersteuning voor deze groep inwoners bepalen we in de loop van 2013 in samenhang met de decentralisatie van overige (intensiever) Awbz-begeleiding vanaf 2014 als gevolg van het regeerakkoord.

Stichting MeerWaarde

Wij verwachten dat Stichting MeerWaarde het jaar 2012 negatief zal afsluiten. Naast dit negatieve resultaat zien wij een wisseling op de financiële sleutelpositie als een risico voor het ingezette financiële verbeterproces. Ook heeft de overdracht van het eigendom, het beheer en de exploitatie van de sociaal culturele accommodaties naar de gemeente per 1 januari 2013 mogelijk nog een aantal financiële en organisatorische consequenties voor de Stichting. Om die reden hebben wij Stichting MeerWaarde ook voor 2013 in toezichtsniveau oranje geplaatst. Dit betekent dat de frequentie van tussentijdse financiële rapportages per kwartaal blijft gehandhaafd.

Podium Duycker

Bij de verlening 2013 is aan Duycker aanvullende subsidie verleend om de negatieve vermogenspositie als gevolg van de exploitatieverliezen 2011 en 2012 te ondervangen. Met deze verleningen willen wij voorkomen dat de aanloopverliezen van één van de partners de ontwikkeling van het synergiemodel als geheel in de weg zouden kunnen gaan staan. Met deze beheersmaatregel blijft in 2013 weliswaar het risico van een negatief exploitatiesaldo. Dit risico is door de (aanvullende) maatregelen en eisen bij de verlening 2013 echter aanzienlijk verminderd t.o.v. de situatie in de aanloopjaren 2011 en 2012.

Opneideregelingen

De gemeente Haarlemmermeer is vanuit diverse soorten wet- en regelgeving verplicht om hulp of assistentie te verlenen. De middelen die de gemeente Haarlemmermeer daarvoor beschikbaar heeft, kunnen slechts beperkt worden vergroot als de werkelijke vraag de verwachting overstijgt (zogenaamde opneideregelingen). Dit is bijvoorbeeld het geval bij het minimabeleid bijzondere bijstand, de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening en de Wet maatschappelijke ondersteuning. De gemeente Haarlemmermeer tracht zo zorgvuldig mogelijk de budgetten hiervoor in te schatten, maar overschrijdingen zijn door fluctuaties in hulpvragen en gevraagde voorzieningen niet uit te sluiten.

Functioneel leeftijdsontslag (FLO) Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)

Ten tijde van de regionalisering van de brandweer is vastgelegd dat de kosten voor het Functioneel Leefijdsontslag (FLO) ten laste komen van de gemeente van herkomst. De totale toekomstige kosten zijn als gevolg van afspraken rond individuele keuzes door brandweerpersoneel, de hoogte van de frictiekosten, het ontstaan van een WAO-gat en het opstellen van beleid omtrent de 2e loopbaan lastig in te schatten.

Niet gesprongen explosieven

Naar verwachting ontvangen we via de meicirculaire 2013 € 0,7 miljoen voor de opsporing en ruiming van niet gesprongen explosieven. Aangezien we hier slechts een toezegging van hebben, is er een klein risico dat de kosten van opsporing en ruiming niet gedekt worden door een uitkering uit het gemeentefonds.

Afwikkeling btw-controle voorgaande jaren

In oktober 2012 is de Belastingdienst aangevangen met twee steekproeven naar de juistheid en volledigheid van onze aangifte omzetbelasting over het jaar 2011 en de declaratie BTW-compensatiefonds over dat jaar. Vervolgens wordt als derde steekproef de voldoening op aangifte (btw-afdracht wegens verrichte diensten en/of leveringen) onder de loep genomen. Naar verwachting is in het najaar 2013 zicht op het resultaat van de steekproeven en of dit leidt tot extrapolatie naar voorgaande jaren (geconstateerde omissies in 2011 kunnen geacht worden zich ook in de voorgaande jaren te hebben gemanifesteerd). Gegeven het vorenstaande bestaat er thans nog geen beeld van een mogelijk financieel effect.

Bouwleges

In 2012 is zowel het aantal als de gemiddelde bouwsom van de aanvragen afgenomen. Voor de jaren 2013-2016 blijft het een reëel risico dat geen of minder grote aanvragen worden ingediend. De legesinkomsten worden scherp bewaakt en waar mogelijk wordt er door aanpassingen in het legestartief bijgestuurd. Zonder die bijsturing is de kans dat de geraamde inkomsten niet worden gerealiseerd groot.

Gft-afval Meerlanden

In het in 2010 met De Meerlanden afgesloten contract Afvalinzameling is aangegeven dat in 2011 een korting wordt gegeven op het tarief van gft-afval. Deze korting hangt samen met het ingebruiknemen van de vergistinginstallatie. Door verschillende omstandigheden is de ingebruikname vertraagd. De installatie is pas 29 september 2011 operationeel geworden. De Meerlanden claimt nu het tariefverschil over de periode van 1 april (de geplande ingebruikname) tot 29 september 2011, voor een totaal bedrag van € 208.000. Wij zien dit als een bedrijfsrisico voor de Meerlanden en zijn niet voornemens te betalen.

Exploitatie crematorium en gemeentelijke begraafplaatsen

De raad heeft in 2011 ingestemd met het kostendekkend maken van de tarieven graf- en begraafrechten door in de periode van 2012 tot en met 2015 de tarieven jaarlijks te verhogen. Daarbij is uitgegaan van een verhouding van 52% crematies en 48% begravingen. De verwachting is dat de komst van een crematorium in Haarlemmermeer een toename van het aantal crematies in de gemeente zal versterken en het aantal begravingen op gemeentelijke begraafplaatsen doet afnemen. In hoeverre dit effect zich manifesteert en van invloed is op de kostendekkendheid van de exploitatie moet worden afgewacht.

Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)

De Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) moet per 1 januari 2016 operationeel zijn. De BGT is een gedetailleerde (in vaktaal: grootchalige) digitale kaart van heel Nederland. Hierop wordt op eenduidige manier de ligging van alle fysieke objecten zoals gebouwen, wegen, water, spoorlijnen en (landbouw)terreinen geregistreerd. De wet BGT is onderdeel van het Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en E-overheid (iNUP) en is opgenomen in de @genda 2015 die de gezamenlijke gemeentelijke koers betreffende het Informatiebeleid formuleert. Binnen de kaders van de wettelijke verplichting moeten een aantal keuzes worden gemaakt over de gewenste invulling van de BGT binnen Haarlemmermeer. Deze keuzes zijn bepalend voor de inrichting van het project en de aan te vragen budgetten. De invulling is echter nog niet voldoende in beeld gebracht om een gedegen voorstel te kunnen doen. De onduidelijkheden zitten op dit moment met name in de keuze voor 2D of 3D BGT en de mogelijkheden van samenwerking met andere gemeenten.

Actieve grondexploitatieprojecten

Middels grondexploitatieprojecten ontwikkelt de gemeente grond die in haar bezit is. Daaraan zijn financiële risico's verbonden. Deze risico's bestaan uit het risico dat de prijzen niet of minder stijgen dan waarmee gerekend is, het risico dat het beoogde programma niet (geheel) kan worden uitgevoerd en het risico dat de grondverkoop niet volgens het geplande tempo verlopen. Echter, daarop hebben wij al de nodige beheersingsmaatregelen uitgevoerd. Sinds 2011 hebben wij een tiental grondexploitaties opnieuw beoordeeld op de effecten van de economische crisis. Zo zijn zowel de strategie als het uitgiftetempo aanpast aan de huidige economische omstandigheden. Aanvullend wordt in de loop van 2013 nog een aantal projecten herzien (tMPG 1-7-2013). Tot slot zijn op de standlijn van 1 januari 2013 alle grondexploitaties, bijbehorende risicobeoordelingen geactualiseerd en is gerekend met lagere opbrengstenstijgingen voor de komende periode.

Vorbereidende grondexploitaties

Dit zijn projecten waarvan de grondexploitatie nog niet door de raad is vastgesteld. In deze fase wordt de te bepalen koers van een project nog volop onderzocht. De risico's van de voorbereidende grondexploitaties liggen voornamelijk in de Voorbereiding-, Administratie- en Toezicht- (VTA-)kosten. Een deel van deze kosten kan mogelijk later niet gecompenseerd worden in een actieve grondexploitatie. Twee grotere voorbereidende grondexploitaties, Badhoevedorp en Park21, worden hieronder apart toegelicht. Daarnaast worden de 'overige voorbereidende grondexploitaties' genoemd.

Badhoevedorp

Op 31 oktober 2005 hebben Rijkswaterstaat, provincie Noord-Holland, Stadsregio Amsterdam, de gemeente Amsterdam en Schiphol een bestuursovereenkomst getekend. Met de uitvoering van deze overeenkomst wordt de A9 door RWS omgelegd ten zuiden van Badhoevedorp en wordt het oude bestaande tracé door de gemeente heringericht. De kosten van de omlegging bedragen € 300 mln. (prijsspeil 1 januari 2005). De gemeente heeft toegezegd € 107,4 miljoen te zullen bijdragen aan de omlegging. De gemeente heeft reeds een bedrag van € 16,5 miljoen betaald. De overige bijdragen worden gefinancierd uit de gebiedsontwikkelingen Badhoevedorp Centrum en Badhoevedorp Zuid. Ter zekerheidsstelling van de bijdrage van € 55,4 mln. uit de gebiedsontwikkeling Badhoevedorp Centrum is een overeenkomst met ontwikkelaars gesloten. Voor Badhoevedorp Zuid zijn nog geen bindende afspraken gemaakt met ontwikkelaars. De gebiedsontwikkeling is in het kader van Plabeka II gefaseerd na 2040.

Park21

Op 16 juni 2011 heeft de raad het Masterplan Park21 vastgesteld als kadernota voor de ontwikkeling van het natuur- en recreatiegebied tussen Hoofddorp en Nieuw-Vennep. Conform de ontwikkelstrategie van Park21 worden voor elk project separaat investeringsbesluiten over de uitvoering voorgelegd. Voor deelgebied 1 houdt dit in dat de risico's in dit zelfstandige grondexploitatieproject zijn meegenomen en daar apart over gerapporteerd wordt.

Overige voorbereidende grondexploitaties

Het risico bij deze projecten (o.a. Leidsemeerstraat, Wilgenlaan/Essenlaan en Hart van Zwanenburg) bestaat uit de mogelijkheid dat het bedrag waarvoor wel krediet is verleend, uiteindelijk niet geheel gedekt wordt door bijdragen van anderen of grondopbrengsten.

Projecten met ontwikkelaar

Dit zijn projecten waarvoor een overeenkomst met een ontwikkelaar is gesloten (waaronder Primaviera). De risico's betreffen met name VTA- (en investerings) kosten die de gemeente maakt en vervolgens niet verhaald zijn bij de ontwikkelaar.

Strategische gronden

De gemeente Haarlemmermeer heeft gekozen voor een actief ontwikkelbeleid. Onderdeel van dit beleid is de verwerving van zogenaamde strategische gronden. De strategische gronden zijn ingedeeld naar drie klassen die verbonden zijn met een perspectief tot exploitatie binnen 10 jaar, tussen 10 tot 20 jaar en na 20 jaar. Risico's doen zich voor als gronden geheel niet tot exploitatie komen, later tot exploitatie komen dan het oorspronkelijke perspectief of tegen lagere waardes verkocht worden dan de boekwaarde.

Investeringsprojecten

Dit zijn de projecten die gedekt worden door o.a. een bijdrage uit de algemene middelen (zoals de P&R Beukenhorst Zuid). De risico's bij deze projecten kunnen o.a. zijn realisatie duurder als gevolg van nieuwe eisen, BTW-teruggave, vertraging, faillissement bouwer, wegvallen subsidies. Voor één project wordt het risico verbijzonderd:

Provinciale bijdrage voor groenproject Zwaanshoek Noord

Naar aanleiding van de rijksbezuinigingen stelt de provincie een nieuwe agenda Natuur, recreatie en landschap op waarin de (financiële) inzet van de provincie voor de Haarlemmermeer Groen projecten bepaald wordt. De inrichtingsbijdrage van het rijk vervalt zonder meer voor de nog lopende groenprojecten Park Zwanenburg (1 ha), Boseilanden 2e fase (8 ha) en Zwaanshoek Noord (35 ha). De inrichtingsbijdrage van de gemeente Haarlemmermeer en overige subsidies, plus bezuinigingen op het ontwerp zijn toereikend om Park Zwanenburg en de Boseilanden af te ronden. Er ontstaat echter een onoverkomelijk tekort op de (versoberde) inrichting van Zwaanshoek Noord, indien de provincie geen bijdrage voor dit project levert. De provincie Noord-Holland zal naar verwachting in februari 2013 haar bijdrage vaststellen.

Ingebracht kapitaal SADC

Schiphol Area Development Company (SADC) is het gemeenschappelijk ontwikkelingsbedrijf voor integrale gebiedsontwikkeling in de Schipholregio. Om deze gebiedsontwikkeling mogelijk te maken heeft iedere aandeelhouder € 20 miljoen aanvullend kapitaal beschikbaar gesteld. In 2012 is het resterende deel ad € 10,8 miljoen van de € 20 miljoen door iedere aandeelhouder gestort. SADC heeft deze aanvullende kapitaalstortingen aangewend voor de financiering van GEM's (Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappijen), waaronder voor onze gemeente de GEM A4 Zone West en de GEM President. De diverse GEM's lopen risico's ten aanzien van kostenstijgingen, opbrengstonzekerheden, feitelijke fasering, marktonzekerheid maar ook aangaande de aanleg van infrastructuur, openbare voorzieningen en openbaar groen. Deze risico's kunnen de geprognosticeerde grondexploitatieresultaten voor de GEM's doen verminderen. In het kader van onze rapportage over verbonden partijen informeren wij over de geactualiseerde resultaatprognoses.

Strategische gronden A4 Zone West

Er moeten nog gronden in de GEM worden ingebracht. Een risico is dat deze gronden niet ingebracht kunnen worden, wanneer de GEM niet succesvol is. De gemeente heeft gezamenlijk met andere partijen grond verworven. Het deel van de gemeente in de gezamenlijke grondverwerving bedraagt circa € 11 miljoen. Over het overige deel, circa €40 miljoen, loopt de gemeente tezamen met de 2 andere partijen in de ontwikkeling van dit bedrijventerrein een gelijk risico.

Vervallen risico's

Cultureel centrum De Olm in Zwanenburg

In de investeringsraming van het project 'Hart van Zwanenburg' zijn grondkosten opgenomen. De verwerving van het gebouw de Olm van stichting De Olm door de gemeente (berekend conform grondprijzenbeleid) kan uitstaande leningen van stichting De Olm dekken. Hiermee is dit risico afgewend.

Werkdeel WWB

Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft over 2008 een bedrag van € 400.000 teruggevorderd met als reden dat de rechtmatigheid van dit bedrag niet kan worden aangetoond. We zijn in hoger beroep gegaan bij de Centrale Raad van Beroep te Utrecht. De Centrale Raad van Beroep heeft echter ons beroep afgewezen. Hiermee is de terugvordering een feit en is het risico vervallen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Een substantieel deel van de begroting heeft betrekking op onderhoud van kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, openbaar groen, riolering en openbare verlichting. De onderhoudslasten zijn verspreid over diverse programma's en gebaseerd op de door de raad gemaakte keuze(s) van het onderhoud- en kwaliteitsniveau.

Deze paragraaf gaat in op de staat van onderhoud en de onderhoudslasten van de kapitaalgoederen.

Per soort kapitaalgoed is beschreven:

- het beleidskader waarop het onderhoud van de kapitaalgoederen is gebaseerd,
- het door de raad gewenste kwaliteitsniveau van onderhoud,
- de actuele staat van onderhoud,
- de in de begroting opgenomen onderhoudslasten.

De volgende kapitaalgoederen komen aan de orde:

1. Vastgoed
2. Sportterreinen
3. Openbare speelvoorzieningen
4. Wegen
5. Riolering
6. Openbaar groen
7. Openbare verlichting
8. Watergangen
9. Begraafplaatsen

1. Vastgoed

Wij beheren en onderhouden de gebouwen, de voorzieningen en de gronden zoals hieronder vermeld die duurzaam dan wel tijdelijk zijn en welke gemeentelijk eigendom zijn.

Onderhoud

In 2011 is besloten tot invoering van conditiegestuurd onderhoud op basis van NEN2767.

Conditiegestuurd onderhoud betekent dat wat onderhoud nodig heeft om op conditie te blijven, onderhoud krijgt. Het nieuwe onderhoudsbeleid is van toepassing op in beheer zijnde gebouwen. In 2012 is het onderhoud zowel op bouwkundig als op installatietechnisch gebied conditiegericht uitgevoerd.

De Europese aanbesteding van het installatietechnisch onderhoud is succesvol afgerond in de vorm van een prestatiecontract. Met ingang van 1 januari 2013 zal dit onderhoud voor twintigtal gebouwen uitgevoerd worden.

Het gemeentelijk vastgoed bestaat uit:

a) Gebouwen niet voor Openbare dienst

Er zijn 29 gebouwen (brugwachtershuisjes, boerderijen, etc.) in eigendom van de gemeente die voor verschillende toepassingen worden verhuurd. Voor deze gebouwen is € x mln. opgenomen in de begroting waarvan € x mln. is besteed. De gemeente heeft daarnaast een aantal woningen in haar bezit die worden verhuurd. Het betreft enkele woningen die om strategische of andere bijzondere redenen eigendom van de gemeente zijn.

b) Brandweerkazernes

De gemeente bezit zes brandweerkazernes, die volgens meerjarige onderhoudsplannen worden beheerd. De kazernes zijn in gebruik bij de Veiligheids Regio Kennemerland (VRK) voor het uitvoeren van de brandweertaken. Dit jaar is in Nieuw-Vennep een bestaand bedrijfspand aangekocht waarin de beroepspost Nieuw-Vennep gehuisvest zal worden. Dit pand dient in 2013 verbouwd te worden. De mogelijkheden van de huidige kazerne aan de Kalslagerring zullen in 2013 worden onderzocht. In 2012 is er € x mln. besteed aan het preventieve, correctieve en planmatig onderhoud.

c) Kunstwerken, beweegbare bruggen en fontein

Het budget voor vaste kunstwerken en beweegbare bruggen bedraagt in 2012 € 2,1 mln. en is opgenomen in programma 11 waarvan € x mln. is besteed.

In de eerste helft van 2012 is het ontwerp voor de aanlichting van de tuinen en de dekken van de Calatravabridgen afgerond. In de tweede helft van 2012 is het aanbrengen van deze aanlichting gerealiseerd. Het voorbereiden van het coatingherstel en het opstellen van een onderhoudsplan voor de Calatravabridgen hebben we in 2012 afgerond. Het hieruit volgende onderhoudscontract is medio 2012 Europees aanbesteed. De aanbesteding is voor de gemeente gunstig verlopen en het contract is vanaf 1 juli 2012 ingegaan. Verder is dit jaar begonnen met het vernieuwen dan wel vervangen van de laatste kunstwerken uit de 1e fase van het VOR-programma. In dit kader is de renovatie van het kunstwerk achter het Fort Hoofddorp in het fietspad richting de Paxlaan afgerond evenals de renovatie van de twee bruggen in de Rijnlanderweg ter hoogte van de Geniedijk. Ook hebben we dit jaar de nieuwbouw van de brug van Zwanenburg naar het Sugar City terrein afgerond en is een begin gemaakt met het vervangen van de Meerbrug over de Ringvaart naar Nieuwe Wetering.

Het vervangen van de bruggen bij de kruising Bennebroekerweg en de Hoofdvaart is doorgeschoven naar de 2e fase van de VOR. Vanuit de 2e fase van de VOR zijn enkele projecten naar voren gehaald. Deze projecten zijn eind 2012 al van start gegaan.

De renovatie van de Hillegommerbrug bevindt zich in de ontwerpfasen. De daadwerkelijke renovatie zal in 2013 plaats vinden.

Het voorbereiden van de vervanging van de bruggen over de Hoofdvaart en de Vijfhuizen tocht bij de kruising van de Hoofdweg en de Vijfhuizenweg is in een afrondende fase. In overeenstemming met provincie Noord-Holland wordt het project begin 2013 aanbesteed.

Voor het onderhoud aan de fontein is € x mln. besteed daar waar € 0,04 mln. begroot was.

d) Cultuur

Het onderhoud van de cultuurgebouwen, zoals Pier-K (Nieuw-Vennep), het oude Raadhuis en het Cultuurgebouw, is de afgelopen jaren in omvang behoorlijk toegenomen. Naast het bouwkundige onderhoud is de gemeente verantwoordelijk voor het onderhoud van de (gebouw gebonden) technische installaties. Hiervoor is € x mln. in de begroting besteed. Daarnaast worden ca. 120 beeldende kunstwerken beheerd waarvoor € x mln. is besteed.

e) Sport

De gemeente heeft 3 zwembaden/sportcomplexen, een sporthal en 19 gymzalen in eigendom die in exploitatie zijn gegeven bij Sportfondsen Haarlemmermeer B.V. Door deze exploitant wordt onder regie van de gemeente het dagelijkse onderhoud uitgevoerd. Het planmatig onderhoud wordt door de gemeente uitgevoerd. Met de bouw van het Huis van de Sport worden alleen noodzakelijke investeringen in het Spectrum gedaan worden totdat de toekomst hiervan zeker is. Aan het onderhoud van sportcomplexen is € x mln. besteed

f) Monumenten

De gemeente bezit een aantal dat de status van gemeentelijk- of rijksmonument heeft. Het betreft enkele (voormalige) boerderijen, enkele woonhuizen, de molen te Hoofddorp met de molenaarswoning, het Oude Raadhuis en (onderdelen van) begraafplaatsen. Daarnaast zijn de Geniedijk en de forten Aalsmeer en Hoofddorp, als onderdeel van de Stelling van Amsterdam, aangemerkt als Provinciaal én Unesco-monument. Voor het jaarlijks reguliere onderhoud van de monumenten is € x mln. besteed in 2012.

g) Recreatiegebieden

Het betreft gebouwen in het Haarlemmermeerse Bos en aan de Recreatieplas Toolenburg. Dit zijn de permanente openbare toiletgebouwen (totaal 7), de grote schuur van de boerderij Mentzhoeve (verhuurd), het Haarlemmeer Paviljoen (verhuurd) en een boswachterswoning (verhuurd). Voor het onderhoud van deze gebouwen is € x mln. besteed.

h) Jongerencentra

Met de opening van het jeugdcentrum Floriande (Studio 5) afgelopen zomer beheert de gemeente 5 jongerencentra. Om het onderhoudsniveau te behouden is in 2012 € x mln. besteed.

i) Wijk- en Dorpsgebouwen (Sociaal Culturele gebouwen)

De ontwikkelingen rond de realisatie van het nieuwe dorps huis Badhoevedorp zijn vertraagd. Het nieuwe dorps huis zal niet eerder dan begin 2014 in gebruik genomen kunnen worden. Daarnaast zijn er voorbereidende stappen genomen om voor de sociaal culturele centra een gedeelte van het huurdersonderhoud, voorheen de verantwoording van de gemeente, over te dragen aan de nieuw op te richten beheerstichting. In 2012 is € x mln. aan onderhoud besteed.

j) Kinderopvang

Er wordt onderhoud gepleegd aan een achttal kinderdagverblijven op het basis onderhoudsniveau. Voor dit onderhoud is in 2012 € 0, x mln. besteed.

k) Aula's en begraafplaatsen

Aan onderhoud voor aula's en werk- en opslagruimten op begraafplaatsen is € 0, x mln. besteed

l) Onderwijs

Hieronder vallende het Bijzonder onderwijs, Openbaar onderwijs, Bijzonder speciaal onderwijs en het Openbaar speciaal onderwijs

Met de werkzaamheden voortvloeiend uit de conditiemetingen van 2011 zijn in 2012 de laatste onderhoudsverplichtingen van de gemeente voldaan. Met het tot stand komen van de Verordening Onderwijshuisvesting is het bevoegde gezag verantwoordelijk voor het aanvragen van de onderhoudswerkzaamheden met verzoek tot opname in het huisvestingsprogramma.

Voor het onderhoud is € 0, x mln. besteed.

m) Bibliotheken

De gemeente heeft vijf bibliotheken in gebruik, waarvan vier in eigendom. Voor het onderhoud van deze gebouwen is € x mln. besteed.

n) Huisvesting Ambtenaren

Dit jaar zijn twee luchtbehandelingskasten van de bouwdelen 4 en 6 vervangen, tevens zijn er voorbereidingen getroffen voor de vervanging van de luchtbehandelingskast van bouwdeel 5. Ook zijn er twee liftinstallaties gerenoveerd. Door het verkrijgen van de definitieve bouwvergunning van bouwdeel 9 (binnentuin) is een aanvang gemaakt met het renoveren van de toiletgroepen. Dit zal in januari 2013 afgerond zijn. Tevens is de ondergrondse brandstoftank ten behoeve van het

noodstroomaggregaat uitwendig en inwendig geïnspecteerd en inmiddels is hiervoor het keuringscertificaat afgegeven.

De overige onderhoudswerkzaamheden volgens de MOP zijn met terughoudendheid uitgevoerd. De reden hiervan is dat de verwachting is dat het Raadhuis in 2020 vervangen zou kunnen worden.

Daarnaast zijn er twee servicecentra (Floriade en Zwanenburg) gesloten en is de huur opgezegd van de Rietlanden. In 2012 is er € x mln. besteed aan het onderhoud van gebouwen waarin ambtenaren zich huisvesten die in gemeentelijk beheer zijn.

2. Sportterreinen

Het gemeentelijk sportbeleid heeft de afgelopen periode geresulteerd in een breed aanbod van kwantitatief verantwoorde sportvoorzieningen. Het gevolg hiervan is dat het onderhoudsprogramma voor deze sportvoorzieningen de afgelopen jaren is gestegen. Dit onderhoudsprogramma bestaat onder meer uit maaien of vegen, dichten van slidings, rollen, doorspuiten van drains, onkruidbestrijding, repareren van hekwerken en ballenvangers, in stand houden van verhardingen en beplantingen en toezicht op het gebruik.

Het onderhoudsniveau van de sportterreinen is over het algemeen goed te noemen. De afgelopen jaren is de kwaliteit van de trainingsvelden aanzienlijk verbeterd doordat de grasvelden zijn vervangen door kunstgrasvelden die een intensiever gebruik toestaan.

In 2012 hebben we bij SV Overbos een nieuw kunstgrasveld gerealiseerd. Verder zijn aan de sportvelden de gebruikelijke onderhoudswerkzaamheden gedaan.

3. Openbare speel-, sport- en ontmoetingsvoorzieningen

De gemeente heeft circa 650 openbare speel- sport- en ontmoetingsplekken in de buitenruimte voor de Haarlemmermeerse jeugd (tot circa 18 jaar) in beheer. Nu het vervangingsplan zoals genoemd in de nota "spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte 2009-2013" (bijna) is afgerond, verschuift het zwaartepunt weer naar het in stand houden van de voorzieningen. Gelijktijdig zullen wij aandacht houden voor de veranderende omgeving en nieuwe trends en ontwikkelingen op het gebied van spelen. Daarbij vormt de nota het uitgangspunt, want hierin staat (onder meer) omschreven, hoe vorm zal worden gegeven aan beheer, onderhoud en vervanging.

Het beheer en onderhoud van de twee gemeentelijke recreatiegebieden (het Haarlemmermeerse Bos en de Toolenburgse Plas) is gericht op de duurzame functievervulling van de gebieden voor dagrecreatie inclusief sport en spel en evenementen. Naast het toezicht door de bos-/parkwachters op recreanten en organisatoren van evenementen en activiteiten, vindt regulier onderhoud en beheer plaats van verhardingen, beplantingen, toiletgebouwen en terreinmeubilair. Er wordt daarbij bijzondere aandacht gegeven aan de zwemgelegenheden in de gebieden en aan de hoogwaardige inrichting van de voormalige Floriade tuinen in het Haarlemmermeerse Bos en de bijzondere parkinrichting in de noordrand van de Toolenburgse Plas. Beide stadsparkachtige recreatiegebieden worden elk jaarlijks door ca. 500.000 recreanten bezocht.

Naast het gebruikelijke onderhoud aan de recreatiegebieden is in 2012 in het Haarlemmermeerse Bos een nieuwe speelplaats gerealiseerd en zijn asfaltreparaties uitgevoerd. In recreatiegebied Toolenburg is het zand van de stranden aangevuld en is een deel van de oever voorzien van een betonbeschoeiing.

4. Wegen

Het begrip Wegen omvat de gemeentelijke verharding en de civieltechnische kunstwerken. Wegen is een verzamelnaam voor alle verharding die wordt aangetroffen binnen het wegprofiel: rijbaan, parkeervak, bushalte, fietspad, trottoir, voetpad enz. Kunstwerken zijn onder andere vaste en beweegbare bruggen, viaducten, tunnels, lichte fiets- en voetgangersbruggen en kademuren. Ook gemeentelijke duikers (de verbindingen tussen watergangen) behoren tot de kunstwerken (zie hiervoor onder 1. Vastgoed, sub c).

Verhardingen

Het dagelijks onderhoud aan wegen en kunstwerken wordt bekostigd uit regulier budget.

Vernieuwingen vinden plaats vanuit de nota Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR). Hierin is vermeld welke wegen, kunstwerken, verkeersregelinstallaties, openbare verlichting, bomen en groenvoorziening en watergangen vervangen moeten worden om de kwaliteit op het gewenste niveau te brengen en te houden en aan te passen aan het huidige gebruik. In 2012 is voor de tweede fase van de VOR (2012 – 2017) een planning opgesteld. Bij de Voorjaarsrapportage 2012 is voor de meest urgente maatregelen, die in 2013 worden afgerond, budget beschikbaar gesteld.

In 2012 zijn in het kader van het project Vernieuwing Openbare Ruimte de volgende verhardingen vernieuwd:

- de Hoofdweg Westzijde vanaf Abbenes tot aan de Lisserweg en vanaf de N207 tot aan de Zuiderdreef in Nieuw-Vennep.

De vernieuwing van de Hoofdweg Westzijde vanaf de Lisserweg tot aan de N207 wordt in 2014 uitgevoerd, in verband met de verbreding van de N207.

- de Kaagweg in Weteringbrug.
- Leenderbos in Hoofddorp.
- de Spieringweg, tussen de Bennebroekerweg en de Bennebroekerdijk te Zwaanshoek.
- de Spieringweg t.h. v. de Geniedijk (de weg en het dijklichaam zijn verbreed).

Van de volgende projecten is in 2012 de voorbereiding van de vernieuwing van de verharding gestart:

- De Rijnlanderweg tussen de Vennepeweg en de Lisserweg
- De Hoofdweg-Westzijde, tussen de Noorderdreef en de Vennepeweg
- Turfspoor
- De Kruisweg in Hoofddorp, tussen de Paxlaan en de Hoofdweg
- De Vijfhuizerweg (parallelweg)
- De Friedalaan in Zwanenburg
- De Jan van Gentstraat in Badhoevedorp
- De Molenweg – Ten Pol

De vernieuwing van de zuidelijke aansluiting van de Spieringweg op de N201 is in afwachting van de ontwikkelingen rond de N201 uitgesteld.

5. Riolering

Het beleid voor riolering is vastgelegd in het Gemeentelijk rioleringsplan 2009-2013. (GRP 2009-2013). Er is sprake van een verbreed GRP 2009-2013, waarin alle zorgplichten, te weten afvalwater, hemelwater en grondwater aanbod komen en zijn afgestemd met het Waterplan.

Naast het beheer en onderhoud wordt aandacht besteed aan de verbeteringsmaatregelen, de vervangingen en de werkzaamheden die daarmee verband houden.

De voorbereiding van vervangingswerkzaamheden van kolken, riolering en gemalen is een continu proces. Voorafgaand aan de herinrichting van het kruispunt Kruisweg/ Wilhelminalaan is het riool vervangen. In Zwanenburg is in de Amestelle een lekkend riool vervangen. In combinatie met drainageprojecten vanuit het Waterplan is op diverse plaatsen onderhoud uitgevoerd aan het stelsel, veelal betrof het plaatselijke reparaties en het weer gangbaar maken van kolkaansluitingen. Gemalen aan de Hoofdweg, nabij huisnummer 58, Kruisweg 713 en Schipholweg 303 zijn gerenoveerd.

Vorbereiden van verbeteringsmaatregelen aan de afvalwaterstelsels op basis van conclusies en aanbevelingen van de herberekening van de capaciteit en de vuiluitworp van het rioolstelsel. Een groot deel van de rioolstelsels in de hele polder is herberekend op capaciteit en vuiluitworp. Een uitvoeringsprogramma van maatregelen is opgesteld om dit te verbeteren. De maatregelen moeten zowel de berekende wateroverlast tegengaan als de vuiluitworp vanuit de stelsels naar het oppervlaktewater verminderen. Daarnaast zijn er dit jaar relatief veel boomwortels uit riolen verwijderd.

6. Openbaar groen

Op basis van de kwaliteitskeuzes van het Beheerkwaliteitplan zijn overeenkomsten voor het groenonderhoud aanbesteed. De controle op het uitvoeren van deze beeldbestekken vindt iedere vier weken plaats door middel van bestekschouwen. Bij deze schouw wordt gemeten of de afgesproken kwaliteit is gehaald. Naast de bestekschouwen vinden beleidsmetingen en bewonersschouwen plaats. Deze metingen geven inzicht in de integrale beheerkwaliteit van de openbare ruimte en de belevingswaarde van de gebruikers.

Het Beleidsplan Beheer Bomen gaf tot en met 2012 richting aan het onderhoud van de gemeentelijke bomen en particuliere monumentale bomen. In de nieuwe DIOR zijn maatregelen opgenomen of aangescherpt om bomen beter te beschermen en duurzaam in stand te houden (bijv. ontwerpuitgangspunten en standplaatsvoorwaarden). De bomenverordening is een onderdeel geworden van de APV. Het beheer van monumentale en waardevolle bomen is beschreven in de kadernota Monumentale en Waardevolle (toekomst) Bomen. Voor het groen in Badhoevedorp is een beheerplan opgesteld. Voor de wijk Floriande is een beheerplan in voorbereiding. Vanuit VOR 2 zijn in 2012 de eerste werkzaamheden gestart om bomen en beplanting, die aan het einde van de levensduur zijn, te vernieuwen, bijvoorbeeld: de Molenaarslaan en omgeving in Hoofddorp, diverse locaties in Nieuw-Vennep, het Lentepark in Nieuw-Vennep, busbaan in Toolenburg (Hoofddorp) en diverse bermten. Deze werkzaamheden worden voltooid in 2013.

7. Openbare verlichting

Openbare verlichting is een hulpmiddel dat bijdraagt aan een veilige en leefbare openbare ruimte. Het is daarom een beleidsterrein waarbij het van belang is dat de gemeente zelf de sturende rol heeft bij het definiëren van het beleid en het uitvoeren van het beheer en onderhoud. Aan de hand van de kwaliteit zijn prioriteiten benoemd, die vertaald zijn in meerjaren onderhoud- en beheerplannen.

Op 26 april 2012 is de kadernota Duurzame Openbare verlichting (kenmerk 2012/0011763) vastgesteld door de gemeenteraad. Hiermee is een besluit genomen om de komende jaren de openbare verlichting te vervangen door energiezuinige LED-verlichting. Vanuit de nota Vernieuwing Openbare Ruimte (VOR) is in 2012 € 866.500 beschikbaar gesteld voor het vervangen van armaturen, welke aan het einde van hun levensduur zijn, door armaturen voorzien van een dimbare LED-lichtbron. Hierdoor wordt energie bespaard, wordt de CO2 uitstoot beperkt en verbetert de luchtkwaliteit. In 2012 is gestart met de uitvoering van deze werkzaamheden, welke in 2013 worden afgerond.

8. Watergangen

De gemeente heeft uitsluitend verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van watergangen buiten de bebouwde kom en langs de polderwegen (hoofdwatergangen, zoals tochten en vaarten worden door het Hoogheemraadschap van Rijnland beheerd), enkele fortgrachten en een enkele vijver binnen stedelijk gebied. De staat van onderhoud van de watergangen is over het algemeen goed. Enkele watergangen moeten gebaggerd worden. In 2012 is een watergang aan de Weteringweg bij Weteringbrug gebaggerd. Met ingang van 2012 is in het kader van de vernieuwing openbare ruimte gestart met vernieuwing van beschoeiing van een aantal watergangen. In 2012 is 238m beschoeiing vernieuwd van de watergang bij de Noppenstraat in Zwaanshoek.

9. Begraafplaatsen

De gemeente bezit vijf gemeentelijke begraafplaatsen. Twee begraafplaatsen liggen in Nieuw-Vennep (de Taxushof en de Lindenhof), twee in Hoofddorp (de Iepenhof en de Wilgenhof) en één in Zwaanshoek (de Meerterpen). De totale oppervlakte van deze begraafplaatsen bedraagt circa 10,5 hectare.

Ten aanzien van het onderhoud op de begraafplaatsen wordt jaarlijks een onderhoudsschema gemaakt. Met ingang van 2011 wordt gewerkt met een meerjaren onderhoudsprogramma. Naast dit onderhoudsschema is de landelijke wetgeving en de Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen 2011 leidend voor het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen.

De waardevolle en historische graven op de gemeentelijke begraafplaatsen zijn vastgesteld. Deze lijst wordt gebruikt om te beoordelen of een graf kan worden geruimd nadat er afstand van is gedaan. Op alle begraafplaatsen (m.u.v. de Wilgenhof) was voldoende nieuwe grafcapaciteit aanwezig om aan de vraag te voldoen. In Nieuw-Vennep zijn ook weer algemene graven beschikbaar gekomen. Op de begraafplaats Meerterpen zijn voorbereidingen getroffen om in 2013 extra beplanting aan te brengen.

Financiering

In de financiële verordening Gemeente Haarlemmermeer is in artikel 19 opgenomen dat jaarlijks bij de begroting en de jaarstukken in de paragraaf financiering in ieder geval verslag wordt gedaan van:

1. de kasgeldlimiet;
2. de renterisiconorm;
3. de liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte;
4. de rentevisie en
5. de rentekosten en renteopbrengsten van de financieringsfunctie.

Hiermee is deze paragraaf het instrument voor het transparant maken en daarmee het sturen, beheersen en controleren van de treasuryfunctie. De uitgangspunten en richtlijnen voor het treasurybeleid zijn vastgelegd in de financiële verordening Gemeente Haarlemmermeer (artikel 14). De regels voor de uitvoering van de treasuryfunctie zijn opgenomen in het in juni 2006 door het College vastgestelde treasurybesluit. Dit besluit zal in 2013 geactualiseerd worden.

Renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt

In 2012 is de kortlopende rente gedaald tot onder de 0,5 %. De rente voor een langlopende lening is in 2012 ook licht gedaald. De gemiddelde rente over onze langlopende leningenportefeuille bedroeg begin 2012 4 %. Dit is eind 2012 gedaald naar 3,4 %.

Renterisico kort- en langlopende financiering

De door het rijk opgelegde kasgeldlimiet beperkt het risico van stijgende rentelasten voor de kortlopende financiering. De limiet beperkt de maximale omvang van de gemiddelde korte schuld (< 1 jaar) per kwartaal tot 8,5 % van de totale lasten van de primaire programmabegroting. Omdat wij onze kortlopende verplichtingen, waarvan de rente jaarlijks wordt bijgesteld, ook kortlopend willen financieren is ook in 2012 de kasgeldlimiet van € 36,5 mln. met toestemming van de toezichthouder met gemiddeld € 45,5 mln. overschreden.

Gerealiseerd saldo kortlopende schulden:

Bedragen x € 1.000	Realisatie 2012
1 ^e kwartaal	84.461
2 ^e kwartaal	72.754
3 ^e kwartaal	77.188
4 ^e kwartaal	93.807

De renterisiconorm beperkt het renterisico op de langlopende financiering. De norm bevordert de spreiding van de looptijden van de kapitaalmarktleningen (looptijd lening > 1 jaar) door de omvang te beperken van de leningen waarvoor de rente in een bepaald jaar moet worden aangepast.

Het rijk heeft de maximale omvang van leningen met een renteaanpassing vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Het maximale bedrag aan aflossing en herfinanciering bedroeg daardoor in 2012 € 85,9 miljoen. In 2012 is € 30,2 miljoen. afgelost Dit bedrag is in zijn geheel opnieuw gefinancierd. Hiermee zijn we ruim onder de norm gebleven.

Debiteurenrisico

Artikel 14 van de Financiële verordening schrijft voor dat kortlopende gelden uitsluitend mogen worden uitgezet bij instellingen met een goede kredietwaardigheid, dat wil zeggen minimaal een double A-rating. Daarbij bedraagt het maximale bedrag dat in dit geval mag worden uitgezet bij één debiteur € 25 miljoen. Hierdoor wordt het debiteurenrisico zoveel mogelijk beperkt. In 2012 zijn geen kortlopende gelden uitgezet.

Kredietrisico's derden

In het verleden hebben wij leningen aan de Woonmaatschappij verstrekt. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de restantschuld.

Bedragen x € 1 miljoen	
Stand per 1 januari 2012	41,1
Reguliere aflossingen	-2,2
Extra aflossingen	0,0
Stand per 31 december 2012	38,9

De schuld per 31 december 2012 bestaat voor het grootste deel (€ 36,8 miljoen) uit een lening met jaarlijks gelijke aflossingen met een resterende looptijd van 25 jaar.

Financiering

Om inzicht te krijgen in de financieringsbehoefte op korte en lange termijn wordt een liquiditeitsplanning gemaakt. Op basis van deze planning was de verwachting dat er in 2012 voor € 100 miljoen aan langlopende leningen zou moeten worden aangetrokken. In 2012 is er totaal € 103,2 miljoen aan nieuwe langlopende leningen aangetrokken. In februari € 22,5 miljoen tegen 1,73 %, in september € 15 miljoen tegen 2,4 %, in november € 30 miljoen tegen 3,07 % en in december 35,7 miljoen tegen 2,975 %. Onderstaand overzicht geeft een specificatie van de mutaties in de leningenportefeuille in het jaar 2012.

Bedragen x € 1 miljoen	Begroting	Realisatie
Stand leningenportefeuille per 1 januari 2012	291,9	242,0
Nieuwe leningen/ (her)financiering	100,0	103,2
Reguliere aflossingen	-27,7	-30,2
Extra aflossingen	0,0	0,0
Stand per 31 december 2012	364,2	315,0

De aangetrokken kortlopende financieringsmiddelen bedroegen eind 2012 € 99,5 miljoen.

Renteomslag

De rentelasten worden toegerekend aan de producten met het rente-omslagpercentage. Dit percentage is voor 2012 vastgesteld op 5%.

EMU saldo

Het EMU-saldo van de overheid is een in Europees verband gehanteerd en gedefinieerd macro-economisch begrip. Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de overheid. Het EMU-saldo van de lokale overheid telt mee voor het EMU-saldo van de totale Nederlandse overheid. Om te komen tot een beheerste ontwikkeling van het EMU-saldo van de lokale overheid is eind 2004 besloten dat de lokale overheden meerjarige EMU-begrotingsgegevens in de begroting op moeten nemen. Daarnaast wordt de ontwikkeling van het EMU-saldo gevolgd door middel van verplichte rapportages aan het CBS. Uitgaande van een maximaal EMU-tekort dat gemeenten, provincies en waterschappen gezamenlijk mogen hebben is in 2005 een referentiewaarde per gemeente opgesteld. De referentiewaarde voor de gemeente Haarlemmermeer is voor het jaar 2012 € 17,4 miljoen. Het gerealiseerde EMU-saldo over boekjaar 2012 is € 45,8 miljoen.

Financieringsresultaat

Het financieringsresultaat bestaat uit het verschil tussen het totaal van de werkelijk betaalde en berekende rente over onze financieringsmiddelen en het totaal van de rente ontvangsten en de doorberekende rente over de vaste activa. Het financieringsresultaat over 2012 bedraagt € 2.096.400. Dit is een voordeel van € 709.400 op het geraamde resultaat. Dit voordeel is ontstaan door een rentevoordeel € 638.000 vanwege een verhoging van het saldo aan uitstaande middelen. Daarnaast is er een rentevoordeel op de langlopende leningen van € 166.000. Dit wordt veroorzaakt doordat de leningen, op een later tijdstip dan geraamd, tegen een gunstiger rentepercentage zijn aangetrokken. Een niet geraamde verplichte rentetoevoeging (op grond van de subsidievoorwaarden) aan de vooruit ontvangen gelden van het rijk voor Lokaal openbaar vervoer en Luchtkwaliteit veroorzaakt een nadeel van € 95.000.

Bedrijfsvoering

Wij willen één van de beste servicegemeenten van Nederland zijn. Dit streven vertaalt zich ook naar de bedrijfsvoering van onze organisatie. Naast interne controle en (financieel) beheer levert bedrijfsvoering in toenemende mate een bijdrage aan het verhogen van de klantwaardering en efficiënte dienstverlening en besluitvorming. In 2012 hebben wij daarom verder gewerkt aan het doorontwikkelen van onze bedrijfsvoering. Kernwaarden zijn aanpassingsvermogen, openheid en initiatief. Wij volgen trends en ontwikkelingen en proberen waar mogelijk onze bedrijfsvoering op een duurzame en innovatieve wijze aan te bieden. In deze paragraaf gaan wij nader in op enkele thema's die richtinggevend waren voor onze visie en inspanningen in 2012: (intergemeentelijke) samenwerking, evenwichtig bezuinigen en efficiënter werken, toekomstgericht huisvesten en tot slot de wijze waarop wij onze interne controles inrichten.

(Intergemeentelijke) samenwerking

In 2012 hebben wij in ons streven onze kwaliteit te verbeteren en toekomstbestendig te maken, samenwerking gezocht met andere gemeenten. Na een verkenningsperiode tekenden de colleges van gemeenten Haarlem en Haarlemmermeer begin 2012 een intentieverklaring om te komen tot intensivering van de ICT-samenwerking. Afgelopen jaar is verder onderzocht wat de meerwaarde van een gezamenlijk ICT-centrum zou kunnen opleveren in termen van kwaliteit en kosten. In een volgend P&C-document wordt u hierover geïnformeerd. Tevens zijn we met andere 100.000+ regiogemeenten in overleg gegaan over de kansen van regionale ICT-samenwerking. Begin 2013 liggen de resultaten van deze onderzoeksfase ter besluitvorming voor.

Afgelopen jaar hebben we voor de onderdelen juridisch advies en inkoop & aanbesteding netwerkafspraken gemaakt met een aantal regiogemeenten. Het doel van het netwerk is het delen van informatie, expertise, hulpmiddelen en volume. Door in het voortraject met elkaar samen te werken kunnen ook hier in termen van kosten en kwaliteit vorderingen worden gemaakt.

Tot slot is op 11 juli 2012 is onder grote belangstelling in Museum De Cruquius de website www.toenhaarlemmermeer.nl gelanceerd. Via deze website hebben de erfgoedinstellingen van Haarlemmermeer, waaronder ook het Historisch Archief Haarlemmermeer, hun bestanden en collecties gekoppeld en toegankelijk gemaakt voor iedere geïnteresseerde in de geschiedenis van Haarlemmermeer.

Nieuw datacenter

De gemeente Haarlemmermeer heeft haar ICT-basisinfrastructuur verplaatst naar een extern datacenter. Na de technische inrichting in 2011 zijn de werkplekken in de loop van 2012 aangesloten op dit nieuwe datacenter (ook wel 'private cloud' genoemd). Met deze grote operatie, die al in 2010 begon met een Europese aanbesteding, worden diverse doelstellingen gerealiseerd. Enerzijds is de technische basis voor langere tijd toekomstbestendig gemaakt. Anderzijds zijn gespecialiseerde datacenters ontworpen voor efficiency en gaan daardoor veel zuiniger om met energie. Ze zijn dus ook goedkoper in het verbruik. Tevens wordt een hoge beschikbaarheid gegarandeerd.

Evenwichtig bezuinigen en efficiënter werken

Wij hebben als doelstelling geformuleerd de organisatie meer flexibel en slank te maken. Onze drijfveer is dat 'iedere dag, in ieder werkproces en door iedereen wordt verbeterd', passend in het streven en de noodzaak met hetzelfde aantal mensen en tegen lagere kosten, een toenemend pakket aan taken uit te voeren. Lean is een instrument dat wij hiertoe inzetten. In 2012 is ingezet op de ondersteuning van onze dienstverleningsclusters door het begeleiden van leantrajecten. Ook zijn wij begonnen met het 'leanen' van onze bedrijfsvoeringsprocessen. De voorbereidingen zijn getroffen om in 2013 opgedane kennis en expertise gericht in te zetten.

Daarnaast is de bezuinigingstaakstelling in twee tranches ingevuld wat een structurele bezuiniging van 18 miljoen euro in 2014 oplevert. In de begrotingsraad van 2011 zijn de bezuinigingen vastgesteld.

In het kader van de bezuinigingen moet er in deze collegeperiode onder andere een reductie op de personeelsformatie van € 3 miljoen worden gerealiseerd. We liggen goed op koers om deze doelstelling te realiseren. Er is met name bezuinigd op overhead, management en staf. Deze besparing gaat samen met inspanningen op het gebied van interne mobiliteit. Enerzijds om arbeidspotentieel optimaal in te zetten en minder afhankelijk te zijn van instroom van buiten. Enkele instrumenten die voor medewerkers ter beschikking staan om zich te oriënteren op een (interne of externe) overstap zijn het digitale loopbaanplein, de loopbaanadviseur en loopbaancoaching.

Toekomstgericht huisvesten

Per 1 maart 2012 zijn de servicecentra in Floriande en Zwanenburg gesloten en de panden afgestoten. Dit leverde een besparing op van € 140.000. Daarnaast heeft de gemeentelijke organisatie het gebruik van haar werkplekken en ruimten geoptimaliseerd. Onder de projectnaam 'Slimmer Werken' is de gemeentelijke organisatie meer werkplekken en ruimten gaan delen. Een deel van de organisatie heeft hierbij de vaste werkplek volledig losgelaten en gebruikt de werkplekken en -ruimten flexibel. De optimalisatie van het gebruik van de werkplekken en ruimten heeft geleid tot het afstoten van het kantoorgebouw 'De Rietlanden'. In 2013 levert dit een directe besparing op de huisvestingskosten op van € 341.000. Tot slot is in 2012 het huurcontract van het Polderhuis beëindigd. Aangezien in de begroting voor 2013 al rekening is gehouden met deze beëindiging levert dit geen verdere besparing op.

Interne controles

Voor 2012 was de doelstelling om minder te controleren wat al jaren goed gaat en meer te controleren waar zorg is. Dat heeft in 2012 geleid tot een flinke reductie in de interne controlelast. De interne controles gebruiken we ook voor het verbeteren en versterken van de bedrijfsprocessen. Over opzet en uitkomsten van onze controles is periodiek overleg gevoerd met de accountant. Ook in 2012 was de accountant in staat om op onze interne controles te steunen bij het uitvoeren van de Interim Controle. De kwaliteit van deze interne controles wordt door de accountant voor die processen waar hij steunt op de VIC, als voldoende beoordeeld. Hierover is ook reeds aan de auditcommissie gerapporteerd met de managementletter. Door onze werkwijze stellen we zeker dat onze bedrijfsvoering van een blijvend hoog niveau is.

Ontwikkelingen

Over het verbetertraject en de uitvoering van het plan van aanpak 'Basis op orde' bij de cluster Sociale Dienstverlening is de gemeenteraad in 2012 separaat geïnformeerd middels een drietal kwartaalrapportages. Deze lijn zetten we voort tot de reorganisatie van de cluster welke in 2013 plaats gaat vinden. De eerstvolgende voortgangsrapportage ontvangt de raad in april 2013.

Afhandeling bezwaarschriften 2012

De productie afgehandelde bezwaarschriften was op peil. Omdat er echter meer bezwaarschriften binnengekomen zijn dan verwacht, is het percentage binnen de termijn afgehandelde bezwaarschriften iets lager dan het beoogde resultaat, 86% in plaats van 90%.

De daling is beperkt gebleven omdat ook in 2012 de efficiency verder is verbeterd door aanpassing van de bezwaarschriftprocedure en het invoeren van de zgn. LEAN-methodiek.

Daarmee is de betrokkenheid en collegialiteit van de medewerkers vergroot en ervaart men minder werkdruk. Vermeldenswaard is dat RO-medewerkers na bijscholing ook zijn ingezet op Wwb zaken om de hogere Wwb- bezwaarschriftenstroom in te dammen. Tenslotte is het afgelopen jaar weer de nodige aandacht besteed aan het netwerk en samenwerking. Dat heeft onder meer geleid tot een samenwerkingsintentieovereenkomst met de gemeente Haarlem.

Verbonden partijen

We hebben de keuze onze taken in eigen beheer uit te voeren, derden deze taken gesubsidieerd te laten doen of onze belangen via een verbonden partij te verwezenlijken. Een belangrijk criterium voor de wijze waarop onze taken worden uitgevoerd is doelmatigheid. Verder zijn de mate waarin we invloed hebben op het volbrengen van de taken en het risico dat ermee is gemoeid bepalend.

Met een verbonden partij hebben wij een bestuurlijke relatie en een financieel belang (zoals een derde rechtspersoon in de vorm van een NV/BV, gemeenschappelijke regeling of stichting).

- Van een bestuurlijk belang is sprake als wij op één of andere manier zeggenschap hebben. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een zetel in het bestuur of stemrecht bij bestuurlijke beslissingen;
- Het financieel belang betekent dat wij middelen die wij aan een derde partij ter beschikking stellen niet terugontvangen in geval van faillissement, dan wel dat financiële problemen op ons verhaald kunnen worden.

In deze paragraaf noemen we per programma onze belangrijkste verbonden partijen en wordt ingegaan op de wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan de realisatie van onze taken en beleidsdoelen. Op 21 januari 2010 heeft onze gemeenteraad het vierjarig afwegingskader voor verbonden Partijen (raadsbesluit 2009.00204) vastgesteld. Hierin is opgenomen:

- a) Het toetsingskader verbonden partijen;
- b) Het proces op hoofdlijnen rond de besluitvorming over deelneming in verbonden partijen;
- c) De wijze van sturing van verbonden partijen, waaronder het vastleggen van afspraken over vertegenwoordiging en informatieverstrekking aan college en raad.

In onze gemeente hebben we de volgende verbonden partijen:

- Amstelland-Meerlanden overleg
- Stadsregio Amsterdam (voormalige ROA)
- Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)
- Werkvoorzieningschap Amstelland/Meerlanden (AM-Groep)
- Stichting Openbaar Primair Onderwijs Haarlemmermeer (SOPHO)
- Stichting Samenwerkingsbestuur Dunamare (voortgezet onderwijs)
- Stichting Halt
- Recreatieplas Haarlemmermeer BV
- Recreatieschap Spaarnwoude
- De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV (WDB)
- De Meerlanden Holding NV (DMH)
- Schiphol Area Development Company (SADC)
- NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
- Cocencus
- Hoofdvaart BV
- GEM A4 Zone West Beheer CV
- GEM President Beheer CV

Amstelland-Meerlanden Overleg

Algemene informatie

Het Amstelland-Meerlanden Overleg is een samenwerkingsverband op basis van de Wet Gemeenschappelijke Regeling. Het gaat om de samenwerking tussen Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn.

Het overleg dient voor onderlinge afstemming met het doel regionaal beleid effectiever te maken. Daarnaast behartigt het overleg de gezamenlijke belangen van de aangesloten gemeenten. Dit doet zij door overleg te voeren met belangrijke partners, zoals de Stadsregio Amsterdam, de provincie Noord-Holland en anderen. Vanuit het Amstelland-Meerlanden Overleg worden twee bestuurders afgevaardigd naar het dagelijks bestuur van de Stadsregio Amsterdam.

Twee maal per jaar is het plenair overleg waar de voltallige colleges van de zes gemeenten aanwezig zijn. Daarnaast komen de gemeentesecretarissen maandelijks bij elkaar in het secretarissenoverleg. De burgemeesters komen eens in de twee maanden bij elkaar in de zogenaamde regiegroep. Hier vindt afstemming over financiële kant van de samenwerking plaats en het agenderen van onderwerpen voor samenwerking.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Het Amstelland-Meerlanden Overleg bereikte onderlinge afstemming op diverse thema's in de zogenaamde portefeuillecontacten. Begin 2012 is besloten de overlegstructuur te vereenvoudigen, door de portefeuillecontacten op te laten gaan in drie domein overleggen: sociaal, ruimte en bedrijfsvoering. De veranderingen in de bestuurlijke omgeving, zoals bijvoorbeeld opheffen van de Wet Gemeenschappelijke Regeling Plus en decentralisatie van taken in het sociale domein hebben extra aandacht gevraagd van de regio.

Prestaties 2012:

- 12 maal secretarisoverleg
- 6 maal regiegroepbijeenkomst
- 2 maal plenair overleg

Financiële aspecten

In 2012 is een accres op de begroting van -5% gehanteerd. De jaarlijkse begroting is daarmee € 37.550. Eventuele tekorten worden betaald uit de egalisatiereserve. Per 1 januari 2012 is een egalisatiereserve van € 48.087 opgebouwd.

De gemaakte kosten zijn onder andere voor secretariaats- en bestuurskosten en organisatie van bijeenkomsten ten behoeve van regionale agendasetting. Ook is er een website www.AM-overleg.nl. De gemeenten dragen bij naar rato van het inwoner aantal. Voor Haarlemmermeer was deze bijdrage in 2012 € 16.850.

Stadsregio Amsterdam

Algemene informatie

De Stadsregio Amsterdam is een belangrijk samenwerkingsorgaan waarin zestien gemeenten in de Amsterdamse stadsregio (inclusief Amsterdam) participeren. Haarlemmermeer neemt actief deel in de regio en in diverse andere netwerken.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Kabinetsplannen en voorstellen op het gebied van bestuurlijke inrichting en decentralisatie van taken naar gemeenten betekenen veranderingen voor de Stadsregio. Dit heeft gevolgen voor de organisatiestructuur en het takenpakket.

De samenwerking richt zich tot nu toe vooral op het aanpakken en oplossen van bovenlokale vraagstukken op het gebied van Ruimtelijke Ordening, Verkeer, Openbaar Vervoer, Wonen, Economie en Jeugdzorg. Dit zal gaan veranderen. In ieder geval de jeugdzorg wordt aan gemeenten overgedragen en voor de overige onderwerpen zullen de consequenties nog inzichtelijk moeten worden gemaakt, waarbij de vorming van een vervoerregio (verkeer en OV) aan de orde kan zijn.

Ondanks deze veranderingen zijn tot nader orde de beleidsprioriteiten voor de Stadsregio:

- het verbeteren van de interne en externe bereikbaarheid van de metropool, met daarbij nadruk op de intensivering van het openbaar vervoer;
- verdere verstedelijking vooral via het intensiveren en transformeren van bestaand verstedelijkt gebied;
- het versterken van de samenhang tussen de metropolitane bereikbaarheid en de stedelijke transformatie;
- een regionaal economisch beleid.

De Stadsregio Amsterdam is een WGR plus, deze juridische vorm zal door de kabinetsvoorstellen onmogelijk worden gemaakt. Rijksgelden als de Brede Doel Uitkering verkeer en vervoer (BDU) worden nu rechtstreeks aan dit lichaam verstrekt, de inzet van de regio is om dit ook in de toekomst zo te organiseren. De huidige structuur kent een regioraad die getrap is bemenst met raadsleden en een dagelijkse bestuur bestaande uit wethouders en burgemeesters. In 2013 zullen voorstellen worden ontwikkeld vanuit de regio hoe de Stadsregio (of haar opvolger) in de toekomst vorm te geven, waarbij ook eventuele toetreding van nieuwe deelnemers aan de orde kan zijn. De exacte schaal, de wijze van financiering en het takenpakket van dit nieuwe orgaan zijn nog nader te bepalen, maar de mogelijk te vormen vervoerregio zou kunnen worden gezien als de opvolger van de Stadsregio wat betreft de verkeer- en vervoerstaken. Voorstellen zullen in de raad van Haarlemmermeer worden besproken.

Financiële aspecten

In totaal verdeelt de Stadsregio € 695 mln., waarbij de BDU veruit de belangrijkste inkomstenbron is, namelijk € 478 mln. De gemeentelijke bijdrage voor 2012 komt uit op € 2,23 per inwoner, hetzelfde als in 2011. Voor gemeente Haarlemmermeer is dat daarmee in totaal € 321.000. Dit bedrag is opgenomen in programma 1 van deze jaarstukken.

De Stadsregio Amsterdam ontvangt rijksgelden en keert deze in de vorm van subsidies voor ruimtelijke ordening infrastructuur, openbaar vervoer en jeugdzorg uit. Tussen de ontvangst van rijksgelden en uitkering daarvan kan enige tijd zitten. De nog niet uitgekeerde middelen werden op rekening-courant basis belegd bij de gemeente Amsterdam. Sinds 2 augustus 2006 zijn er ook gelden uitgezet in de beleggingsfondsen BNG FidoGeldmarktselect voor uitzettingen tot 12 maanden en BNG FidoKapitaalmarktselect voor uitzettingen van een langere duur. Beide zijn vastrentende fondsen waarop een actief beheer wordt toegepast. De beleggingen voldoen aan de eisen die in de wet FIDO (Financiering decentrale overheden) worden gesteld.

Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)

Algemene informatie

Per 1 januari 2008 maakt de gemeente Haarlemmermeer deel uit van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Kennemerland. De Veiligheidsregio Kennemerland bestaat uit de GGD Kennemerland (inclusief bureau GHOR) en de Regionale Brandweer Kennemerland.

Het is de GGD Kennemerland als uitvoeringsorganisatie van de Veiligheidsregio Kennemerland die in opdracht van 10 gemeenten via een gemeenschappelijke regeling de lokale gezondheidstaken uitvoert. De gemeente heeft de wettelijke verantwoordelijkheid om de Wet publieke gezondheid ten uitvoer te brengen. De aansturing van de GGD valt daar eveneens onder. Het gaat daarbij om publieke gezondheidszorg, infectieziektenbestrijding en jeugdgezondheidszorg.

Het bureau GHOR staat voor Geneeskundige HulpverleningsOrganisatie in de Regio. Het bureau neemt de voorbereidende (geneeskundige) activiteiten voor rampenbestrijding en crisisbeheersing voor zijn rekening en speelt een rol in de uitvoering. Daarnaast is er een operationele organisatie GHOR die de feitelijke geneeskundige hulpverlening bij een (dreigende) ramp of calamiteit coördineert.

De Veiligheidsregio Kennemerland bestaat daarnaast uit de Regionale Brandweer Kennemerland. De doelstellingen zijn vastgelegd in wettelijke taken en bestaan onder meer uit zorg dragen voor het

- het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises;
- het adviseren van het bevoegd gezag over risico's van branden, rampen en crises;
- het voorbereiden op de bestrijding van branden en het organiseren van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing;
- het instellen en in stand houden van een brandweer;
- het instellen en in stand houden van een GHOR;
- het voorzien in de meldkamerfunctie;
- het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel.

Op grond van bestuursafspraken voert de Regionale Brandweer Kennemerland sinds 1 juli 2008 tevens de lokale brandweertaken uit (1^e fase regionalisering brandweer). Per 1 juli 2009 is het brandweermaterieel en –materiaal overgedragen (2^e fase regionalisering brandweer).

Het Algemeen Bestuur van de veiligheidsregio bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. De burgemeester van Haarlem is de voorzitter van de veiligheidsregio. Het Algemeen Bestuur van de VRK heeft twee bestuurscommissies ingesteld, de commissie Openbare Veiligheid en de commissie Publieke Gezondheid en Maatschappelijke Zorg. De bestuurscommissie Publieke Gezondheid heeft de tien portefeuillehouders publieke gezondheid/maatschappelijke zorg als leden. De bestuurscommissie heeft de bevoegdheid om alle belangen op het gebied van de GGD te behartigen. Door deze bevoegdheid expliciet over te dragen, blijft de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de portefeuillehouders publieke gezondheid/maatschappelijke zorg gewaarborgd. De commissie Openbare Veiligheid (bestaande uit de tien burgemeesters) is bevoegd om alle belangen te behartigen op het gebied van de brandweer en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

In 2011 is door ons een uitwerking van de prestatieafspraken vastgesteld voor de door de brandweer te leveren prestaties op het gebied van pro-actie en preventie. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe indicator in onze programmabegroting.

Met de inwerkingtreding van de Wet veiligheidsregio's heeft de landelijke wetgever kwaliteitseisen gesteld aan het optreden van de brandweer (AMvB veiligheidsregio's). In het besluit wordt het basisniveau vastgesteld waaraan de organisatie en taken van de regio's en de brandweertaken moeten voldoen. Zo zijn bijvoorbeeld de basisvereisten voor crisismanagement en de aanrijdtijden van de brandweer opgenomen.

Financiële aspecten

Onze reguliere bijdrage aan de Veiligheidsregio Kennemerland in 2012 bedraagt in totaal € 12,4 miljoen. Dit bedrag bestaat uit € 9,1 miljoen voor lokale brandweertaken, € 0,2 miljoen voor regionale brandweertaken, € 2,7 miljoen voor gezondheidszorg (GGD en GHOR) en € 0,4 miljoen voor alarmering en multidisciplinaire opschaling. Naast bovenstaande gemeentelijke bijdrage vinden ook overdrachten van subsidies plaats, waaronder de Brede doeluikering CJG – JGZ (€ 2,0 miljoen).

Werkvoorzieningschap Amstelland/Meerlanden (AM-groep)

Algemene informatie

De AM Groep voert de Wet Sociale Werkvoorziening uit voor de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn.

De missie van AM Groep luidt: "De AM Groep is een maatschappelijke onderneming die – binnen de daartoe gestelde wettelijke kaders – werkgelegenheid biedt aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt die kunnen en willen werken."

Om aan het bieden van arbeid onder aangepaste omstandigheden te kunnen voldoen, levert de AM Groep uiteenlopende producten en diensten aan het bedrijfsleven en de overheid. Naast het invullen van de maatschappelijke verantwoordelijkheid, is de AM Groep daarmee een efficiënte en klantgericht werkende onderneming.

Per 1 januari 2008 is de nieuwe Wet Sociale Werkvoorziening van kracht geworden. Medio 2008 zijn de hierbij benodigde verordeningen vastgesteld.

De beleidsmatige invulling van de nieuwe wetgeving is opgenomen in de nota Modernisering WSW, 2^e fase, die op 17 september 2009 door de gemeenteraad is vastgesteld. Met deze nota is tevens besloten tot het wijzigen van de vigerende Gemeenschappelijke Regeling Werkvoorzieningschap Amstelland en de Meerlanden (GR), waarbij de verantwoordelijkheden van de gemeenteraden los worden gekoppeld van de GR en worden overgedragen aan de gemeenteraden. Een dergelijke regeling doet meer recht aan het duale stelsel binnen de gemeenten. De gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling is in het voorjaar 2010 door de gemeenteraden vastgesteld. Vanaf maart 2010 maken raadsleden van de vijf gemeenten geen deel meer uit van het bestuur. Bij AM Groep traden in maart 2010 vijf nieuwe wethouders aan in het bestuur. De wethouder van Haarlemmermeer is voorzitter. Elke wethouder heeft zowel zitting in het dagelijks als algemeen bestuur.

Tijdens de vergadering van AM Werk BV en AM Werk Re-integratie BV treden de wethouders op als aandeelhouder.

In de nota Modernisering WSW zijn ook een aantal doelstellingen benoemd ten aanzien van de prestaties van AM Groep. Daarbij is bepaald dat maximaal 1/3 van de WSW-medewerkers werkt op een beschutte werkplek binnen het SW-bedrijf en dat minimaal 2/3 werkt op locatie, via detacheren of Begeleid Werken. Eind 2012 werkte 22,3% binnen het bedrijf en 77,7% daarbuiten. Hiermee is de beoogde doelstelling ruim gerealiseerd.

Een andere doelstelling is gelegen in de verkorting van de wachtlijst. Hierbij moet aangetekend worden dat de mogelijkheden hiertoe sterk afhankelijk zijn van de jaarlijks voor het Rijk vast te stellen taakstellingen. Eind 2012 stonden vanuit de gemeente Haarlemmermeer 56 personen met een Wsw-indicatie op de wachtlijst. In het jaar 2011 stonden er 48 personen op de wachtlijst.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

De Wet Werken naar Vermogen zal worden vervangen door de Participatiewet, maar deze nieuwe wet lijkt, op een paar wijzigingen na, overeen te komen met de Wet Werken naar Vermogen. Ook de andere eerder door het vorige kabinet beoogde decentralisaties (o.m. begeleiding van AWBZ naar WMO en Jeugdzorg van Provincie naar gemeente) worden opnieuw actueel.

Tenslotte zullen de eerdere plannen voor het doorvoeren van verdere bezuinigingen op de Rijkssubsidie Wsw worden geëffectueerd.

Concreet weten we op dit moment, op basis van de globale weergaves in het Regeerakkoord het volgende:

- De bezuinigingen op de Rijkssubsidie Wsw zullen alsnog worden doorgevoerd, waarschijnlijk met ingang van 1 januari 2014. Het tempo van bezuinigen is iets gematigder dan in de Wet Werken naar Vermogen, maar zal dezelfde einduitkomst hebben (van € 25.939 naar € 22.000 per arbeidsjaar Wsw in 2017).
- Geïndiceerden op de wachtlijst Wsw kunnen vanaf de invoeringsdatum van de nieuwe wet (verwacht op 1 januari 2014) niet meer onder de huidige condities instromen. Dit zou impliceren dat de Wsw in een gestage krimp komt omdat er geen nieuwe instroom meer zal zijn vanaf de wachtlijst.

- De gemeenten krijgen de keuze van het Rijk om wel of niet een voorziening te bieden voor mensen met een ernstige arbeidsbeperking, die geen mogelijkheden hebben om te kunnen werken in een reguliere omgeving. Het Rijk stelt daarvoor € 22.000,- beschikbaar per plek. Besluit een gemeente deze voorziening niet in te richten, dan zal er ook geen budget voor beschikbaar komen voor die gemeente.
- Er zal een quoteringsregeling worden ingevoerd voor bedrijven met meer dan 25 werknemers, waarin bedrijven stapsgewijze worden verplicht 5% van hun werknemersbestand te laten bestaan uit medewerkers met een arbeidshandicap. Ook Wsw'ers kunnen daarvan gebruik maken.

Financiële aspecten

In 2012 is een negatief resultaat geboekt van - € 148.000 (naar verwachting) een (klein) negatief resultaat.

AM Groep ontving tot en met 2008 jaarlijks van de gemeenten een bijdrage (gemeentelijke bijdrage). In 2008 is het maximum bereikt voor de vorming van een egaliseringsreserve van AM Groep ter hoogte van 20% van de totale exploitatiekosten. Hierdoor is deze bijdrage vanaf 2009 niet langer noodzakelijk en derhalve beëindigd. De totale egaliseringsreserve van AM Groep bedraagt eind 2012 naar verwachting € 3.783.000.

Met de vaststelling van de nota Modernisering Wsw, 2^e fase in september 2009 in de gemeenteraad is onder meer bepaald om een Sociaal Herinvesteringsfonds in te stellen, om fluctuaties in de taakstelling (gedeeltelijk) op te vangen. De voeding van dit fonds bestaat uit de bonussen van het Rijk voor de gerealiseerde plaatsen Begeleid Werken alsmede de positieve resultaten van de exploitatie van AM Groep, na aftrek van de aanvulling van de egaliseringsreserve tot het vastgestelde maximum. Na vaststelling van de jaarrekening 2012 van de AM Groep bedraagt de hoogte van het Sociaal Herinvesteringsfonds voor de gemeente Haarlemmermeer naar verwachting € 951.526.

Bij AM Werk BV staat eind 2012 een algemene reserve van naar verwachting € 1.011.450.

In de primaire begroting voor 2013 was een negatief resultaat begroot van -€ 1.118.000. In de gewijzigde begroting komt het resultaat op -€ 148.000. Dit is een verbetering van € 970.000. Deze verbetering wordt voor een groot deel veroorzaakt doordat de WWnV die in 2013 in zou gaan, niet is doorgegaan. Hierdoor is enerzijds de rijksbijdrage in 2013 niet verlaagd en is anderzijds de aangekondigde krimp in de taakstelling voor 2013 niet doorgegaan. Daarnaast zijn in deze begrotingswijziging een aantal begrotingsposten opnieuw bekeken en gewijzigd aan de aangepaste bedrijfsvoering en verwachte ontwikkelingen, voor zover die in de primaire begroting al niet waren meegenomen. Dit heeft geresulteerd in een verbetering in het bedrijfsresultaat van € 79.000. De taakstelling WSW is toegenomen ten opzichte van de primaire begroting van 426 naar 448. Deze toename leidt bij een aantal posten tot een toename van kosten en opbrengsten.

Stichting Openbaar Primair Onderwijs Haarlemmermeer (SOPOH)

Algemene informatie

Per 1 januari 1999 is het bestuur van het openbaar primair onderwijs in Haarlemmermeer overgedragen van de gemeente aan een daartoe opgerichte stichting 'SOPOH'.

Deze stichting is belast met de uitoefening van het bevoegd gezag van de openbare scholen voor (speciaal) basisonderwijs, een en ander conform artikel 48 van de Wet op het primair onderwijs 'Instandhouding openbare school door een stichting'. In het betreffende artikel is onder meer beschreven waaraan de statuten van de stichting dienen te voldoen.

Onder het huidige bestuursmodel zijn daarbij de kenmerken:

- met uitzondering van de opheffing van scholen worden alle taken en bevoegdheden van het bevoegd gezag door SOPOH uitgeoefend;
- vaststelling begroting/jaarrekening na instemming gemeenteraad;
- benoeming bestuursleden door gemeenteraad;
- statuten en wijziging van de statuten, na instemming raad;

gemeenteraad is in geval van ernstige taakverwaarlozing door bestuur of functioneren in strijd met de wet bevoegd zelf te voorzien in het bestuur van de scholen.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Door wijzigingen in de Wet op het Primair Onderwijs moeten het bestuur en het intern toezicht bij SOPOH gescheiden zijn. Het huidige bestuursmodel voorziet hier niet in, daarom is de gemeenteraad op 12 juli 2012 akkoord gegaan met een wijziging naar een Raad van Toezichtmodel. Dit model zal in de loop van 2013 worden ingevoerd. De gemeenteraad krijgt dan de externe toezichthoudende taak.

Bij het Raad van Toezichtmodel zijn de kenmerken:

- met uitzondering van de opheffing of afsplitsing van (een deel van) de scholen worden alle taken en bevoegdheden van het bevoegd gezag door SOPOH uitgeoefend;
- vaststelling begroting/jaarrekening na overleg met de gemeenteraad;
- benoemen leden Raad van Toezicht door gemeenteraad. De leden van het college van Bestuur worden benoemd door de Raad van Toezicht;
- statuten en wijziging van de statuten, na instemming raad;
- gemeenteraad is in geval van ernstige taakverwaarlozing door bestuur of functioneren in strijd met de wet bevoegd zelf te voorzien in het bestuur van de scholen.

Financiële aspecten

De definitieve jaarrekening over 2011 van SOPOH is begin februari 2013 nog steeds niet ingediend bij de gemeente. Uit het in 2012 wel ontvangen concept valt wel op te maken dat een omvangrijk verlies is geleden over dat jaar. Ondanks dit verlies blijft de solvabiliteit naar verwachting ruimschoots boven de voorgeschreven minimale 30 %.

Stichting Samenwerkingsbestuur Dunamare (voortgezet onderwijs)

Algemene informatie

Op 31 mei 2007 heeft de gemeenteraad ingestemd met de oprichting van de Stichting Samenwerkingsbestuur Dunamare. Dunamare is het bevoegd gezag van onder meer de openbare scholen voor voortgezet onderwijs in de gemeente Haarlemmermeer.

Deze stichting is gebaseerd op artikel 53c van de Wet op het voortgezet onderwijs: 'Bestuurlijke fusie openbare en bijzondere scholen'. De stichting is het bevoegd gezag van zowel openbare als algemeen bijzonder scholen voor voortgezet onderwijs in de regio IJmond, Haarlem en Haarlemmermeer. In het betreffende artikel is onder meer beschreven waaraan de statuten van de stichting dienen te voldoen.

Het toezicht is vastgelegd in het Reglement Uitwerking Toezicht Scholen Openbaar Onderwijs in Haarlemmermeer.

Kenmerken daarbij zijn:

- met uitzondering van de opheffing van een openbare school worden alle taken en bevoegdheden van het bevoegd gezag door Dunamare uitgeoefend;
- jaarlijks overleg inzake begroting/jaarrekening met de gemeente waarin de openbare school is gelegen;
- statuten en wijziging van de statuten, na instemming van de gemeenteraad van de gemeente waarin de openbare school is gelegen;

- in geval van ernstige taakverwaarlozing door het bestuur of functioneren in strijd met de wet, voor zover het openbaar onderwijs betreft, neemt de gemeenteraad van de gemeente waarin de openbare school is gelegen, de maatregelen die hij nodig acht om de continuïteit van het onderwijsproces te waarborgen voor zover het openbaar onderwijs betreft (artikel 53c lid 9 WVO).

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Bij het Huis van de Sport is ook de nieuwbouw van het Haarlemmermeer Lyceum in ontwikkeling. De planning is dat de leerlingen uiterlijk augustus 2014 overgaan naar de nieuwbouw. Hiernaast heeft het Haarlemmermeer Lyceum in 2012 gewerkt aan het bereiken van de LOOT status (Leerling Ontwikkelgericht Onderwijs Topsport). De status betekent een officiële erkenning vanuit het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het geven van Topsport Talent Onderwijs aan leerlingen met een daartoe speciaal door NOC-NSF afgegeven Talentsportstatus. De Hoofddorpse scholengemeenschap koesterde al langer de ambitie om uit te groeien tot een LOOT-School. De status wordt toegekend als minimaal veertig topsportleerlingen per locatie begeleid worden, wat nu het geval is bij de Hoofddorpse school. In de regio Zuid Kennemerland wonen circa 250 talentsporters. Begin februari 2013 is de status daadwerkelijk verkregen.

Financiële aspecten

De financiële positie van Dunamare is goed. Over 2011 is een voordelig resultaat van € 1,4 miljoen behaald. Het eigen vermogen bedraagt € 19 miljoen op een balanstotaal van € 50 miljoen (solvabiliteit 38 %).

Stichting Halt Kennemerland

Algemene informatie

Het eerste doel van Halt is de veiligheid verhogen door bestrijding van jeugdcriminaliteit. Halt is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de Halt-afdoening voor jongeren die voor het eerst zijn aangehouden door de politie voor het plegen van een strafbaar feit, zoals winkeldiefstal, vandalisme en het misbruik maken van 112. De jongeren krijgen een passende leerstraf aangeboden.

Het tweede doel van Halt is het preventief verhogen van het normbesef van jongeren en ouders. Halt is verantwoordelijk voor het geven van voorlichting op scholen over normen en waarden, levert een bijdrage aan de vuurwerkcampagne, adviseert ketenpartners over de ontwikkeling rond jeugdcriminaliteit en verwijst door bij zorgsignalen.

De prestatieafspraken met Halt voorzien in:

- Voorlichting aan scholen. Halt verzorgt voorlichtingen in het basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs.
- Informatie en advies voor gemeente, wijk en buurt.
- Signalering, partnership in signaleringsoverleggen.
- Informatie en advies voor het voortgezet onderwijs.
- Vuurwerkvoorlichting.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Halt leverde in 2012 de volgende diensten:

Basispakket	1111
Voorlichting aan scholen	316 uur
Informatie en advies voor gemeente, wijk en buurt	80 uur
Signalering, partnership in signaleringsoverleggen	80 uur
Informatie en advies voor het voortgezet onderwijs	40 uur
Vuurwerkvoorlichting aan scholen	284 uur

Pluspakket	
Extra voorlichtingen voortgezet onderwijs	28 uur
Luilak	30 uur
Project 'Nuchter op straat'	30 uur
Extra subsidie (valt buiten basis- en pluspakket)	
Aanschrijffactie (13 trajecten)	49 uur

Er is in 2012 gewerkt aan een nieuwe dienstverleningsovereenkomst tussen Halt en de gemeenten in de regio Kennemerland, omdat de huidige per 31 december 2012 afliep. Halt heeft voorgesteld om een addendum toe te voegen aan de originele dienstverleningsovereenkomst. De dienstverleningsovereenkomst met addendum treedt per 1 januari 2013 in werking.

In 2012 is gewerkt aan één Halt organisatie. De besturen van de 17 Halt organisaties in Nederland hebben in 2012 het principebesluit genomen één organisatie te gaan vormen. Hierdoor zal Halt meer slagkracht en ruimte krijgen voor innovatie en voor het delen en spreiden van kennis en kunde en meer efficiënt haar werk kunnen doen. Er komen in totaal 4 werkunits. Eén werkunit zal bestaan uit het huidige Halt Noord-Holland Noord, Halt Flevoland Gooi- en Vechtstreek, Halt Regio Amsterdam en Halt Kennemerland. Stichting Halt zal per 1 januari 2013 van kracht gaan.

Financiële aspecten

Met alle deelnemende gemeenten in de regio Kennemerland is per 1 januari 2008 een dienstverleningsovereenkomst afgesloten. Hierin staan de rechten en plichten vermeld tussen de dienstafnemende gemeenten en de dienstverlener. De dienstverleningsovereenkomst geeft Halt garantie dat zij voor de periode van 2008-2012, onder minimaal gelijkblijvend budget aanspraak kan maken op gelden van de gemeenten. De gemeenten verplichten zich tot het afnemen van het basispakket en hebben een keer per jaar de mogelijkheid om extra producten af te nemen. De gemeente Haarlemmermeer heeft hiervoor een budget van € 70.000 gereserveerd.

Recreatieplas Haarlemmermeer BV

Algemene informatie

De Recreatieplas Haarlemmermeer BV is een Publiek Privaat Samenwerkingsverband (PPS) van de gemeente en een private partij en is opgericht in 1994 met als doelstellingen het winnen en verkopen van zand en het inrichten van de zandwinning bij Hoofddorp-Toolenburg tot recreatiegebied-stadspark. De zandwinning heeft voor projecten in Haarlemmermeer van korte transportafstand zandleveranties mogelijk gemaakt en heeft financiële middelen gegenereerd voor de gebiedsaanleg en om de onderhoudslasten van het gebied voor tien jaar te dekken.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

De vennootschap heeft dit project eind 2010 voltooid en afgewikkeld en de twee aandeelhouders hebben in 2011 besloten om de vennootschap in een 'slappende fase' in stand te houden in afwachting van latere besluitvorming over de mogelijke inzet van de PPS voor een nieuw zandwin-recreatieproject in Park21. Naar verwachting zal in 2013 besluitvorming plaatsvinden over de haalbaarheid van de zandwinning en mogelijke inzet van de vennootschap.

Financiële aspecten

Het geplaatst aandelenkapitaal bedraagt € 45.400 waarin Haarlemmermeer voor 49% (€ 22.200) deelneemt. De BV onderneemt in de 'slappende' fase geen activiteiten.

Recreatieschap Spaarnwoude

Algemene informatie

De gemeente Haarlemmermeer neemt sinds 1971 samen met de gemeenten Haarlem, Velsen, Haarlemmerliede & Spaarnwoude en Amsterdam en de provincie Noord-Holland deel in de Gemeenschappelijke Regeling Spaarnwoude (GRS).

Voor Haarlemmermeer heeft de portefeuillehouder Recreatie zitting in het Dagelijks en Algemeen bestuur van het schap.

Doel van de GRS is het bevorderen van een evenwichtige ontwikkeling van de openluchtrecreatie, het tot stand brengen en bewaren van een evenwichtig natuurlijk milieu en het tot stand brengen en onderhouden van een landschap dat hierop is afgestemd.

De participanten dragen gezamenlijk zorg voor het beheer en ontwikkeling van dit gebied dat grotendeels samenvalt met de Bufferzone Amsterdam-Haarlem. Ook het toezicht op en handhaven van de Algemene Verordening Spaarnwoude maakt onderdeel uit van het beheer.

Het werkingsgebied van de GRS betreft het Recreatiegebied Spaarnwoude (oud), in totaal ca. 2700 ha. In 2008 is, conform gemaakte bestuurlijke afspraken, de GRS gewijzigd als gevolg van de toevoeging van nieuwe groen- en recreatiegebieden (Spaarnwoude nieuw) in Haarlemmermeer noord en in westelijk Amsterdam (deelgebieden Boseilanden, Groene Weelde, Groene Carré zuid en west, Park Zwanenburg, Tuinen van West in totaal ca. 350 ha). In de zomer 2012 is de fietsbrug over de Ringvaart tussen Park Zwanenburg en Tuinen van West in Amsterdam geopend.

De in aanleg zijnde deelgebieden Buitenschot (wordt gecombineerd met geluidwerende grondribbels), Park Zwaanshoek-noord, Park Vijfhuizen en volgende fasen in Tuinen van West, zullen de komende jaren hier nog aan worden toegevoegd.

Het vanaf 2008 nieuw te exploiteren en te beheren groen areaal betreft enerzijds de taakstelling uit het Strategisch Groen Project (SGP/Recreatie om de Stad-RodS) en anderzijds nieuwe gebieden die door Stichting Mainport & Groen (SMG) worden gerealiseerd.

Aan het totale recreatieschapsgebied zijn in 2012 ca. 5,5 miljoen bezoeken gebracht.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

De provincie Noord-Holland (voorzitter van het schap) heeft in 2010 het initiatief genomen om samen met de participanten een Ontwikkelingsvisie voor de Bufferzone Spaarnwoude op te stellen. In 2012 is de concept-visie opgesteld en is een consultatie ronde gehouden met belanghebbende recreanten- en bewonersorganisaties alsmede met ondernemers en instellingen in het gebied. De visie zal in 2013 worden vastgesteld.

Financiële aspecten

Het recreatieschap heeft jaarlijks uitgaven en inkomsten door beheer, investeringen en exploitatie van het recreatiegebied. De totale uitgaven bedragen in 2012 € 8,9 miljoen; de participanten financieren hiervan € 2,5 miljoen. Wij dragen per jaar 3,5% (in 2012 was dit € 49.750) bij in het exploitatiesaldo van het oude recreatieschap en voor de nieuwe gebieden 25% (in 2012 was de bijdrage € 260.045). Het resultaat van de exploitatie van het recreatieschap was in 2012 gunstiger dan begroot. Dat is deels vanwege kosten die zijn doorgeschoven naar 2013 aangezien enkele nieuwe deelgebieden nog niet zijn opgeleverd en in beheer genomen. Anderzijds zijn er door het schap hogere baten ontvangen uit evenementen en onroerend goed beheer.

De Meerlanden Holding NV

Algemene informatie

De Meerlanden Holding N.V. (DMH) is onder andere werkzaam op het gebied van de inzameling, verwerking en recycling van afvalstoffen, straatreiniging en gladheidbestrijding. DMH is een overheidsgedomineerde afval- en reinigingsorganisatie van en voor de deelnemende gemeenten: Haarlemmermeer, Aalsmeer, Heemstede, Noordwijkerhout, Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Bennebroek/Bloemendaal, Diemen, Lisse en Hillegom. In 1996 is besloten tot het oprichten van deze NV, hetgeen in 1997 is geëffectueerd.

De rol van bestuurder/eigenaar wordt op bestuurlijk niveau ingevuld door de portefeuillehouder financiën, die zitting heeft in de aandeelhoudersvergadering. De rol van opdrachtgever/klant wordt op bestuurlijk niveau vervuld door het college als totaal.

De door DMH uit te voeren taken zijn in overeenkomsten vastgelegd. Deze afspraken hebben betrekking op afvalinzameling, straatreiniging, zwerfafval en volksgezondheid.

Een deel van de taken zijn werkzaamheden die frequent en volgens een vast patroon uitgevoerd worden, zoals de afvalinzameling. Het uitvoeren van deze taken wordt steekproefsgewijs en op basis van meldingen en klachten gecontroleerd. Andere taken, zoals straatreiniging en zwerfafval, worden op uitgevoerd aan de hand van beeldbestekken.

Er is periodiek overleg en jaarlijks wordt door DMH in het Jaarverslag verantwoording afgelegd en wordt een Jaarrapportage opgesteld. Hierin wordt gerapporteerd over de prestaties, de ontwikkelingen en het effect op de aanneemsom.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

In 2012 is gewerkt aan een viertal scenario's om de inzameling van kunststof afval te verbeteren en de faciliteiten daarvoor uit te breiden. Besluitvorming zal in 2013 plaatsvinden. Deze activiteit vormt een uitwerking van het afvalbeleid voor de jaren 2010-2015, vastgelegd in het Afvalstoffenbeleidsplan. Het Afvalstoffenbeleidsplan is erop gericht te voldoen aan de landelijk doelstellingen voor afvalbeheer, zoals vastgelegd in het Landelijk AfvalbeheerPlan2.

In oud Nieuw-Vennep is een proef met containerregistratie op basis van stickers gehouden. De doelstelling bij containerregistratie is dat zoveel als mogelijk de juiste afvalstoffenheffing door inwoners wordt betaald. Op grond van de evaluatie van de proef zal een vereenvoudigde vorm van containerregistratie met stickers verder worden uitgewerkt, zodat op indicatie en op gezette tijden gecontroleerd kan worden op correctheid.

Vanwege de slechte inzamelresultaten voor groente-, fruit- en tuinafval (gft) bij hoogbouw (dit is een landelijk fenomeen) is de aparte gft inzameling bij hoogbouw gestaakt. Indien mogelijk wordt in nieuwe situaties gekozen voor een gft inzameling met rolemmers. Landelijk is eveneens gebleken dat hoe persoonlijker het inzamelmiddel bij gft is, hoe beter het resultaat is. Dit is een significant verschil met de overige gescheiden fracties waar een algemeen inzamelmiddel ook werkt.

Financiële aspecten

Onze deelneming bedraagt sinds eind 2011 50,4%, welk bezit bestaat uit 92.549 gewone aandelen en één prioriteitsaandeel. De winst bedroeg in 2011 € 2,1 miljoen (vergelijk 2010 € 2,0 miljoen), waarvan € 0,8 miljoen als dividend is uitgekeerd. Ons aandeel daarin bedraagt € 0,4 miljoen en dit was conform onze raming.

De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV (WDB)

Algemene informatie

Sinds 1 januari 2009 bezit de gemeente 100% van de aandelen van de Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV. Met de Waterwolf nieuwe stijl is een vennootschap neergezet die zich ook als leerwerkbedrijf richt op re-integratietaken.

De Waterwolf BV verricht in opdracht van de gemeente (klein)onderhoud aan groen- en civieltechnische voorzieningen in de openbare ruimte, waaronder de begraafplaatsen.

Dit doen zij op basis van uitvoeringsovereenkomsten (bestekken) alsmede door middel van de inzet van zogenaamde servicebussen.

Tevens zijn met de Waterwolf langlopende contracten (beeldbestekken) afgesloten voor het groenonderhoud in Hoofddorp (gebieden 2 en 3) en voor het beheer en onderhoud van de gemeentelijke begraafplaatsen. Buiten deze bestekken verricht de Waterwolf nog een breed scala aan andere diensten, waaronder de bediening van de beweegbare bruggen.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

In juni 2011 heeft het college van B&W de nota Intensivering samenwerking De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV en AM Groep (2011.0020789) vastgesteld. In vervolg op deze nota zijn met De Waterwolf verschillende gesprekken gevoerd over de samenwerking tussen De Waterwolf en de gemeente. Eind 2012 is een visie op de samenwerking verschenen namelijk, 'Helder en transparant op basis van wederzijds vertrouwen.'

De Waterwolf kan niet op de locatie aan de Bennebroekerweg blijven (strijdig met bestemmingsplan en vergunning) en zoekt al ruim een jaar naar een nieuwe locatie voor haar kantoor en de werf. De locatie die bij de vorige AvA geschikt leek bleek uiteindelijk niet te verwerven. Wij zijn voorstander van een spoedige verhuizing van De Waterwolf naar een andere locatie.

Financiële aspecten

Over 2011 heeft Waterwolf een winst van € 627.000 geboekt, waar het resultaat over 2010 nog een verlies van € 329.000 bedroeg. Het resultaat is in 2011 mede positief beïnvloed door het vrijvallen van de voorzieningen die waren opgenomen voor de verlieslatende bestekken en het vervallen van de belastingplicht voor de vennootschapsbelasting. Na toevoeging van de winst bedraagt het eigen vermogen € 2.112.000. Wij hebben de aandelen voor €1,1 miljoen op de balans gewaardeerd. Daarnaast is er door de Waterwolf over 2011 een dividend van € 70.000 uitgekeerd. Over 2012 wordt op grond van de rapportage over het volledige boekjaar ook een voordelig resultaat verwacht.

Bestuursforum Schiphol en Schiphol Area Development Company (SADC)

Algemene informatie

- Bestuursforum Schiphol (BFS)

In 1987 zijn wij met de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland een samenwerkingsverband aangegaan, het Bestuursforum Schiphol (BFS). De Schiphol Group neemt deel in dit samenwerkingsverband als gekwalificeerd adviseur. Door met elkaar samen te werken is de basis gelegd voor een gezamenlijk ruimtelijk-economisch beleid bij nieuwe uitbreidingsplannen op en rond de luchthaven. Het BFS adviseert over beleid en beleidsinstrumenten voor een effectieve en efficiënte ruimtelijk economische ontwikkeling van de Schipholregio.

- Schiphol Area Development Company (SADC)

SADC is het belangrijkste uitvoeringsinstrument van het BFS en is in 1987 opgericht door de vier vorenstaande partijen. De kerntaken van dit regionale ontwikkelingsbedrijf zijn gebiedsontwikkeling, (inter)nationale marketing en promotie en het verbinden van publieke en private partijen. In 2009 is door partijen besloten tot versterking van de regionale samenwerking waardoor SADC zich kan vergroten, verbreden en verdiepen. De partijen, die ieder voor 25% deelnemen in SADC, hebben besloten om met maximaal € 80 miljoen aanvullend kapitaal de voornoemde versterking van SADC te realiseren. In 2011 heeft iedere aandeelhouder € 9,2 miljoen gestort van het per aandeelhouder maximaal aanvullend op te vragen kapitaal ad € 20 miljoen en in 2012 is van iedere aandeelhouder het resterende bedrag opgevraagd van € 10,8 miljoen.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

- Bestuursforum Schiphol (BFS)

Het BFS heeft de Ruimtelijk Economische Visie Schipholregio 2009 – 2030 geformuleerd in samenwerking met de Schiphol Group en SADC. Jaarlijks stelt het BFS de Monitor Ontwikkelingsstrategie REVS vast. De Monitor rapporteert over zaken als kantorenleegstand, marktopname, werkgelegenheid en bedrijfsverplaatsingen.

Jaarlijks wordt er een geactualiseerde monitor vastgesteld. De monitor is een check op de voortgang van het programma en levert informatie om het programma te kunnen bijstellen.

- Schiphol Area Development Company (SADC)

In het Strategisch Meerjaren Plan (SMP) beschrijft SADC voor een periode van vijf jaren de voorgenomen plannen en activiteiten, de verwerving, de uitgifte en vervreemding van gronden en de financiële prognoses. Jaarlijks wordt het SMP geactualiseerd. Het SMP wordt nader uitgewerkt in het bedrijfsplan, welke eveneens jaarlijks wordt geactualiseerd. Dit bedrijfsplan geeft aan op welke wijze de investeringen en financieringsrisico's beheersbaar blijven.

Jaarlijks actualiseert SADC haar Strategisch Meerjaren Plan alsmede haar bedrijfsplan. Ook in 2012 heeft actualisatie plaatsgevonden.

Financiële aspecten

- Bestuursforum Schiphol (BFS)

Het BFS is geen juridische en/of fiscale entiteit en beschikt daardoor ook niet over eigen werkkapitaal dan wel een eigen exploitatie. Iedere aan deze samenwerking verbonden partij neemt de daaraan verbonden eigen kosten voor eigen rekening. Er worden dus geen bijdragen verstrekt.

De afspraken, die in het BFS worden gemaakt over de ruimtelijke ontwikkeling in en om de luchthavenregio, dienen de bestuurlijke goedkeuring te hebben van ieder van de samenwerkende partijen. Een bestuurlijk risico kan zich voordoen wanneer de uitwerking van gemeentelijk beleid of gemeentelijke uitvoering strijdig wordt met de gemaakte BFS-afspraken.

- Schiphol Area Development Company (SADC)

Per ultimo 2011 beschikt SADC over een eigen vermogen van € 66,3 miljoen (2010: € 23,4 miljoen) en behaalde over 2011 een negatief resultaat van € 1,3 miljoen (2010: positief resultaat € 0,3 miljoen). SADC kent geen (jaarlijkse) gemeentelijke bijdrage. Doordat het aandelenkapitaal van SADC is uitgebreid met € 80 miljoen, heeft de gemeente Haarlemmermeer als 25%-aandeelhouder in 2012 het resterende gedeelte van € 20 miljoen verstrekt.

SADC is een uitvoeringsorganisatie, waarbij de BFS-afspraken leidend zijn. Doordat dezelfde partijen in BFS als in SADC participeren is de kans op een bestuurlijk risico nagenoeg nihil.

Doordat deze uitvoeringsorganisatie geen beleid formuleert of initieert zijn er geen beleidsmatige risico's. Het financiële risico verbonden aan SADC is voor de gemeente maximaal het teniet gaan van de waarde van de deelneming SADC. De waarde van de deelneming SADC is in 2012 toegenomen van € 15,9 miljoen naar € 26,7 miljoen. In deze waarde is inbegrepen de afgesproken aanvullende kapitaalstorting van maximaal € 20 miljoen per aandeelhouder in SADC.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Algemene informatie

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang. De BNG draagt met gespecialiseerde financiële dienstverlening bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Deelname in het maatschappelijk kapitaal van de NV voorziet in het (gemeenschappelijk) behartigen van de belangen in de kapitaalbehoefte van gemeenten.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

De BNG heeft de hoogst mogelijke kredietrating van de kredietbeoordelaars (triple A). Dit is op 21 december 2012 opnieuw bevestigd door Standard & Poor's (S&P). Naar aanleiding van de mogelijk langer aanhoudende economische neergang in Nederland en de eurozone kreeg BNG Bank eerder op 16 november 2012 van S&P de kwalificatie 'creditwatch negative'. Deze kwalificatie geeft een mogelijke toekomstige verlaging van de rating aan. Na aanvullend onderzoek heeft S&P deze kwalificatie nu dus verwijderd.

Financiële aspecten

Onze deelname omvat een totaalbedrag van € 151.000 en bestaat uit 60.372 aandelen. In totaliteit zijn er 55.690.720 aandelen dus onze invloed (0,1 % van de aandelen) is beperkt. De aandelen zijn zeer beperkt verhandelbaar (alleen onder de aandeelhouders). Over 2011 hebben wij € 69.428 aan dividend ontvangen, dit betrof € 1,15 per aandeel. In de jaren daarvoor bedroeg de dividenuitkering nog rond de € 2,50 per aandeel. In het eerste half jaar van 2012 was de winst van de BNG € 5 miljoen hoger dan het jaar daarvoor. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de BNG gezien alle onzekerheden en het vooralsnog uitblijven van economisch herstel het niet verantwoord acht een uitspraak te doen over de hoogte van de nettowinst 2012. Onze verwachting is toch dat het dividend over het boekjaar 2012 minimaal gelijk is aan dat van 2011.

Cocensus

Algemene informatie

Cocensus is een Gemeenschappelijke Regeling (GR). Deze is opgericht 1 januari 2007 door de gemeenten Haarlemmermeer en Haarlem. In de loop van de jaren hebben de gemeenten Hillegom, Beverwijk, Oostzaan en Wormerland zich aangesloten bij de Gemeenschappelijke Regeling.

Het doel van de samenwerking is het leveren van een voor de burger kwalitatief goed en transparant belastingproduct. Met de samenwerking wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de borging van de continuïteit van de bedrijfsvoering en het verminderen van de kwetsbaarheid van het belastingproces. Door schaalvergroting kan een belangrijke kostenbesparing worden behaald. De doelstelling van Cocensus is op een zo efficiënt en accuraat mogelijke wijze heffen en innen van de gemeentelijke belastingen.

Het algemeen bestuur kent vanuit iedere gemeente twee leden vanuit het college van burgemeester en wethouders. Tevens is voor ieder lid een plaatsvervangend lid aangewezen. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door een voorzitter en drie leden aangewezen vanuit de leden van het algemeen bestuur.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Cocensus streeft naar een reductie van de uitvoeringskosten door middel van synchronisatie van de uitvoering van de heffing en inning van de belastingen voor zes gemeenten en het vinden van nieuwe deelnemers aan de gemeenschappelijke regeling. De uitvoeringswerkzaamheden voor de BAG zijn gestart in 2012.

Financiële aspecten

De bijdrage van Haarlemmermeer aan Cocensus in 2012 was € 3.497.200.

Hoofdvaart BV

Algemene informatie

De Hoofdvaart BV, opgericht in 2010, is een 100% gemeentelijke deelneming en heeft als doel het participeren en optreden als commanditair vennoot in de commanditaire vennootschappen zoals GEM A4 Zone West en GEM President. In de vergadering van aandeelhouders is uitsluitend de gemeente bestuurlijk vertegenwoordigd en wel door de wethouder van Financiën in zijn hoedanigheid als aandeelhouder. In 2010 is € 18.000 gestort aan aandelenkapitaal. De Hoofdvaart BV participeert nu in de GEM A4 Zone West CV en de GEM President CV.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

De Hoofdvaart BV heeft ultimo 2012 € 26.782.399 (ultimo 2011 € 6.067.233) geleend van de gemeente Haarlemmermeer. De Hoofdvaart leent de opgenomen gelden direct weer uit aan een of meerdere CV's. De CV's gebruiken de van de Hoofdvaart BV geleende middelen voor de ontwikkeling van de projecten A4 Zone West en de President. De toename van € 20.715.166 in 2012 betreft voor € 18.915.166 inbreng van grond in de GEM A4 Zone West door schuldvereffening en voor het overige een toename van het commanditaire kapitaal van de GEM A4 Zone West.

Financiële aspecten

De geldlening aan de Hoofdvaart BV is geformaliseerd door middel van een rekening-courantovereenkomst. De maximale omvang van de geldlening aan de Hoofdvaart mag € 60 miljoen bedragen, € 50 miljoen voor de GEM A4 Zone West en € 10 miljoen voor de GEM President. De inschatting is dat de maximale omvang van de geldlening voldoende is voor beide ontwikkelingen. De te vorderen rente over de verstrekte gelden bedraagt ultimo 2012 € 906.678.

GEM A4 Zone West Beheer CV

Algemene informatie

Deze CV (commanditaire vennootschap) is aangegaan door de Hoofdvaart BV (33%), SRE Participaties BV (33%), SADC Participaties BV (33%) en GEM A4 Zone West BV (1%). In deze CV worden alle kosten en opbrengsten van de gezamenlijke grondexploitatie A4 Zone West verantwoord en vindt de volledige financiering van betreffende exploitatie plaats. In de vergadering van commandieten is de gemeente bestuurlijk vertegenwoordigd door de directeur van de Hoofdvaart BV, zijnde de gemeentesecretaris van de gemeente Haarlemmermeer.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Eenmaal per jaar vindt er een Vergadering van Commandieten plaats. In deze vergadering komt aan de orde hoe het door de commandieten verstrekte kapitaal is ingezet voor de activiteiten van de GEM. Over het door de commandieten verstrekte kapitaal zijn sluitende afspraken gemaakt.

Financiële aspecten

Het Financieel Perspectief van 1 juli 2012 is de geactualiseerde grondexploitatie van het ontwikkelingsgebied A4 Zone West en kent een positieve netto contante waarde van € 5,3 miljoen.

GEM President Beheer CV

Algemene informatie

Deze CV is aangegaan door de Hoofdvaart BV (49%), SADC Participaties BV (49%) alsmede GEM President Beheer BV (2%). In deze CV worden alle kosten en opbrengsten van de gezamenlijke grondexploitatie President 1.2 verantwoord evenals de volledige financiering van betreffende exploitatie. In de vergadering van commandieten is de gemeente bestuurlijk vertegenwoordigd door de directeur van de Hoofdvaart BV, zijnde de gemeentesecretaris van de gemeente Haarlemmermeer.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

Eenmaal per jaar vindt er een Vergadering van Commandieten plaats. In deze vergadering komt aan de orde hoe het door de commandieten verstrekte kapitaal is ingezet voor de activiteiten van de GEM. Over het door de commandieten verstrekte kapitaal zijn sluitende afspraken gemaakt.

Financiële aspecten

De grondexploitatie van de GEM de President is per 1 juli 2012 geactualiseerd en kent een positieve netto contante waarde van € 0,6 miljoen.

Beheer BV GEM A4 Zone West en President

Algemene informatie

De beheer BV's zijn opgericht om de noodzakelijke beheeractiviteiten van betreffende projecten te initiëren dan wel uit te voeren. In de GEM A4 Zone West Beheer B.V. nemen SADC (Schiphol Area Development Company), SRE (Schiphol Real Estate) en de gemeente Haarlemmermeer deel, ieder voor $33\frac{1}{3}$ %. In de GEM President Beheer B.V. nemen SADC en de gemeente Haarlemmermeer ieder voor 50% deel. In de vergadering van aandeelhouders is de gemeente bestuurlijk vertegenwoordigd door de gemeentelijke aandeelhouder, zijnde de wethouder van Financiën.

Recente activiteiten en ontwikkelingen

In 2012 hebben diverse AvA's plaatsgevonden, waarbij uitvoerig is stilgestaan bij de wijze van ontwikkelen van beide gebieden (Strategisch Meerjaren Plan, Bedrijfsplan), de geactualiseerde grondexploitaties en de financiering van beide ontwikkelingen. In de beheer BV's vinden alle beheerhandelingen plaats.

Financiële aspecten

Alle kosten en opbrengsten van de Beheer BV worden vergoed door of afgedragen aan de onderscheidene CV's.

In deze matrix wordt het financiële belang aangegeven en vervolgens wordt het doel/ visie en ontwikkelingen en risico's toegelicht.

	Programma	Naam verbonden partij	Financieel belang	Zeggenschap
1	Bestuur	Amstelland en Meerlanden Overleg	Begroting 2012 is € 37.550; bijdrage Haarlemmermeer € 16.850; egaliseringsreserve € 38.000 per 1/2011	Op basis van inwoneraantal
1	Bestuur	Stadsregio Amsterdam	Bijdragen alle gemeenten € 3.174.655 Bijdrage Haarlemmermeer € 319.702 Algemene reserve eind 2012 € 1.907.322	Op basis van inwoneraantal
3/4	Veiligheid/ Zorg	Veiligheidsregio Kennemerland i.o. (VRK)	De programmabegroting 2012 van de VRK bedraagt € 74,6 miljoen. Bijdrage Haarlemmermeer € 12,4 miljoen, bestaande uit (x € 1 miljoen): Lokale Brandweerzorg: € 9,1 Regionale Brandweerzorg: € 0,3 Gezondheidszorg (GGD en GHOR): € 2,6 (exclusief brede doeluitkering € 3,1 miljoen) Alarmering en multidisciplinaire opschaling: € 0,4 Een bedrag van € 0,2 miljoen aan bezuinigingen moet nog ondergebracht worden bij bovenstaande producten De algemene reserve is per 31/12/2011 € 1.169.000 positief (na bestemming resultaat 2011). Over 2011 is een voordelig resultaat van € 1.249.000 behaald, dat voor € 621.000 aan de algemene reserve is toegevoegd en voor het restant besteed is aan diverse projecten.	Op basis van inwoneraantal
5	Werk en inkomen	Werkvoorzieningschap Amstelland/Meerlanden (AM-groep)	Gemeentelijke bijdrage nul; algemene reserve eind 2012 € 3.783.000; Sociaal Herinvesteringsfonds € 951.526; overige reserves € 1.011.450.	Op basis van inwoneraantal
6	Jeugd en onderwijs	Stichting Openbaar Primair Onderwijs Haarlemmermeer (SOPHO)	Gemeentelijke bijdrage nul; eigen vermogen (peildatum 31/12/2010) € 4.219.777 (waarvan algemene reserve € 115.235) NB: Jaarstukken 2011 en ook jaarstukken 2012 medio februari 2013 nog te ontvangen	Bestuurszetel
6	Jeugd en onderwijs	Stichting Samenwerkingsbestuur Dunamare (voortgezet onderwijs)	Gemeentelijke bijdrage nul; eigen vermogen (peildatum 31/12/2011) € 19.043.435 (waarvan algemene reserve € 13.218.664)	Bestuurszetel
6	Jeugd en onderwijs	Stichting Halt Kennemerland	Totale subsidieopbrengsten € 594.000; Bijdrage Haarlemmermeer € 70.000. Eigen vermogen is € 113.414.	Bestuurszetel

	Programma	Naam verbonden partij	Financieel belang	Zeggenschap
7	Cultuur, sport en recreatie	Recreatieplas Haarlemmermeer BV	In 2011 hebben de aandeelhouders besloten om deze vennootschap in 'slapende fase' te houden in afwachting van besluitvorming over de mogelijke inzet bij een nieuw zandwin-recreatieproject in Park21.	PPS; helft van de zeggenschap
7	Cultuur, sport en recreatie	Recreatieschap Spaarnwoude	Bijdrage gemeente Haarlemmermeer € 260.045.	Op basis van inwoneraantal
11	Kwaliteit fysieke omgeving	De Meerlanden Holding NV	Dividend jaarlijks circa € 0,4 miljoen	Meerderheid van de aandelen en zeggenschap
11	Kwaliteit fysieke omgeving	De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV (WDB)	100 % deelneming gemeente (€ 1,1 miljoen)	100 % zeggenschap
12	Economische zaken	Bestuursforum Schiphol en Schiphol Area Development Company (SADC)	Eigen vermogen (31/12/2011) bedraagt € 58,8 miljoen; Haarlemmermeer 25 % van de aandelen; de deelneming staat voor € 15,9 miljoen op de balans.	25 % zeggenschap
13	Algemene dekkingsmiddelen	NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Geraamd dividend € 68.000.	Nauwelijks
13	Algemene dekkingsmiddelen	Cocensus	Algemene reserve nul; Jaarlijkse bijdrage Haarlemmermeer € 3,5 miljoen	Op basis van inwoneraantal
13	Algemene dekkingsmiddelen	Hoofdvaart BV		
13	Algemene dekkingsmiddelen	GEM A4 Zone West Beheer CV		
13	Algemene dekkingsmiddelen	GEM President Beheer CV		

Grondbeleid

Vastgelegd grondbeleid

Het huidige grondbeleid in de gemeente Haarlemmermeer wordt vorm gegeven middels de volgende nota's:

- Verordening grondzaken 2006
- Nota strategisch grondbeleid 2011-2015
- Grondprijzennota 2013
- (tussentijds) Meerjarenperspectief grondzaken (t)MPG 01-01-2012 en 01-07-2012
- Nota reserve grondzaken 2008
- Reserve ruimtelijke investeringen Haarlemmermeer (reserve RIH) 2010
- Nota vaststellen waardering strategische gronden 2011

Nieuwe nota strategisch grondbeleid 2011-2015

De raad heeft de nieuwe nota strategisch grondbeleid vastgesteld op 8 december 2011. In de verordening grondzaken van 2006 is onder andere opgenomen dat om de vier jaar een nota moet worden opgesteld. De eerste nota is in 2007 door de raad geaccordeerd.

De gemeente Haarlemmermeer staat nog steeds voor een grote ruimtelijke opgave. In de structuurvisie Haarlemmermeer wordt uitgegaan van de bouw van circa tienduizend woningen buiten stedelijk gebied en circa vijfduizend woningen binnen stedelijk gebied in Haarlemmermeer. Ook zijn er andere grote projecten zoals de omlegging A9 Badhoevedorp, de ontwikkeling van de A4 zone West, de ontwikkeling in de Zuidrand Hoofddorp en Park 21. Hoewel de ruimtelijke uitdaging groot is, noopt de economische realiteit de gemeente wel tot het besef dat de afzet en productie mogelijk in een ander tempo verloopt dan de gemeente de afgelopen periode waarin onder meer de VINEX-locaties zijn gerealiseerd, gewend was. Dit vereist op een aantal onderdelen een andere inzet van de instrumenten voor grondbeleid. De afspraken met de regio partijen in het kader van Plabeka vergen een insteek die verder reikt dan alleen het eigen gemeentelijk grondgebied. Ook hiermee moet de komende jaren rekening worden gehouden.

In de nota worden de instrumenten van grondbeleid beschreven en beleidskaders aangegeven. Net als in de vorige nota wordt gekozen voor actief ontwikkelbeleid, waarbij selectieve verwerving van strategische gronden een van de pijlers is.

Daar waar het niet mogelijk is grond te verwerven, zal de gemeente haar publiekrechtelijke instrumentarium benutten om de gewenste ruimtelijke ontwikkeling zo goed mogelijk te sturen. Kostenverhaal vindt bij voorkeur plaats via een anterieure overeenkomst.

In aanvulling op het huidige strategisch grondbeleid zijn nu ook de volgende uitgangspunten opgenomen:

- bij de onderhandelingen over een anterieure overeenkomst uit te gaan van een bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen;
- grondexploitatieprojecten elke vier jaar te herzien of eerder als de 10%-grens wordt overschreden;
- aan de bestaande categorieën, waarvoor uitgifte in erfpacht tot de mogelijkheden behoort, toe te voegen goedkope woningen (sociale woningbouw), kantoren- en bedrijventerreinen en maatschappelijke voorzieningen met winstogmerk.

Bijdrage ruimtelijke ontwikkelingen

In de nieuwe nota is het onderhandelingskader met betrekking tot de anterieure overeenkomst nader ingevuld met een bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen (groen en infrastructuur). Dit is één van de belangrijke aanvullingen. De bijdragen zijn per categorie (woningen, kantoren, bedrijven en voorzieningen) in een tabel uitgewerkt. Binnen deze kaders worden bij ruimtelijke ontwikkelingen in de onderhandelingen deze bijdragen van ontwikkelaars die op eigen grond een bouwplan realiseren, contractueel afgesproken. Deze bijdragen worden gestort in de reserve Ruimtelijke Investeringen Haarlemmermeer (reserve RIH).

Wel of niet zelf exploiteren

Als er gronden verworven zijn, zal de gemeente deze alleen kunnen exploiteren of in samenwerking met andere partijen (via een overeenkomst). De gemeente gaat in principe zelf tot exploitatie over als er sprake is van een renderende exploitatie met beperkte risico's.

Overigens blijkt uit de afgelopen jaren dat het aantal gemeentelijke grondexploitaties is teruggelopen (van 21 in 2007 tot 18 eind 2012). Bovendien is er een aantal grondexploitaties in voorbereiding die tot nu toe nog niet tot een gemeentelijke grondexploitatie worden omgezet. De grondexploitatie Dorpscentrum Rijsenhout is in februari 2013 vastgesteld door de raad.

Erfpacht

Erfpacht is mogelijk voor maatschappelijke voorzieningen zonder winstoogmerk, laagwaardige bedrijventerreinen, goedkope woningen (sociale woningbouw), maatschappelijke voorzieningen met winstoogmerk, goedkope woningen (sociale woningbouw) en kantoren- en bedrijventerreinen. Hiermee kan de gemeente tegemoet komen aan de vraag vanuit de markt en kan ze tevens langdurig behoud van kwaliteit zoals duurzaamheid, trachten te waarborgen

Grondzaken, vier projectcategorieën

In het Meerjarenperspectief Grondzaken (MPG) wordt halfjaarlijks, per 01-07 en per 01-01 gerapporteerd over de financiële stand van vier projectcategorieën:

1. actieve grondexploitaties
2. projecten in voorbereiding
3. projecten met overeenkomst
4. mutaties strategische gronden

De rapportage per 01-07 wordt het tussentijds Meerjarenperspectief Grondzaken genoemd (tMPG). In het MPG per 01-01 wordt primair gerapporteerd over financiën en op hoofdlijnen over de inhoudelijke voortgang van projecten. De wethouder Grondzaken geeft middels het MPG, vanuit zijn rol als beheerder van de reserve grondzaken, het college en de raad halfjaarlijks inzicht in de saldi en ontwikkeling van al die financiële mutaties in projecten, die kunnen leiden tot mutaties in de reserve grondzaken.

Algemene reserve Grondzaken

De Algemene reserve Grondzaken is een risicobuffer voor positieve en negatieve resultaten van grondexploitaties. Afhankelijk van de resultaten vindt respectievelijk een dotatie aan (bij positief resultaat) dan wel een onttrekking uit (bij negatief resultaat) de Algemene reserve Grondzaken plaats. Op grond van regels met betrekking tot de minimale en maximale stand van de Algemene reserve Grondzaken kan er aanvulling dan wel afroaming van de reserve plaatsvinden. Een aanvulling wordt onttrokken uit de algemene dekkingsreserve, een afroaming wordt gedoteerd aan de algemene dekkingsreserve. Er is een bijdrage van € 19,977 miljoen ten laste van de algemene dekkingsreserve gebracht om het minimum niveau van de reserve grondzaken eind 2012 weer op € 0 te brengen. Zie de toelichting op de reserve grondzaken in de Jaarrekening voor een nadere uiteenzetting.

Rapportage op standlijn 01-07-2012

De raad heeft het laatste tMPG met standlijn 01-07-2012 in november 2012 vastgesteld. Enkele belangrijke thema's uit dit tMPG worden hierna beschreven. Er zijn 6 herziene grondexploitaties aan de raad aangeboden. Dit betekent dat voor alle projecten zowel de strategie als het uitgiftetempo is aangepast aan de huidige economische omstandigheden. De cijfers staan in onderstaande tabel.

Rapportage op standlijn 01-01-2013

Het totale netto contante resultaat van de grondexploitatieprojecten daalt van € 42,0 miljoen per 01-01-2012 naar € 36,9 miljoen per 01-01-2013. De oorzaken zijn te vinden in een groot aantal individuele projectwijzigingen en de zogenaamde autonome wijzigingen. De belangrijkste autonome wijziging is de aanpassing van de opbrengstparameter gelet op de huidige marktomstandigheden.

(Bedragen x € 1 miljoen)	NCW				
	MPG 01-01-2012	Project resultaten	tMPG 01-07-2012		MPG 01-01-2013
Winstgevende projecten	74,5	4,3	78,8	-2,8	76,0
Verliesgevende projecten	-32,5	-3,7	-36,2	-2,9	-39,1
Totaal NCW resultaat actieve grex projecten	42,0	0,6	42,6	-5,7	36,9

De invloed van de economische crisis zien we bij verschillende projecten terug in vertraging en in acties tot heroverweging van programma's. Deze effecten zijn nu nagenoeg in alle grondexploitaties doorgevoerd. Ook zijn door de crisis de grondopbrengsten uit de grondverkoop verder teruggelopen. In 2012 is er in het project Fuikweg een winst gerealiseerd van € 0,4 miljoen. In het project Nieuw-Vennep Noordrand is in 2012 een winst gerealiseerd van € 0,5 miljoen. In 2012 is voor € 4,2 miljoen aan grondverkoop gerealiseerd.

Strategische gronden

De gemeente verwerft strategische gronden in het kader van een actief ontwikkelbeleid. Daarmee zet zij haar privaatrechtelijke positie in om gebiedsontwikkeling te sturen. De huidige economische situatie leidt er toe dat met nog meer aandacht vooraf beoordeeld wordt of de gewenste, toekomstige ontwikkeling een reëel financieel perspectief biedt. Bij de beoordeling hiervan worden de disciplines vastgoed, planeconomie, ruimtelijke ontwikkeling en financiën betrokken.

In januari 2011 heeft het college nieuwe waarderingsuitgangspunten strategische gronden vastgesteld, deze zijn vervolgens expliciet getoetst aan de nieuwe richtlijnen BBV van februari 2012. Daarbij is een nieuwe categorie 'Agrarisch' toegevoegd. Het bestand is per 31-12-2012 als volgt opgebouwd:

	Boekwaarde 31-12-2012	Verlies- voorziening 31-12-2012	m2	Gemiddelde boekwrd/m2 excl. voorz.	Gemiddelde boekwrd/m2 incl. voorz.
Koud	53.628.610	13.935.123	2.628.103	20,41	15,10
Lauw	8.232.408	196.584	692.366	11,89	11,61
Warm	29.581.789	0	645.308	45,84	45,84
Opstal	5.777.251	0	18.856		
Agrarisch	10.276.352	4.837.040	680.289	15,11	8,00
Totaal	107.496.410	18.968.747	4.664.922		

- "warm" (exploitatieperspectief binnen 10 jaar, maximale waardering van € 60 per m2)
- "lauw" (exploitatie perspectief tussen 10 en 20 jaar, maximale waardering van € 30 per m2)
- "koud" (exploitatieperspectief na 20 jaar, maximale waardering van € 20 per m2)

Rechtmatigheid

Lasten, baten en balansmutaties in de Jaarrekening dienen rechtmatig tot stand te zijn gekomen, dat wil zeggen: volgens de geldende wet- en regelgeving (waaronder onze eigen gemeentelijke verordeningen). Hiertoe hebben wij in de door de organisatie uit te voeren financiële processen interne beheersingsmaatregelen opgenomen die bij naleving leiden tot de vereiste rechtmatigheid. Gedurende het jaar hebben wij door controles op de uitgevoerde financiële beheersmaatregelen vastgesteld of de processen in 2012 correct zijn uitgevoerd en de financiële mutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De accountant heeft bij zijn externe controle mede op de uitkomst van deze controles gesteund.

Uit onze controles over 2012 is gebleken dat de interne beheersing van de processen over het geheel genomen goed is uitgevoerd. Wij stellen daarmee vast dat de organisatie op het aspect rechtmatigheid in control is. Ook de accountant heeft in zijn managementletter aangegeven dat de interne beheersing van de financiële processen goed op orde is en dat de kwaliteit van de informatievoorziening voor de risicovolle gebieden vanuit de invalshoek van een adequate sturing en beheersing aansluit op de daaraan te stellen eisen. Zowel uit onze eigen controle als die van de accountant zijn wel enkele verbeterpunten naar voren gekomen die de kwaliteit van de interne beheersing nog verder kunnen verhogen. Wij gaan deze verbeteringen komend jaar uitvoeren.

Jaarrekening

Balans

Activa (bedragen x € 1.000)	31 december 2012	31 december 2011
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
- Investerings met een economisch nut		
• gronden uitgegeven in erfpacht	6.346	6.346
• overige investeringen met een economisch nut	379.346	366.067
- Investerings in openbare ruimte met maatschappelijk nut	45.565	32.143
Totaal materiële vaste activa	431.258	404.556
Financiële vaste activa		
- Kapitaalverstrekkings aan:		
• deelnemings	32.380	21.562
- Leninge aan:		
• woningbouwcorporaties	38.893	41.105
• deelnemings	27.689	6.067
- Overige langlopende leningene u/g	394	40
- Overige uitzettingene met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar	31.736	25.028
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	482	505
Totaal financiële vaste activa	131.574	94.308
Totaal vaste activa	562.831	498.864
Vlottende activa		
Voorraden		
- Grond- en hulpstoffen:		
• niet in exploitatie genomen bouwgronden	88.528	93.981
• overige grond- en hulpstoffen	18	19
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	76.296	90.472
Totaal voorraden	164.841	184.472
Uitzettingene met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
- Vorderingene op openbare lichamen	23.681	15.358
- Verstrekte kasgeldleningene	0	1.523
- Overige vorderingene	24.489	20.947
Totaal uitzettingene met een rentetypische looptijd < 1 jaar	48.170	37.827
Liquide middelen		
- Kassaldi	37	59
- Bank- en girosaldi	54	25
Totaal liquide middelen	91	84
Overlopende activa		
- Overige nog te ontvangene en vooruitbetaalde bedragene	16.340	16.838
Totaal overlopende activa	16.340	16.838
Totaal vlottende activa	229.443	239.221
Totaal activa	792.274	738.085

Passiva (bedragen x € 1.000)	31 december 2012	31 december 2011
---------------------------------	---------------------	---------------------

Vaste passiva

Eigen vermogen

- Algemene reserve	191.036	212.870
- Bestemmingsreserves	99.716	123.900
- Saldo Programmarekening	13.782	2.434
Totaal eigen vermogen	304.534	339.204

Voorzieningen

- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.581	5.718
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	4.358	4.209
- Door derden beklemde middelen	9.744	10.655
Totaal voorzieningen	18.683	20.582

Vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar

- Onderhandse leningen van:		
• binnenlandse banken en overige financiële instellingen	314.950	241.959
- Waarborgsommen	136	172
Totaal vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar	315.086	242.131
Totaal vaste passiva	638.303	601.917

Vlottende passiva

Vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar

- Kasgeldleningen	90.000	65.000
- Bank- en girosaldi	7.804	5.201
- Overige schulden	22.671	26.281
Totaal vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar	120.475	96.481

Overlopende passiva

- Nog te betalen bedragen	25.055	29.802
- Van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen	8.425	9.342
- Overige vooruitontvangen bedragen	17	542
Totaal overlopende passiva	33.496	39.686
Totaal vlottende passiva	153.971	136.168

Totaal passiva	792.274	738.085
-----------------------	----------------	----------------

Buiten de balans opgenomen borg- en garantstellingen

- Garantstellingen	15.190	27.368
- Indirecte garantstellingen gemeenschappelijke regelingen	7.890	7.714
- Borgstellingen Waarborgfonds Sociale Woningbouw	183.258	247.047
- Nationale Hypotheek Garantie (per 31/12/2011 en 31/12/2010)	129.000	123.000

Programmarekening

Samenvattend

(bedragen x € 1.000)	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
	2012	2012	2012	
Saldo baten programma's	353.715	367.548	375.426	7.878
Saldo lasten programma's	391.981	413.043	410.094	-2.953
Resultaat voor bestemming	-38.266	-45.495	-34.668	10.831
Saldo mutaties reserves	38.303	46.893	48.451	1.558
Resultaat na bestemming	37	1.398	13.782	12.389

Baten per programma

(bedragen x € 1.000)	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Programmanaam	2012	2012	2012	
1 Bestuur	72	22	233	211
2 Publiekscontact	2.430	2.759	2.521	-238
3 Veiligheid	215	793	175	-618
4 Zorg en welzijn	2.252	3.548	4.112	564
5 Werk en inkomen	33.105	39.500	36.801	-2.699
6 Jeugd en onderwijs	4.653	2.394	2.437	43
7 Cultuur, sport en recreatie	7.036	7.033	7.373	340
8 Mobiliteit	421	500	184	-316
9 Ruimtelijke ontwikkelingen	6.975	5.114	5.098	-16
10 Wonen	50	440	1.454	1.014
11 Kwaliteit fysieke omgeving	26.203	27.649	28.628	979
12 Economische zaken	1.565	1.693	1.965	272
013 Grondzaken	73.481	72.534	75.219	2.685
013 Algemene dekkingsmiddelen	195.255	203.568	209.225	5.657
Resultaat voor bestemming	353.713	367.547	375.425	7.878
013 Mutaties reserve product 980	75.714	65.461	79.802	14.341
Resultaat na bestemming	429.429	433.009	455.228	22.219

Lasten per programma

(bedragen x € 1.000) Programmanaam	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
	2012	2012	2012	
1 Bestuur	14.079	14.101	14.602	501
2 Publiekscontact	9.578	9.753	9.701	-52
3 Veiligheid	15.361	17.691	16.312	-1.379
4 Zorg en welzijn	26.920	27.394	27.655	261
5 Werk en inkomen	42.685	49.024	44.224	-4.800
6 Jeugd en onderwijs	39.156	41.709	40.544	-1.165
7 Cultuur, sport en recreatie	44.055	44.035	44.078	43
8 Mobiliteit	5.962	9.519	6.940	-2.579
9 Ruimtelijke ontwikkelingen	13.896	15.828	13.485	-2.343
10 Wonen	1.512	3.700	2.625	-1.075
11 Kwaliteit fysieke omgeving	106.953	85.641	78.079	-7.562
12 Economische zaken	6.565	6.695	6.501	-194
013 Grondzaken	60.756	83.937	101.200	17.263
013 Algemene dekkingsmiddelen	4.499	4.014	4.148	134
Resultaat voor bestemming	391.977	413.041	410.094	-2.947
013 Mutaties reserve product 980	37.411	18.568	31.351	12.783
Resultaat na bestemming	429.388	431.609	441.445	9.836

Toelichting op de Balans

In onderstaande verhandeling wordt de balans puntsgewijs toegelicht. Er kunnen kleine afrondingsverschillen optreden in de optellingen.

Vaste activa

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn investeringen die een meerjarig nut hebben en in meerdere jaren worden afgeschreven, zodat de lasten in de exploitatie over meerdere jaren worden verdeeld. We maken onderscheid tussen investeringen met economisch nut in gronden uitgegeven in erfpacht, overige investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Ontvangen bijdragen van derden, zoals bijvoorbeeld van het Rijk of Provincie, worden direct in mindering gebracht op de activa en staan apart in de kolom 'subsidies' vermeld.

Onderstaande investeringen worden (deels) gedekt door een bestemmingsreserve. In geval van economisch nut (EN) wordt een deel van de kapitaallasten na ingebruikname per jaar aan de reserve onttrokken. In geval van maatschappelijk nut (MN) worden de kapitaallasten in een keer door de reserve gedekt.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Economisch Nut	
Maatschappelijke voorzieningen	703
Haarlemmermeer Lyceum	35
Huis van de Sport	Nog n.v.t.
MFA Badhoevedorp	Nog n.v.t.
Dorpshuis Zwanenburg	Nog n.v.t.
Maatschappelijk Nut	
Algemene reserve RIH	5.290
Integraal Project Water	1.006
Verbeteren Speelvoorzieningen	897
Verbeteren Burg. Van Stamplein	115

Investeringen met een economisch nut

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Herrubricering	Vermeerderingen	Verminderingen	Subsidies	Afschrijvingen	Stand per 31-12-2012
Gronden uitgegeven in erfpacht							
Gronden uitgegeven in erfpacht	6.346	0	0	0	0	0	6.346
Totaal gronden uitgegeven in erfpacht	6.346	0	0	0	0	0	6.346
Overige investeringen met een economisch nut							
Bedrijfsgebouwen	266.067	0	23.110	0	4.405	11.607	273.165
Rioleringswerken	35.931	0	4.824	0	0	1.998	38.757
Machines, apparaten en installaties	6.609	0	1.396	0	0	2.011	5.995
Vervoermiddelen	31	0	0	8	0	12	12
Overige gronden en terreinen	41.382	0	3.779	0	0	605	44.556
Overige materiële vaste activa	16.046	0	2.816	0	0	2.000	16.862
Totaal overige investeringen met een economisch nut	366.067	0	35.925	8	4.405	18.233	379.346
Totaal investeringen met een economisch nut	372.414	0	35.925	8	4.405	18.233	385.693

Investerings met economisch nut zijn investeringen die kunnen bijdragen aan het genereren van middelen en/of verhandelbaar zijn. Hieronder lichten we ze per categorie toe, waarbij investeringen groter dan € 100.000 apart gespecificeerd worden.

Gronden uitgegeven in erfpacht

We hebben geen transacties gehad die een mutatie in de gronden uitgegeven in erfpacht tot gevolg hebben gehad. De stand blijft dan ook ongewijzigd op € 6,346 miljoen.

Bedrijfsgebouwen

De vermeerderingen van € 18,705 miljoen (€ 23,1 -/-€ 4,4 miljoen subsidies) zijn weergegeven in onderstaande tabel. Voor het Huis van de Sport en het Dorpshuis/MFA Badhoevedorp zijn reserves ingesteld voor de dekking van de afschrijvingslasten in het jaar nadat deze gebouwen in gebruik genomen worden.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Huis van de Sport	13.857
Pier K Nieuw Vennepe	1.386
P+R Garage Beukenhorst-Zuid	1.001
Jongeren centrum Floriande	510
Kaj Munk College	498
Kwaliteitstimpuls De Bosrank	276
Dorpshuis/MFA Badhoevedorp	250
Renovatie Zevensprong	236
Luchtbehandelingskasten	201
Rietveldschool Badhoevedorp	199
Tijdelijke huisvesting Altra	104
Luchtbehandelingskasten	100
Overige bedrijfsgebouwen	86
Totaal	18.705

Rioleringswerken

De vermeerderingen van € 4,824 miljoen zijn nieuw aangelegde rioleringswerken. Het integraal project water wordt in een keer afgeschreven ten laste van de reserve.

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Diverse maatregelen uit GRP 2012	1.839
Integraal Project Water	1.006
Riolering Bedrijven terrein De Pionier Nieuw Vennepe	791
Riolering Dennenlaan Zwanenburg	447
Riolering Rijstvogelstraat Badhoevedorp	348
Riolering Hoofddorp-Centrum	143
Overige rioleringswerken	250
Totaal	4.824

Machines, apparaten en installaties

De vermeerderingen van € 1,396 miljoen zijn de volgende:

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Windows server software	562
Aanpassen netwerk	225
Software licenties	188
Overige machines, apparaten en installaties	421
Totaal	1.396

Vervoermiddelen

In 2012 hebben we geen nieuwe vervoermiddelen aangeschaft. Het wagenpark dat we gebruiken wordt bijna volledig geleased.

Overige gronden en terreinen

De vermeerderingen van € 3,779 miljoen zijn:

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Grond Haarlemmermeer Lyceum zuidrand	1.154
Grond kazerne Nieuw Vennep	961
Grond Oosterdreef Nieuw Vennep	654
Grond IJweg	500
Overige gronden en terreinen	510
Totaal	3.779

Overige materiële vaste activa

De vermeerderingen van € 2,816 miljoen zijn:

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Speelplekken	1.142
Inrichten werkplekken	457
Kunstgrasveld sv Overbos	408
Toplaag atletiekbaan	386
Toplaag verharde handbalvelden	109
Overige materiële vaste activa	314
Totaal	2.816

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Herrubricering	Vermeerderingen	Verminderingen	Subsidies	Afschrijvingen	Stand per 31-12-2012
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	27.215	0	12.497	0	0	2.509	37.203
Overige materiële vaste activa	4.927	0	3.849	0	128	286	8.363
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	32.143	0	16.346	0	128	2.795	45.565

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut zijn investeringen die niet verhandelbaar zijn, maar zijn wel van groot belang voor gemeenten. Het gaat hier om wegen, bruggen, openbaar groen etc. Hieronder lichten we ze per categorie toe, waarbij investeringen groter dan € 100.000 apart gespecificeerd worden.

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken

De vermeerderingen van € 12,497 miljoen zijn:

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Verharding Leenderbos	1.593
Deltaplan Bereikbaarheid	1.024
Verharding Hoofdweg	985
Kruising Kaagweg/Huigsloterweg	935
Voorbereiding Meerbrug	818
Verharding Spieringweg Zwaanshoek	546
Hoofdweg West bij Zuiderdreef	505
Brug Achterkanaal/Rijnlanderweg	489
Kabelnet Zwanenburg	444
Verharding Kaagweg	378
Vervanging Kabelnet Badhoevedorp	329
Kruising Spieringweg/Geniedijk	322
Vervanging kabelnet Lijnden	287
Brug Rijnlanderweg/Achterkanaal	285
Kruising Bennebroekerweg/Konnetlaan	209
Brugbediening op afstand	205
Overige grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.143
Totaal	12.497

Overige materiële vaste activa

De vermeerderingen van € 3,721 miljoen (€ 3,8 -/- €0,1 miljoen subsidie) zijn:

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Omschrijving investering	
Verplaatsen De Pioniers	2.877
Herstructurering De Pionier	755
Overige materiële vaste activa	89
Totaal	3.721

Financiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Vermeerderingen	Verminderingen	Aflossingen	Stand per 31-12-2012
Kapitaalverstrekkingen aan:					
• deelnemingen	21.562	10.818	0	0	32.380
Leningen aan:					
• woningbouwcorporaties	41.105	0	0	2.212	38.893
• deelnemingen	6.067	21.622	0	0	27.689
Overige langlopende leningen u/g	40	383	0	29	394
Overige uitzettingen met renteypische looptijd ≥ 1 jaar	25.028	6.708	0	0	31.736
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	505	0	24	0	482
Totaal financiële vaste activa	94.308	39.531	24	2.241	131.574

Tot de financiële vaste activa behoren de kapitaalverstrekking aan deelnemingen, verstrekte leningen, overige kapitaalverstrekkingen en bijdragen aan activa in eigendom van derden. Deze uitzettingen zijn uitsluitend voor het uitoefenen van de publieke taak.

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand per 31-12-2012
N.W.S. 2 1/2 % grootboek	1	0	0	1
B.N.G.	151	0	0	151
Meerlanden	4.257	0	0	4.257
Waterwolf	1.188	0	0	1.188
Recreatieplas	22	0	0	22
S.A.D.C.	15.899	10.818	0	26.717
Suikerunie	9	0	0	9
Hoofdvaart B.V.	18	0	0	18
Beheer B.V. GEM A4 Zone West	6	0	0	6
Beheer B.V. GEM President	9	0	0	9
Totaal deelnemingen	21.561	10.818	0	32.379

S.A.D.C.

In 2012 heeft een kapitaalstorting plaatsgevonden, waarmee het maximale bedrag van € 20 miljoen is betaald aan Schiphol Area Development Company (S.A.D.C.). Het bedrag van € 20 miljoen is bestemd voor de projecten President 1.2, Business Park Amsterdam Osdorp, Badhoevedorp Zuid, A4 Zone West en Business Park Amsterdam Osdorp. Het restantbedrag van € 6,717 miljoen is in voorgaande jaren al gestort als aandelenkapitaal.

Leningen aan woningbouwcorporaties

Dit betreft drie leningen aan Stichting Ymere. In 2012 is hiervoor € 2,212 miljoen aan aflossing ontvangen. Er zijn geen aanpassingen van rentepercentages geweest. We hebben in 2012 € 2,037 miljoen aan rente ontvangen. Het gewogen gemiddelde rentepercentage op deze leningen is 4,95%.

Leningen aan deelnemingen

We hebben ultimo 2012 € 27,689 miljoen aan de Hoofdvaart B.V. geleend. De Hoofdvaart leent de opgenomen gelden direct weer uit aan een of meerdere C.V.'s. De C.V.'s gebruiken de geleende middelen voor de ontwikkeling van de projecten A4 Zone West en de President. De toename van € 21,622 miljoen in 2012 betreft een toename van het commanditaire kapitaal van de GEM A4 Zone West voor financiering van bedrijfsvoeringsactiviteiten.

De geldlening aan de Hoofdvaart B.V. is geformaliseerd door middel van een rekeningcourantovereenkomst. De maximale omvang van de geldlening aan de Hoofdvaart mag € 60 miljoen bedragen, die is onderverdeeld naar € 50 miljoen voor de GEM A4 Zone West en € 10 miljoen voor de GEM President. De inschatting is dat de maximale omvang van de geldlening voldoende is voor beide projecten.

Overige langlopende geldleningen u/g

De vermeerdering van € 0,383 miljoen betreft voor €0,068 miljoen verstrekte leningen voor investeringen bij derden die te maken hebben met duurzaamheidsinitiatieven. Voor € 0,315 miljoen betreft het leningen aan verschillende partijen binnen het cultuurgebouwencomplex. De aflossing van € 0,029 miljoen heeft betrekking op het laatste gedeelte.

Overige uitzettingen met rentetypische looptijd $\geq$ 1 jaar

In de post overige uitzettingen zitten de gelden die we hebben verstrekt aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVN) voor het verstrekken van startersleningen. In 2012 hebben we € 6,708 miljoen extra beschikbaar gesteld. Hiermee is het plafond van € 34 miljoen niet overschreden.

Bijdrage aan activa in eigendom van derden

Dit betreft bijdragen aan het Hoogheemraadschap van Rijnland voor afvalwaterzuiveringsinstallaties (AWZI's). Hierop wordt jaarlijks een bedrag van € 24.000 afgeschreven.

Viottende activa

Voorraden

Grond- en hulpstoffen

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Vermeerderingen	Verminderingen	Vrijval	Interne grondtransacties	Stand per 31-12-2012
Niet in exploitatie genomen bouwgronden						
Complexen niet in exploitatie	108.794	4.558	2.941	0	-2.915	107.496
Voorziening complexen niet in exploitatie	-14.813	-5.442	0	-1.287	0	-18.969
Totaal niet in exploitatie genomen bouwgronden	93.981	-884	2.941	-1.287	-2.915	88.528
Overige grond- en hulpstoffen	19	92	94	0	0	18

Niet in exploitatie genomen bouwgronden

Complexen niet in exploitatie

In 2012 is de waarde van de complexen niet in exploitatie per saldo met € 1,3 miljoen afgenomen. De vermeerderingen bestaan uit rente en een drietal aankopen. De verminderingen bestaan uit verliesnemingen, inbreng van gronden in Park 21 en overboekingen naar materiële vaste activa als gevolg van aanpassing van de verslaggevingsvoorschriften van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording.

Voorziening complexen niet in exploitatie

Als gevolg van de aanpassing van de verslaggevingsvoorschriften van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording is € 5,4 miljoen toegevoegd aan de voorziening. Daarnaast is een deel vrijgevallen als gevolg van de afronding van een grondlevering. Per saldo is de voorziening € 4,2 miljoen toegenomen.

Overige grond- en hulpstoffen

Dit is de voorraad eigen verklaringen die we op voorraad hebben liggen in het gemeentehuis en de servicecentra.

Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Vermeerderingen	Verminderingen	Vrijval	Interne grondtransacties	Stand per 31-12-2012
Gronden in exploitatie, excl. voorziening	122.533	73.921	78.319	0	-784	117.350
Voorziening negatieve resultaten plannen	-31.858	-7.369	0	-282	0	-38.945
Gronden in exploitatie, incl. voorziening	90.675	66.552	78.319	-282	-784	78.405
Overig onderhanden werk	-203	458	2.364	0	0	-2.109
Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	90.472	67.010	80.684	-282	-784	76.296

Gronden in exploitatie

Gronden in exploitatie exclusief voorziening

Per saldo is de positie gronden in exploitatie afgenomen met € 5,2 miljoen. Voor € 1,0 miljoen is grond overgeboekt voor de bouw van het Haarlemmermeer Lyceum in de Zuidrand Hoofddorp. Daarnaast is grond vanuit de strategische gronden overgeboekt naar Park21 en deels overgeboekt naar project verplaatsing Pioniers, per saldo € 0,2 miljoen.

In 2012 is de waarde van de gronden in exploitatie toegenomen met € 73,9 miljoen. Dit gaat om reguliere projectuitgaven in de lopende projecten, maar ook om de vereffening van geldleningen A4 Zone West in verband met de levering van de gezamenlijk gefinancierde gronden.

De verminderingen in 2012 bedragen in totaal € 78,3 miljoen. Zo zijn gronden geleverd aan de GEM A4 Zone West, is duurzaamheidssubsidie ontvangen voor project PrimaViera en is in meerdere grondexploitaties grond verkocht.

Er is sprake van een juridische procedure en mediation rondom een grondtransactie.

Voorziening negatieve resultaten plannen

Een aantal prospecties bij het MPG 1-1-2013 gaf aanleiding om aan de voorziening verliesgevendende plannen te doteren. Dit gaat om Hoofddorp Centrum, bedrijventerrein De Liede, Nieuw-Vennep Nieuwe Kom, Cruquius en Boseilanden. In totaal gaat het om € 7,4 miljoen.

De prospectie van project Spoorlaan Zuid Zuid gaf aanleiding om de voorziening verliesgevendende plannen te verlagen met € 0,3 miljoen. Per saldo is de voorziening toegenomen met € 7,1 miljoen.

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Mutaties 2012	Stand per 31-12-2012
Hoofddorp Centrum	10.943	1.532	12.475
De Liede	900	1.032	1.932
Nieuwe Kom	12.795	3.566	16.361
Cruquius	1.223	354	1.577
Boseilanden	5.541	885	6.426
Spoorlaan Zuid Zuid	456	-282	174
Totaal	31.858	7.087	38.945

Overig onderhanden werk

Bij het overig onderhanden werk heeft zich een verlaging van de boekwaarde voorgedaan. Deze is te verklaren door een subsidie van de Provincie Noord Holland voor het project aan de IJtochtkade. Dit project wordt in de komende jaren afgerond.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen op openbare lichamen bevatten de vorderingen op de Belastingdienst voor de btw aangifte en het BTW compensatiefonds. Ook zijn hier alle debiteuren opgenomen die als overheidslichaam worden aangemerkt, te weten het Rijk, provincies, andere gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. De totale vordering bedraagt € 23,681 miljoen.

Verstreckte kasgeldleningen

Aan het einde van 2011 is een kasgeldlening verstrekt van € 1,523 miljoen aan GEM A4 Zone West als voorfinanciering voor de aankoop van een stuk grond. In 2012 is deze korte lening omgezet naar een kapitaalverstrekking aan een deelneming.

Overige vorderingen

(bedragen x € 1.000)	Belasting- debiteuren	Bijstands- debiteuren	Overige vorderingen	Totaal
Vorderingen per 31-12-2011	3.398	10.743	14.190	28.331
Af: voorziening oninbare vorderingen	-867	-4.565	-1.952	-7.385
Stand per 31-12-2011	2.531	6.178	12.238	20.947
Vorderingen per 31-12-2012	4.615	9.907	16.948	31.470
Af: voorziening oninbare vorderingen	-785	-4.315	-1.881	-6.981
Stand per 31-12-2012	3.830	5.592	15.066	24.489

De overige vorderingen bestaan uit de vorderingen op belastingdebiteuren, bijstandsdebiteuren en overige vorderingen. Voor elke categorie is een voorziening dubieuze debiteuren, waarin reserveringen zijn voorzien voor het gedeelte van de vordering waarvoor de kans klein is dat deze ontvangen gaat worden. Het totaal van de vorderingen bedraagt € 24,489 miljoen.

Liquide middelen

De liquide middelen die de gemeente heeft bedragen € 91.000. Dit bedrag bestaat uit de positieve banksaldi en de bedragen die in de kas zitten bij het gemeentehuis en de servicecentra. Het banksaldo bij de BNG is negatief en staat daarom onder de vlottende schulden aan de passiva zijde van de balans.

Overlopende activa

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Stand per 31-12-2012
Vooruitbetaalde bedragen	4.964	4.315
Nog te ontvangen bedragen	11.874	12.025
Totaal overlopende activa	16.838	16.340

Het totaal van de overlopende activa bedraagt € 16,340 miljoen. Dit bedrag is opgebouwd uit vooruitbetaalde bedragen voor € 4,315 miljoen en voor € 12,025 miljoen aan nog te ontvangen bedragen.

Ten aanzien van een nog te ontvangen bedrag brengen wij het volgende onder de aandacht:

- *Vordering precariobelasting*

In januari 2013 zijn aanslagen verstuurd voor het belastingjaar 2012 voor ruim € 5,7 miljoen. Er is een risico dat een nog te ontvangen inhoudelijk bezwaarschrift wordt toegekend.

Vaste passiva

Eigen vermogen

Algemene reserve

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Saldo rekening 2011	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand per 31-12-2012
Algemene dekkingsreserve	170.570	2.434	0	23.248	149.756
Algemene reserve grondzaken	0	0	24.124	24.124	0
Algemene reserve RIH	40.500	0	0	5.290	35.210
Algemene behoedzaamheidsreserve	1.800	0	5.299	1.028	6.071
Totaal algemene reserve	212.870	2.434	29.423	53.690	191.036

Algemene Dekkingsreserve en Algemene Reserve Grondzaken

Aan de Algemene Dekkingsreserve is het voordelige resultaat over 2011 van € 2.434.000 om praktische reden eerst volledig aan de algemene dekkingsreserve toegevoegd. Vervolgens zijn de bestemmingen (toevoeging behoedzaamheidsreserve, projectbudget duurzaamheid en toevoeging bestemmingsreserve herstructurering bedrijven terreinen) afzonderlijk in de kolom vermeerderingen op de balans verwerkt volgens begrotingswijziging 5 van 2013. De verminderingen ter grootte van € 3,272 miljoen zijn conform begroting onttrokken aan de reserve. Extra onttrokken is het effect van de reserve Grondzaken ter grootte van € 19,977 miljoen.

Hieronder worden de vermeerderingen en verminderingen van de Algemene Reserve Grondzaken weergegeven, waarbij als laatste regel van de vermeerderingen de storting vanuit de Algemene Dekkingsreserve is opgenomen.

(bedragen x € 1.000.000)	Bedrag
Vermeerderingen	
Rente voorziening toekomstige verliezen	1.593
Gerealiseerde winst	847
Vrijval voorziening strategische gronden i.v.m. verkoop strategische grond	1.287
Vrijval voorziening toekomstige verliezen Spoorlaan Zuid Zuid	282
Resultaten afsluiten exploitatieovereenkomst Kalverlaantje	138
Storting uit algemene dekkingsreserve	19.977
Totaal vermeerderingen	24.124

(bedragen x € 1.000.000)	Bedrag
Vminderingen	
Kosten (t)MPG	-150
Kosten Marketing & Acquisitie	-170
Afwaardering Boseilanden	-7.113
Storting voorziening toekomstige verliezen Hoofddorp Centrum, De Liede, Nieuwe Kom, Cruquius, Boseilanden	-7.369
Storting voorziening strategische gronden i.v.m. herwaardering strategische gronden tMPG	-8.970
Dotatie bestemmingsreserve Haarlemmermeerse Bos NJR 2012	-110
Kosten ACT	-120
Resultaat afsluiten exploitatie overeenkomst Wilhelminahoeve, Orchideehof, Slinger Akerveld en initiatief Rijsenhout	-122
Totaal verminderingen	-24.124

Algemene Reserve RIH

In 2012 is € 5,290 onttrokken aan de reserve RIH. Dit betreft € 1,0 miljoen voor deltaplan bereikbaarheid (RIH grijs) en € 4,2 miljoen voor deelgebied 1 van Park21.

Algemene Behoedzaamheidsreserve

Hier is € 5,299 miljoen aan toegevoegd conform begroting. Hiervan kwam € 1,149 miljoen uit het jaarrekeningresultaat 2011. Er is € 1,028 miljoen uitgegeven op het gebied van het sociaal domein.

Bestemmingsreserves

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand per 31-12-2012
BTW compensatiefonds	6.237	0	671	5.566
Dekking kapitaallasten maatschappelijke voorzieningen	11.413	0	703	10.710
Korte termijn bereikbaarheid verkeer	118	0	0	118
Recreatieplas Toolenburg	304	315	267	353
Haarlemmermeerse Bos	6	415	75	346
Aanleg N201	55.298	0	19.799	35.499
Exploitatie winkelcentrum Nieuw Vennep	1.044	0	0	1.044
Duurzaamheid	3.300	165	165	3.300
Integraal project water	5.744	0	1.006	4.739
Verbeteren speelvoorzieningen	897	0	897	0
Verbeteren Burg. Van Stamplein	721	0	115	606
Huis van de Sport dekking kapitaallasten	14.700	0	0	14.700
Tijdelijke onderwijshuisvesting	2.634	0	1.421	1.213
Haarlemmermeer Lyceum dekking kapitaallasten	1.365	0	35	1.330
Res. MFA Badh. dekk. kap.last	4.759	0	0	4.759
Begraafplaatsen	855	385	25	1.215
Structurele Maatschappelijke Opvang	500	0	250	250
HST Cargo	4.000	100	100	4.000
Herstructurering Bedrijven Terreinen	0	410	0	410
Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS)	5.804	0	584	5.220
Calatravabruggen	3.400	0	0	3.400
Dorpshuis Zwanenburg	800	0	0	800
Wonen	0	138	0	138
Totaal bestemmingsreserves	123.900	1.928	26.112	99.716

Bestemmingsreserves zijn door de raad gewenste bestedingen waarvoor een specifieke reserve is ingesteld. Dit besluit kan door de raad herroepen worden. Hieronder wordt per reserve eventuele belangrijke mutaties weergegeven.

Reserve BTW Compensatiefonds

De weergegeven onttrekkingen zijn nodig om de BTW-component in de kapitaallasten van investeringen die zijn gedaan voor het inwerkingtreden van het BTW-compensatiefonds te dekken. Deze bedragen kunnen niet bij het fonds worden gedeclareerd, terwijl de gemeenten wel voor deze BTW op de algemene uitkering zijn gekort. Hiervoor is in 2012 € 0,671 miljoen onttrokken.

Reserve Dekking kapitaallasten maatschappelijke voorzieningen

Deze reserve is ingesteld met het doel de structurele lasten die voortvloeien uit extra investeringen in maatschappelijke voorzieningen te dekken. Voor de vorming van deze reserve zijn in het verleden eenmalige baten ingezet, zoals de verkoopopbrengst van het Solyvius-college, het terrein van de voormalige Jansoniusschool, de verfijningsuitkering en een bijdrage uit de VINEX-woningbouw.

Vanaf 2003 wordt jaarlijks een bedrag van € 0,703 miljoen aan deze reserve onttrokken ten gunste van de exploitatie. Deze onttrekking kan met de huidige stand nog 15 jaar plaatsvinden.

Reserve Korte termijn bereikbaarheid verkeer

Deze reserve is ingesteld ter bevordering van de bereikbaarheid binnen de gemeente. In 2012 is geen bedrag onttrokken. De planning is dat de reserve in 2013 in zijn geheel wordt uitgegeven, gekoppeld aan het Deltaplan bereikbaarheid.

Reserve Recreatieplas Toolenburg

In 1993 is besloten om de aanleg en het onderhoud van deze recreatieplas minimaal 10 jaar ten laste van deze reserve te brengen die gevoed is vanuit de opbrengst van de zandwinning. In 2012 is € 0,267 miljoen onttrokken voor het beheer. Het beheerniveau is conform het raadsbesluit uit 2009 over de Beeldkwaliteit Beheersystematiek op het niveau Basis met inachtneming van de specifieke inrichting en gebruik van het recreatiegebied.

Een bedrag van € 0,315 is toegevoegd aan de reserve vanwege een provinciale subsidie voor de inrichting van het gebied.

Reserve Haarlemmermeerse Bos

Deze reserve is ingesteld ter dekking van kosten voor het aanbrengen van voorzieningen in het Haarlemmermeerse Bos. In 2012 is € 0,075 miljoen onttrokken voor uit 2011 doorlopende werkzaamheden, waaronder het speelbos. Er is € 0,415 miljoen gestort door ontvangen bijdragen voor de herinrichting van het recreatiegebied.

Reserve Aanleg N201

In 2002 is besloten tot een bijdrage aan de N201. Daarvoor was destijds een bedrag gereserveerd. In de periode 2005 tot en met 2008 is jaarlijks rente toegevoegd. In 2012 heeft een deel van de betaling plaatsgevonden ter grootte van € 19,799 miljoen. De rest van de betaling aan de provincie zal in 2013 plaatsvinden. Dit heeft geen verdere gevolgen voor eventuele inflatie, omdat in 2011 een vast bedrag is afgesproken.

Reserve Exploitatie winkelcentrum Nieuw-Vennep

De reserve is ingesteld voor de eventuele aanleg van een parkeergarage als het project Nieuw-Vennep Nieuwe Kom wordt gerealiseerd. De 2^e fase van dit project is afhankelijk van de realisatie van de Westflank.

Reserve Duurzaamheid

In juni 2009 is besloten om € 3,3 miljoen te reserveren voor een initiële investering in een Duurzaam Bedrijf. Het doel is het wegnemen van drempels bij particulieren en kleine bedrijven om over te gaan op energiebesparing en/of opwekking. In 2012 is de rentetoevoeging van € 0,165 miljoen aan deze reserve gebruikt om de subsidiëring van zonnepanelen, zonneboilers en kleine windturbines te bekostigen.

Reserve Integraal project water

Deze reserve heeft tot doel het realiseren van een duurzaam water systeem binnen de gemeente voor het jaar 2015. In 2012 is hiervoor € 1,006 miljoen uitgegeven.

Reserve Verbeteren speelvoorzieningen

Deze reserve is voor het verbeteren en/of vernieuwen van speelvoorzieningen binnen de Vinex wijken in de Haarlemmermeer. Hiervoor is in 2012 € 0,897 miljoen uitgegeven, waarmee de reserve is uitgeput.

Reserve Verbeteren Burgemeester Van Stamplein

Het doel van deze reserve is het verbeteren van de belevingswaarde van het Burgemeester van Stamplein. In 2012 zijn kleine werkzaamheden verricht voor in totaal € 0,115 miljoen.

Reserve Huis van de Sport

De dekking van de kapitaallasten van het Huis van de Sport zullen volgen als het complex daadwerkelijk in gebruik genomen is. Op dit moment is alleen nog maar de reserve gevormd en zijn nog geen onttrekkingen gedaan.

Reserve Tijdelijke onderwijshuisvesting

Voor een aantal noodlokalen bleek in 2012 de afschrijvingstermijn niet in overeenstemming met de vergunningstermijn. De resterende boekwaarden van € 1,421 miljoen zijn in 2012 afgeboekt en onttrokken aan deze reserve.

Reserve Haarlemmermeer Lyceum dekking kapitaallasten

Deze reserve is bedoeld voor de dekking van de kapitaallasten van het Haarlemmermeer Lyceum. In 40 jaar vanaf 2011 wordt elk jaar € 35.000 aan de reserve onttrokken, waardoor de exploitatielasten lager zijn.

Reserve MFA Badhoevedorp dekking kapitaallasten

De dekking van de kapitaallasten van het MFA Badhoevedorp zullen volgen als het pand daadwerkelijk in gebruik genomen is. Op dit moment is alleen nog maar de reserve gevormd en zijn nog geen onttrekkingen gedaan.

Reserve Begraafplaatsen

In het Raadsvoorstel kostendekkendheid begraafstarieven is besloten om toe te groeien naar volledige kostendekkendheid, exclusief begraafplaats Wilgenhof. De reserve wordt de komende jaren ingezet om het exploitatietekort op de gemeentelijke begraafplaatsen af te dekken, zodat de tekorten in deze periode niet ten laste van de algemene middelen gebracht hoeven te worden. Overeenkomstig deze doelstelling is in 2012 een bedrag van € 0,025 miljoen aan deze reserve onttrokken. Bij de voorjaarsrapportage 2012 is een voordeel van € 0,385 miljoen gemeld en dat is in de reserve gestort.

Reserve Structurele Maatschappelijke Opvang

In 2011 is besloten om een bedrag te reserveren voor een bijdrage aan een opvanghuis voor structurele maatschappelijke opvang. In 2012 is € 0,250 miljoen betaald aan stichting Regionale Instelling voor Beschermende Woonvormen (RIBW). Het resterende bedrag zal in 2013 volgen.

Reserve HST Cargo

Van deze reserve moet een HST Cargo Concept gerealiseerd worden, door de aanleg van een HST Cargo Railterminal nabij Hoofddorp en het ondersteunen van de ontwikkeling van een Europese HST freight service. In 2013 en 2016 wordt nog € 5,9 miljoen, respectievelijk € 1,1 miljoen van het rijk ontvangen. Een voorwaarde van deze financiering van het rijk is dat de reserve geïndexeerd moet worden. Jaarlijks wordt aan de reserve een bedrag toegevoegd ter grootte van 50% van de interne rekenrente op de ontvangen HST-middelen. De toegevoegde middelen 2012 ad € 0,1 miljoen zijn ingezet voor daarmee verband houdende projectactiviteiten.

Herstructurering Bedrijventerreinen

Bij de jaarrekening 2011 is besloten om € 0,190 miljoen toe te voegen. Bij de voorjaarsrapportage 2012 is voor de herstructurering bedrijventerreinen budget aangevraagd. Aangezien dit niet volledig is uitgegeven, was er geen onttrekking aan deze reserve. Bij de najaarsrapportage is een bedrag van € 0,220 in deze reserve gestort.

Reserve Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS)

Deze reserve is om financiële knelpunten, die de voortgang en/of realisatie van woningbouwprojecten in de weg staan, uit de weg te ruimen en zo de woningbouw in onze gemeente te stimuleren. In 2012 is € 0,584 miljoen uitgegeven aan Jansoniusterrein (€ 441.000), voor Aquaradius (€ 80.000) en voor Noordrand Nieuw Vennep (€ 63.000). Het resterende geld blijft beschikbaar in de bestemmingsreserve. Per saldo omvat het bestedingsplan een bedrag van € 5,8 miljoen met een doorlooptijd tot en met 2014.

Reserve Calatravabruggen

Deze reserve is voor het herstel van de coating van de Calatravabruggen. In 2012 hebben daar nog geen uitgaven voor plaatsgevonden.

Reserve Dorpshuis Zwanenburg

De dekking van de kapitaallasten van het dorps huis Zwanenburg zullen volgen als het pand daadwerkelijk in gebruik genomen is. Op dit moment is alleen nog maar de reserve gevormd en zijn nog geen onttrekkingen gedaan.

Reserve Wonen

Bij de jaarrekening 2010 is de reserve Sociale Woningbouw ingesteld voor de borging van het aandeel van 40% in de sociale sector. Tot 2012 was hiervoor nog geen bijdrage van projectontwikkelaars ontvangen, dit jaar is voor € 0,138 miljoen ontvangen. Bij deze jaarrekening wordt de reserve hernoemd naar 'reserve wonen' en is een beslispunt om een bijdrage van de bestuurscommissie Meerlanden hieraan toe te voegen.

Voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Vermeerderingen	Verminderingen	Vrijval	Stand per 31-12-2012
Pensioenverplichting wethouders	2.708	0	187	65	2.456
Wachtgeldverplichting wethouders	400	0	123	17	260
Wachtgeldverplichting voormalig personeel	530	728	157	78	1.023
Gemeentelijke FPU	51	28	48	0	32
57+-regeling	2.029	0	1.217	0	811
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	5.718	756	1.732	160	4.581

De voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's heeft betrekking op pensioenen en wachtgeld van voormalige wethouders en ambtenaren, regelingen flexibel pensioen en vervroegd pensioen. Met uitzondering van de voorziening 57+-regeling zijn de voorzieningen gewaardeerd op een contante waarde berekening.

Voorziening Wachtgeldverplichting en Pensioenverplichting wethouders

In 2012 zijn deze twee voorzieningen gesplitst vanwege een verschillende berekeningsystematiek. Voorheen maakten we gebruik van de wettelijke heffingsrente, maar sinds september 2012 heeft de Nederlandse Bank voor langlopende verplichtingen (> 20 jaar) de Ultimate Forward Rate bepaald als rentepercentage. Dit bedraagt op dit moment 4,2% en zou de voorziening minder gevoelig voor schommelingen maken en mogelijk verstoorde omstandigheden op financiële markten.

Schattingswijziging

De bovengenoemde verandering is een schattingswijziging en de financiële consequenties moeten apart worden toegelicht in de jaarrekening. Als met het oude verlaagde percentage van 3% gerekend zou zijn, dan zou de voorziening € 0,485 miljoen hoger zijn geweest. Het verschil is ten gunste gekomen van het resultaat 2012

Wachtgeldverplichting voormalig personeel, Gemeentelijke FPU en 57+ Regeling

Bovenstaande voorzieningen zijn aflopende verplichtingen voor personeel waar een (algemene) regeling voor is getroffen. De storting in de voorziening voormalig personeel komt door een aangepaste zienswijze van de accountant ten aanzien van oud-medewerkers met weinig kansen op de arbeidsmarkt.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Vermeerderingen	Verminderingen	Vrijval	Stand per 31-12-2012
Onderhoud gebouwen	4.209	2.121	1.972	0	4.358
Totaal onderhoudsegalisatievoorzieningen	4.209	2.121	1.972	0	4.358

Voorziening Onderhoud gebouwen

Deze voorziening onderhoud gebouwen is gevormd ter egalisering van in de tijd onregelmatig gespreide kosten en de stand is gebaseerd op de beheerplannen 2013 t/m 2021. Deze plannen zijn voor de duur van 10 jaar.

Door derden beklemde middelen

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Vermeerderingen	Verminderingen	Vrijval	Stand per 31-12-2012
Tariefsegalisatie onderhoud rioleringen	8.448	0	0	1.352	7.096
Tariefsegalisatie afvalstoffen	1.346	656	0	0	2.002
Rentederving startersleningen	862	0	215	0	646
Totaal door derden beklemde middelen	10.655	656	215	1.352	9.744

Voorzieningen door derden beklemde middelen worden gevormd door middelen waarvan de bestemming gebonden is.

Voorziening Tariefsegalisatie onderhoud rioleringen

De voorziening is ingesteld om schoksgewijze tariefaanpassingen als gevolg van fluctuerende exploitatieresultaten te voorkomen. Ten gunste van de programmarekening is € 1,352 miljoen vrijgevallen uit de voorziening.

Voorziening Tariefsegalisatie afvalstoffen

De voorziening egalisatie afvalstoffen is ingesteld om schoksgewijze tariefaanpassingen als gevolg van fluctuerende exploitatieresultaten van de reiniging te voorkomen. In 2012 hebben we € 0,656 miljoen in de voorziening gestort.

Voorziening Rentederving startersleningen

De gemeente heeft van projectontwikkelaars bijdragen ontvangen voor de dekking van de rentelasten van het verstrekken van startersleningen. Tot en met het jaar 2015 wordt elk jaar € 0,215 miljoen aan de voorziening onttrokken.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ 1 jaar

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Vermeerderingen	Aflossingen	Stand per 31-12-2012
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	241.959	103.200	30.209	314.950
Waarborgsommen	172	-19	18	136
Totaal vaste schulden met rentetypische looptijd ≥ 1 jaar	242.131	103.181	30.227	315.086

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen

In 2012 zijn vier nieuwe leningen opgenomen voor in totaal € 103,2 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage over 2012 bedraagt 3,90%. De rentelast over alle onderhandse leningen bedraagt € 9,688 miljoen in 2012.

Waarborgsommen

Dit betreft de door medewerkers betaalde waarborgsom voor toegangspasjes en de rekening courant verhouding met Stichting ETO.

Flottende passiva

Netto vlottende schulden met rentetypische looptijd < 1 jaar

Kasgeldleningen

Per ultimo 2012 hebben wij voor € 90 miljoen aan kort geld opgenomen om onze kortlopende verplichtingen te financieren. Hiervoor is instemming bij de Provincie Noord-Holland gevraagd en gekregen, omdat met deze financiering de kasgeldlimiet wordt overschreden.

Bank- en girosaldi

We hebben per 31 december 2012 een negatief saldo bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) van € 7,804 miljoen.

Overige schulden

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Crediteuren	18.214
Betalingen onderweg	2.721
Reserveringsbijdragen	514
Waarborgsommen	334
Optievergoeding	158
Rekening courant G32	596
Rekening courant Veiligheidshuis Kennemerland	113
Rekening courant AM-Overleg	21
Totaal	22.671

Het crediteurensaldo van € 18,214 miljoen en de betalingen onderweg zijn bedragen die de gemeente nog moet betalen aan verschillende leveranciers.

De reserveringsbijdragen, waarborgsommen en optievergoedingen zijn instrumenten die de gemeente gebruikt voor het nakomen van een koopovereenkomst. Deze drie bedragen zijn bij elkaar € 1,0 miljoen.

De gemeente voert de administratie van de verschillende instellingen waarmee zij een rekening courant verhouding heeft voor in totaal € 0,730 miljoen. Deze post in de balans is de enige plek waar deze dienstverlening tot uitdrukking komt, voor de rest wordt het geheel buiten de exploitatie en balans gehouden.

Overlopende passiva

Nog te betalen bedragen

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Stand per 31-12-2012
Aangegane verplichtingen/nog te betalen bedragen	25.234	19.996
Bedragen met betrekking tot de uitkeringsadministratie	607	754
Af te dragen premies met betrekking tot salarissen	3.958	4.317
Overige posten	3	-13
Totaal nog te betalen bedragen	29.802	25.055

De post nog te betalen bedragen zijn bedragen die na sluiting van de crediteurenadministratie nog op het boekjaar 2012 geboekt zijn, omdat ze betrekking hebben op 2012. Voorbeelden hiervan zijn rentebetalingen op langlopende geldleningen, betaling voor de uitkeringenadministratie en voor verplichtingen voortvloeiend uit salarisbetalingen. Het totale bedrag bedraagt € 25,055 miljoen.

Een post van € 0,739 miljoen heeft betrekking op de algemene uitkering. In januari 2013 zijn wij geïnformeerd door ministerie van BZK dat de rijksuitgaven over 2012 lager uitvallen dan werd verwacht. Omdat de rijksuitgaven doorwerken in de algemene uitkering zal dit ook effect hebben op de uitkering over 2012. Op basis van de recentste cijfers is berekend dat het effect voor onze gemeente € 0,739 miljoen nadelig zal zijn. Gezien de grootte van het bedrag hebben wij uit voorzichtigheidsoverwegingen ervoor gekozen deze ontwikkeling mee te nemen in de jaarrekening van 2012. Wij wijken hiermee af van de stellige uitspraak van de commissie BBV.

Van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen

(bedragen x € 1.000)	Stand per 31-12-2011	Vermeerderingen	Verminderingen	Stand per 31-12-2012
Bijdragen ISV 2010-2014	2.241	396	397	2.240
Omgevingslawaaï	70	0	0	70
Luchtkwaliteit veiligheidsrisico's	842	100	0	942
Tijdelijke stimulering woningbouw	316	0	269	47
Participatiebudget	1.661	0	643	1.018
Aanpassing huisvesting brede scholen	95	0	95	0
Lokaal openbaar vervoer	811	187	190	808
De Boshoeve	240	0	240	0
Regeling Geldelijke Steun Huisvesting Gehandicapten (RGSHG)	52	8	62	-2
Rentederving Startersleningen	889	0	178	711
Uitvoeringsregeling zorg en welzijn Noord-Holland 2011	122	0	9	113
Groenprojecten	1.618	0	1.025	593
Onderwijsachterstanden	0	80	0	80
Regeling verbetering binnenklimaat	384	0	384	0
Doeluitkering Schipholbalie BZK	0	500	0	500
Toegankelijk maken bushaltes	0	753	0	753
Knooppunt Fokkerweg/Beechavenue	0	104	0	104
Fietsbrug SugarCity	0	446	0	446
Totaal van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen	9.342	2.574	3.492	8.425

Van overheden ontvangen, nog te besteden uitkeringen zijn ontvangen voorschotbedragen van overheidsinstellingen (Rijk, provincies of stadsregio) met een specifiek bestedingsdoel. In bovenstaande tabel is het verloop van deze voorschotbedragen te zien.

Overige vooruitontvangen bedragen

Vooruitontvangen bedragen zijn bedragen die in 2012 ontvangen zijn, maar die verantwoord moeten worden in 2013. In 2012 ging het om € 0,02 miljoen.

Niet in de balans tot uitdrukking komende verplichtingen en aanspraken

In de paragraaf Weerstandsvermogen van het jaarverslag is informatie opgenomen over per balansdatum bestaande risico's die niet in de balans tot uitdrukking komen. Hierna is een opsomming vermeld van verplichtingen (en aanspraken) die niet in de balans tot uitdrukking komen. Het zijn zogenaamde voorwaardelijke verplichtingen, die pas geëffectueerd worden als aan bepaalde (levering-) voorwaarden is voldaan. Alle verplichtingen zijn opgenomen in de begroting voor 2013.

Contracten m.b.t. bedrijfsvoering

De contractuele verplichtingen voor 2013 die nog lopen voor licenties en het leasen en onderhouden van pc's, printers en servers bedraagt € 2,906 miljoen en voor kopieerapparaten € 0,875 miljoen. Voor de archieven en postverwerking zijn service- en supportovereenkomsten afgesloten voor een bedrag van € 0,170 miljoen. Voor de lease auto's, catering, beveiliging en schoonmaak zijn in totaal voor € 3,111 miljoen aan jaaroverschrijdende contracten afgesloten.

Met verschillende derden zijn huurcontracten afgesloten voor kantoorgebouwen voor de huisvesting van ambtenaren. Het gaat hierbij om de gebouwen de Polderlanden en kantoren voor het gemeentelijke deel van het gebouw van het UWV. De contracten lopen af in 2013 en hebben alle een opzegtermijn van 12 maanden. In totaal is hiermee € 0,702 miljoen mee gemoeid.

Huren bibliotheken en sport- en gymzalen

Voor de bibliotheek "De Symfonie" in Nieuw Venneep is een huurcontract afgesloten voor € 0,214 miljoen per jaar.

Voor een sport- en gymzaal in Nieuw Venneep is een huurcontract afgesloten met een vaste looptijd tot 1 april 2021 voor € 0,222 miljoen per jaar.

Contracten m.b.t. sociaal domein

Hulp bij de huishouding

M.i.v. 1 januari 2011 zijn, na aanbesteding, contracten afgesloten met 3 zorgaanbieders die de hulp bij de huishouding in onze gemeente verzorgen. Deze contracten hebben een looptijd tot 31 december 2013 en omvatten voor 2013 een bedrag van € 6 miljoen.

WMO - Meertaxi

Sinds januari 2012 is t.b.v. het zorgvervoer een nieuwe overeenkomst met een nieuwe vervoerder van kracht die loopt tot 1 januari 2016 en een bedrag van € 1,5 miljoen per jaar omvat, voor de totale looptijd is dat € 4,5 miljoen.

WMO – hulpmiddelen en woningaanpassingen

Per 1 januari 2013 zijn nieuwe contracten aangegaan t.b.v. de levering van WMO hulpmiddelen, individuele vervoersvoorzieningen en trapliften. Deze hebben een looptijd tot 1 januari 2017 en omvatten een bedrag van € 1,1 miljoen per jaar, voor de totale looptijd is dat € 4,4 miljoen. Daarnaast is er een contract afgesloten inzake het uitvoeren van woningaanpassingen. Dit contract heeft een looptijd van 2 jaar en omvat een bedrag van € 0,5 miljoen per jaar, voor de totale looptijd is dat € 1,0 miljoen.

De Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV

Sinds 1 januari 2009 bezit de gemeente 100% van de aandelen van de Waterwolf Dienstverlening Buitenruimte BV. Met de Waterwolf nieuwe stijl is een vennootschap neergezet die zich ook als leerwerkbedrijf richt op re-integratietaken. De Waterwolf BV verricht in opdracht van de gemeente (klein)onderhoud aan groen- en civieltechnische voorzieningen in de openbare ruimte. Dit doen zij op basis van uitvoeringsovereenkomsten (bestekken) alsmede door middel van de inzet van zogenaamde servicebussen. Buiten deze bestekken verricht de Waterwolf nog een breed scala aan

andere diensten, waaronder de bediening van de beweegbare bruggen en het onderhoud van begraafplaatsen. In totaal bestaat de verplichting voor bovenstaande onderdelen met verschillende looptijden uit € 5,0 miljoen.

Aangegane verplichtingen voor investeringen

Voor verschillende investeringen zijn al contracten aangegaan met aannemers die het project gaan uitvoeren. In onderstaande tabel staan de grootste opgenoemd.

(bedragen x € 1.000)	Contract
Huis van de Sport	24.700
P&R Beukenhorst Zuid	4.800
Hoofddorp Pioniers	2.700
Totaal	32.200

Overige verplichtingen

Ook de betaling aan de Provincie Noord Holland voor onze bijdrage aan de N201 ter grootte van € 35,5 miljoen is een verplichting.

Garantstellingen

(bedragen x € 1.000)	Oorspronkelijk bedrag	Stand per 31-12-2011	Stand per 31-12-2012
Bejaardenzorg en verpleeghuizen	2.557	1.265	1.177
Sportverenigingen en –instellingen	5.779	2.906	3.463
Sociaal-culturele en maatschappelijke instellingen	11.370	7.190	6.502
Lichamelijke en geestelijke gezondheidszorg	11.447	4.534	4.048
Borgstelling m.b.t. herfinanciering S.A.D.C.	20.000	11.473	0
Totaal	51.153	27.368	15.190

Wij staan garant voor een groot aantal leningen, verstrekt aan instellingen met een maatschappelijk nut of aan gemeentelijke deelnemingen/bedrijven. Ultimo 2012 is een totaalbedrag van € 15,190 miljoen aan geldleningen gewaarborgd. Hoewel jaarlijks de begrotingen en jaarrekeningen worden beoordeeld lopen we een financieel risico. In 2012 zijn we niet aangesproken voor het niet nakomen van verplichtingen. Wij hebben ook geen betalingen gedaan.

De garantie voor S.A.D.C. opgenomen mag maximaal €20 miljoen bedragen, maar de hoogte kan per jaar fluctueren. In 2012 heeft S.A.D.C. geen gebruik gemaakt van de kredietfaciliteit. Hierdoor blijven uitgaande van de stand per 31 december 2012 de gegarandeerde geldleningen binnen het door de raad vastgestelde garantiëplafond van € 30 miljoen.

Indirecte garantstellingen gemeenschappelijke regelingen

Indirect staat de gemeente ook garant voor alle opgenomen geldleningen door gemeenschappelijk regelingen. Het betreft hier opgenomen geldleningen door de AM groep, Cocensus en Veiligheidsregio Kennemerland voor in totaal € 7,890 miljoen. Omdat dit indirecte garanties zijn, die onlosmakelijk aan gemeenschappelijke regelingen verbonden zijn, zijn deze niet opgenomen in het garantiëplafond.

Borgstellingen Waarborgfonds Sociale Woningbouw

De gemeente garandeert samen met de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw geldleningen aan woningbouwcorporaties binnen Haarlemmermeer. Het totaal van deze gegarandeerde geldleningen bedraagt per 1 januari 2012 € 494 miljoen en per 31 december 2012 € 366,5 miljoen (oorspronkelijk bedrag was € 504,977 miljoen). Hiervoor zijn wij 50% aansprakelijk wat neerkomt op € 183,25 miljoen. We zijn in tweede termijn aansprakelijk. Dit houdt in dat in eerste instantie het waarborgfonds aansprakelijk is en de aangesloten woningbouwcorporaties en daarna de gemeente.

Nationale Hypotheek Garantie

In het verleden heeft de gemeente garanties afgegeven voor mensen die een huis kochten. Later is dit overgenomen door de Nationale Hypotheek Garantie, die deze hypotheke nu als eerste garandeert. Wij zijn hiervoor 50% aansprakelijk in tweede termijn. In totaal is per 31 december 2011 (meest recent bekende stand) voor € 258 miljoen aan garanties afgegeven, 50% hiervan is € 129 miljoen. Per 1 januari 2011 was de stand € 246 miljoen.

In 2012 zijn we niet aangesproken voor het niet nakomen van verplichtingen en wij hebben ook geen betalingen gedaan. Wel heeft de stichting NHG € 0,161 miljoen uitbetaald voor woningen die met verlies verkocht zijn.

Toelichting op de Programmarekening

Toelichting op de programmabegroting

In de jaarstukken 2012 lichten we de afwijkingen van de rekeningcijfers ten opzichte van de actuele begroting toe. Hieronder staat het verloop van hoe tot de actuele begroting is gekomen. Deze bestaat uit de primaire begroting 2012-2015, inclusief alle mutaties waartoe de raad tot en met december 2012 heeft besloten. Het saldo van de primaire begroting na de begrotingsraad in november 2011 was vrijwel nul. Het definitieve begrotingssaldo eindigt met het saldo van de najaarsrapportage.

Mutaties (Bedragen * € 1.000)	Bedrag
Saldo primaire begroting 2012-2016	37
Saldo najaarsrapportage 2011	-895
Structurele effecten jaarrekening	400
Aangepast saldo Begroting 2012-2016	-458
Voorjaarsrapportage 2012	
Algemene uitkering	4.939
Omzetten brede doeluitkering CJG en JGZ	-3.176
OZB (exclusief prijsindexatie)	161
Toeristenbelasting	-600
Hondenbelasting	181
Overige ontwikkelingen	-2.008
Financiering en kapitaallasten	2.027
Effecten Meerjaren Perspectief Grondzaken	336
Autonome mutaties NJR 2012	
Gemeentefonds (exclusief suppletie-uitkering bommenregeling)	456
Onderhoudsgelden gebouwen	398
Opbrengst lokale heffingen	407
Onderwijshuisvesting	-580
Indexering grote instellingen	-329
WMO hulpmiddelen/ WMO	-325
Leges Ruimtelijke Ordening (RO-)procedures	-151
Diverse verschillen	113
Saldo definitieve begroting	1.391

Toelichting op de programmarekening

De gemeente heeft in 2012 een hoger dan gemiddeld bedrag overgehouden. Het jaarrekeningresultaat is € 12,4 miljoen hoger dan verwacht bij de najaarsrapportage. De najaarsrapportage kwam uit op € 1,4 miljoen, in deze jaarrekening sluiten we het jaar af met een saldo van € 13,8 miljoen. In het hierna staande overzicht zijn de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de najaarsrapportage weergegeven.

Bij het resultaat van € 13,8 miljoen is een aantal kanttekeningen te maken. Het betreft een aantal incidentele en niet te voorziene meevallers. Daarbij komt dat er vrijwel geen eenmalige tegenvallers te melden zijn in de exploitatie in 2012.

(bedragen x € 1 miljoen)	
Overzicht belangrijkste begrotingsafwijkingen ten opzichte van de Najaarsrapportage	
Resultaat najaarsrapportage	1,4
<i>Projectbudgetten</i>	
Projectbudget ruimte voor duurzaamheid (budgetoverheveling)	1,7
Budgetoverheveling: Niet gesprongen explosieven (budgetoverheveling)	1,0
<i>Belastingen en gemeentefonds</i>	
Precariobelasting kabels en leidingen	3,9
Gemeentefonds	0,5
Onroerende Zaak Belasting	0,2
<i>Sociale Dienstverlening</i>	
Inkomensdeel WWB	2,3
Bedrijfsvoering SDV (budgetoverheveling)	1,0
Werkdeel WWB naar aanleiding van uitspraak Raad van Beroep over 2008	-0,4
<i>Overig</i>	
Afwikking bestuurscommissie De Meerlanden (toevoeging aan bestemmingsreserve)	1,1
Financieringsresultaat en dividend	0,8
Kwaliteitscontrole uitvoering groenbestekken	0,4
Diverse verschillen	-/-0,1
Resultaat Jaarrekening	13,8

Toelichting per onderdeel:

Projectbudgetten

Het gaat hierbij om twee projectbudgetten waarvan het budget overgeheveld moet worden naar 2013. Het resterende budget valt eerst in het resultaat en wordt daarna overgeheveld.

Bij Ruimte voor duurzaamheid (€ 1,7 miljoen) gaat het hierbij om het meerjarig budget van het programma Duurzaamheid (projectbudget). Bij de najaarsrapportage 2011 is expliciet besloten om dit bedrag niet in jaarschijven te verdelen, maar om dit jaarlijks aan het einde van het jaar over te hevelen. Bij de Niet Gesprongen Explosieven gaat het om een deel van de jaarschijf 2012 van het projectbudget. In de meicirculaire 2012 is aangekondigd dat de gemeente een extra budget ontvangt in de algemene uitkering van Niet Gesprongen Explosieven (NGE's). Dit betreft budget voor de opsporing en ruiming op drie locaties: de Ringvaart, bij PrimAviera en het Jansoniusterrein. Bij de verrekening met de provincie eind van het jaar bleken de voor 2012 geplande kosten door te schuiven naar 2013, terwijl de verwachting bij de najaarsrapportage was dat deze in 2012 gemaakt zouden worden. Het gaat hierbij om € 0,9 miljoen.

Het beveiligd baggeren in de Ringvaart is in september 2012 gestart. De provincie betaalt eerst de facturen van de aannemer en daarna declareert de provincie bij de gemeente. In deze verrekening zit daardoor een vertraging die we slechts deels hadden kunnen voorzien. Bij PrimAviera ligt sinds begin 2012 de overeenkomst met SGN klaar en is deze steeds uitgesteld. Dit had voorzien moeten worden bij de najaarsrapportage.

Belastingen en gemeentefonds

In de 1e tranche bezuinigingen is bij de invoering van Precario, in de begroting rekening gehouden met de inkomsten voor die partijen waarvan zonder meer vast stond dat hier precario opgelegd kon worden. Dit betrof een bedrag van € 1,9 miljoen. Hierna is juridisch uitgezocht bij welke andere partijen de gemeente precario kan opleggen. Op basis van het onderzoek is eind september door het college besloten om over te gaan tot het opleggen van precario. De betreffende bedrijven is in het laatste kwartaal van 2012 gevraagd opgave te doen van het aantal meter kabels of leidingen in gemeentegrond, waarna begin 2013 voor het electriciteitsnetwerk is overgegaan tot het opleggen van een aanslag over 2012. Over het bestaan en de omvang van deze post was bij het opstellen van de Najaarsnota nog geen zekerheid. Ook nu is deze post nog opgenomen in de risico-paragraaf: er is nog geen zekerheid over het kunnen innen van deze inkomsten.

Bij de uitkering uit het gemeentefonds is een voordeel van € 0,5 miljoen. Via de brief inzake de decembercirculaire 2012 (kenmerk 2013/3982) d.d. 21 december 2012 is een voordeel van € 1.280.000 gerapporteerd. Nadien is op grond van informatie van het ministerie van Financiën d.d. 10 januari 2013 gebleken dat de onderuitputting van de rijksuitgaven hoger uitvalt. Het financiële effect voor onze gemeente bedraagt € 739.000 nadelig, zodat er per saldo een voordeel van € 541.000 overblijft.

De hogere inkomsten OZB komen voort uit de opgave van Cocensus d.d. 17 januari 2013. De opbrengst uit de OZB is € 515.000 hoger dan begroot. Over het belastingjaar 2012 is de opbrengst € 273.000 meer dan begroot (minder dan een half procent) doordat de WOZ-waarden hoger zijn dan geraamd en over de belastingjaren 2010 en 2011 hebben we voordelige nagekomen kohieren voor een bedrag van € 242.000. Hier staat een toevoeging aan de voorziening voor dubieuze debiteuren tegenover van € 295.000 en dit is als last opgenomen. Per saldo is er dan een hogere opbrengst van € 220.000.

Sociale Dienstverlening

Op het inkomensdeel heeft de gemeente een voordeel van € 2,3 miljoen. Dit voordeel is het gevolg van enerzijds een hogere uitkering door de Rijksoverheid, anderzijds is door de extra inzet op het toeleiden van klanten naar werk o.a. door Werkstroom, het Werkgeversservicepunt en het project Trede-indeling, maar ook een aangescherpte werkwijze en themacontroles op het gebied van rechtmatigheid, het aantal klanten dat een bijstandsuitkering ontvangt is gedaald. In de Najaarsnota is hier reeds melding van gemaakt bij de neutrale mutaties.

Bij SDV is eind van het jaar helder geworden dat het mogelijk was om € 0,52 miljoen over te houden op de bedrijfsvoering door een betere inzet van het Participatiebudget. Door organisatie-brede sturing op de P-begroting is het mogelijk gebleken conform afspraken tussen directie en portefeuillehouder SDV om € 0,5 miljoen vrij te maken voor het plan van aanpak SDV. Uiteindelijk is dit bedrag nog niet ingezet. Dit is alsnog nodig in 2013 nodig om de reorganisatie af te kunnen ronden. Voorgesteld wordt dit bedrag over te hevelen naar 2013 en af te zien van de overheveling van het Inkomensdeel.

De tegenvaller van het Werkdeel WWB is het gevolg van een Uitspraak van de Raad van Beroep d.d. 6 december 2012 met betrekking tot de terugvordering over 2008.

Overig

Bestuurscommissie De Meerlanden is in december 2012 financieel volledig afgewikkeld in de jaarrekening 2012. Deze commissie beheerde de gelden uit het Besluit Woninggebonden Subsidie (BWS) voor de gemeenten Haarlemmermeer, Uithoorn en Aalsmeer. Afrekeningen met deze gemeenten hebben in het verleden reeds plaatsgevonden. Het per ultimo 2012 resterende saldo € 1.085.000 is begin 2013 overgemaakt naar de gemeente. Het is de intentie deze middelen toe te voegen aan de bestemmingsreserve wonen.

Op het Financieringsresultaat en dividend is een voordeel van € 0,8 miljoen. In de voorjaarsrapportage en najaarsrapportage zijn reeds financieringsresultaten gemeld in de hoogte van € 2.027.000 en € 157.000. Een oorzaak van het financieringsresultaat is de gekozen treasury-strategie waarbij voor een hoger dan regulier bedrag kort geleend wordt. De provincie geeft per kwartaal toestemming voor de verhoging van de kasgeldlimiet, waarbij op 30 oktober 2012 na het opstellen van de najaarsrapportage de toestemming ontvangen is voor het 4^e kwartaal. Voor volgende P&C rapportages zullen wij bij de berekening van het financieringsresultaat voor het lopend boekjaar op voorhand uitgaan van de toestemming en dit expliciet aangeven. Ook de verhoging van het saldo aan uitstaande middelen bij derden heeft een rentevoordeel opgeleverd. Een niet geraamde verplichte rentetoevoeging aan vooruit ontvangen gelden van het rijk veroorzaakt een nadeel. Tenslotte is van de Waterwolf over het boekjaar 2011 in december 2012 een dividend ontvangen van € 70.000, waartoe besloten is 4 december 2012.

Op het onderhoud van openbaar groen is een voordeel van € 0,4 miljoen. De groenbestekken worden achteraf per kwartaal afgerekend, voor het 4e kwartaal 2012 was dit in januari 2013. Voor gebieden 1, 2, 4 en 6 zijn de stelposten beperkt uitgevoerd en alsmede zijn diverse kortingen opgelegd vanwege niet behaalde kwaliteit, het voordeel hierdoor is € 249.000. Verder is de gemeentelijke bomenrooilijst niet volledig uitgevoerd door bezwaren van de wijkraad Badhoevedorp. Hiervan had in de najaarsrapportage melding gemaakt moeten worden. De verwachting toen was dat de bomen nog voor het einde van het jaar gekapt zouden zijn. In totaal levert dit een voordeel op van € 440.000.

Tot slot

In het resultaat is voor een bedrag van € 3,7 miljoen aan budgetoverhevelingen opgenomen en een bedrag € 1,1 miljoen uit de afwikkeling bestuurscommissie De Meerlanden dat direct wordt toegevoegd aan een bestemmingsreserve. De opbrengst precariobelasting van € 3,9 miljoen kent vooralsnog een onzekerheid. Tegen de aanslag is bezwaar gemaakt en de uitkomst van de procedure is nog niet bekend ten tijde van het opstellen van deze rekening. Het genormaliseerde resultaat over 2012 met in achtname van deze posten bedraagt € 5,1 miljoen.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

(bedragen x € 1.000)	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
Productomschrijving				
Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is				
Baten parkeerbelasting	2.008	2.308	2.242	-66
Baten onr.zaakbel.gebruiker	17.614	16.177	16.885	708
Baten onr.zaakbel.eigenaren	36.760	38.589	38.396	-193
Baten roerende zaakbelasting	25	25	28	3
Baten toeristenbelasting	7.624	7.120	7.098	-22
Baten hondenbelasting	340	600	602	2
Baten precariobelasting	2.079	2.079	6.001	3.922
BIZ heffing Spoorzicht	151	151	141	-10
BIZ heffing Hoofddorp centrum	384	384	386	2
Totaal lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	66.985	67.433	71.779	4.346
Algemene uitkeringen	108.226	113.655	114.196	541
Dividend	547	648	724	76
Saldo van de financieringsfunctie	-4	1.387	2.096	709
Overige algemene dekkingsmiddelen	19.562	20.763	20.763	-
Totaal algemene dekkingsmiddelen	195.316	203.886	209.558	5.672

Baten onroerende zaakbelasting gebruikers en eigenaren

De opbrengst uit de OZB is per saldo € 515.000 hoger. Dit is voor € 273.000 over het belastingjaar 2012 en voor € 242.000 aan de nagekomen kohieren van de belastingjaren 2010 en 2011.

Baten precariobelasting

Over 2012 hebben we bij additionele partijen precariobelasting op kabels en leidingen te heffen voor een totaalbedrag van € 3.922.000. Dit bedrag was niet begroot.

Algemene uitkeringen

De opbrengst uit de algemene uitkering is € 541.000 hoger. Via de brief inzake de decembercirculaire 2012 (kenmerk 2013/3982) is een voordeel van € 1.280.000 gerapporteerd. Nadien is op grond van informatie van het ministerie van financiën d.d. 10 januari 2013 gebleken dat de onderuitputting van de rijksuitgaven hoger uitvalt. Het financiële effect voor onze gemeente bedraagt € 739.000 nadelig, zodat er per saldo een voordeel van € 541.000 overblijft.

Wij wijken af van de uitspraak van de commissie BBV om informatie over de gemeentefondsuitkering die beschikbaar komt in 2013 niet meer in de jaarrekening 2012 te verwerken. Wij hebben de informatie wel verwerkt vanwege artikel 29 uit het BBV, waarin wordt gesteld dat de financiële positie op balansdatum inclusief onontbeerlijke informatie wordt weergegeven. De nu bekende verlaging van de gemeentefondsuitkering over 2012 vinden wij informatie die in de jaarrekening verwerkt dient te worden. Dit is ook de bestendige gedragslijn van de afgelopen jaren.

Dividend

Van de Waterwolf hebben we over het boekjaar 2011 in december 2012 een niet begroot dividend ontvangen van € 70.000.

Saldo van de financieringsfunctie

De verhoging van het saldo aan uitstaande middelen bij derden heeft een rentevoordeel van € 638.000 tot gevolg. Daarnaast is er een rentevoordeel op de langlopende leningen van € 166.000. Een niet geraamde verplichte rentetoevoeging aan vooruit ontvangen gelden van het rijk veroorzaakt een nadeel van € 95.000.

Mutaties reserves

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2012	Rekening 2012	Vershil rekening- begroting
Vermeerdering (lasten exploitatie)			
Algemene dekkingsreserve	5.266	2.434	-2.832
Algemene reserve grondzaken	8.404	24.124	15.719
Algemene reserve RIH	0	0	0
Algemene behoedzaamheidsreserve	5.299	5.299	0
Totaal algemene reserves	18.969	31.856	12.887
Recreatieplas Toolenburg	315	315	0
Haarlemmermeerse Bos	416	415	0
Duurzaamheid	165	165	0
Begraafplaatsen	385	385	0
HST Cargo	100	100	0
Herstructurering Bedrijven Terreinen	410	410	0
Wonen	242	138	-105
Totaal bestemmingsreserves	2.033	1.928	-105
Vermindering (baten exploitatie)			
Algemene dekkingsreserve	3.272	23.248	19.977
Algemene reserve grondzaken	20.344	24.124	3.780
Algemene reserve RIH	3.960	5.290	1.330
Algemene behoedzaamheidsreserve	1.410	1.028	-382
Totaal algemene reserves	28.985	53.690	24.706
BTW compensatiefonds	671	671	0
Dekking kapitaallasten maatschappelijke voorzieningen	703	703	0
Recreatieplas Toolenburg	272	267	-5
Haarlemmermeerse Bos	70	75	5
Aanleg N201	25.200	19.799	-5.401
Duurzaamheid	165	165	0
Integraal project water	3.265	1.006	-2.259
Verbeteren speelvoorzieningen	837	897	60
Verbeteren Burg. Van Stamplein	721	115	-606
Tijdelijke onderwijshuisvesting	2.272	1.421	-851
Haarlemmermeer Lyceum dekking kapitaallasten	35	35	0
Begraafplaatsen	304	25	-279
Structurele Maatschappelijke Opvang	0	250	250
HST Cargo	100	100	0
Herstructurering Bedrijven Terreinen	190	0	-190
Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS)	1.672	584	-1.088
Totaal bestemmingsreserves	36.476	26.112	-10.364
Saldo mutaties reserves	-44.459	-46.018	-1.559

Vermeerderingen

Vermeerderingen en verminderingen Algemene Dekkingsreserve en Algemene Reserve Grondzaken
Aan de Algemene Dekkingsreserve zou een bedrag van € 5,266 miljoen worden toegevoegd als gevolg van positief resultaat op grondexploitaties. Nu is alleen het jaarrekeningresultaat van 2011 toegevoegd ter grootte van € 2,434 miljoen. Dit wordt nooit begroot. De verminderingen ter grootte van € 3,272 miljoen zijn conform begroting onttrokken aan de reserve; de overschrijding wordt bepaald door het negatieve effect van de reserve Grondzaken ter grootte van € 19,977 miljoen. In totaal is € 23.248 miljoen onttrokken.

Hieronder worden de vermeerderingen en verminderingen van de Algemene Reserve Grondzaken weergegeven, waarbij als laatste regel van de vermeerderingen de storting vanuit de Algemene Dekkingsreserve is opgenomen.

(bedragen x € 1.000.000)	Bedrag
Vermeerderingen	
Rente voorziening toekomstige verliezen	1.593
Gerealiseerde winst	847
Vrijval voorziening strategische gronden ivm verkoop strategische grond	1.287
Vrijval voorziening toekomstige verliezen Spoorlaan Zuid Zuid	282
Resultaten afsluiten exploitatieovereenkomst Kalverlaantje	138
Storting uit algemene dekkingsreserve	19.977
Totaal vermeerderingen	24.124

(bedragen x € 1.000)	Bedrag
Verminderingen	
Kosten (t)MPG	-150
Kosten Marketing & Acquisitie	-170
Afwaardering Boseilanden	-7.113
Storting voorziening toekomstige verliezen Hoofddorp Centrum, De Liede, Nieuwe Kom, Cruquius, Boseilanden	-7.369
Storting voorziening strategische gronden i.v.m. herwaardering strategische gronden tMPG	-8.970
Dotatie bestemmingsreserve Haarlemmermeerse Bos NJR 2012	-110
Kosten ACT	-120
Resultaat afsluiten exploitatie overeenkomst Wilhelminahoeve, Orchideehof, Slinger Akerveld en initiatief Rijsenhout	-122
Totaal verminderingen	-24.124

Reserve Wonen

De reserve Wonen wordt gevoed uit ontvangen bijdragen van projectontwikkelaars. In 2012 zijn minder bijdragen dan geraamd ontvangen, deels door vertraging in plannen van projectontwikkelaars, deels door het ontbreken van plannen waar de 40% sociale woningbouw niet inzit. Hierdoor is de storting ook lager.

Verminderingen

Algemene Reserve RIH

In 2012 is € 5,290 onttrokken aan de reserve RIH. Dit betreft € 1,0 miljoen voor deltaplan bereikbaarheid (RIH infrastructurele werken) en € 4,2 miljoen voor deelgebied 1 van Park21. De onttrekking is € 1,330 miljoen meer dan begroot als gevolg van het feit dat in 2012 de aanleg van deelgebied 1 voortvarend is opgepakt.

Algemene Behoedzaamheidsreserve

Hier is € 0,382 miljoen minder aan onttrokken omdat € 0,310 miljoen ten laste van het participatiebudget is gekomen en € 0,072 minder lasten zijn gemaakt op het sociaal domein door de herfasering van de drie decentralisaties en de nieuwe afspraken van het regeerakkoord.

Aanleg N201

In 2012 is minder onttrokken, omdat nog niet de volledige aansluiting is opgeleverd. Het restant zal betaald worden in 2013.

Integraal Project Water

In 2012 is minder uitgegeven, vanwege vertraging in de uitvoering. Een gedeelte van dit budget wordt in de volgende jaren besteed.

Verbeteren Speelvoorzieningen

Met de voortvarende aanpak van de speelvoorzieningen in de wijken Floriande en Getsewoud is € 0,060 miljoen meer uitgegeven dan verwacht. De reserve is met deze onttrekking volledig uitgeput.

Verbeteren Burg. Van Stamplein

In 2012 is minder uitgegeven aan het Burg. Van Stamplein, omdat de plannen niet volledig waren. In 2013 zullen nog twee gebouwen worden neergezet, terwijl de rest van de reserve zal worden gebruikt om de beheerslasten te dekken. Dit zullen we spreiden over de komende jaren.

Tijdelijke onderwijshuisvesting

Aan deze reserve is € 0,851 miljoen minder uitgegeven, omdat de plannen voor de sloop van tijdelijke onderwijshuisvesting niet zijn doorgedaan. Deze uitgaven zullen in de komende jaren gedaan worden.

Begraafplaatsen

Omdat bij de voorjaarsrapportage een extra ontvangst is gerapporteerd, hoefde bij de jaarrekening minder onttrokken te worden.

Structurele Maatschappelijke Opvang

In 2012 is € 0,250 miljoen betaald aan stichting Regionale Instelling voor Beschermende Woonvormen (RIBW). Het resterende bedrag zal in 2013 volgen.

Herstructurering Bedrijven Terreinen

Bij de voorjaarsrapportage 2012 is voor de herstructurering bedrijven terreinen budget aangevraagd. Aangezien dit niet volledig is uitgegeven door vertraging in de plannen, was er geen onttrekking aan deze reserve.

Besluit Locatiegebonden Subsidies

In 2012 is € 0,584 miljoen uitgegeven aan Jansoniusterrein (€ 441.000), voor Aquaradius (€ 80.000) en voor Noordrand Nieuw Vennep (€ 63.000). Het resterende geld blijft beschikbaar in de bestemmingsreserve. Per saldo omvat het bestedingsplan een bedrag van € 5,8 miljoen met een doorlooptijd tot en met 2014.

Nieuw ingestelde reserves en voorzieningen

Naam reserve	Reserve Wonen (hernoeming reserve sociale woningbouw)		
Programma	10 Wonen		
Instelling	Jaarrekening 2012		
Doel	Voorzien in woonmogelijkheden voor huishoudens, die daar op grond van hun inkomen niet (geheel) zelf voor kunnen zorgen		
Bron	Beheerscommissie Meerlanden (1.085.000) en voormalige reserve Sociale Woningbouw (137.500)		
Meerjarenplanning	Wordt de komende jaren uitgevoerd van 2013-2016		
Type	Bestemmingsreserve	Looptijd	2016
Bodem	€ 0	Plafond	€ 1.500.000
Beginstand	€ 1.222.500	Rente	n.v.t.
Vermeerderingen	Incidenteel : bijdragen van ontwikkelaars, jaarlijks € 100.000 (raming)	Verminderingen	2013: € 260.000,- ten behoeve van rentederving startersleningen en € 50.000 voor Nota toegankelijkheid BGH. 2014 e.v. afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming

Budgetoverhevelingen

Bij de najaarsrapportage 2012 zijn er drie budgetoverhevelingen toegekend voor Leren en werken (€ 164.000), Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (€ 236.000) en Bewonersbudget BZK (€ 100.000). Bij de jaarstukken wordt de budgetoverheveling voor Leren en werken opgehoogd met € 94.000 omdat het aantal ingezette trajecten achterblijft bij de verwachtingen ten tijde van de najaarsrapportage. Ook komt er een additionele overheveling van € 930.800 voor Opsporing en ruiming NGE (Niet Gesprongen Explosieven). Dit betreft budget voor de opsporing en ruiming in drie locaties: de Ringvaart, bij PrimAviera en het Jansoniusterrein. Door een latere start van de werkzaamheden (met name omdat voor alle projecten aanzienlijke afstemming nodig was) en opgelopen vertragingen zal een groot deel van de in 2012 geplande werkzaamheden pas in 2013 doorgang vinden.

Onvoorzien

In de programmabegroting 2012-2015 is een post onvoorzien opgenomen van € 0,237 miljoen. Dit bedrag is in 2012 niet aangewend en komt ten gunste van het resultaat.

Overzicht incidentele baten en lasten

Vanuit het BBV (art. 28) is een overzicht van incidentele baten en lasten een verplicht onderdeel van de toelichting op de programmarekening. Dit betreft zowel de programma's als de reserves. Mutaties op doorlopende baten en lasten, zoals bijvoorbeeld de Algemene Uitkering en afschrijvingen zijn niet meegenomen. Verder hebben wij ervoor gekozen om alleen incidentele baten en lasten op te nemen die groter zijn dan € 0,1 miljoen.

Incidentele Baten (bedragen x € 1.000) = nadeel / - = voordeel	+	Rekening 2011	Begroting 2012	Werkelijk 2012
Programma 1: Bestuur				
Vrijval wachtgeld wethouders		538		
Programma 3: Veiligheid				
Opsporing en ruiming NGE			546	131
Programma 5: Werk en inkomen				
Rijksbijdrage WWB		846		400
Programma 7: Cultuur, sport en recreatie				
Groenprojecten				117
Programma 8: Mobiliteit				
Toegankelijk maken bushaltes				753
Programma 10: Wonen				
ISV				2.163
Programma 11: kwaliteit fysieke omgeving				
Teruggave energiebelasting 2001 t/m 2010			1.120	1.120
Programma 12: Economische zaken				
Incidentele grondverkopen		874		
Programma 13: Algemene dekkingsmiddelen				
Resultaat VINEX		39.300		
Gemeentefonds bijdrage HST		4.000		
Lagere toeristenbelasting			-600	
Bestemmingsreserves				
Onttrekking bestemmingsreserve RIH			3.960	5.291
Onttrekking reserve tijdelijke onderwijshuisvesting			2.272	1.421
Onttrekking integraal project water			3.265	1.005
Onttrekking reserve BLS			1.672	584
Onttrekking reserve N201			25.200	20.419
Totaal baten		45.558	37.435	33.404

Incidentele Lasten (bedragen x € 1.000) + = nadeel / - = voordeel	Rekening 2011	Begroting 2012	Werkelijk 2012
Programma 1: Bestuur			
Aanvullende dotatie wachtgeldverplichting	1.174		
Programma 3: Veiligheid			
Extra uitkering FLO	532		
Bijdrage Veiligheidsregio Kennemerland	613		
Opsporing en ruiming NGE		1.806	460
Programma 5: Werk en inkomen			
Bijstandsverlening	2.971	600	-2.016
Minima beleid	391		
Inburgering nieuwkomers	321		
Werkdeel WWB 2008			448
Programma 6: Jeugd en onderwijs			
Onderwijshuisvesting		2.452	1.421
Programma 9: Ruimtelijke ontwikkelingen			
Actualisatie bestemmingsplannen nWRO	750		
Programma 10: Wonen			
Uitgaven BLS		1.672	584
Programma 11: kwaliteit fysieke omgeving			
Gladheidsbestrijding	706		
Vorst schade	500		
Sanering Ytochtkade Zwanenburg	1.170		
Bijdrage N201		26.400	20.419
Integraal project water		3.265	1.005
Programma 13: Algemene dekkingsmiddelen			
Programmamakosten sociaal domein	48	400	
Inflatiebijdrage N201		1.200	
Park 21 via grondexploitaties (gedekt uit RIH)			4.266
Bestemmingsreserves			
Storting behoedzaamheidsreserve	1.800	3.150	
Storting bestemmingsreserve N201	4.690		
Storting algemene reserve RIH	30.300		
Storting bestemmingsreserve MFA Badhoevedorp	4.759		
Storting bestemmingsreserve Calatravabruggen	3.400		
Storting bestemmingsreserve Dorpshuis Zwanenburg	800		
Storting bestemmingsreserve HST	4.000		
Totaal lasten	58.925	40.945	26.587
Saldo baten en lasten	13.367 nadelig	2.910 nadelig	-6.817 voordelig

Overzicht begrotings- en kredietoverschrijdingen

Hieronder zijn de begrotingsoverschrijdingen per programma en de kredietoverschrijdingen in 2012 opgenomen en toegelicht. Deze overzichten geven invulling aan zowel externe als interne regelgeving. Alle overschrijdingen zijn rechtmatig. Door het vaststellen van de jaarrekening autoriseert de raad alsnog deze uitgaven.

Begrotingsoverschrijding per programma

In programma1 Bestuur is een programmaoverschrijding van € 501.000. Deze wordt grotendeels verklaard in beleidsdoel A: 'Bevorderen van de kwaliteit van beleidsontwikkeling en besluitvorming' door een storting in de voorziening voormalig personeel. Dit vanwege een aangepaste zienswijze ten aanzien van oud-medewerkers met weinig kansen op de arbeidsmarkt. Deze storting was binnen beleid en onvoorzienbaar.

In programma 4 Zorg en Welzijn heeft zich een programmaoverschrijding voorgedaan van € 261.000. Dit wordt verklaard door de ontvlechtings- en frictiekosten en de overname van de inventaris van Stichting Meerwaarde. De raad is hierover in een eerder stadium geïnformeerd en heeft hiermee ingestemd. Deze post valt binnen beleidsdoel A: 'Zoveel mogelijk inwoners nemen op eigen kracht deel aan de maatschappij op sociaal en maatschappelijk terrein en kunnen zich er ontplooiën' en was binnen beleid en onvoorzienbaar.

In programma 13 Algemene Dekkingsmiddelen is een overschrijding van € 17,4 miljoen. Dit wordt grotendeels verklaard door de hogere stortingen in de verliesvoorzieningen van de grondexploitaties en de strategische gronden ter grootte van € 8,4 miljoen. Verder waren er niet begrote nadelige resultaten op de grondexploitaties van €3,6 miljoen, € 1 miljoen hogere uitgaven deelgebied 1 van Park 21 die ten laste van de reserve RIH worden gebracht en hogere lasten van € 4,6 miljoen die ook geleid hebben tot even hoge baten. Als laatste was een klein voordeel van € 0,4 miljoen op het initiatievenbudget. Het restant van € 0,2 miljoen wordt verklaard door overschrijdingen op het onderdeel Belastingen. Alle overschrijdingen waren binnen beleid en onvoorzienbaar.

Kredietoverschrijdingen

Programma nummer	Programma omschrijving	Omschrijving krediet	Bedrag x € 1.000 krediet	Oorzaak overschrijding	Compensatie hogere opbrengst	Gevolg exploitatie kapitaallasten komende jaren	Binnen beleid en voorzienbaar
003	Veiligheid	Brandweerkazerne Nieuw Vennep	1.008	Het krediet is in 2013 beschikbaar gesteld.		0	
004	Zorg en welzijn	Wijkcentrum Liguenda	11	Dit betreft nagekomen kosten.		0	
006	Jeugd en Onderwijs	Bosbouwers perm. 13 ^e t/m16e groep	16	Dit betreft nagekomen kosten.		0	
006	Jeugd en Onderwijs	Altra college tijdelijke huisvesting	31	Dit zijn extra kosten als gevolg van asbest en legionella.		2	
007	Cultuur, sport en recreatie	Voetbalveld kunstgras Overbos	17	Dit betreft integratieheffing.		1	
008	Mobiliteit	Deltaplan	152	Het krediet is in 2013 beschikbaar gesteld.		0	
013	Algemene dekkingsmiddelen	Polderlanden	30	Achteraf bleken meer aanpassingen nodig.		2	
013	Algemene dekkingsmiddelen	Software licenties	73	Het krediet is in 2013 beschikbaar gesteld		0	

Restantkredieten

Inleiding

In de nota Investeringsbeleid is vastgelegd dat beschikbaar gestelde kredieten (restant kredieten) niet automatisch worden overgeheveld van het ene jaar naar het andere. Doelstelling van het inbouwen van deze toets is een vlotte afwikkeling van deze kredieten te bevorderen (beleidsrealisatie) en zicht te houden op de investeringen in de toekomst.

Er is een overzicht samengesteld met de "restant kredieten per 31-12-2012" per programma en product. Verder wordt aangegeven wat de uitkomst van de toetsing van deze restant kredieten aan de vastgestelde richtlijnen is en is bepaald welke kredieten worden doorgeschoven.

Toetsing aan de richtlijnen

Vorig jaar is besloten een bedrag van € 37,6 miljoen over te hevelen naar 2012. Daarnaast is in 2012 een bedrag van € 67,1 miljoen aan investeringskredieten beschikbaar gesteld. Hiermee komt het totaal aan beschikbare financiële middelen op € 104,7 miljoen. In totaal is in 2012 € 51,7 miljoen aan investeringsuitgaven gedaan.

Dit betekent dat per 31-12-2012 nog een bedrag resteert van € 53 miljoen. Hiervan kan op basis van de vastgestelde richtlijn een bedrag van € 41,1 miljoen worden overgeheveld naar 2012. Het gaat hier om:

1. Kredieten die in 2012 door de raad beschikbaar zijn gesteld voor 2012, maar waarvan uitvoering nog niet volledig heeft plaatsgevonden (€ 19,2 miljoen). Deze kredieten worden op grond van de richtlijnen zonder meer overgeheveld. Het betreft voornamelijk Uitbreiding Kaj Munck College (0,8 mln. programma 6), Kunstgrasveld SV Dios (0,4 mln. programma 7), verbeteren speelplekken (0,7 mln. programma 7), Deltaplan bereikbaarheid (3,1mln. programma 8), GRP (1 mln. programma 11), VOR (8,4 mln. programma 11), Herstructurering de Pioniers (2,2 mln. Programma 12) en Info plus (1,1 mln. programma 13).;
2. Kredieten die vóór 2012 door de raad beschikbaar zijn gesteld, waarvan de investeringen over meerdere jaren lopen of waarvan uitvoering nog niet volledig heeft plaatsgevonden, maar waarvoor inmiddels wel concrete verplichtingen zijn aangegaan (€ 21,3 miljoen). Voor deze laatste kredieten zijn stukken aangeleverd waaruit de verplichting blijkt. Op basis hiervan kunnen zij ook worden overgeheveld. Het betreft o.a. De Pioniers (1,4 mln. programma 7), Huis van de Sport (9,5 mln. programma 7), P&R Beukenhorst Zuid (0,6 mln. programma 8), Voorthuissenschool (0,5 mln. programma 6), Plesmanschool (0,4 mln. Programma 6), integraal project water (2,2 mln. programma 11) en de VOR (4.1 mln. programma 11);
3. Voorbereidingskredieten die door de raad beschikbaar zijn gesteld, waarvan de daadwerkelijke uitvoering de komende jaren plaatsvindt (€ 0,6 miljoen). Bij voorbereidingskredieten vindt op grond van de richtlijnen altijd overheveling plaats.

Kredieten die vóór 2012 zijn aangevraagd maar waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan, moeten opnieuw worden aangevraagd. Het betreft hier:

- Investerings Duurzaamheid € 2,2 miljoen
- Revitalisering woongebieden € 0,1 miljoen

Het verschil van € 9,5 miljoen zijn kredieten die komen te vervallen. Het betreft voornamelijk tijdelijke parkeergarage Hoofddorp centrum, Burgemeester van stamplein, jongerencentrum Floriande, sportterreinen en kredieten die per abuis dubbel zijn aangevraagd zoals P&R Beukenhorst Zuid voor 3,6 mln.

Omschrijving	1	2	1+2=3	4	3-4=5		
	Krediet per 1/1/2012	in 2012 beschikbaar gestelde kredieten	Totaal krediet eind 2012	Uitgegeven in 2012	resterend krediet 2012	restant kredieten per 1-1-2013 na toetsing	in 2013 nog aan te vragen bij de jaarrekening
2 Publiekscontact	477	-477	0	0	0	0	0
3 Veiligheid	2.164	-618	1.546	1.368	178	-1.077	0
4 Zorg en Welzijn	220	702	922	366	556	568	0
6 Jeugd en Onderwijs	4.057	3.594	7.651	3.751	3.900	3.293	0
7 Cultuur, Sport en Recreatie	2.627	33.432	36.059	21.686	14.373	13.005	0
8 Mobiliteit	9.753	3.511	13.264	4.685	8.579	3.743	0
9 Ruimtelijke Ontwikkelingen en duurzaamheid	2.323	0	2.323	107	2.216	0	2.206
10 Wonen	230	280	510	92	418	305	65
11 Kwaliteit fysieke ruimte	13.814	20.931	34.745	16.801	17.944	16.853	0
12 Economische zaken	372	2.598	2.970	637	2.333	2.215	0
13 Algemene dekkingsmiddelen	1.529	3.170	4.699	2.247	2.452	2.241	0
Totaal Investeringsplan	37.566	67.123	104.689	51.739	52.950	41.146	2.271

Analyse

Het doorschuiven van de kredieten heeft de volgende oorzaken:

- voor een deel van de investeringen is het totale investeringsbedrag ineens beschikbaar gesteld, terwijl de uitvoering gefaseerd over meerdere jaren plaats vindt;
- voor een aantal investeringen op het gebied van onderwijs geldt dat de uitvoering door derden wordt gedaan. De afrekening en de financiële afwikkeling vinden achteraf plaats;
- voorbereidingskredieten worden in veel gevallen gefaseerd over meerdere jaren uitgegeven;
- investeringen komen later tot uitvoering dan oorspronkelijk gepland.

De financiële consequenties m.b.t. de kapitaallasten, veroorzaakt door het verschuiven van de kredieten, zullen worden verwerkt in het meerjarenbeeld bij de Voorjaarsrapportage 2013.

Recapitulatie op product

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
---	---------------------	----------------------	----------	--

Programma 1: Bestuur

Baten:

011 Bestuursorganen	1	1	95	94
012 Algemeen bestuurl.contacten	21	21	60	39
013 Advisering van bestuursapp.	50			
042 Personele ondersteuning			78	78
Totaal baten Bestuur	72	22	233	211

Lasten:

010 Griffie	1.231	1.266	1.270	4
011 Bestuursorganen	2.285	2.277	2.224	-53
012 Algemeen bestuurl.contacten	571	581	592	11
013 Advisering van bestuursapp.	8.096	8.056	7.790	-266
025 Beleidscoördinatie	1.543	1.543	1.543	
028 Citymarketing	355	380	427	47
042 Personele ondersteuning			756	756
Totaal lasten Bestuur	14.081	14.103	14.602	499

Programma 2: Publiekscontact

Baten:

140 Overige beschermmaatregelen			4	4
016 Bevolking			24	24
017 Baten secr. leges burgerzaken	2.430	2.759	2.494	-265
Totaal baten Publiekscontact	2.430	2.759	2.522	-237

Lasten:

140 Overige beschermmaatregelen		3	1	-2
016 Bevolking	6.447	6.476	6.528	52
017 Baten secr. leges burgerzaken	582	775	734	-41
020 Voorlichting	294	244	219	-25
021 Participatie / inspraak	2.255	2.255	2.219	-36
Totaal lasten Publiekscontact	9.578	9.753	9.701	-52

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.

Originele begroting

Gewijzigde begroting

Rekening

Vershil rekening gewijzigde begroting

Programma 3: Veiligheid

Baten:

120 Brandweer	215	247	44	-203
160 Opsporen en ruimen explosieven		546	131	-415
Totaal baten Veiligheid	215	793	175	-618

Lasten:

111 Openbare orde en veiligheid	2.226	2.429	2.386	-43
120 Brandweer	13.135	13.457	13.466	9
160 Opsporen en ruimen explosieven		1.806	460	-1.346
Totaal lasten Veiligheid	15.361	17.692	16.312	-1.380

Programma 4: Zorg en welzijn

Baten:

625 Subsidies maatschappelijk werk	649	707	724	17
626 WMO hulpmiddelen	212	603	609	6
628 Accommodaties	219	748	1.013	265
630 Wet maatschappelijke onderst.	1.173	1.490	1.760	270
714 Openbare gezondheidszorg			5	5
Totaal baten Zorg en welzijn	2.253	3.548	4.111	563

Lasten:

625 Subsidies maatschappelijk werk	6.605	6.586	6.622	36
626 WMO hulpmiddelen	6.450	6.318	6.419	101
628 Accommodaties	2.984	3.085	3.489	404
630 Wet maatschappelijke onderst.	8.679	8.918	8.617	-301
631 WMO uitvoering	701	701	701	
714 Openbare gezondheidszorg	1.503	1.786	1.808	22
Totaal lasten Zorg en welzijn	26.922	27.394	27.656	262

Programma 5: Werk en inkomen

Baten:

614 Gemeentelijk minimabeleid	160	160	162	2
622 Bijstandverlening-voorziening	17.814	24.990	23.730	-1.260
623 Sociale werkvoorziening	8.438	8.004	8.049	45
624 Leren & werken		451	5	-446
629 Vreemdelingen			1	1
641 Participatiebudget	6.693	5.895	4.856	-1.039
Totaal baten Werk en inkomen	33.105	39.500	36.803	-2.697

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
---	---------------------	----------------------	----------	---------------------------------------

Lasten:

614 Gemeentelijk minimabeleid	3.598	3.598	3.574	-24
621 Maatschappelijke zorg	514	812	717	-95
622 Bijstandverlening-voorziening	21.765	28.561	24.928	-3.633
623 Sociale werkvoorziening	8.484	8.050	8.077	27
624 Leren & werken	557	955	874	-81
629 Vreemdelingen	199	199	199	
641 Participatiebudget	7.569	6.849	5.855	-994
Totaal lasten Werk en inkomen	42.686	49.024	44.224	-4.800

Programma 6: Jeugd en onderwijs

Baten:

400 Onderwijs/algemeen beheer	65	65		-65
421 Openbaar BO huisvesting	42	42	22	-20
423 Bijzonder BO huisvesting	95	95	98	3
480 Onderwijsachterstanden	439	638	577	-61
484 Gemeenschappelijke uitgaven	73	73	92	19
627 Jeugd- en jongerenwerk	35	194	181	-13
650 Kinderopvang	729	1.058	1.074	16
715 Jeugdgezondheidsz. unif.deel	1.942			
716 Jeugdgezondheidsz. maatw.deel	1.233	229	393	164
Totaal baten Jeugd en onderwijs	4.653	2.394	2.437	43

Lasten:

400 Onderwijs/algemeen beheer	874	1.434	1.369	-65
420 Openbaar BO excl.huisv.	104	104	104	
421 Openbaar BO huisvesting	3.414	3.294	3.292	-2
423 Bijzonder BO huisvesting	4.940	5.338	5.411	73
431 Openbaar SO huisvesting	717	908	942	34
433 Bijzonder SO huisvesting	813	771	774	3
441 Openbaar VO huisvesting	1.561	1.539	1.526	-13
443 Bijzonder VO huisvesting	1.920	1.610	1.627	17
480 Onderwijsachterstanden	4.264	4.078	3.921	-157
484 Gemeenschappelijke uitgaven	8.078	9.606	8.755	-851
627 Jeugd- en jongerenwerk	4.347	4.317	4.096	-221
650 Kinderopvang	2.444	2.800	2.810	10
715 Jeugdgezondheidsz. unif.deel	3.523	3.474	3.541	67
716 Jeugdgezondheidsz. maatw.deel	2.156	2.436	2.375	-61
Totaal lasten Jeugd en onderwijs	39.155	41.709	40.543	-1.166

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
---	---------------------	----------------------	----------	---------------------------------------

Programma 7: Cultuur, sport en recreatie

Baten:

510 Openbare bibliotheek/recreatie	1.554	1.609	1.617	8
512 Kunstzinnige vorming	1.774	1.819	1.820	1
531 Sport, algemeen beheer			3	3
532 Sport beheer accommodaties	401	490	513	23
533 Groene sportvelden & terreinen	272	114	327	213
540 Kunst	2.435	1.782	1.717	-65
541 Oudheidkunde en musea	243	293	304	11
562 Leefbaarheid en openlucht recr	357	927	1.073	146
Totaal baten Cultuur, sport en recreatie	7.036	7.034	7.374	340

Lasten:

510 Openbare bibliotheek/recreatie	7.706	7.401	7.418	17
512 Kunstzinnige vorming	9.463	8.365	8.099	-266
513 Overig ontwikkelingswerk	268	403	393	-10
531 Sport, algemeen beheer	2.687	2.827	2.662	-165
532 Sport beheer accommodaties	7.332	7.379	7.359	-20
533 Groene sportvelden & terreinen	3.654	3.551	3.671	120
540 Kunst	7.152	8.025	8.219	194
541 Oudheidkunde en musea	879	962	990	28
562 Leefbaarheid en openlucht recr	4.914	5.123	5.268	145
Totaal lasten Cultuur, sport en recreatie	44.055	44.036	44.079	43

Programma 8: Mobiliteit

Baten:

211 Verkeersmaatregelen	69	153	124	-29
212 Openbaar vervoer	230	225	60	-165
214 Parkeren	122	122		-122
Totaal baten Mobiliteit	421	500	184	-316

Lasten:

211 Verkeersmaatregelen	3.629	7.348	4.884	-2.464
212 Openbaar vervoer	480	450	334	-116
214 Parkeren	1.853	1.722	1.722	
Totaal lasten Mobiliteit	5.962	9.520	6.940	-2.580

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Vershil rekening gewijzigde begroting
---	---------------------	----------------------	----------	---------------------------------------

Programma 9: Ruimtelijke ontwikkelingen

Baten:

720 Milieubeleid	1	71	15	-56
810 Ruimtelijke ordening	679	155	646	491
823 Overige volkshuisvesting	10	3	4	1
824 Bouwvergunningen	6.285	4.885	4.433	-452
Totaal baten Ruimtelijke ontwikkelingen	6.975	5.114	5.098	-16

Lasten:

720 Milieubeleid	1.492	3.353	1.651	-1.702
810 Ruimtelijke ordening	5.509	5.604	5.890	286
823 Overige volkshuisvesting	4.148	6.870	5.944	-926
824 Bouwvergunningen	2.747			
Totaal lasten Ruimtelijke ontwikkelingen	13.896	15.827	13.485	-2.342

Programma 10: Wonen

Baten:

820 Wonen	50	440	3.617	3.177
Totaal baten Wonen	50	440	3.617	3.177

Lasten:

820 Wonen	1.405	3.594	2.545	-1.049
825 Ontruimingen	107	107	80	-27
Totaal lasten Wonen	1.512	3.701	2.625	-1.076

Programma 11: Kwaliteit fysieke omgeving

Baten:

210 Wegen, straten, pleinen	524	1.607	2.286	679
240 Waterkering en afwatering			3	3
561 Plantsoenen en wegbeplanting	25	28	31	3
721 Afvalverwijdering & verwerking		350	416	66
722 Riolering en waterzuivering	1.284	1.749	1.604	-145
723 Milieubeheer	256	153	181	28
724 Lijkbezorging		3	10	7
725 Baten rein.recht, afvalst.hef	15.392	14.841	14.768	-73
726 Baten rioolrechten	8.049	7.779	8.205	426
732 Baten begraafplaatsen	673	1.138	1.123	-15
Totaal baten Kwaliteit fysieke omgeving	26.203	27.648	28.627	979

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.

	Originele begroting	Gewijzigde begroting	Rekening	Verschil rekening gewijzigde begroting
--	---------------------	----------------------	----------	--

Lasten:

210	Wegen, straten, pleinen	68.079	44.608	39.994	-4.614
240	Waterkering en afwatering	382	382	360	-22
561	Plantsoenen en wegbeplanting	8.303	8.205	7.765	-440
721	Afvalverwijdering & verwerking	13.665	15.546	15.591	45
722	Riolering en waterzuivering	9.538	10.001	7.420	-2.581
723	Milieubeheer	5.938	5.838	5.790	-48
724	Lijkbezorging	1.049	1.061	1.154	93
732	Baten begraafplaatsen			4	4
Totaal lasten Kwaliteit fysieke omgeving		106.954	85.641	78.078	-7.563

Programma 12: Economische zaken

Baten:

018	Eigendommen	943	1.052	1.078	26
310	Economische zaken	623	619	725	106
330	Nutsbedrijven		23	162	139
Totaal baten Economische zaken		1.566	1.694	1.965	271

Lasten:

018	Eigendommen	1.809	1.446	1.436	-10
310	Economische zaken	4.388	4.880	4.604	-276
330	Nutsbedrijven	369	369	462	93
Totaal lasten Economische zaken		6.566	6.695	6.502	-193

Bedragen x € 1.000. Er kunnen afrondingsverschillen optreden.

Originele begroting

Gewijzigde begroting

Rekening

Verschil rekening gewijzigde begroting

Programma 13: Algemene dekkingsmiddelen

Baten:

215	Baten parkeerbelasting	2.008	2.308	2.242	-66
311	Baten marktgeden	40	40	33	-7
830	Grondexploitatie	73.481	72.534	75.219	2.685
911	Financieringsresultaat	-4	1.387	2.096	709
913	Dividenden	547	648	724	76
914	Bespaarde rente	19.652	20.763	20.763	
921	Algemene uitkeringen	108.226	113.655	114.196	541
931	Baten onr.zaakbel.gebruiker	17.614	16.177	16.885	708
932	Baten onr.zaakbel.eigenaren	36.760	38.589	38.396	-193
933	Baten roerende zaakbelasting	25	25	28	3
936	Baten toeristenbelasting	7.624	7.120	7.098	-22
937	Baten hondenbelasting	340	600	602	2
938	Baten reclamebelasting			3	3
939	Baten precariobelasting	2.079	2.079	6.001	3.922
940	Lasten heff. inv.gem.belasting	210	210	365	155
960	Saldo kostenplaatsen	135	-33	-208	-175
Totaal baten Algemene dekkingsmiddelen		268.737	276.102	284.443	8.341

Lasten:

830	Grondexploitatie	60.756	83.937	101.200	17.263
913	Dividenden	754	1.078	1.078	
922	Onvoorzien	237	237		-237
923	Dekkingsmiddelen met bep.best.	1.490	-2.102		2.102
930	Uitvoering wet WOZ	807	807	937	130
937	Baten hondenbelasting	40			
940	Lasten heff. inv.gem.belasting	1.763	2.184	2.586	402
960	Saldo kostenplaatsen	-592	1.809	-453	-2.262
Totaal lasten Algemene dekkingsmiddelen		65.255	87.950	105.348	17.398

Samenvattend

Saldo baten programma's	353.715	367.548	375.426	7.878
Saldo lasten programma's	391.981	413.043	410.094	-2.953
Resultaat voor bestemming	-38.266	-45.495	-34.668	10.831
Saldo mutaties reserves	38.303	46.893	48.451	1.558
Resultaat na bestemming	37	1.398	13.782	12.389

Grondslagen voor de waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de vigerende Financiële Verordening.

Grondslagen voor consolidatie

Verbonden partijen worden niet geconsolideerd.

Grondslagen voor waardering van de balans

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarden, tenzij hierna anders is weergegeven.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Vaste activa

Algemeen

Op grond van de Financiële verordening worden alleen de vaste activa met een investeringsbedrag groter dan € 12.000 geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Deze laatste worden altijd geactiveerd.

Materiële vaste activa

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs. Dit is de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen. Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Activa met een meerjarig economisch nut

Activa met een meerjarig economisch nut zijn opgenomen tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs, verminderd met de gecumuleerde afschrijvingen. Bij het afschrijven wordt rekening gehouden met specifieke investeringsbijdragen van derden die allereerst op de desbetreffende investering in mindering worden gebracht. Bijdragen uit reserves worden niet rechtstreeks op de activa in mindering gebracht, maar via de afzonderlijke programmarekeningen aangewend voor dekking van de afschrijving.

Activa in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut

Activa in de openbare ruimte met een meerjarig maatschappelijk nut worden alleen in uitzonderingsgevallen geactiveerd en betreffen de eerste aanleg van wegen met de hierbij behorende civiele kunstwerken, de niet in grondexploitaties opgenomen eerste aanleg of vervanging van grote wegen- en waterbouwkundige werken (viaducten, bruggen, verkeersregelinstanties en openbare verlichting) en omvangrijke wegenreconstructies in het kader van een wijkverbetering of verkeersdoorstroming. Waardering vindt plaats tegen verkrijging- of vervaardigingsprijs, verminderd met de gecumuleerde afschrijvingen. Bij het afschrijven wordt rekening gehouden met specifieke investeringsbijdragen van derden die allereerst op de desbetreffende investering in mindering worden gebracht. Bijdragen uit reserves worden bij investeringen met maatschappelijk nut rechtstreeks op de activa in mindering gebracht. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa overigens (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Afschrijvingsmethode

De berekening van de afschrijvingen geschiedt conform de lineaire afschrijvingsmethode op basis van de verwachte economische gebruiksduur per actief. De gebruiksduur wordt zowel bepaald door technische als economische slijtage.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de materiële vaste activa die ten laste worden gebracht van de programmarekening, worden berekend op basis van de verkrijgingprijs, verminderd met eventuele investeringsbijdragen. Bij de berekening van de afschrijvingskosten is rekening gehouden met de financiële verordening. Met een eventuele restwaarde wordt geen rekening gehouden. De afschrijvingstermijnen bij eerste aanleg of aanschaf zijn:

Categorie	Aantal jaar
Gronden en terreinen	n.v.t.
Inrichten gronden (niet) openbare dienst	10-30
Gebouwen niet voor de openbare dienst	10-40
Gebouwen voor openbare dienst en sportgebouwen	10-40
Inrichting gebouwen	3-10
Materieel	5-15
Openbaar groen	10-40
Wegen, straten en pleinen	5-30
Bruggen	10-30
Riolering	20-50

Financiële vaste activa

De waardering van de deelnemingen vindt plaats tegen de nominale waarde van het gestorte kapitaal. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Bijdragen aan activa van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Vlottende activa

Vorraden

Onderhandenwerken grondexploitatie

Op basis van de uitspraak van de Commissie BBV wordt in de 'complexen niet in exploitatie' een onderscheid gemaakt in gronden waarvoor een ontwikkeling binnen afzienbare tijd is voorzien en in gronden waarvoor dat niet het geval is. De gronden waarvoor een ontwikkeling binnen afzienbare tijd is voorzien worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs (= historische kostprijs vermeerderd met de bijgeschreven rente- en exploitatiekosten tot maximaal de marktwaarde) voor dergelijke gronden. Aan gronden waar binnen afzienbare tijd geen ontwikkeling zijn te voorzien, wordt conform de uitspraak van de Commissie BBV geen rente toegerekend. Ook deze gronden worden gewaardeerd tegen historische kostprijs tot maximaal de marktwaarde in de huidige bestemming voor dergelijke gronden.

De gronden in exploitatie zijn opgenomen tegen de daaraan bestede kosten, inclusief de bijgeschreven rente en verminderd met de opbrengst wegens gerealiseerde verkopen. Gerealiseerde winst of berekend verlies zijn op de boekwaarde gemuteerd respectievelijk ten gunste/ten laste van de Algemene reserve Grondzaken. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Voor de verwachte verliesgevendheid van complexen onder de onderhandenwerken grondexploitaties zijn voorzieningen 'waardering negatieve resultaten' gevormd, waarvan de bedragen in mindering zijn gebracht op het totaal onderhandenwerken per 31 december.

Vorderingen en overlopende activa

Conform de collectief statistische methode worden alle vorderingen en overlopende activa onderverdeeld naar gelijksoortige posten en gelijksoortige risico's en wordt jaarlijks de bijbehorende voorziening bijgesteld op basis van risico-inschattingen over de vorderingen per balansdatum. Het uitgangspunt is dat de hoogte van de post minus de voorziening overeenkomt met het te verwachten werkelijke te innen bedrag.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden afhankelijk van de voorziening gewaardeerd op het nominale bedrag of op de netto contante waarde van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Single information Single audit (SiSa)

De doelstelling van Single information Single audit (SiSa) is de verantwoordings- en controlelasten voor medeoverheden (gemeenten, provincies en regio's met een gemeenschappelijke regeling) richting uitkeringsverstrekkers te verminderen. De SiSa-verantwoordingsstelsel sluit aan bij het reguliere jaarrekeningproces van de medeoverheden. De financiële verantwoording van de daarvoor aangewezen specifieke uitkeringen gebeurt via een bijlage bij de jaarrekening en valt daarmee ook onder de accountantsverklaring. De SiSa-bijlage geeft op beknopte wijze volgend de door het ministerie van BZK voorgeschreven wijze de belangrijkste verantwoordingsinformatie over de betreffende specifieke uitkering, zoals bijvoorbeeld de juridische grondslag en de besteding ervan.

21 Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2012 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa						
					I N D I C A T O R E N						
OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2014 (OAB)	Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)				
				Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle nvt				
				Indicatornummer: D9 / 01	Indicatornummer: D9 / 02	Indicatornummer: D9 / 03	Indicatornummer: D9 / 04				
				€ 556.495	€ 0	€ 0	€ 0				
I&M	E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) SiSa tussen medeoverheden	Provinciale beschikking en/of verordening	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (Jaar T) ten laste van provinciale middelen	Besteding (jaar T) ten laste van eigen middelen	Besteding (jaar T) ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente)	Besteding (jaar T) ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL			
				Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R			
				Indicatornummer: E11B / 01	Indicatornummer: E11B / 02	Indicatornummer: E11B / 03	Indicatornummer: E11B / 04	Indicatornummer: E11B / 05			
				1	2008-11994	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
				Eindverantwoording Ja/Nee	Teruggestort/verreken in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen	Toelichting teruggestort/verreken					
				Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.					
				Indicatornummer: E11B / 06	Indicatornummer: E11B / 07	Indicatornummer: E11B / 08					
1	Nee	€ 0	nvt								
I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	Provinciale beschikking en/of verordening	Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Toelichting afwijking	Eindverantwoording Ja/Nee		
					Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
					Indicatornummer: E27B / 01	Indicatornummer: E27B / 02	Indicatornummer: E27B / 03	Indicatornummer: E27B / 04	Indicatornummer: E27B / 05		
					€ 0	€ 0	€ 0	nvt	Ja		
SZW	G1C-1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Gemeentedeel 2012	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Gemeenten verantwoorden hier alleen het gemeentelijk deel indien er in (jaar T) enkele of alle inwoners werkzaam zijn bij een Openbaar lichaam o.g.v. de Wgr.	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T);	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T), uitgedrukt in arbeidsjaren;					
					exclusief deel openbaar lichaam	exclusief deel openbaar lichaam					
					Aard controle R	Aard controle R					
					Indicatornummer: G1C-1 / 01	Indicatornummer: G1C-1 / 02					
		14,29	1,89								
SZW	G1C-2	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)	Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G1C-1)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners per gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (T-1);	Het totaal aantal inwoners dat is uitgestroomd uit het werknemersbestand in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren;		
					inclusief deel openbaar lichaam	inclusief deel openbaar lichaam	inclusief deel openbaar lichaam	inclusief deel openbaar lichaam			
					Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R		
					Indicatornummer: G1C-2 / 01	Indicatornummer: G1C-2 / 02	Indicatornummer: G1C-2 / 03	Indicatornummer: G1C-2 / 04	Indicatornummer: G1C-2 / 05		
					1	0394	421,75	28,27	329,93	17,30	

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2012 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa								
					I N D I C A T O R E N								
SZW	G2	I Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WWB I.1 WWB: algemene bijstand	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	I. 2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)						
								<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>		
								<i>Indicatornummer: G2 / 01</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 02</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 03</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 04</i>		
								€ 19.984.980	€ 594.991	€ 568.298	€ 2.954		
	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen							
							<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
							<i>Indicatornummer: G2 / 05</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 06</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 07</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 08</i>			
							€ 44.396	€ 30	€ 157.115	€ 276			
	I.5 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Indicatornummer: G2 / 09</i>	€ 0								
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)						
								<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	
								<i>Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 02</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 03</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 05</i>	
								€ 218.121	€ 35.715	€ 16.565	€ 247.659	€ 67.618	
			Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004					
									<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>		
									<i>Indicatornummer: G3 / 06</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 08</i>		
									€ 0	€ 0	€ 0		

Departement	Nummer	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger	SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2012 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa				
					I N D I C A T O R E N				
SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB) Wet participatiebudget (WPB) Gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T) indien zij de uitvoering in (jaar T) helemaal niet hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr.	Besteding (jaar T) participatiebudget	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T) Regelluw		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>		
			<i>Indicatornummer: G5 / 01</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 02</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 03</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 04</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 05</i>		
			€ 4.718.686	€ 1.075.355	€ 3.012	0			
			Het aantal door de gemeente in (jaar T) ingekochte trajecten basisvaardigheden	Het aantal door volwassen inwoners van de gemeente in (jaar T) behaalde NT2-certificaten, dat niet meetelt bij de output-verdeelmaatstaven uit de verdeelsleutel van Onze Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel.					
			<i>Aard controle D1</i>	<i>Aard controle D1</i>					
	<i>Indicatornummer: G5 / 06</i>	<i>Indicatornummer: G5 / 07</i>							
	135	310							
VWS	H10 2010	Brede doeluitkering Centra voor Jeugd en Gezin (BDU CJG)_Hernieuwde uitvraag 2008 tot en met 2011 Tijdelijke regeling CJG Gemeenten	Besteding 2008 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Besteding 2009 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Besteding 2010 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Besteding 2011 aan jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning jeugd, afstemming jeugd en gezin en het realiseren van centra voor jeugd en gezin.	Is er ten minste één centrum voor jeugd en gezin in uw gemeente gerealiseerd in de periode 2008 tot en met 2011? Ja/Nee		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle D1</i>		
			<i>Indicatornummer: H10_2010 / 01</i>	<i>Indicatornummer: H10_2010 / 02</i>	<i>Indicatornummer: H10_2010 / 03</i>	<i>Indicatornummer: H10_2010 / 04</i>	<i>Indicatornummer: H10_2010 / 05</i>		
			€ 86.752	€ 3.633.234	€ 3.281.642	€ 4.027.913	ja		

Overige gegevens

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de gemeenteraad van de gemeente Haarlemmermeer

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in de jaarstukken 2012 opgenomen jaarrekening 2012 van de gemeente Haarlemmermeer gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2012 en de programmarekening over 2012 met de toelichtingen, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, alsmede de SiSa-bijlage.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met het in Nederland geldende Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Deze verantwoordelijkheid houdt onder meer in dat de jaarrekening zowel de baten en lasten als de activa en passiva getrouw dient weer te geven en dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Rechtmatige totstandkoming betekent in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Het college van burgemeester en wethouders is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en het op 12 juli 2012 door de gemeenteraad vastgestelde Controleprotocol voor de accountantscontrole op de jaarrekening 2012 met kenmerk 2012/41343. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, alsmede voor de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en van de redelijkheid van de door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

De financiële rechtmatigheidscriteria zijn vastgesteld met het normenkader door de gemeenteraad op 12 juli 2012 en de operationalisering van het normenkader voor rechtmatigheid in de beheersorganisatie van de gemeente.

De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1 % en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves. Op basis van artikel 2, lid 7 Bado is deze goedkeuringstolerantie door de gemeenteraad bij raadsbesluit van 12 juli 2012 met kenmerk 2012/41343 vastgesteld.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel betreffende de jaarrekening

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van de gemeente Haarlemmermeer een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2012 als van de activa en passiva per 31 december 2012 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

Voorts zijn wij van oordeel dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2012 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 213, lid 3 onder d Gemeentewet vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Alkmaar, 19 maart 2013
Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: ing. J.L. Wisse RA

130093 R/MG/3113413650

Assurance-rapport met beperkte mate van zekerheid van de onafhankelijke accountant inzake de paragraaf Duurzaamheid in de jaarstukken 2012 van de gemeente Haarlemmermeer

Aan het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer

Assurance-rapport

Wij hebben de negen duurzaamheidsindicatoren 2011 in de paragraaf Duurzaamheid in de jaarstukken 2012 ("de paragraaf Duurzaamheid 2012") van de gemeente Haarlemmermeer onderzocht met als doel een beperkte mate van zekerheid te verstrekken dat de negen indicatoren geen afwijkingen van materieel belang bevatten.

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

Het college is verantwoordelijk voor het opmaken van de paragraaf Duurzaamheid 2012 in overeenstemming met de rapportagecriteria zoals opgenomen onder de Overige gegevens in de jaarstukken 2012. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van de paragraaf Duurzaamheid 2012, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare verslaggevingscriteria voor de paragraaf Duurzaamheid 2012 en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn. De reikwijdte van de paragraaf Duurzaamheid 2012 en de daarin opgenomen informatie is afhankelijk van het door het bestuur gekozen verslaggevingsbeleid welke is toegelicht in de inleiding van de paragraaf Duurzaamheid 2012.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een conclusie over de negen indicatoren 2011 in de paragraaf Duurzaamheid 2012 op basis van ons onderzoek. Wij hebben ons onderzoek verricht in overeenstemming met het Nederlands recht, waaronder Standaard 3000 Assurance-opdrachten anders dan opdrachten tot controle of beoordeling van historische financiële informatie. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze opdracht zodanig plannen en uitvoeren dat een beperkte mate van zekerheid wordt verkregen dat de negen duurzaamheidsindicatoren 2011 geen afwijking van materieel belang bevatten. In de paragraaf Duurzaamheid 2012 is toekomstgerichte informatie opgenomen. Inherent aan deze informatie is dat de realisatie onzeker is. Om die reden wordt door ons ten aanzien van toekomstgerichte informatie geen zekerheid verstrekt.

Een assurance-opdracht tot het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van een beperkte mate van zekerheid met betrekking tot de paragraaf Duurzaamheid 2012.

De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, maar de aard en de omvang van onze werkzaamheden zijn beperkter dan een opdracht tot het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid en kunnen slechts resulteren in een conclusie die een beperkte mate van zekerheid geeft dat de negen duurzaamheidsindicatoren 2011 geen afwijkingen van materieel belang bevatten.

De in dit kader uitgevoerde werkzaamheden bestaan in hoofdzaak uit de volgende procedures:

- het beoordelen van de systematiek en de grondslagen van informatieverzorging en verslaggeving die bij het opstellen van de negen duurzaamheidsindicatoren zijn gebruikt;
- inwinnen van inlichtingen;
- uitvoeren van cijferanalyses;
- afstemmen van informatie met documenten en beoordelen in hoeverre deze documenten de in de genoemde passages opgenomen informatie ondersteunen;
- beoordeling in welke mate de gehanteerde rapportagecriteria toepasbaar zijn voor het evalueren van de geselecteerde duurzaamheidsindicatoren.

De opdracht is uitgevoerd door een multidisciplinair assurance-team met expertise op het gebied van assurance en duurzaamheid. Wij zijn van mening dat de door ons verkregen informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Assurance-conclusie

Uit onze werkzaamheden is niet gebleken dat de negen duurzaamheidsindicatoren 2011 niet, in alle van materieel belang zijnde aspecten, in overeenstemming met de rapportagecriteria is weergegeven.

Vergelijkende cijfers

Wij hebben geen assurance-werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de negen duurzaamheidsindicatoren 2010 en overige in de paragraaf Duurzaamheid 2012 opgenomen informatie. Derhalve verstrekken wij geen zekerheid over de in de paragraaf Duurzaamheid 2012 opgenomen vergelijkende cijfers.

Alkmaar, 19 maart 2013
Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: ing. J.L. Wisse RA

1. CO₂ uitstoot

Definitie:

De totale jaarlijkse CO₂ uitstoot van de technologische processen binnen de gemeentegrenzen van Haarlemmermeer (scope 1), of direct toe te kennen aan de gemeente Haarlemmermeer (scope 2).

CO₂ uitstoot door biologische processen (zoals respiratie) en fixatie (door fotosynthese) worden niet meegenomen

Scope 1 Directe emissies

De uitstoot van CO₂ die binnen de gemeente Haarlemmermeer plaatsvindt door middel van industriële processen, verkeer en vervoer en verbranding van gas. Hier behoren ook drijfgassen (gassen uit spuitbussen) en methaan (uit bijvoorbeeld bemesting) bij.

Scope 2 Indirecte emissies

De hoeveelheid CO₂ die direct door de activiteiten in de gemeente Haarlemmermeer elders wordt uitgestoten. Hier behoren de stromen van onder andere elektriciteit, afval en water toe. Door de consumptie van bijvoorbeeld (grijze) stroom in Haarlemmermeer wordt CO₂ uitgestoten op de plek waar de betreffende elektriciteitscentrale staat.

Er wordt ook een scope 3 onderkend, echter deze wordt conform internationale afspraken niet standaard meegenomen in de monitoring.

Scope 3 Ketenemissies

De hoeveelheid CO₂ die uitgestoten wordt bij de productie van een product. Als men in een Haarlemmermeerse supermarkt een fles cola koopt, gaat daar een proces van grondstofwinning, transport en productie vooraf dat CO₂ uitstoot tot gevolg heeft. Ook de uitstoot van verkeer en vervoer buiten de gemeentegrenzen horen bij scope 3.

Het gaat hier om de optelling van onderstaande bronnen;

Externe bronnen:

- Energieverbruik (bron: energie in beeld; energiedistributiebedrijven Liander/Enexis)
- Mobiliteit (bron: klimaatmonitor; Ministerie van I&M)
- Andere broeikasgassen (bron: klimaatmonitor; Ministerie van I&M)
- Overige correcties (bron: diversen)
- Aandeel groene stroom (bron: www.ondernemerschap.nl)
- Aandeel groen gas (bron: Meerlanden)

Rekenmethoden:

Voor de conversie van elektra- en aardgasverbruik naar CO₂ hebben wij gebruik gemaakt van respectievelijk de omrekenfactoren van SKAO www.skao.nl/ en de Nederlandse emissieautoriteit www.emissieautoriteit.nl/monitoring/monitoringseisen-co2-1/monitoringseisen-co2/?searchterm=56,5.

Bron energieverbruik: energie in beeld

Voor beschrijving zie indicator 6 Energielasten bewoners

Bron mobiliteit: klimaatmonitor klimaatmonitor.databank.nl

Definitie:**Mobiliteit**

De uitstoot van CO₂ veroorzaakt door verkeer en vervoer, indien fossiele brandstoffen gebruikt worden als energiebron.

Detailniveau/Reikwijdte:

De reikwijdte betreft de wegen binnen de fysieke gemeentegrens van Haarlemmermeer. Effecten die bereikt worden buiten deze grenzen zullen dan ook niet worden meegenomen. Uitzonderingen zijn de rijkswegen (die worden beheerd door Rijkswaterstaat) en alle activiteiten 'achter de douane' bij Schiphol (internationaal luchtruim) die buiten beschouwing gelaten worden. Conform Kyoto protocol en andere internationale afspraken dienen deze organisaties hun eigen duurzaamheids- (of klimaat-) programma te hebben, aangezien de gemeente Haarlemmermeer hier slechts een minimale sturing op heeft. Het verkeer dat jaarlijks over de rijkswegen in Haarlemmermeer (de A4, A5, A9 en A44) heen rijdt, stoot jaarlijks bijna 75 kton CO₂ uit [Klimaatmonitor, Agentschap NL]. Dit is ongeveer 25% van de mobiliteit-gerelateerde CO₂ uitstoot in Haarlemmermeer. De uitstoot die gerelateerd is aan het landen en opstijgen van vliegverkeer is vele malen hoger. Volgens Schiphol Group was dit in 2010 ruim 617 kton CO₂, dit staat gelijk aan de uitstoot van een kleine stad.

De CO₂ uitstoot van wegverkeer, exclusief de Rijkswegen, is direct te vinden op de databank van Agentschap NL (zie bronnen). Bij dezelfde bron is tevens de CO₂ uitstoot te vinden die gerelateerd is aan het openbaar vervoer (bus, trein) en scheepvaart. Hier dient bij gezegd te worden dat vracht- en plezierboten die over de ringvaart varen veelal als "doorgaand verkeer" beschouwd worden, waardoor de invloed van de gemeente net als bij Rijkswegen beperkt is.

Bij het openbaar vervoer wordt de CO₂ uitstoot gemeten van de vervoersmiddelen. Indien het regionaal of landelijk vervoer betreft, dan wordt de uitstoot gedeeld over het aantal gemeenten dat passagiers aflevert.

De gegevens van de Klimaatmonitor op het gebied van mobiliteit zijn accurater en gebaseerd op onder andere de mix van brandstof dat verkocht wordt in Haarlemmermeer, het types auto's dat in Haarlemmermeer ingeschreven staat en het gemiddelde aantal kilometers dat er gereden wordt.

Bijzonderheden:

Er zijn meerdere variabelen die invloed hebben op de CO₂ uitstoot van personenwagens; aantal auto's, gemiddelde verbruik auto's, aantal gereden kilometers op regionale wegen en het type brandstof.

De cijfers over 2011 zijn gebaseerd op een extrapolatie van de groei van het verkeer ten opzichte van 2010.

Kwaliteit data:

De gegevens van de Klimaatmonitor op het gebied van mobiliteit zijn accurater en gebaseerd op onder andere de mix van brandstof dat verkocht wordt in Haarlemmermeer, het types auto's dat in Haarlemmermeer ingeschreven staat en het gemiddelde aantal kilometers dat er gereden wordt. Gezien het grote aantal personenwagens in Haarlemmermeer is het werken met gemiddelde kilometers en verbruik een goede graadmeter voor de monitoring. Voor meer informatie zie handboek klimaatmonitor.

Proces:

Voor het opstellen van de jaarlijkse monitor worden de gegevens van de Klimaatmonitor overgenomen.

Bron Andere broeikasgassen: klimaatmonitor

Definitie:**Andere broeikasgassen**

Dit betreft emissies die vrijkomen bij processen binnen het grondgebied van de Haarlemmermeer, maar niet gerelateerd zijn aan het gebruik van fossiele brandstoffen. Denk hierbij aan de bemesting bij landbouw en diverse activiteiten op en nabij Schiphol. Ook het gebruik van spuitbussen (drijfgassen), koelsystemen en diverse reinigingsmaterialen hebben hier invloed op. De directe emissies zijn door de geringe (chemische) industriële activiteiten in de Haarlemmermeer overigens lager dan in andere gemeenten.

Voor details zie www.klimaatmonitor.nl

Bron Overige correcties: diversen**Definitie:****Overige correcties**

Het betreft hier uitstoten, die niet geregistreerd worden door de bovenstaande bronnen, maar wel tot uiting komen in het programmabeeld van de monitor. (Deze gegevens worden aangeleverd door medewerkers van de gemeente Haarlemmermeer voor zover deze bekend zijn)

Bron aandeel groene stroom: www.ondernemerschap.nl; www.nma.nl

Definitie:**Groene stroom**

Groene stroom is elektriciteit die opgewekt wordt uit hernieuwbare energiebronnen, zoals wind, zon, biomassa en aarde.

Rekenmethode

Op basis van de externe brongegevens baseren we de aannames dat 55% van de bedrijven is overgestapt op groene stroom in 2011. Deze inschatting is gemaakt op basis van de jaarlijkse enquête MKB (www.ondernemerschap.nl). Bedrijven in de Schipholregio verbruiken naar schatting 7%. Op basis van het vorenstaande is er een aanname gemaakt over de hoeveelheid verbruikte groene stroom in 2011 voor bedrijven.

Voor de schatting van het percentage aandeel groene stroom voor particulieren wordt gebruik gemaakt van landelijke gemiddelden (2011: 57%) (www.nma.nl).

2. CO₂ uitstoot Schiphol Regio

Definitie:

De jaarlijkse CO₂ uitstoot toe te kennen aan het energieverbruik ten gevolge van gas- en elektriciteitsverbruik van de zakelijke vastgoedobjecten in de regio Schiphol.

De bijdrage van andere bronnen voor energieverbruik van vastgoedobjecten (b.v. stookolie) wordt als niet materieel beschouwd.

Reikwijdte:

De Schiphol Regio omvat de CBS buurten

- Sloterweg zuid/ Schiphol
- Schiphol Rijk

(zie voor definitie buurten :

www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/dataverzameling/kerncijfers-wijkbuurt-kob.htm)

Externe bronnen:

- Energieverbruik (bron:energie in beeld Energiedistributiebedrijven Liander/Enexis)

Rekenmethoden:

Voor de conversie van elektra- en aardgasverbruik naar CO₂ hebben wij gebruik gemaakt van respectievelijk de omrekenfactoren van SKAO www.skao.nl/ en de Nederlandse emissieautoriteit www.emissieautoriteit.nl/monitoring/monitoringseisen-co2-1/monitoringseisen-co2/?searchterm=56.5.

Toelichting bron energieverbruik: Energie in beeld

Definitie:

Vastgoedobject

Het verbruik van een vastgoedobject is gelijk aan het gesommeerde verbruik van de aansluitingen met dezelfde postcode-huisnummer-huisnummertoevoeging-combinatie, bijvoorbeeld 9051AJ27HS. Zo wordt bijvoorbeeld het verbruik van een garage met een afzonderlijke aansluiting opgeteld bij het woonhuis op hetzelfde adres.

Zakelijk verbruik

Verbruik van bedrijven binnen Haarlemmermeer. Het onderscheid tussen particulier en zakelijk verbruik wordt bepaald door een vastgoedobject te matchen met Kamer van Koophandel gegevens en aanvullende regels (zoals type elektriciteit- of gasaansluiting). De methode om het onderscheid tussen particulier en zakelijk te bepalen wordt voortdurend verbeterd naar aanleiding van nieuwe inzichten.

Elektriciteitsverbruik

Totaal Standaard Jaarverbruik elektriciteit in het desbetreffende kalenderjaar, weergegeven in kWh.

Gasverbruik

Totaal Standaard Jaarverbruik gas in het desbetreffende kalenderjaar, weergegeven in m³.

Detailniveau

“Energie in Beeld is een samenwerking van Enexis BV, Liander NV en Stedin Netbeheer BV en verstrekt energieverbruikgegevens van de afnemers van Enexis, Liander, Stedin, Endinet en Rendo. Deze verbruikgegevens betreffen het standaard jaarverbruik van uitsluitend aansluitingen op het net van de genoemde netbeheerders (aansluitingen op netten met een spanningsniveau lager dan 110 kV en drukken lager dan 8 bar) per peildatum. Onder deze verbruikgegevens worden begrepen de door meter(s) per aansluiting per energierichting geregistreerde energiestromen.

Enexis en/of Liander en/of Stedin en/of Endinet en/of Rendo heeft de aangeleverde gegevens met haar aansluitingenregister ten behoeve van het verzamelen van de 'verbruikgegevens' de van haar te verwachten zorgvuldigheid in acht genomen en ook die van eventuele andere databestanden. Daarnaast kan Enexis en/of Liander en/of Stedin en/of Endinet en/of Rendo echter geen volledigheid van de gevraagde gegevens garanderen. Dat wordt onder meer veroorzaakt doordat:

- aansluitingen die op de peildatum een status 'buiten gebruik' hadden, niet zijn meegenomen in het verbruik. Ook al is daar eerder in het kalenderjaar wel een verbruik op geweest.
- de verbruiksdata geaggregeerd zijn per postcodegebied en eventueel per branche. Het onderscheid tot welke branche de afnemer behoort wordt door de KvK aangeleverd en is door de netbeheerders niet te maken.
- zonder een afzonderlijke meting niet kan worden vastgesteld wat het energieverbruik, dan wel de teruglevering aan het net is geweest.
- naast energieverbruikdata aanvullende data van derden in Energie in beeld is opgenomen, zoals gebouwgegevens en branchegegevens. Deze data wordt met de grootste zorgvuldigheid door de netbeheerders ter beschikking gesteld. Desondanks kunnen we niet verantwoordelijk zijn voor eventuele foutieve en/of ontbrekende data van derden.
- de voortdurende verbetering van kwaliteit van verbruikgegevens in Energie in beeld consequenties kan hebben voor de display van historische verbruikgegevens. Geadviseerd wordt daarom om alleen de meest actuele versie van Energie in beeld te gebruiken.

De netbeheerders zullen bij het verstrekken van gegevens die haar afnemers betreffen te allen tijde de op haar rustende verplichtingen uit de Elektriciteitswet, de Gaswet en de Wet Bescherming Persoonsgegevens in acht nemen.”

Bijzonderheden

- Het energieverbruik van de gemeente Haarlemmermeer wordt gemeten vanaf het moment dat het aardgas en elektra het distributienetwerk verlaat en daadwerkelijk gebruikt wordt. Eventuele verliezen tijdens de winning en transport worden buiten beschouwing gelaten.
- De verbruikgegevens gas en elektra zijn gebaseerd op het Standaard JaarVerbruik (SJV) met als peildatum 31 december van het desbetreffende jaar. Het SJV is het verwachte jaarverbruik van een afnemer op een netaansluiting bij gestandaardiseerde condities en op basis van een genormaliseerd jaar met gemiddelde klimaatcondities. Voor elektriciteit wordt het gesommeerde SJV van piek- en dalgebruik aangeleverd indien sprake is van een dubbeltarief. De getoonde gegevens betreffen het Standaard Jaarverbruik van aansluitingen op het net van de netbeheerders (aansluitingen op netten met een spanningsniveau lager dan 110 kV en gasdrukken lager dan 8 bar) per peildatum. Onder deze verbruikgegevens worden begrepen de Standaard Jaarverbruiken. Grote verbruikers, rechtstreeks aangesloten op de netten van Tennet (elektriciteit) en Gasunie (gas), zijn niet inbegrepen. Binnen de gemeente Haarlemmermeer zijn er voornamelijk geen bedrijven, die rechtstreeks aangesloten zijn op Tennet of de Gasunie.

Kwaliteit data:

Energie in beeld is de meest betrouwbare informatiebron over gas- en elektragegevens, die op dit moment beschikbaar is. Energie in beeld is een product van de netbeheerders van elektriciteit (Liander) en gas (Enexis) in de Haarlemmermeer.

Proces:

De gemeente Haarlemmermeer heeft een licentie op een onlinetool van Energie in beeld, die de jaarverbruiken gas en elektra geeft. Ten tijde van het opstellen van de jaarlijkse monitor worden deze gegevens overgenomen.

3. Duurzame energieopwekking

Definitie:

Duurzame energie

Duurzame energie is energie (elektriciteit, gas of warmte) die opgewekt wordt uit hernieuwbare energiebronnen, zoals wind, zon, biomassa en aarde. Uitgedrukt in terajoules.

Externe bronnen (de belangrijkste):

- Duurzaam opgewekte energie (bron: klimaatmonitor; Ministerie van I&M)
- Wind (bron: www.w-i-n-d.nl ; diverse)
- overige (bron: onder andere Meerlanden)

Bron duurzaam opgewekte energie: klimaatmonitor klimaatmonitor.databank.nl

Detailniveau/Reikwijdte:

De klimaatmonitor registreert de geregistreerde en/of gesubsidieerde duurzaam opgewekte energie. Deze is niet volledig en wordt daarom aangevuld met gegevens, die vanuit de organisatie beschikbaar komen.

Bijzonderheden:

De bovenstaande bronnen zullen tezamen de voornaamste duurzame energieopwekkingen weergeven. Het zal echter niet uitputtend zijn. Indien een huiseigenaar besluit om zonnepanelen op zijn dak te leggen, dan zal dit niet geregistreerd worden door een overkoepelende organisatie. Daarom is de omvang duurzame energie opwekking een schatting.

Bron wind: www.w-i-n-d.nl.

Definitie:

Wind Wind is duurzaam opgewekte energie (elektriciteit) die opgewekt wordt uit windkracht.

Bijzonderheden:

De gegevens met betrekking tot windenergie uit de bron zijn betrouwbaar, aangezien deze vergunningsplichtig zijn.

Kleine windturbines zijn niet vergunningsplichtig in de gemeente Haarlemmermeer. De gegevens worden daarom aangevuld met gegevens, die uit de organisatie beschikbaar komen.

Derhalve is de omvang duurzame energie opwekking een schatting.

Bron overige: diverse bronnen

Zie Bijzonderheden onder Klimaatmonitor.

4. Laadpalen

Definitie:

Aantal laadpunten voor elektrische auto's dat op 31 december van het rapportagejaar in de gemeente Haarlemmermeer voor openbaar gebruik beschikbaar is.

Laadpunt

Een openbare voorziening waar een elektrische auto kan worden opgeladen; er kunnen meerdere laadpunten op één laadpaal zijn aangebracht.

Bijzonderheden:

- Standdatum is 31 december van het jaar waarover gerapporteerd wordt.
- Het aantal laadpunten zijn het aantal aansluitingen waarop elektrische auto's kunnen worden opgeladen. Één laadpaal kan soms twee laadpunten hebben.
- Openbaar beschikbaar betekent hier dat het betreffende laadpunt publiek toegankelijk is (zolang deze de juiste stekker heeft).

Rekenmethode:

Het aantal laadpunten wordt handmatig geteld op 1 januari elk jaar. Er is op het moment van opstellen monitor 2011 geen verzamelpunt waarin alle laadpunten worden opgeteld. Ook organisaties als het CBS hebben hier geen gegevens van. Door de handmatige tellingen vanuit de verschillende websites, kan de lijst mogelijk onvolledig zijn.

Als een laadpunt echter niet op een website/app te vinden is, dan wordt deze niet als 'publiek toegankelijk' gezien.

Externe bronnen:

www.oplaadpunten.nl, www.oplaadpalen.nl, www.e-laad.nl, www.laad.nl, www.ev-box.com.

Kwaliteit data:

Elke persoon of organisatie kan ervoor kiezen om een laadpunt toe te voegen aan één of meerdere websites. Ook kan het voorkomen dat een laadpunt nog niet geregistreerd is, maar wel in gebruik is of vice versa. De kwaliteit van de data is hierdoor laag. Het is bedoeld om een idee te geven van de voortgang.

Proces:

De telling wordt jaarlijks op 1 januari handmatig verricht door het raadplegen van bovengenoemde websites. De laadpunten binnen de geologische grenzen van de gemeente Haarlemmermeer worden geselecteerd op basis van de postcode die hier geldt.

Reikwijdte:

Geologische gemeentegrenzen gemeente Haarlemmermeer. Het gaat dan om de woonkernen, aan de hand van postcode:

Hoofddorp	Burgerveen/Leimuiderbrug
Nieuw-Vennep	Weteringbrug
Zwanenburg	Abbenes
Badhoevedorp	Buitenkaag
Lijnden/Boesingheliede	Lisserbroek
Vijfhuizen	Beinsdorp
Schiphol Rijk en omgeving	Zwaanshoek
Rijsenhout	Cruquius

5. Afval

Definitie:

Hoeveelheid ingezameld huishoudelijk afval per inwoner van de gemeente Haarlemmermeer per jaar (meetperiode 1 januari – 31 december) in kilogram per inwoner.

Huishoudelijk afval:

Huishoudelijk afval is afval dat overblijft bij particuliere huishoudens nadat deelstromen (gft, papier) gescheiden zijn aangeboden en/of ingezameld. Deelstromen worden opgehaald en verwerkt door plaatselijke collectiviteiten (bijv. kartonnen dozen, kantoorpapier, maaltijdresten, flessen en drankblikjes).

[Jaarstukken 2011](#) Haarlemmermeer (programma 11 Kwaliteit fysieke omgeving doelstelling B p114)

Effectindicatoren	Bron	Metingen		Streefwaarden	
		2010	2011	2011	2012
Aantal meldingen van zwerfafval en illegale stort	Filemaker	1600	1311	1200	1200
Hoeveelheid ingezameld huishoudelijk afval per inwoner	Rapportage De Meerlanden	230	204	210 kg	210 kg
Percentage gescheiden GFT-afval	Rapportage De Meerlanden	60%	57%	63%	63%
Percentage geproduceerd afval dat wordt hergebruikt	Afvalsorteeranalyse	48%	57%	58%	58%

Externe bronnen:

Rapportage De Meerlanden (www.meerlanden.nl)

Proces:

Rapportage van De Meerlanden wordt jaarlijks aangeleverd ten behoeve van de financiële verantwoording aan de gemeente Haarlemmermeer.

Interne controles:

De getallen worden gecontroleerd door Corporate Control van de gemeente Haarlemmermeer.

Volledigheid:

Door de financiële verantwoording is geborgd dat al het ingezamelde huishoudelijke afval in het geografische gebied van de gemeente Haarlemmermeer in bovengenoemde rapportage is opgenomen

Bedrijfsafval wordt niet meegenomen aangezien de inzameling/verwerking aan meerdere inzamelaars/verwerkers wordt uitbesteed of, zoals het geval is bij Schiphol, op locatie wordt bewerkt.

Reikwijdte:

Geologische gemeentegrenzen Haarlemmermeer. Het gaat hier om de postcodes zoals deze gelden voor de woonkernen;

Hoofddorp	Burgerveen/Leimuiderbrug
Nieuw-Vennep	Weteringbrug
Zwanenburg	Abbenes
Badhoevedorp	Buitenkaag
Lijnden/Boesingheliede	Lisserbroek
Vijfhuizen	Beinsdorp
Schiphol Rijk en omgeving	Zwaanshoek
Rijsenhout	Cruquius

Meetmethoden:

De hoeveelheden afval worden gewogen voordat ze verwerkt worden. Al het huishoudelijk afval (restafval, papierafval, hout, glas en GFT) wordt gewogen voordat het verwerkt wordt bij de Meerlanden. Ook het afval dat bij de milieustraten gescheiden wordt ingeleverd is geregistreerd. Hoe de weging in zijn werk gaat valt hier te lezen:

www.lma.nl/begeleidingsbrief/downloads/Meerlanden_Rijs/Verzoek_Meerlanden-Rijsenhout_bijlage_1.pdf

Aannames:

Indien afval op locatie verwerkt wordt (bijvoorbeeld door lokale storting of verbranding) is dit niet inzichtelijk. Het gaat dan bijvoorbeeld om het verbranden van Sinterklaas pakpapier in de open haard bij sinterklaasavond of zwerfafval dat niet wordt opgeruimd. Deze afvalstroom is niet meetbaar én er wordt aangenomen dat het gewicht hiervan minder dan 1% van het totaal zal zijn. Er is voor gekozen deze aantallen te verwaarlozen.

6. Energielasten bewoners

Definitie:

De gemiddelde prijs in euro's die per vastgoedobject van particulieren in Haarlemmermeer is betaald voor het verbruik van gas en elektriciteit in het desbetreffende jaar.

Een vastgoedobject van een particulier wordt verder aangeduid met een 'huishouden'.

- Het gaat hier om de totale prijs van álle huishoudens bij elkaar opgeteld.
- Er is geen warmtenet in Haarlemmermeer, warmte wordt dan ook niet gedistribueerd
- Hernieuwbare energie die opgewekt wordt door de bewoners zelf wordt niet meegenomen in de energielasten. Dit omdat ze deze ook niet betalen.
- Overige energiebronnen, als stookolie, hout en pellets worden tevens niet meegenomen.

Elektriciteitsverbruik

Totaal Standaard Jaarverbruik elektriciteit in het desbetreffende jaar, weergegeven in kWh.

Gasverbruik

Totaal Standaard Jaarverbruik gas in het desbetreffende jaar, weergegeven in m3.

Toelichting definitie energielasten bewoners

Het onderscheid tussen particulier en zakelijk verbruik wordt bepaald door een vastgoedobject te matchen met Kamer van Koophandel gegevens en aanvullende regels (zoals type elektriciteit- of gasaansluiting). De methode om het onderscheid tussen particulier en zakelijk te bepalen wordt voortdurend verbeterd naar aanleiding van nieuwe inzichten. Dit wordt gedaan door de netbeheerders.

Rekenwijze:

De energielasten worden als volgt berekend:

Elektriciteitsverbruik	(kWh/jaar) X gemiddelde elektriciteitsprijs (€/kWh) = gemiddelde elektriciteitskosten (€/jaar)
Gasverbruik	(m3/jaar) X gemiddelde gasprijs (€/m3) = gemiddelde gaskosten (€/jaar)
Gemiddelde elektriciteitskosten	(€/jaar) + gemiddelde gaskosten (€/jaar) = gemiddelde energielasten (€/jaar)

De energielasten worden gedeeld door het aantal vastgoedobjecten particulieren = Gemiddelde prijs levering energie bewoners per vastgoedobject.

Externe bronnen:

Voor deze KPI zijn drie bronnen vereist, namelijk het totale energieverbruik van vastgoedobject van particulieren (elektriciteit en gas) in de gemeente Haarlemmermeer en de gemiddelde energieprijzen die consumenten betalen voor deze bronnen.

- Het aantal vastgoedobjecten van particulieren: Liander/Enexis (beschikbaar via de online tool "Energie in Beeld")
- Energieprijs: Energycircle (beschikbaar via de Databank Senternovem <http://senternovem.databank.nl/Quickstep/qsBasic.aspx#>)
- Energieverbruik: Liander/Enexis (beschikbaar via de online tool "Energie in Beeld")

Bron energieprijzen: Energycircle

Screenshot:

The screenshot shows the Senternovem databank.nl interface. On the left, a search filter is active for 'gas per m3 incl BTW'. The main content area displays a table of energy prices for 2011 in the Netherlands. The table includes the following data:

energieprijzen huishoudens Nederland		2011
gas per m3 incl BTW [euro/m3]		0,6687
elektriciteit per kWh incl BTW [euro / kWh]		0,1789

Below the table, the source is cited as: [Bron: EnergieNed \(tot 2009\) en Energycircle \(vanaf 2009\)](#). The interface also shows a list of other energy-related topics on the left and a navigation bar at the top.

Detailniveau:

Het is mogelijk dat de hier gepresenteerde cijfers afwijken van de prijzen op de websites van energieleveranciers. De energiemaatschappijen publiceren op hun website de door hun gehanteerde prijstarieven voor wat betreft het leveringstarief. Het leveringstarief is namelijk dat deel van de energieprijz dat ze zelf kunnen vaststellen. Dit is echter niet de prijs voor energie die de consument zal terugvinden op de energienota. De energieprijz bestaat namelijk uit meer onderdelen dan alleen het leveringstarief (b.v. netwerkkosten).

Kwaliteit data:

zie handleiding van het agentschapnl

<http://www.agentschapnl.nl/sites/default/files/bijlagen/Module%20Energieprijzen%20Utiliteit%20handleiding.pdf>

Proces:

De energieprijzen worden jaarlijks direct van de databank van Senternovem (Agentschap NL) gehaald via <http://senternovem.databank.nl/>.

Bron energieverbruik: energie in beeld

Definitie:

Vastgoedobject

Het verbruik van een vastgoedobject is gelijk aan het gesommeerde verbruik van de aansluitingen met dezelfde postcode-huisnummer-huisnummertoevoeging-combinatie, bijvoorbeeld 9051AJ27HS. Zo wordt bijvoorbeeld het verbruik van een garage met een afzonderlijke aansluiting opgeteld bij het woonhuis op hetzelfde adres.

Zakelijk verbruik

Verbruik van bedrijven binnen Haarlemmermeer. Het onderscheid tussen particulier en zakelijk verbruik wordt bepaald door een vastgoedobject te matchen met Kamer van Koophandel gegevens en aanvullende regels (zoals type elektriciteit- of gasaansluiting). De methode om het onderscheid tussen particulier en zakelijk te bepalen wordt voortdurend verbeterd naar aanleiding van nieuwe inzichten.

Elektriciteitsverbruik

Totaal Standaard Jaarverbruik elektriciteit in het desbetreffende kalenderjaar, weergegeven in kWh.

Gasverbruik

Totaal Standaard Jaarverbruik gas in het desbetreffende kalenderjaar, weergegeven in m3.

Detailniveau/Reikwijdte:

Scope 1 en 2

“Energie in Beeld is een samenwerking van Enexis BV, Liander NV en Stedin Netbeheer BV en verstrekt energieverbruikgegevens van de afnemers van Enexis, Liander, Stedin, Endinet en Rendo. Deze verbruikgegevens betreffen het standaard jaarverbruik van uitsluitend aansluitingen op het net van de genoemde netbeheerders (aansluitingen op netten met een spanningsniveau lager dan 110 kV en drukken lager dan 8 bar) per peildatum. Onder deze verbruikgegevens worden begrepen de door meter(s) per aansluiting per energierichting geregistreerde energiestromen.

Enexis en/of Liander en/of Stedin en/of Endinet en/of Rendo heeft de aangeleverde gegevens met haar aansluitingenregister ten behoeve van het verzamelen van de ‘verbruikgegevens’ de van haar te verwachten zorgvuldigheid in acht genomen en ook die van eventuele andere databestanden.

Daarnaast kan Enexis en/of Liander en/of Stedin en/of Endinet en/of Rendo echter geen volledigheid van de gevraagde gegevens garanderen. Dat wordt onder meer veroorzaakt doordat:

- aansluitingen die op de peildatum een status 'buiten gebruik' hadden, niet zijn meegenomen in het verbruik. Ook al is daar eerder in het kalenderjaar wel een verbruik op geweest.
- de verbruiksdata geaggregeerd zijn per postcodegebied en eventueel per branche. Het onderscheid tot welke branche de afnemer behoort wordt door de KvK aangeleverd en is door de netbeheerders niet te maken.
- zonder een afzonderlijke meting niet kan worden vastgesteld wat het energieverbruik, dan wel de teruglevering aan het net is geweest.
- naast energieverbruikdata aanvullende data van derden in Energie in beeld is opgenomen, zoals gebouwgegevens en branchegegevens. Deze data wordt met de grootste zorgvuldigheid door de netbeheerders ter beschikking gesteld. Desondanks kunnen we niet verantwoordelijk zijn voor eventuele foutieve en/of ontbrekende data van derden.
- de voortdurende verbetering van kwaliteit van verbruikgegevens in Energie in beeld consequenties kan hebben voor de display van historische verbruikgegevens. Geadviseerd wordt daarom om alleen de meest actuele versie van Energie in beeld te gebruiken.

De netbeheerders zullen bij het verstrekken van gegevens die haar afnemers betreffen te allen tijde de op haar rustende verplichtingen uit de Elektriciteitswet, de Gaswet en de Wet Bescherming Persoonsgegevens in acht nemen.”

Bijzonderheden

- Het energieverbruik van de gemeente Haarlemmermeer wordt gemeten vanaf het moment dat het aardgas en elektra het distributienetwerk verlaat en daadwerkelijk verbruikt wordt. Eventuele verliezen tijdens de winning en transport worden buiten beschouwing gelaten.
- De verbruikgegevens zijn gebaseerd op het Standaard JaarVerbruik (SJV) met als peildatum 31 december van het desbetreffende jaar. Het SJV is het verwachte jaarverbruik van een afnemer op een netaansluiting bij gestandaardiseerde condities en op basis van een genormaliseerd jaar met gemiddelde klimaatcondities. Voor elektriciteit wordt het gesommeerde SJV van piek- en dalgebruik aangeleverd indien sprake is van een dubbeltarief.
- De getoonde gegevens betreffen het Standaard Jaarverbruik van aansluitingen op het net van de netbeheerders (aansluitingen op netten met een spanningsniveau lager dan 110 kV en gasdrukken lager dan 8 bar) per peildatum. Onder deze verbruikgegevens worden begrepen de Standaard Jaarverbruiken. Grote verbruikers, rechtstreeks aangesloten op de netten van Tennet (elektriciteit) en Gasunie (gas), zijn niet inbegrepen. Binnen de gemeente Haarlemmermeer zijn er vooralsnog geen bedrijven, die rechtstreeks aangesloten zijn op Tennet of de Gasunie.

Kwaliteit data:

Energie in beeld is de meest betrouwbare informatiebron over energiegegevens, die op dit moment beschikbaar is. Energie is een product van de netbeheerders van elektriciteit (Liander) en gas (Enexis) in de Haarlemmermeer.

Proces:

De gemeente Haarlemmermeer heeft een licentie op een onlinetool van energie in beeld, die de jaarverbruiken en de vastgoedobjecten geeft. Ten tijde van het opstellen van de jaarlijkse monitor worden deze gegevens overgenomen.

7. Energielasten bedrijven

Definitie:

De energielasten bedrijven is de gemiddelde prijs in euro's voor gas en elektriciteitsverbruik per zakelijk vastgoedobject in de gemeente Haarlemmermeer.

- Er is geen grootschalig warmtenet in Haarlemmermeer, warmte wordt dan ook niet gedistribueerd
- Hernieuwbare energie die opgewekt wordt door de bedrijven wordt niet meegenomen in de energielasten. Dit omdat ze deze ook niet betalen.
- Overige energiebronnen, als stookolie, hout en pellets worden tevens niet meegenomen.

Vastgoedobject

Het verbruik van een vastgoedobject is gelijk aan het gesommeerde verbruik van de aansluitingen met dezelfde

postcode-huisnummer-huisnummertoevoeging-combinatie, bijvoorbeeld 9051AJ27HS.

Zakelijk verbruik

Het onderscheid tussen particulier en zakelijk verbruik wordt bepaald door een vastgoedobject te matchen met Kamer van Koophandel gegevens en aanvullende regels (zoals type elektriciteit- of gasaansluiting). De methode om het onderscheid tussen particulier en zakelijk te bepalen wordt voortdurend verbeterd naar aanleiding van nieuwe inzichten.

Elektriciteitsverbruik

Totaal Standaard Jaarverbruik elektriciteit in het desbetreffende jaar, weergegeven in kWh.

Gasverbruik

Totaal Standaard Jaarverbruik gas in het desbetreffende jaar, weergegeven in m3.

Rekenwijze:

De energielasten worden als volgt berekend:

Elektriciteitsverbruik	(kWh/jaar) X gemiddelde elektriciteitsprijs (€/kWh) = gemiddelde elektriciteitskosten (€/jaar)
Gasverbruik	(m3/jaar) X gemiddelde gasprijs (€/m3) = gemiddelde gaskosten (€/jaar)

Gemiddelde elektriciteitskosten (€/jaar) + gemiddelde gaskosten (€/jaar) = gemiddelde energielasten (€/jaar).

De energielasten worden gedeeld door het aantal zakelijke vastgoedobjecten = Gemiddelde prijs energie bedrijven per vastgoedobject.

De Energieprijzen staan in de bron per soort utiliteitsbouw verschillend weergegeven. Via Energie in Beeld is echter niet in te zien welk verbruik gerelateerd is aan welk soort utiliteitsgebouw. Er wordt daarom het gemiddelde van alle utiliteitsbouw-objecten genomen om tot 1 getal te komen. Zie navolgende screenshots en voorbeelden.

Screenshots:

The screenshot shows the website interface with the following details:

- Browser tabs: Certificering, Search news, Log in voor u, klimaatmonit, Energie data, Quickstep.
- URL: senternovem.databank.nl
- Logo: Agentschap NL, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- Search bar: Zoek: [ ] Ok
- Left sidebar:
  - energiekosten gemiddeld huishouden [euro], N
  - Ontwikkeling energiebelasting [euro]
  - energieprijzen huishoudens
  - energieprijzen utiliteitsbouw
  - gas
    - Alle onderwerpen in dit thema
    - groot kantoor gasprijs variabele kosten
    - middelgroot kantoor gasprijs variabele kosten
    - klein kantoor gasprijs variabele kosten
    - winkel groot gasprijs variabele kosten
    - kleine winkel gasprijs variabele kosten
    - primair onderwijs gasprijs variabele kosten
    - middelbare school gasprijs variabele kosten
    - verzorgingstehuis gasprijs variabele kosten
- Right sidebar:
  - Gebieden: Nederland
  - Perioden: 2002, 2008, 2009, 2010, 20
  - Visualizations: [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]
  - Table:

gas [ct/m3 gas] Nederland	2002	2008	2009	2010	2011
groot kantoor gasprijs variabele kosten	31,61	43,58	54,98	41,44	43,52
middelgroot kantoor gasprijs variabele kosten	-	51,02	51,92	46,60	49,63
klein kantoor gasprijs variabele kosten	-	52,89	54,03	48,83	51,95
winkel groot gasprijs variabele kosten	-	51,01	51,77	46,47	49,46
kleine winkel gasprijs variabele kosten	-	53,84	55,02	49,87	53,03
primair onderwijs gasprijs variabele kosten	-	51,02	51,92	46,60	49,63
middelbare school gasprijs variabele kosten	31,49	42,51	53,87	40,30	42,35
verzorgingstehuis gasprijs variabele kosten	22,82	35,13	46,52	33,11	35,06

Op basis van deze gegevens is de gemiddelde prijs voor de levering van gas voor utiliteitsbouw (zakelijke aansluitingen) in 2011 46,83 eurocent per m3

The screenshot shows the website interface with the following details:

- Browser tabs: Certificering, Search news, Log in voor u, klimaatmonit, Energie data, Quickstep, Log
- URL: senternovem.databank.nl
- Logo: Agentschap NL, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- Search bar: Zoek: [ ] Ok
- Left sidebar:
  - Ontwikkeling energiebelasting [euro]
  - energieprijzen huishoudens
  - energieprijzen utiliteitsbouw
  - gas
  - elektriciteit
    - Alle onderwerpen in dit thema
    - groot kantoor elektriciteitsprijs variabele kosten
    - middelgroot kantoor elektriciteitsprijs variabele kosten
    - klein kantoor elektriciteitsprijs variabele kosten
    - winkel groot elektriciteitsprijs variabele kosten
    - kleine winkel elektriciteitsprijs variabele kosten
    - primair onderwijs elektriciteitsprijs variabele kosten
    - middelbare school elektriciteitsprijs variabele kosten
    - verzorgingstehuis elektriciteitsprijs variabele kosten
- Right sidebar:
  - Gebieden: Nederland
  - Perioden: 2002, 2008, 2009, 2010, 20
  - Visualizations: [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]
  - Table:

elektriciteit [ct/kWh] Nederland	2002	2008	2009	2010	2011
groot kantoor elektriciteitsprijs variabele kosten	6,18	12,13	14,16	10,42	10,25
middelgroot kantoor elektriciteitsprijs variabele kosten	6,92	12,94	14,97	11,19	11,04
klein kantoor elektriciteitsprijs variabele kosten	5,76	16,25	17,15	15,37	15,14
winkel groot elektriciteitsprijs variabele kosten	6,27	11,94	13,91	10,36	10,35
kleine winkel elektriciteitsprijs variabele kosten	6,17	15,92	18,03	16,40	16,33
primair onderwijs elektriciteitsprijs variabele kosten	4,63	14,65	14,58	12,77	12,48
middelbare school elektriciteitsprijs variabele kosten	6,27	12,19	14,22	10,47	10,29
verzorgingstehuis elektriciteitsprijs variabele kosten	4,90	9,89	11,68	8,52	8,62

Op basis van deze gegevens is de gemiddelde prijs voor de levering van elektriciteit voor utiliteitsbouw (zakelijke aansluitingen) in 2011 11,81 cent per kWh.

Externe bronnen:

Voor deze KPI zijn drie bronnen vereist, namelijk het totale energieverbruik voor zakelijke vastgoedobjecten (elektriciteit en gas) in de gemeente Haarlemmermeer en de gemiddelde energieprijzen die bedrijven betalen voor deze bronnen.

- Het aantal zakelijke vastgoedobjecten: Liander/Enexis (beschikbaar via de online tool “Energie in Beeld”)
- Energieprijs: Energycircle (beschikbaar via de Databank Senternovem <http://senternovem.databank.nl/Quickstep/qsBasic.aspx#>)
- Energieverbruik:Liander/Enexis (beschikbaar via de online tool “Energie in Beeld”)

Bron energieprijzen: Energycircle**Detailniveau:**

Het leveringstarief voor elektriciteit en gas wijkt af van wat bedrijven daadwerkelijk betalen. Elke energiemaatschappij kan en mag zijn of haar marge maken. Voor de energieprijzen wordt gewerkt met een landelijk gemiddelde. De prijzen van elektriciteit en gas voor bedrijven verschillen echter. Bij grootverbruikers worden de energiecontracten veelal uitbesteed, waardoor er grote verschillen kunnen ontstaan in contractvormen.

Kwaliteit data:

zie handleiding van het agentschapnl

www.agentschapnl.nl/sites/default/files/bijlagen/Module%20Energieprijzen%20Utiliteit%20handleiding.pdf

Proces:

De energieprijzen worden jaarlijks direct van de databank van Senternovem (Agentschap NL) gehaald via <http://senternovem.databank.nl/> .

Bron energieverbruik: energie in beeld

Voor beschrijving zie indicator 6 Energielasten bewoners

8. Bedrijfsvestigingen

9. Werkzame personen

Definitie:

Bedrijfsvestiging

Elke afzonderlijk gelegen fabriek, werkplaats, school, kantoor, andere bedrijfsruimte of een complex van bedrijfsruimten, waar of van waaruit een bedrijf of een dienstverlenende activiteit wordt uitgeoefend. Eén onderneming in juridische zin kan dus uit één of meerdere vestigingen bestaan.

Werkzaam persoon

Iemand, man of vrouw, die 12 uur of meer per week economisch actief is en tevens binnen of vanuit één van de vestigingen (=werkadres) binnen het betreffende gebied werkzaam is.

Reikwijdte:

De reikwijdte van de bedrijfsvestigingen is het geologische grondgebied van de gemeente Haarlemmermeer.

Externe bronnen:

Bedrijfsvestigingen (bron: Bedrijvenregister Haarlemmermeer gemeente Haarlemmermeer)

Werkzame personen (bron: Bedrijvenregister Haarlemmermeer; gemeente Haarlemmermeer)

Bron Bedrijfsvestigingen: [Bedrijvenregister](#) Haarlemmermeer

Bron Werkzame personen: [Bedrijvenregister](#) Haarlemmermeer

Definitie:

BAG-adres

Het adres van de vestiging, volgens de Basisadministratie Adressen en Gebouwen.

Detailniveau

Het bedrijvenregister Haarlemmermeer bevat naast het aantal bedrijfsvestigingen tevens de gegevens over het aantal werkzame personen per bedrijfsvestiging. Het bedrijvenregister Haarlemmermeer is 1 van de 20 bedrijvenregisters in Nederland, gebundeld in LISA (Landelijk InformatieSysteem Arbeidsplaatsen).

Het bedrijvenregister en de gegevens over het aantal werkzame personen wordt 1 keer per jaar per 1 mei geactualiseerd door middel van een LISA-enquête.

De eis van representativiteit van de gegevens is een belangrijk issue. Daarom worden alle bedrijven met minimaal 10 werkzame personen gebeld, indien zij niet gereageerd hebben op de LISA-enquête.

Methode dataverzameling

De economisch actieve vestigingen worden jaarlijks actief benaderd via een LISA enquête op basis van het inschrijvingsnummer van de kamer van koophandel. De enquête geschiedt on-line voor zover een emailadres beschikbaar is en in alle overige gevallen schriftelijk. Indien bedrijven niet hebben gereageerd, worden de bedrijven met 10 of meer werkzame personen gebeld. Voor de overige bedrijven worden de data van het jaar daarvoor overgenomen, mits zeker is dat die bedrijven nog steeds gevestigd zijn in de Haarlemmermeer

Bijzonderheden

Het aantal vestigingen verschilt doorlopend, afhankelijk van de beschikbare informatie over nieuwe vestigingen, opheffingen en verhuizingen. De gemeente heeft door directe contacten met de bedrijven informatie over bedrijfsvestiging of bedrijfsverhuizing. Ook maakt de gemeente gebruik van registraties voor kantoor- en winkelgebruik en van het beschikbare interne milieubestand. In het milieubestand staan bedrijven, die een milieuvergunning hebben aangevraagd.

Verklarende woordenlijst

Begrip	Omschrijving
Decentralisatie-uitkering	Een nieuwe vorm van uitkering in het gemeente- en provinciefonds, naast de algemene uitkering, de aanvullende uitkering en de integratie-uitkering. Decentralisatie-uitkering biedt de mogelijkheid om tijdelijk beleid en beleid waarvan op voorhand de termijn van (eventuele) opname in de algemene uitkering nog niet bekend is in de systematiek van het gemeentefonds op te nemen.
Doeluitkering	Door een ministerie verstrekte gelden voor het uitvoeren van een specifieke taak (specifieke uitkering) (bijvoorbeeld onderwijs en wet werk en bijstand). Een doeluitkering is niet vrij besteedbaar.
Dualisering	Dualisering is strikt genomen het scheiden van de taken en bevoegdheden van raad en college. De raad concentreert zich op kaderstelling, controle en volksvertegenwoordiging; het college bestuurt.
Effectindicatoren	Effectindicatoren geven een aanwijzing over de mate waarin de doelstellingen zijn bereikt.
Eigen vermogen	Het eigen vermogen is het verschil tussen de activa en het vreemd vermogen. Het eigen vermogen op de balans bestaat uit het saldo van de programmarekening en de reserves.
Financiering	De wijze waarop wordt voorzien in de behoefte aan middelen voor de exploitatie en de investeringen. Inkomsten en uitgaven verlopen niet altijd synchroon, zodat tijdelijke overschotten of tekorten ontstaan. Deze worden gereguleerd op de geldmarkt (kortgeld).
Functie	Afgeleid van een hoofdfunctie. Een functie komt overeen met een onderdeel van het takenpakket en geeft een globale groepering van inkomsten en uitgaven per taakveld, per onderwerp van zorg. Bijvoorbeeld bijstandsverlening en sport.
Garantie	Zekerheidsstelling door de gemeente ten behoeve van derden die een lening aantrekken. Derden zijn bijvoorbeeld sportverenigingen en welzijnsinstellingen. In geval van wanbetaling moet de gemeente de resterende schuld aflossen.
Gemeentefonds	Landelijk begrotingsfonds onder beheer van het ministerie van BZK, waarin een deel van de opbrengst van de rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn, voor zover daar geen wettelijke verplichtingen tegenover staan, vrij besteedbaar.
Heroriëntatie	Zie ombuiging
Incidenteel	Eenmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerende lasten of baten.
Integratie-uitkeringen	Uitkering uit het Gemeentefonds van tijdelijke aard ter overbrugging voor gefaseerde overheveling van specifieke rijksuitkeringen.
Jaarrekening	Eén van de twee onderdelen van de verantwoording. De jaarrekening geeft per programma een analyse van de afwijkingen tussen de begroting en de rekening. Tevens wordt in de jaarrekening de stand van de vermogenspositie opgemaakt.
Jaarverslag	Eén van de twee onderdelen van de verantwoording. Het jaarverslag bevat de meer beleidsmatige onderdelen, zoals de programmaverantwoording en de paragraafverantwoording.
Kapitaallasten	Deze bestaan uit de componenten afschrijving en rente. Het zijn exploitatiekosten van activa, gebaseerd op de levensduur. De rentekosten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Vanwege jaarlijkse afschrijving daalt de boekwaarde en daarmee de rentekosten.
Kapitaalverstrekking	Interne lening ter financiering van vaste activa.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is

	het tekort hoger dan de limiet, dan moet financiering plaatsvinden met lang geld.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een programma in beeld brengt.
Kerngegevens	Opsomming van relevante gegevens met het doel in één oogopslag een indruk te geven waar het in het desbetreffende werkkterrein om gaat.
Kort geld	Middelen die worden aangetrokken op de geldmarkt in de vorm van kortlopende leningen (termijn korter dan een jaar).
Lang geld	Middelen die worden aangetrokken op de kapitaalmarkt in de vorm van langlopende leningen (termijn langer dan een jaar).
Leges	Heffing voor een goed of een dienst op een publiekrechtelijke grondslag (bijvoorbeeld leges paspoorten, leges rijbewijzen). Het totaal van de leges mag hooguit kostendekkend zijn.
Liquiditeitsplanning	Een liquiditeitsplanning geeft inzicht in tijdstip, omvang en periode waarvoor financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken.
Missie	Bestaansrecht (boodschap) van de organisatie, gezien vanuit de maatschappelijke functie die zij vervult.
Ombuiging	Verlaging van de uitgaven ten opzichte van een eerder vastgelegd ijkpunt.
Onderuitputting	Onderbesteding van budgetten in enig jaar.
Onrendabele investering	Investering die alleen mogelijk is door een bijdrage uit de algemene middelen.
Openeinderegelingen	Regeling op grond waarvan derden buiten de overheid recht hebben op een geldelijke bijdrage van de overheid of van de sociale fondsen. Dit ongeacht of deze overheid / fondsen hiervoor voldoende budget hebben. Deze derde moet voldoen aan in de regeling vastgelegde voorwaarden. Alleen door het aanpassen van deze voorwaarden kan de overheid het beroep op een openeinderegeling beheersen.
Precariobelasting	Rechten voor het gebruiken van openbare grond of water. Het recht kan worden geheven van degenen die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water hebben.
Privatisering	Die vormen van verzelfstandiging, waarbij door de overheid verrichte taken hetzij onder een minder directe vorm van overheidsinvloed worden gesteld, hetzij geheel aan die overheidsinvloed worden onttrokken.
Programmabegroting	Het overzicht van de geraamde (verwachte) baten en lasten in een bepaald jaar, opgesteld volgens het BBV. De begroting wordt door de raad vastgesteld. De programmabegroting geeft – op hoofdlijnen – inzicht in het door de raad voorgestane beleid ingedeeld in programma's en de daarmee samenhangende financiële middelen voor het komend jaar en (indicatief) de daarop volgende drie jaren.
Programmaverantwoording	Overzicht van de in een bepaald jaar gerealiseerde lasten en baten ter verantwoording van het uitvoeren van de programmabegroting.
Publiek-private samenwerking	Vormen van samenwerking tussen markt en overheid. Hierbij wordt gezocht naar een (PPS) institutionele vormgeving waarin het bereiken van synergie-effecten en een efficiënte allocatie van schaarse middelen centraal staan.
Rechten	Rechten worden geheven ter dekking van de kosten van de dienstverlening (bijvoorbeeld de afvalstoffenheffing en het rioolrecht). Rechten mogen maximaal kostendekkend zijn.
Rekenrente	Voorgecalculeerde rente voor het ter beschikking stellen van gelden (lang) aan de interne organisatie.
Rendabele investering	Een dergelijke investering wordt geheel gedekt door opbrengsten van derden, dan wel door verlaging van kosten (bijvoorbeeld energiebesparing).
Reserves	Dit betreft in beginsel vrij aanwendbare middelen ze behoren daarom tot het eigen vermogen. De reserves worden onderscheiden in de algemene reserves en bestemmingsreserves.
Retributies	Zie rechten.
Risico's	Risico's zoals bekend bij het aanbieden van de programmabegroting en de jaarstukken.

Risicovoorzieningen	Voorzieningen die betrekking hebben op gekwantificeerde risico's, niet zijnde de risico's over de apparaatskosten; deze laatste worden gedekt door de Algemene dekkingsreserve.
Specifieke uitkering	Zie: doeluitkering.
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Structureel	Jaarlijks terugkerend. Structurele kosten moeten door structurele opbrengsten worden gedekt.
Subsidie	Overdrachten van gemeente aan derden, zowel particuliere instellingen als natuurlijke personen. Deze omvatten zowel de bijstandsuitgaven als subsidies in engere zin.
Treasury	Dit betreft het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Treasuryparagraaf	De treasuryparagraaf is een onderdeel van de programmabegroting en de jaarstukken. In de begroting wordt ingegaan op de beleidsplannen voor de treasuryfunctie voor de komende jaren en in het bijzonder voor het eerst komende jaar. In de jaarstukken wordt door middel van een analyse ingegaan op de verschillen tussen de begroting en de realisatie daarvan.
Treasurystatuut	Hierin worden de uitgangspunten, doelstellingen, beleidsmatige en organisatorische kaders voor de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens bevat deze regels over de inhoud, vorm en periodiciteit van de verantwoordingsinformatie van de ambtelijke organisatie aan het college.
Van derden verkregen middelen	De nog niet bestede middelen, die onder stringente condities zijn verkregen van derden, veelal de rijks- of provinciale overheid.
Verantwoording	Ook wel jaarstukken genoemd. De verantwoording wordt opgesteld conform het BBV en is opgebouwd uit het (eigenlijke) jaarverslag en de jaarrekening. De verantwoording is de tegenhanger van de programmabegroting.
Verplichting	Contractuele overeenkomst tot het betalen van een vast bedrag aan een bekende partij.
Voorzieningen	Verplichtingen met een voorwaardelijk karakter. Deze worden op de balans gerekend tot het vreemd vermogen. Ze worden getroffen voor toekomstige uitgaven, waarvan de oorzaak zich reeds heeft voorgedaan. Voorzieningen moeten dekkend zijn voor de achterliggende voorwaardelijke verplichtingen. Voorzieningen kunnen worden onderscheiden in risico- en kostenegalatievoorzieningen.